

Eindrapport Bachelorproef

SerVies

‘Glazuur van fijnstof op je bord’

Omslagfoto: (Handmade in Brugge, z.d.)

VIVES - Studiegebied Sociaal-Agogisch Werk

2019 - 2020

Sophie Joye - Bachelor in het sociaal werk

Jasper Sissau - Bachelor in het sociaal werk

Sefora Ferreira - Bachelor in het sociaal werk

Jelle Vandecappelle - Bachelor in het sociaal werk

Amber Van Houtte - Bachelor in de toegepaste psychologie

Yara Abdel Mawgoud - Bachelor in de toegepaste psychologie

Voorwoord

Deze bachelorproef is tot stand gekomen in samenwerking met het project SerVies van Handmade In Brugge. In dit eindrapport worden participatiemethodieken besproken die gebruikt kunnen worden tijdens fijnstofogstmomenten, hoe een buurt kan gekozen worden voor deze activiteit, hoe mensen hierbij aangetrokken kunnen worden en hoe een mini-expo in verband met het project SerVies tot stand kan komen. Gedurende acht weken hebben we gewerkt aan onze bachelorproef. Dit eindrapport is geschreven in het kader van ons afstuderen aan het studiegebied Sociaal-Agogisch Werk aan Vives Kortrijk.

Bij deze willen we graag enkele mensen bedanken voor hun medewerking, begeleiding en steun. We hadden dit pad niet kunnen bewandelen zonder onze bachelorproefbegeleidster Sabine Poleyn. We willen haar graag bedanken voor haar hulp en coaching. We willen ook graag Sabine Lamote bedanken die ons heeft geholpen met het zoeken naar een geschikte onderzoeksmethode en ons zinvolle feedback gaf. Vervolgens willen we ook onze opdrachtgeefster Emma Petillion bedanken, voor alle informatie, wekelijkse tijd en moeite en handige bronnen.

Tevens willen we enkele medestudenten bedanken voor feedback tijdens dit proces, door hun woorden werd ons werk beter. Ook van onze familie kregen wij steun tijdens dit proces. Tot slot willen we elkaar nog bedanken voor een fijne en waardevolle samenwerking om deze bachelorproef tot een goed einde te brengen.

We wensen u veel leesplezier toe.

Sophie Joye
Jasper Sissau
Sefora Ferreira
Amber Van Houtte
Jelle Vandecappelle
Yara Abdel Mawgoud

Kortrijk, 19 juni 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Context van de projectaanvraag	8
Doelstellingen van het project	8
Onderzoeksvragen	9
Inhoud	9
Literatuur	10
1. Theoretische onderbouw	10
1.1 Fijnstof	10
1.1.1 Fijnstof en de gezondheid	10
1.1.2 Oorsprong	11
1.1.3 Vindplaats	12
1.1.4 Eigen metingen	13
1.1.5 Fijnstof in Brugge	13
1.1.6 Fijnstof in tijden van Corona	14
1.2 Gedragsverandering	16
1.3 Participatie	21
1.3.1 Participatieladder	22
1.3.2 Voorwaarden bij participatiemethodieken	24
1.3.3 Drempels verlagen	24
1.4 Peer-to-peer learning	26
1.4.1 Betekenis peer-to-peer learning	26
1.4.2 Beïnvloeding	26
1.4.3 Voordelen van peer-to-peer learning	27
1.4.4 Conclusie	27
1.5 Good practices	28
1.5.1 Voorbeelden in verband met sensibilisering	28
1.5.1.1 Autoloze zondag	28
1.5.1.2 Clean Air in Cities	30
1.5.1.3 T-charge in Londen	31
1.5.2 Voorbeelden in verband met participatie	32
1.5.2.1 AIRbezen	32
1.5.2.2 CurieuzeNeuzen	33
1.5.2.3 Luchtpijp	34

1.5.3 Voorbeelden in verband met verbetering van de luchtkwaliteit	35
1.5.3.1 BESIX Clean Air	35
1.5.4 Conclusie	36
2. Plannen van een participatief evenement	37
2.1 Een participatieve aanpak implementeren	37
2.2 De doelstelling bepalen	38
2.3 De doelgroep bepalen	39
2.3.1 Groepen samenstellen	40
2.3.2 Mogelijke valkuilen	40
2.3.3 Kwetsbare groepen	41
2.3.4 De concrete doelgroep	41
2.3.5 Organisaties vinden	42
2.4 Participatiemethodieken kiezen	43
2.4.1 Open Space	43
2.4.2 Dialogmethode	45
2.4.3 Scenariomethodiek	46
2.4.4 Politieke affiche ontwerpen	47
2.4.5 Metaplan	48
2.4.6 Ontwerpatelier	49
2.4.7 Praatcafé	50
2.4.8 Knelpuntenwandeling	51
2.4.9 Lerende gemeenschap	52
2.4.10 Gibson-methode	52
2.5 Begeleiders en vrijwilligers	54
2.5.1 Begeleiders	54
2.5.2 Vrijwilligers	55
2.6 Nieuwe samengestelde participatiemethode voor het oogstmoment	56
3. Mensen aantrekken	63
3.1 Psychologische invloeden op het stellen van participatief gedrag	63
3.2.1 Drempels verlagen	65
3.2.2 De vijf B's van toegankelijkheid	66
3.2.4 Jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar	68
3.2.5 Volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar	69
3.2.6 Buurtbewoners vanaf 50 jaar	69
3.3 Contacteren van de doelgroep	70
3.3.1 Werving	70

3.3.2 Social media	70
3.3.3 Mini-expo	71
3.3.4 Tips voor een aantrekkelijke tekst	71
3.3.5 Zes principes voor een goed reclame- of communicatie-idee	71
4. Onderzoek buurtgerichte werving voor oogstmomenten	72
4.1 Factoren om buurten te onderzoeken	72
4.1.1 Technische factor: cijfers over fijnstof	73
4.1.2 Sociale factoren	74
4.2 Buurten	75
4.2.1 Zeebrugge	75
4.2.2 Houtkaai	80
4.2.3 Vlamingdam + Ezelstraat	85
4.2.4 Stadsrepubliek + Noordzandstraat	89
4.2.5 Industrierrein Ten Briele en Koning Albert-I laan	94
4.3 De top drie	106
Praktische uitwerking van het project	109
Het soort onderzoek	109
Literatuurstudie	109
Interviews sleutelfiguren	111
Aanpak	111
Besluit	113
Bronnenlijst	115
Bijlagen	122
Bijlage 1: Draaiboek mini-expo	1
Bijlage 2: Evaluatietool	36
Bijlage 3: Attitudebevraging	39
Bijlage 4: Tabel met contactgegevens van alle organisaties van de buurten	40
Bijlage 5: Tabel met de verzamelde gegevens hoeveelheid fijnstof per buurt uit de VMM45	46
Bijlage 6: Tabel met de verzamelde gegevens leeftijden per buurt uit Provincies in Cijfers	46
Bijlage 7: Tabel met de verzamelde gegevens over herkomst per buurt uit Provincies in Cijfers	47
Bijlage 8: werkplanning	48

Lijst met afbeeldingen

Afbeelding 1: Gezondheidseffecten (Gezond idee, z.d.).....	10
Afbeelding 2: Infografiek fijnstof 2018 (VMM, 2018)	11
Afbeelding 3: Smogalarm (Vlaamse Milieumaatschappij, z.d.)	12
Afbeelding 4: Verlaten straat door Corona	14
Afbeelding 5: I-Change model (Reinaerde, z.d.).....	17
Afbeelding 6: Participatieladder (van Halen-Eelman, 2013).....	22
Afbeelding 7: Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Brugge, 2019).....	25
Afbeelding 8: Good practice (Barbara, 2016)	28
Afbeelding 9: Autoloze Zondag Stad Brugge (Brugge, 2019)	28
Afbeelding 10: App Clean Air in Cities (Acid News, 2010).....	30
Afbeelding 11: Sensibiliseringscampagne Londense luchtkwaliteit (Khan, 2019)	31
Afbeelding 12: CurieuzeNeuzen Vlaanderen (CurieuzeNeuzen, z.d.)	33
Afbeelding 13: Luchtpijp (UiT in Vlaanderen, 2019)	34
Afbeelding 14: BESIX Clean Air wand (BESIX, 2020)	36
Afbeelding 15: afgebakende buurten (Google Maps, 2020)	72
Afbeelding 16: afgebakende buurten (Google Maps 2020)	73
Afbeelding 17: viaducten Zeebrugge (Google Street View, 2019)	75
Afbeelding 18: fijnstof PM2,5 en PM10 Zeebrugge (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018)....	76
Afbeelding 19: statische sectoren Zeebrugge (Provincie in Cijfers 2019)	76
Afbeelding 20: drempeloverschrijdingen Zeebrugge (Kansarmoedeanalyse 2017)	78
Afbeelding 21: Houtkaai (Google Street View, 2019).....	80
Afbeelding 22: fijnstof PM2,5 en PM10 (Vlaamse Milieumaatschappij 2018).....	81
Afbeelding 23: statische sectoren Houtkaai (Provincie in Cijfers 2019)	81
Afbeelding 24: drempeloverschrijdingen Houtkaai (Kansarmoedeanalyse 2017)	83
Afbeelding 25: Vlamingdam (Google Street View, 2019).....	85
Afbeelding 26: Ezelstraat (Google Street View, 2019).....	85
Afbeelding 27: fijnstof PM2,5 en PM10 Vlamingdam en Ezelstraat (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)	86
Afbeelding 28: statische sectoren Vlamingdam en Ezelstraat (Provincie in Cijfers 2019)	86
Afbeelding 29: drempeloverschrijdingen Vlamingdam en Ezelstraat (Kansarmoedeanalyse, 2017)	88
Afbeelding 30: Sint-Jakobsstraat (Google Street View, 2019)	89
Afbeelding 31: Noordzandstraat (Google Street View, 2019)	89
Afbeelding 32: fijnstof PM2,5 en PM10 Stadsrepubliek (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)	90
Afbeelding 33: fijnstof PM2,5 en PM10 Noordzandstraat (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)	90
Afbeelding 34: statische sectoren Stadsrepubliek en Noordzandstraat (Provincie in Cijfers 2019)	91
Afbeelding 35: drempeloverschrijdingen Stadsrepubliek en Noordzandstraat (Kansarmoedeanalyse 2017)	92
Afbeelding 36: industriegebied Ten Briele (Google Street View, 2019)	94
Afbeelding 37: Koning Albert-I laan (Google Street View, 2019)	94
Afbeelding 38: fijnstof PM2,5 en PM10 Ten Briele en Koning Albert-I laan (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)	95
Afbeelding 39: statische sectoren Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019)	96

Afbeelding 40: drempeloverschrijdingen Ten Briele en Koning Albert-I laan (Kansarmoedeanalyse, 2017)	97
Afbeelding 41: Legeweg (Google Street View, 2019)	101
Afbeelding 42: Gistelse Steenweg (Google Street View, 2019)	101
Afbeelding 43: fijnstof PM2,5 en PM10 Gistelse Steenweg en Legeweg (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)	102
Afbeelding 44: statische sectoren Gistelse Steenweg en Legeweg (Provincie in Cijfers 2019)	103
Afbeelding 45: Drempeloverschrijdingen Gistelse Steenweg en Legeweg (Kansarmoedeanalyse, 2017)	104

Lijst met tabellen

Tabel 1: directe en indirecte participatie (Vervaecke, 2020)	21
Tabel 2: leeftijden Zeebrugge (Provincie in Cijfers 2019)	77
Tabel 3: herkomst Zeebrugge (Provincie in Cijfers 2019).....	77
Tabel 4: leeftijden Houtkaai (Provincie in Cijfers 2019)	82
Tabel 5: Herkomst Houtkaai (Provincies in Cijfers 2019).....	82
Tabel 6: leeftijden Vlamingdam en Ezelstraat (Provincies in Cijfers, 2019)	87
Tabel 7: herkomst Vlamingdam en Ezelstraat (Provincie in Cijfers, 2019).....	87
Tabel 8: leeftijden Stadsrepubliek en Noordzandstraat (Provincies in Cijfers 2019)	91
Tabel 9: herkomst Stadsrepubliek en Noordzandstraat (Provincies in Cijfers 2019).....	92
Tabel 10: : leeftijden Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincies in Cijfers 2019).....	96
Tabel 11: herkomst Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019)	97
Tabel 12: Huishouden Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019).....	98
Tabel 13: Schoolse vertraging Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019)	98
Tabel 14: Woonstabiliteit Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019).....	99
Tabel 15: leeftijden Gistelse Steenweg en Legeweg (Provincie in Cijfers 2019).....	103
Tabel 16: herkomst Gistelse Steenweg en Legeweg (Provincie in Cijfers 2019)	104
Tabel 17: rolverdeling.....	112

Inleiding

Context van de projectaanvraag

De Brugse luchtkwaliteit is op bepaalde plaatsen in de stad erg slecht. Dit blijkt uit een grootschalig burgeronderzoek naar luchtkwaliteit in Vlaanderen, genaamd CurieuzeNeuzen. Vooral in de historische binnenstad waar er heel wat smalle straatjes zijn is de toestand erg gesteld.

Opdrachtgever

De Republiek is een creatief knooppunt in het hart van Brugge. Hun missie is om ruimte te maken voor ideeën, ontmoetingen en creatief ondernemen voor iedereen in de stad vanuit een duurzaam maatschappelijk perspectief.

De Republiek is de thuisbasis van Handmade in Brugge. Handmade in Brugge wil ambachtelijke makers en uitvinders stimuleren en promoten. Vanuit Handmade in Brugge is SerVies ontstaan.

Handmade in Brugge werd geïnspireerd door het Rotterdamse project SerVies, waar het oorspronkelijk is ontstaan. Samen met de stadsbewoners en keramisten willen ze Brugs servies ontwikkelen geglazuurd met lokaal geoogst fijnstof vanuit een aantal buurten in Brugge. SerVies doet aan 'urban mining'. SerVies wil sensibiliseren door deze problematiek met een grote impact op onze gezondheid en het milieu op een frisse manier te visualiseren. Kleurschakeringen op de borden stellen verschillende concentraties fijnstof voor.

Via SerVies wil Handmade in Brugge ambacht niet enkel als doel gebruiken, maar ook als middel, zodat ze ook iets in de maatschappij kunnen betekenen. Ze willen de Brugse bevolking bewust maken van het fijnstof dat in de lucht hangt. Met dit project willen ze ook andere steden inspireren om zo de problematiek van de concentraties fijnstof in de verf te zetten. Leuven en Oostende worden als partnersteden van Brugge actief betrokken in dit gegeven.

Doelstellingen van het project

We kregen basisdoelstellingen en uitbreidingsdoelstellingen. De taken werden zo verdeeld dat er wordt gewerkt aan alle doelstellingen.

De hoofddoelstelling is een draaiboek ontwikkelen met mogelijke participatieve methodieken die kunnen worden ingezet bij het project én het verzamelen van het fijnstof. Het gaat specifiek over methodieken voor het betrekken van (buurt)bewoners bij het project en meer specifiek bij het effectief verzamelen van het fijnstof.

Een uitbreidingsdoelstelling die werd meegegeven is het meehelpen ontwikkelen van een mini-expo rond fijnstof.

Onderzoeksvragen

Uit de bovenstaande doelstellingen werden zes onderzoeksvragen gevormd.

Hoofdvraag

De overkoepelende hoofdvraag klinkt als volgt: **Hoe kunnen we burgers betrekken bij het project SerVies, vanaf de fijnstof oogst, zodat de betrokken burgers zich bewust worden over de fijnstofproblematiek in Brugge?**

Deelvragen

De hoofdvraag werden verdeeld in vijf deelvragen:

1. Welke doelgroepen zijn prioritair bij dit project?;
2. Wat zijn waardevolle participatiemethodieken om de mensen van de buurten te betrekken bij het fijnstof oogsten?;
3. Aan welke criteria moet een buurt voldoen om geschikt te zijn voor een potentieel oogstmoment?;
4. Hoe leren mensen optimaal van elkaar bij tijdens het oogsten van fijnstof? Welke vormen van peer-to-peer learning zijn hier zinvol?;
5. Hoe kan aan de hand van een mobiele mini-expo een breed publiek geïnformeerd en geactiveerd worden rond (het beperken van) fijnstof?

Inhoud

Het eindrapport is een alomvattend document verdeeld in verschillende hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk is een theoretische onderbouw over fijnstof, participatie, peer-to-peer learning, gedragsverandering en good practices. Het eerste deel van het eerste hoofdstuk bespreekt het algemene probleem dat de fundering is van dit project, fijnstof. Daarna wordt via het 'I-change' model gedragsverandering besproken. Het belang van participatie en wat het precies is komt voor in het derde deel van het eerste hoofdstuk. Als laatste worden voorbeelden uit de praktijk gezocht als inspiratie voor het uitwerken van het draaiboek. In dit hoofdstuk wordt de vierde deelvraag besproken.

In het tweede hoofdstuk wordt beschreven hoe een participatief evenement kan georganiseerd worden. Hierin worden verschillende stappen beschreven, onder andere hoe je een doelstelling bepaalt en hoe je een doelgroep kiest. Daarna worden er tien participatiemethoden besproken die komen uit de literatuurstudie. Deze tien methodes worden gegoten in één volledige methode, verdeeld in drie delen: voor, tijdens en na de fijnstof oogst. Hierin worden de eerste en tweede deelvraag besproken.

In het derde hoofdstuk wordt besproken hoe mensen kunnen aangezet en aangetrokken worden om deel te nemen aan de fijnstof oogsten.

In het vierde hoofdstuk wordt onderzoek gedaan naar buurten voor de oogstmomenten aan de hand van een technische en sociale schets. Met deze informatie wordt een top drie gemaakt waarbij wordt uitgelegd waarom deze buurten zeker betrokken kunnen worden als oogstplaats. Hierin wordt deelvraag drie besproken.

In een apart draaiboek wordt de mini-expo besproken. Hierin wordt beschreven wat een mini-expo is, hoe het vorm kan krijgen en hoe het er praktisch kan uitzien. Dit gebeurt ook aan de hand van een literatuurstudie en good practices. Hier wordt de laatste deelvraag besproken.

Literatuur

1. Theoretische onderbouw

1.1 Fijnstof

Fijnstof is een verzamelnaam voor alle koolstofdeeltjes die in de lucht zweven, maar die je niet kunt zien. Zichtbaar 'stof' is dus geen fijnstof, maar tussen die grotere zichtbare deeltjes kunnen niet-zichtbare fijnstofdeeltjes zweven. Grove stofdeeltjes zorgen voor het prikkelen van de slijmvliezen van ogen, neus, keel en sinussen, met als gevolg tranende, rode ogen, hoesten, kriebel in de keel, niezen en een lopende neus (Van Hees & Avonts, 2018). Fijnstof bestaat uit zeer kleine deeltjes die aanwezig zijn in de lucht. Er wordt meestal gesproken over PM10 en PM2,5 (Particulate Matter). Dat staat voor deeltjes die kleiner zijn dan 10 of 2,5 micrometer. Hoe kleiner het fijnstofdeeltje, hoe dieper het doordringt in de longen en hoe schadelijker het is voor de gezondheid. De allerkleinste deeltjes, ultrafijnstof, kunnen makkelijk worden opgenomen in het bloed. Deze kunnen naar de hersenen dringen en zelfs naar de placenta bij een zwangere vrouw. Doordat ze zo klein zijn, kunnen ze ook diep doordringen in de longen en zijn ze dus algemeen schadelijk voor de gezondheid (Van Hees & Avonts, 2018) (Brugge, 2017).

1.1.1 Fijnstof en de gezondheid

Fijne koolstofdeeltjes komen het makkelijkst het lichaam binnen via de ademhalingswegen. Om zich te beschermen bedekken slijmvliezen zich met een slijmlaag. Vooral in de bovenste luchtwegen (keel, neus, sinussen, luchtpijp) is veel slijm aanwezig. Stofdeeltjes blijven daarin kleven en door kuchen, snuiven en hoesten komt het in de keel terecht, waarna men deze kan doorslikken. Het stof zit dan niet meer in de luchtwegen. Fijnstof is niet alleen koolstof, maar bevat ook complexe chemische verbindingen of zware metalen. De allerkleinste stofdeeltjes blijven plakken in onze longen en vinden hun weg langs onze bloedcellen naar de hersenen. Alsmear meer mensen krijgen lymfklierkanker (want door de ontstekingsreactie van de longen gaan de fijnstofdeeltjes naar de lymfeklieren), longaandoeningen (zoals kortademigheid, astma) enzovoort (Van Hees & Avonts, 2018).

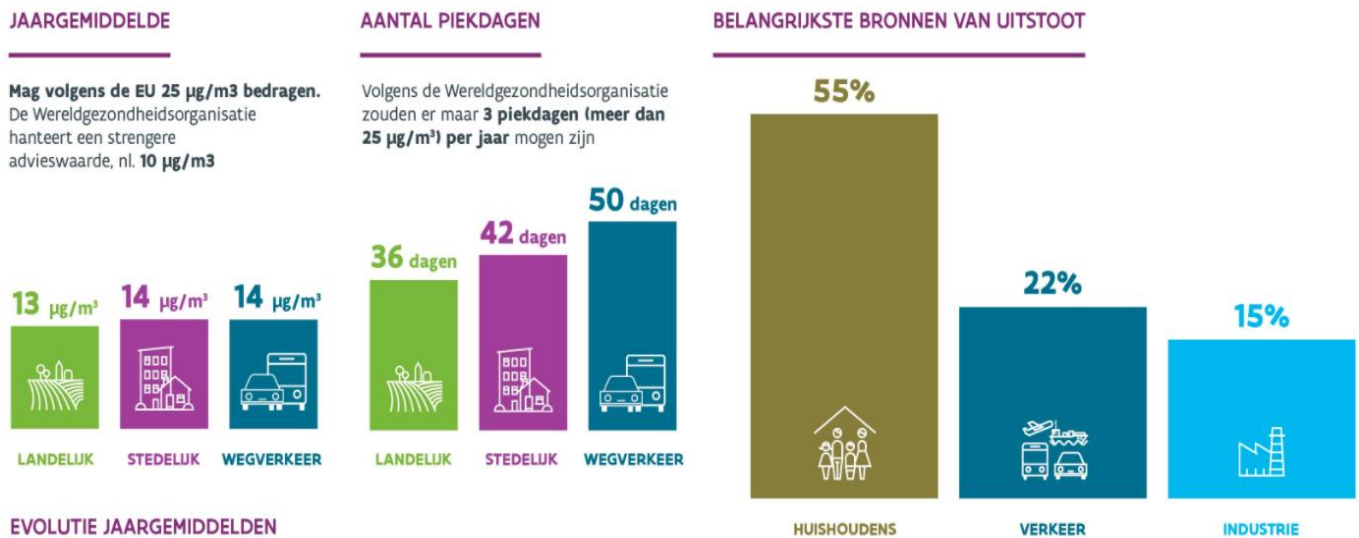

Afbeelding 1: Gezondheidseffecten (Gezond idee, z.d.)

“Fijnstof is een sluipmoordenaar” (Gezond idee, z.d.)

De permanente aanwezigheid van fijnstof in de lucht kan ieders leven negen maanden verkorten. Zwakkere mensen kunnen zelfs tot tien jaar eerder sterven door deze gezondheidsproblematieken. Recent onderzoek toont aan dat de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging veel ernstiger zijn dan eerder aangenomen.

Luchtvervuiling zorgt, enkel in Europa, jaarlijks voor achthonderdduizend vroegtijdige overlijdens. Zes procent van de hartaanvallen is toe te schrijven aan luchtvervuiling, en een op de vijf gevallen van longkanker. Hoe meer vervuiling en hoe langer men woont in een vervuilde omgeving, hoe minder levensjaren een mens zal hebben. In België en Nederland sterven tien tot dertien keer meer mensen aan de gevolgen van luchtvervuiling dan door verkeersongevallen (Van Hees & Avonts, 2018).

EVOLUTIE JAARGEMIDDELDEN

Afbeelding 2: Infografiek fijnstof 2018 (VMM, 2018)

1.1.2 Oorsprong

Binnenshuis een sigaret roken is de grootste bron van fijnstof. Na het roken van een sigaret kan de lucht binnenshuis urenlang tot honderdmaal de WHO¹ gezondheidslimiet overschrijden. De tweede grootste boosdoener is de houtkachel. Bij de houtverbranding, als het fijnstof uit de schoorsteen komt, wordt het over een grotere oppervlakte verspreid door de wind. In een smalle straat met rijhuizen kan de rook van houtverbranding op die manier aanleiding geven tot hogere concentraties fijnstof dan gemotoriseerd fijnstof (Van Hees & Avonts, 2018).

Een groot deel van het fijnstof komt uit het buitenland. Bovenop de buitenlandse bijdrage komt de regionale, stedelijke en de lokale bijdrage in de straat. Vooral de bijdrage in de straat wordt bepaald door het verkeer. Ook de verwarming van gebouwen draagt op lokaal vlak sterk bij tot de vermindering van de luchtkwaliteit (Brugge, 2017).

Fijnstof uit de uitlaat van auto's hangt dicht bij de grond. Hoe lager bij de grond, hoe hoger de concentratie fijnstof. Hoe sneller men rijdt, hoe meer fijnstof er vrijkomt. Wie trager rijdt spaart banden en remschijven. Deze onderdelen slijten dan minder snel en deze verspreiden dan minder slijtage fijnstof. Anticiperend en zuinig rijden dragen dus ook bij tot minder fijnstof. Voetgangers naast de weg ademen het fijnstof meteen in. Dieren en kinderen ademen het meest fijnstof in omdat zij zich dicht bij de grond bevinden.

¹ WHO: World Health Organization of WGO: Wereldgezondheidsorganisatie

Als er weinig tot geen wind is lopen deze concentraties hoog op. Soms tot honderd keer boven de gezondheidsgrenzen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) (voor PM_{2,5} is dat 10 mcg/m³) (Van Hees & Avonts, 2018).

“SMOGALARM!! Tegenwoordig gebruiken we de term bij alle situaties met verhoogde fijnstofconcentraties over een ruim gebied” (Vlaamse Milieumaatschappij, z.d.)

Afbeelding 3: Smogalarm (Vlaamse Milieumaatschappij, z.d.)

Dit is een situatie die in Vlaanderen geregeld voorkomt. Het fenomeen doet zich voor wanneer er weinig wind is. Bij weinig wind wordt de aanwezige vervuiling in de lucht weinig verdunt. Smog komt ook heel vaak voor in de wintermaanden. Het gaat dan ook vaak samen met temperatuursinversie. Dit wil zeggen dat er zich een warmere luchtlaag vormt bovenop de koudere lucht die zich dicht bij de grond bevindt. Door deze warme laag blijft de vervuiling hoofdzakelijk in deze onderste koudere laag zitten en is er weinig verdunning. Zo kan de concentratie fijnstof hier heel sterk oplopen (Vlaamse Milieumaatschappij, z.d.).

In Vlaanderen treedt het smogalarm in werking wanneer de fijnstofmodellen (dit zijn schema's die op voorhand uitgewerkt zijn) minstens twee dagen na elkaar een gemiddelde voorspellen dat te hoog is (meer dan 70 µg/m³). Met dit smogalarm wil Vlaanderen een waarschuwing sturen naar mensen die gevoelig zijn aan fijnstof en hen waarschuwen voor de schadelijke effecten van dergelijke hoge concentraties. Tijdens een smogalarm mag men slechts 90 km/u rijden op snelwegen. Hierdoor wordt de uitstoot aanzienlijk verminderd (Vlaamse Milieumaatschappij, z.d.).

1.1.3 Vindplaats

Als het warmer is, stijgen de deeltjes in de lucht. Zo waaien ze meer weg. Uiteindelijk belanden de deeltjes door de zwaartekracht terug op de bodem. Deze worden weggespoeld met het regenwater. Fijnstof dat niet in de lucht zweeft, maar op de bodem ligt, is 'geneutraliseerd'. Dit fijnstof kan niet meer ingeademd worden. Bladeren van planten en bomen trekken fijnstof aan. Als het fijnstof op de planten terecht komt, wordt dit afgespoeld met regenwater. Dan is er opnieuw plaats voor nieuwe fijnstofdeeltjes om op de planten te belanden. Groene vegetatie aan de gevels van gebouwen langs street canyons² kan de luchtkwaliteit voor de bewoners verbeteren. Ook kamerplanten zorgen voor een gezondere binnenlucht (Van Hees & Avonts, 2018).

Fijnstof bevindt zich ook in tunnels omdat daar veel auto's rijden. Uit onderzoek blijkt dat de concentratie fijnstof aan het eind van de tunnel drie keer hoger is dan in het begin van de tunnel. Van ultrafijnstof (black carbon) is de concentratie aan het einde twintig keer hoger dan in het begin van de tunnel (Van Hees & Avonts, 2018).

² Een street canyon is een smalle straat met hoge sluitende gebouwen. In deze straten worden de uitlaatgassen slechter verdunt en kan de luchtvervuiling snel opstapelen.

1.1.4 Eigen metingen

Eigen metingen zijn vaak citizen science, dit gebeurt aan de hand van burgerwetenschap. Een voorbeeld hiervan is Lufdaten. Lufdaten is een organisatie die fijnstof sensors bouwt, de gemeten waarden worden meegegeven in een totaalbeeld (Lufdaten, z.d). Toch zijn die 'private' meettoestellen vaak minder betrouwbaar (veel invloed van weersomstandigheden, pieken...). Er bestaan dus degelijke mobiele meettoestellen, maar ook sensoren die een vaste plaats krijgen. Het project CurieuzeNeuzen Vlaanderen ging op een passieve meetmanier te werk. Passieve metingen houden in dat er geen lucht wordt aangezogen. De lucht wordt getest doordat het spontaan binnendringt in een meetbuisje. Deze lucht reageert dan met een vooraf aangebracht medium. Passief meten is goedkoop en betrouwbaar. Tijdens het project CurieuzeNeuzen Vlaanderen hingen twintigduizend mensen gedurende een wekenlange periode een buisje aan hun gevel, met daarin een chemische stof die reageert met stikstofdioxide in de buitenlucht. Een opvallende bevinding van het project is het voorkomen van street canyons in provinciestadjes. Smalle, kronkelige straten in het stadscentrum hebben weinig luchtdoorstroming (Van Hees & Avonts, 2018).

Ook de meeste grote steden hebben op verschillende plaatsen meetstations om de luchtkwaliteit te meten. Deze gebruiken ze om te beslissen wanneer het verkeer moet minderen of een fabriek moet stilgelegd worden. Grote instrumenten die heel precies zijn, kosten veel en kunnen niet verplaatst worden. Deze instrumenten tonen dus ook niet wat je elke dag inademt, maar alleen op bepaalde plaatsen. In werkelijkheid kunnen de concentraties van luchtvervuiling tot acht keer per dag verschillend zijn. Daarom maakten ze een instrument dat toont wat je inademt op elk moment en het past in je hand (kost: €129). Ze noemen het 'Flow'. Er zitten miniatuur sensoren in die de belangrijkste stoffen opnemen fijnstof PM_{2,5}; PM₁₀; stikstofdioxiden (NO₂) en andere schadelijke organische stoffen. Het toont wanneer je blootgesteld bent aan slechte luchtkwaliteit. Als veel mensen dit instrument gebruiken, helpt iedereen mee om de luchtkwaliteit in hun stad te meten doordat alles wordt doorgegeven aan de app die met het instrument is verbonden. Op die manier wordt er een database gemaakt waardoor wetenschappers luchtkwaliteit/vervuiling kunnen onderzoeken (Lacombe, 2018).

1.1.5 Fijnstof in Brugge

Sinds 2006 meet Stad Brugge op intensieve manier de luchtkwaliteit (fijnstof) in de binnenstad en omgeving. In dit jaar werd er terwijl een studie uitgevoerd door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (Vito) in opdracht van de Stad Brugge om de invloed van het verkeer op de luchtkwaliteit in Brugge (binnenstad en omgeving) te meten. Uit deze studie bleek dat de luchtkwaliteit niet voldeed aan de Europese richtlijnen.

Het stadslabo in Brugge startte in 2008 met eigen metingen. De metingen werden uitgevoerd op verschillende locaties voor kortere periodes en in de tijd uitgebreid tot langere periodes op eenzelfde locatie met meerdere toestellen (sinds 2014) in functie van de knelpunten die door het Vito werden aangebracht. Tot op heden werden er een zestigtal locaties onderzocht. Stad Brugge heeft ook haar eigen officiële meetpunten en zelfs een mobiele meetfiets (Brugge, 2017).

De schepen van leefmilieu, Mieke Hoste stelde vast dat de luchtkwaliteit in Brugge voor de gecontroleerde locaties tussen de periode van 2011 tot 2017 voldeden aan de Europese richtlijnen, wat betreft de fijnstofconcentratie PM₁₀ en PM_{2,5}.

Er werd zelfs een verbetering van de luchtkwaliteit vastgesteld. Met andere woorden: de bewoners in Brugge ademen gezondere lucht dan tien jaar geleden (Brugge, 2017).

Om de gezondheidsimpact zoveel mogelijk te beperken heeft de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) richtlijnen ingevoerd voor bepaalde pollutanten. Deze richtlijnen hebben als doel om beleidsmakers, overal ter wereld, te informeren. Hiermee willen ze ook de risico's van luchtvervuiling op een efficiënte manier beperken en/of zelfs voorkomen. "De richtwaarden komen tot stand na evaluatie van wetenschappelijke studies en zijn gebaseerd op 'expert opinions'. Tot op vandaag heeft de wetenschappelijke wereld nog geen waarde kunnen vaststellen waaronder er geen gezondheidseffecten voorkomen" (irCELine, z.d.).

De WGO-richtlijnen zijn bedoeld om acties, ter verbetering van de luchtkwaliteit te ondersteunen. Deze acties kan men overal ter wereld gebruiken. De gehanteerde normen voor fijnstof zijn meestal afhankelijk van een drietal criteria (irCELine, z.d.):

- Bescherming van de volksgezondheid,
- De hiermee gepaard gaande risicoanalyse,
- De politieke context.

Deze normen hangen vaak af van de gebruikte strategieën. Deze strategieën willen een evenwicht bereiken tussen de economische overwegingen, de gezondheidsrisico's, de technische haalbaarheid, maar ook van verschillende andere sociale en politieke aspecten. Deze aspecten hangen dan ook weer af van de mogelijkheden en de ontwikkelingen van een land en de presente vakbekwaamheid op het vlak van luchtkwaliteit. Hier voldoet nog bijna niemand aan, ook Brugge niet (irCELine, z.d.).

1.1.6 Fijnstof in tijden van Corona

Afbeelding 4: Verlaten straat door Corona

Dit is een beeld dat in tijden van Corona verschillende keren aan bod kwam. Verlaten straten, verlaten pleinen... Helemaal geen verkeer meer op de weg. Dit is een van de beelden waardoor de fijnstofconcentratie in België ook gezakt is.

"België zou tijdens de coronacrisis 35 procent minder stikstofdioxide en 11 procent minder fijnstof hebben gehad" (Torfs, 2020).

Uit berekeningen van het Centre for Research on Energy and Clean Air (CREA) blijkt dat de Europese luchtkwaliteit er sterk op vooruit gegaan is tijdens de coronacrisis. Deze metingen liepen over een periode van ongeveer eind januari 2020 tot mei 2020. Dit wordt ook bevestigd door satellietwaarnemingen. België bevindt zich op Europees vlak ergens in de middenmoot. Het Europese gemiddelde hieromtrent is 37 procent minder stikstofdioxide en een daling van twaalf procent fijnstof. België komt hier dus aardig in de buurt. (Torfs, 2020).

Bij de berekening van de concentratie fijnstof in de lucht is er natuurlijk ook een probleem. Het fijnstof dat in een regio aanwezig is, is niet altijd in die regio geproduceerd. Fijnstof kan namelijk gemakkelijk met de lucht meegevoerd worden. Er is in België een significant verschil wanneer er een andere windrichting is. Zo is de luchtkwaliteit opmerkelijk slechter wanneer er oostelijke wind aangevoerd wordt dan wanneer we zuivere lucht van over zee krijgen (Torfs, 2020).

“Coronacrisis redt (indirect) ook levens” (Torfs, 2020).

Hoe paradoxaal het ook klinkt, de coronacrisis heeft indirect een positieve invloed gehad op het aantal vroegtijdige overlijdens. Onderzoekers besluiten dat er op dertig dagen tijd in Europa zowat elfduizend vroegtijdige overlijdens door luchtvervuiling vermeden zijn. In België zouden dit er 248 zijn. Toch is dit relatief weinig... Jaarlijks zouden er vierhonderdduizend mensen vroegtijdig overlijden door het toedoen van vervuilde lucht. Wereldwijd zijn er dat zelfs 8,8 miljoen. Deze cijfers tonen goed aan dat de fijnstofproblematiek echt wel een invloed heeft op de levensduur van mensen. Dit “corona-effect” is natuurlijk slechts een tijdelijk en toevallig neveneffect van de lockdown die op andere vlakken een heel zware impact heeft (Torfs, 2020).

“Of we een structurele verbetering van de luchtkwaliteit zullen krijgen, hangt af van de manier waarop onze economie zal worden heropgestart.” (Torfs, 2020).

Misschien kan de coronacrisis een wereldwijd kantelpunt zijn in de fijnstofproblematiek. Het zal ervan af hangen hoe de wereld en België hiermee zullen omgaan.

De conclusie is simpel. Als we lucht inademen die vervuילend is, dan stijgt de kans op hart- of longaandoening of diabetes, na enige tijd. Deze factoren zijn dus negatief voor iemand die het coronavirus oploopt. De aanzienlijke meerderheid, die meer kans heeft op deze coronapandemie, zijn mensen met een onderliggende aandoening. Dus het krijgen van corona kan de overlevingskansen van die patiënten bij een opname verminderen. Recente studie, van de Amerikaanse universiteit van Harvard, die specifiek gefocust is op deze coronapandemie wijst ook dezelfde richting uit (NWS, 2020).

“Per microgram fijnstof (PM 2,5) per kubieke meter in de lucht extra, hebben Covid-patiënten 8 procent meer kans om aan het virus te sterven.” (NWS, 2020).

Men kon daar het volgende uit concluderen. Bij grotere risicopatiënten, zoals 65-plussers bijvoorbeeld, ligt de fijnstof-risicofactor elf keer hoger bij het krijgen van corona dan bij andere aandoeningen. Men kwam tot de vaststelling, in de universiteit van Cambridge, dat er in regio's met slechte luchtkwaliteit de sterftcijfers hoger liggen dan bij andere. Deze studies tonen enkel een cijfermatig verband vast en geen oorzaak en gevolg. Het cijfermatig verband zou namelijk aantonen dat er een verband zou zijn tussen luchtvervuiling door stikstofdioxide en coronadoden. Aan de hand van de verworven cijfers konden zij vaststellen dat 78% van de doden vanuit de meest vervuilende regio's kwamen (NWS, 2020).

1.2 Gedragsverandering

Het is belangrijk dat mensen bewust worden van de fijnstofproblematiek. Dit kan gedaan worden aan de hand van beïnvloeding. Daarom is gedragsverandering belangrijk in dit project. Via een 'proces van overtuigingen' zal het gedrag of de gedachten van een persoon veranderen. Er zijn twee soorten beïnvloedingen, enerzijds heb je informatiele beïnvloeding en anderzijds heb je normatieve beïnvloeding. Bij *informatieele beïnvloeding* gaat men de gekregen informatie aanvaarden en zal men zijn handelen ernaar richten. Bij een *normatieve beïnvloeding* gaat men zich schikken naar de verwachtingen van een ander. In sommige gevallen kunnen normen veranderen. Dit kan bijvoorbeeld door een vriendengroep of een vereniging bij de fijnstofhoogstmomenten te betrekken, want iedereen beïnvloedt elkaar. Dit is een voorbeeld van een normatieve beïnvloeding in positieve context. Mensen kunnen echter ook het gevoel krijgen dat ze zullen afwijken of dat ze gestraft zullen worden door andere acties te voeren (bijvoorbeeld door uitsluiting). Wanneer dit het geval is, is er meestal sprake van een normatieve beïnvloeding in een negatieve context (Vranken, Henderickx, & Van Hootegem, 2017).

Het participatieproject in Brugge wil beide beïnvloedingen bereiken, zowel informatief als normatief. Als eerste is er het informatie geven aan de Bruggelingen over fijnstof, om hen zo aan te zetten hun gedrag te veranderen. Daarnaast wordt er gestreefd naar peer-to-peer learning tijdens de fijnstofhoogstmomenten waarbij er wordt geleerd van elkaar. Dit is meer bepaald normatieve beïnvloeding in een positieve context. Normatieve beïnvloeding in een negatieve context is ook een mogelijkheid, maar heeft natuurlijk een negatieve ondertoon. Mensen kunnen druk op elkaar uitoefenen. Bijvoorbeeld als je de enige bent in de familie die minder bezig is met het milieu omdat het je minder interesseert, dan kan er druk ervaren worden (zie *sociale invloed*).

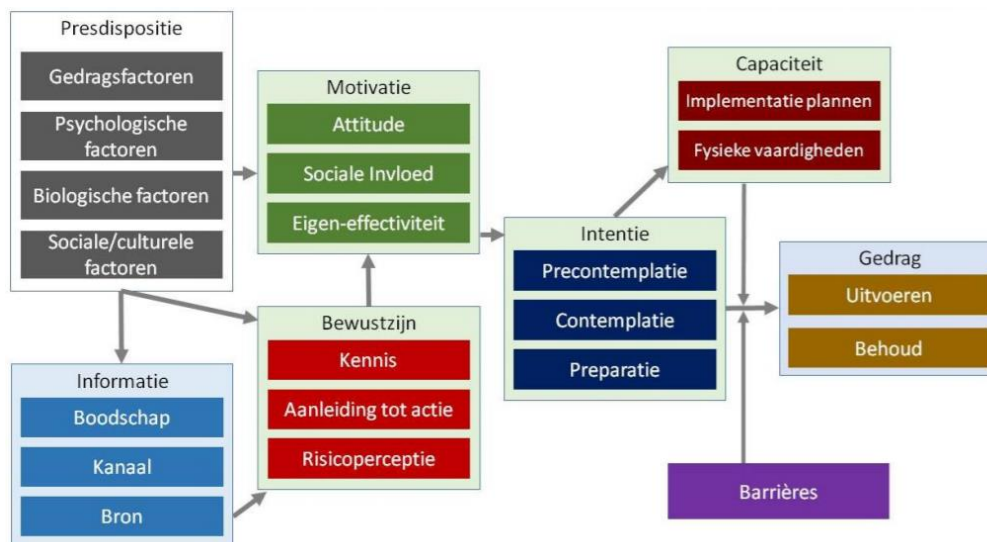
Hieronder wordt het ASE-model betrokken. ASE staat voor:

- A: Attitude: 'wat is mijn houding hierover?'
- S: Sociale invloed: sociale steun of druk, subjectieve normen, modeling (nabootsen)
- E: Eigen-effectiviteit: 'stel ik mezelf in staat om dit te kunnen?'

De *intentie* staat hier centraal. Het is niet altijd zo dat individuen met een sterke intentie om een gedrag te stellen, ook altijd dat gedrag zullen stellen. Daarnaast worden twee determinanten (factoren) genoemd die een rol spelen, namelijk:

- *Barrières*: dreigingen, bijvoorbeeld: 'om de luchtkwaliteit te verbeteren, moet ik te veel aanpassingen maken aan mijn levensstijl'.
- *Capaciteiten*: vaardigheden heb je en kan je ontwikkelen.

Om een algemene schets te maken van hoe dit gedaan kan worden, wordt het I-change model gebruikt. Dit model geeft een alomvattend beeld, zo wordt het visueel duidelijker. Het I-change model is een uitgebreidere uitwerking van het ASE-model.

Afbeelding 5: I-Change model (Reinaerde, z.d.)

Allereerst zijn er de *presdispositionele factoren*, dit zijn 'voorbestede' factoren. Deze variabelen beïnvloeden het gedrag indirect, denk maar aan gedragsfactoren, psychologische factoren, biologische factoren (vb. geslacht) en sociaal-culturele factoren (vb. leeftijd, opleiding, SES) (Steenhaut, 2017). De sociaal-demografische factoren zullen later in dit rapport berekend worden per uitgekozen buurt, om zo een algemene schets te verkrijgen (zie hoofdstuk vier). Ecologische- of omgevingsdeterminanten zijn factoren die buiten de persoon liggen die het gedrag van die persoon beïnvloeden. Er zijn verschillende types van omgevingsdeterminanten. Zo is er de fysieke omgeving, (on)beschikbaarheid van middelen. Een ander type is de sociaal-culturele omgeving (de sociale en culturele context waarin het gedrag wordt uitgevoerd). Ook de economische omgeving speelt een rol. Hieronder staan de kosten die gerelateerd zijn aan het (on)gezonder gedrag en tot slot is er de politieke omgeving: de regels en wetgeving die het gezondheidsgedrag kunnen beïnvloeden (Craeynest, 2018). Aan de hand van de activiteiten die plaatsvinden vóór het fijnstofmoment kunnen de voorbestemde factoren en de omgevingsdeterminanten mee in rekening gehouden worden. Dit kan bijvoorbeeld door eerst gezellig in gesprek te gaan met elkaar. De deelnemers zouden ondertussen kunnen discussiëren over verschillende thema's, die ze van de begeleider krijgen. Zo zijn de deelnemers al wat (in)direct bezig te met de problematiek.

Sensibilisering of bewustwording

Het bekomen van bewustwording van het probleem is een essentieel element in dit project. Om bewustwording te bekomen, zal er via het participatieproject gebruik gemaakt worden van verschillende informatie-overdrachtstechnieken. Door de burgers te informeren over de problematiek van fijnstof wordt er gestreefd naar sensibilisering. Zo zijn er de workshops, lezingen, mini-expo... die ideale gelegenheden vormen om mensen te informeren over de consequenties van fijnstof bijvoorbeeld. Het is hierbij belangrijk dat wordt stilgestaan bij hoe mensen omgaan met nieuwe informatie. Mensen nemen selectief informatie op, ze zoeken selectief info op en lokken selectief informatie uit. Er is bijvoorbeeld het hardnekkigheidseffect: ook al wordt je oordeel waarop je je baseert onderuitgehaald, je blijft toch vasthangen aan het oorspronkelijk idee/oordeel. Dit kan dus een moeilijkheid vormen in het sensibiliseringsproces, iets waarmee rekening moet gehouden worden bij de participatiemethoden (Craeynest, 2018).

Gezondheidsadviezen worden enkel overgenomen wanneer de angst vermindert bij individuen die het opvolgen én dat ze het idee hebben het gezondheidsadvies te kunnen uitvoeren. Indien ze er te weinig vertrouwen in hebben, zal er eerder sprake zijn van ontwijking van de angstgevoelens. Of mensen de informatie zullen geloven, hangt af van hun risicoperceptie. Dit is de inschatting die mensen maken van hun eigen kans op gezondheidsrisico's van de aanwezigheid van fijnstof in de lucht. Hoe bevattelijk denken mensen dat ze zijn voor dit probleem? Je moet beslissen of actie nodig is, maar wanneer je weinig over bijvoorbeeld fijnstof weet, kan je de situatie verkeerd inschatten (Craeynest, 2018). Daarom is de mini-expo een belangrijk evenement. Met de mini-expo zal er uitleg gegeven worden over fijnstof, de bronnen/oorzaken en welke effecten dit heeft op de gezondheid. Dit geeft de mensen de mogelijkheid om een correcte risicoperceptie te krijgen over de fijnstofproblematiek.

Er zijn drie **motivatiefactoren** (Steenhaut, 2017):

- *Attitude*

De attitude van iemand is de houding die die persoon heeft tegenover bepaalde onderwerpen, dit kan een positieve of negatieve houding zijn. Iemand's attitude is gebaseerd op (irrationele) overtuigingen. Zo zijn er drie componenten:

- Cognitieve componenten (gedachten),
- Affectieve componenten (emoties) en
- Conatieve componenten (de intentie tot het stellen van het gedrag).

Het eten van een met fijnstof geglazuurd bord kan bepaalde gevoelens teweegbrengen. Iedereen kan hierbij een ander gevoel hebben. Zo kan iemand dit vies vinden en iemand anders kan dit supertof vinden (affectieve). Het cognitieve kan bijvoorbeeld gaan over het werk en de moeite van de fijnstofvoorst, samen met het besef dat het fijnstof dat op het bord ligt ook terecht komt (in andere vorm) in het lichaam door de luchtvervuiling. Het conatieve zou dan de gedragsverandering zijn van de mensen.

Het affectieve kan ook een gevoel van frustratie zijn omdat het opvalt dat alsmaar meer kinderen last hebben van allergieën. Dit kan komen door fijnstof dat binnen waait langs kieren, of doordat binnen gerookt wordt (cognitieve). De intentie om het gedrag te veranderen kan hierdoor sterker worden (conatief). De attitude van iemand speelt een grote rol voor het participatieproject. Indien iemand een positieve houding heeft tegenover het project en diens mogelijkheden om luchtvervuiling te verminderen, zal die persoon geneigd zijn sneller te handelen. Het geloven in het project een eerste stap in het proces. Er zal rekening moeten gehouden worden met de Bruggelingen die minder geïnteresseerd zijn in fijnstof. Het is de bedoeling dat ook die mensen kunnen bereikt worden.

- *Sociale invloed*

Er kan sociale steun ontstaan wanneer mensen merken dat ze niet de enigen zijn die verandering willen brengen. Daartegenover kan er ook sociale druk ontstaan om niet te veranderen of omdat anderen niet willen meedoen. Mening van anderen kunnen dus impact hebben op ons gedrag. Wat je denkt dat anderen van je verwachten, speelt ook een rol. Mensen kunnen gevoelens van spijt of schuld ervaren indien ze een bepaald gedrag niet uitvoeren wat anderen wel van hen verwachten. Ook passen mensen zich aan het gedrag van anderen aan (*modeling*). De participatiemethoden willen voornamelijk sociale steun tussen burgers bekomen. De beste manier om gedragsverandering te bekomen is niet door mensen

onder druk te zetten, maar door participatie en samenwerking te beklemtonen. Hier kan peer-to-peer learning op toegepast worden. Dit wordt verder besproken in hoofdstuk 1.4.

- *Eigen-effectiviteit*

Eigen-effectiviteit is de inschatting van het eigen kunnen. Als men denkt iets niet te kunnen, zal het waarschijnlijk niet lukken. Dit kan worden beïnvloed door eerdere ervaringen. Zo kunnen burgers zichzelf niet in staat achten om gedragsaanpassingen langdurig te kunnen volhouden, omdat ze het bijvoorbeeld niet gewoon zijn. Iemand aanraden om minder met de auto en meer met de fiets te rijden klinkt gemakkelijk. Echter voor sommigen is de auto misschien het meest gebruikte vervoermiddel om naar het werk te rijden, aangezien het bijvoorbeeld op een verre afstand gelegen is. Ook hiermee kan aan de slag gegaan worden met de participatiemethoden door het afwegen van de voordelen en nadelen van een bepaalde handeling. Het project SerVies kan hier mee op inzetten. Als de eigen-effectiviteit groeit van deelnemers zal er sneller verandering komen in het gedrag. Dit kan door de mensen aan te moedigen en zelfvertrouwen te geven door concrete tips en alternatieven aan te bieden. Daarnaast kunnen mensen zich afvragen hoe het aanbevolen gedrag zal leiden tot een vermindering van luchtvervuiling, dit heet *respons-effectiviteit*. De buurtbewoners kunnen zich de vraag stellen hoe hun eigen handelingen een verschil zullen brengen in de problematiek. De participatiemethoden moeten een verzekering met zich meedragen: als je dit doet, zal dit veranderen. Door te werken met cijfers, procenten, visueel materiaal... kan dit duidelijk gemaakt worden en kan de respons-effectiviteit verhogen.

Deze drie variabelen hebben invloed op de intentie. Gedragsintentie is de mate waarin iemand van plan is om een bepaald gedrag uit te voeren, maar ook om hun huidige gedrag te behouden. Het kan verschillende fasen bevatten. Indien je nog geen gedragsintentie hebt, bevind je je in het begin, nl. in de precontemplatiefase (*Precontemplatie*). Dit kan voorkomen door gebrek aan kennis en/of motivatie. Bij kennisgebrek kan iemand geïnformeerd worden en bij motivatiegebrek is het nuttig een herevaluatie te maken van de omgeving en risicoperceptie. Indien je nadenkt over het nieuwe gedrag, maar nog niet onderneemt, bevind je je in de contemplatiefase (*Contemplatie*). In deze fase heeft de persoon nog te veel oog voor de nadelen van de gedragsverandering. Er kan een beslissingsbalans opgemaakt worden (voordelen/nadelen) van het gezonde en ongezonde gedrag met een gevoelsreflecties hierover. De beslissing om al dan niet te helpen wordt vaak afgewogen aan de hand van de kosten/baten-balans. Bijvoorbeeld minder met de auto rijden, zorgt voor minder fijnstof (baat). Minder met de auto rijden, maakt ook dat je langer onderweg bent naar je werk (kost). Indien er al plannen worden gemaakt voor het nieuwe gedrag, spreken we van preparatie (*Preparatie*). In deze fase kan er samen gezocht worden naar mogelijke hindernissen en hoe deze kunnen opgelost worden. Er moet rekening mee gehouden worden dat mensen met een sterke intentie voor een gedrag te stellen, niet altijd dat gedrag daadwerkelijk zullen stellen (Steenhaut, 2017).

Het gevoel van verantwoordelijkheid is ook belangrijk. Wanneer iemand zich bewust is van de fijnstofproblematiek moet deze persoon ook een zeker gevoel van verantwoordelijkheid hebben. We moeten bewust zijn van de diffusie van de verantwoordelijkheid. In een grote groep met mensen die je niet kent, denk je al snel dat een omstander wel actie zal ondernemen en dat het niet nodig is dat je zelf helpt. Je voelt je ook niet schuldig dat je niet helpt, want niemand anders doet het. Zo kan iemand stellen dat hij wel met de auto mag rijden, want al de rest doet het ook (Craeynest, 2018). In een grote groep wordt al snel verondersteld dat een omstander

wel actie zal ondernemen en dat het niet nodig is om zelf te helpen. Je voelt je ook niet schuldig dat je niet helpt, want niemand anders doet het. We zien dit ook doordat veel personen nog altijd met de auto rijden, dus de fijnstofproblematiek zal wel niet zo erg zijn. Men zal in een grote groep vooral geen actie ondernemen omdat men zich niet uitgesloten wil voelen in grote groep onbekenden.

Als je al een goede intentie hebt, is het al veel, maar dit omzetten in gedrag vraagt nog een hoop werk. Het lijkt niet veel, maar in de praktijk is er vaak ook nog sprake van *barrières*. Dit zijn de drempels die we moeten overkomen om het gedrag te kunnen vertonen. Zo kan een barrière bijvoorbeeld zijn dat het gezonde gedrag te veel een vaste levensstijl aanpast, dat het te veel inspanning vraagt.

Daarnaast zijn er ook *de capaciteiten of vaardigheden die mensen hebben*. Een simpel voorbeeld van aan capaciteit is fietsen. Als een persoon kan fietsen en een fiets heeft, is het makkelijker om de fiets te gebruiken. Als een persoon geen fiets heeft of niet kan fietsen is dit een vaardigheid die de persoon niet heeft, dit is dan een barrière. De persoon kan wel leren fietsen of een fiets aanschaffen. Vaardigheden kunnen aangeleerd worden.

Tot slot bekomen we dan het *gedrag*. Het gewenste gedrag wordt uitgevoerd. Door rekening te blijven houden met de barrières zal het nieuw gedrag na loop van tijd een behouden worden en zo wordt het een gewoontegedrag (Craeynest, 2018).

1.3 Participatie

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd wat participatie is, er wordt uitleg gegeven over de participatieladder, het belang van participatie en aan welke voorwaarden moet voldaan worden om bepaalde participatietechnieken te hanteren.

Participatie simpel uitgelegd is: 'een deelname van iemand of een groep aan iets'. Participatie kan direct of indirect zijn. Het gaat over de wijze waarop onze samenleving vorm krijgt door er invloed op uit te oefenen. *Directe participatie* houdt in dat de persoon zelf haar of zijn mening laat horen. Met *indirecte participatie* wordt bedoeld dat iemand zich laat vertegenwoordigen. Ook kan je deel uitmaken of deelnemen, dit is passieve participatie, hier kan je 'klant' of 'consumer' zijn. Aan de andere kant hebben we deelhebben, dit is actieve participatie, meebouwen. Hier ben je mede-eigenaar, vrijwillig of professioneel (Vervaecke, 2020)³. Voor dit project wordt directe participatie beoogd. De deelnemers die meedoen aan de fijnstofvoogst bouwen mee aan het vormgeven van het einddoel van dit project, een servies glazuren met fijnstof dat werd geoogst met de deelnemers. Het achterliggende doel van deze fijnstofvoogst is dat deze mensen ook gesensibiliseerd worden om hun gedrag ten aanzien van fijnstof in Brugge op een positieve manier bij te stellen. Indirecte participatie in dit project kan natuurlijk ook gebeuren. Indirecte participatie verzekert de betrokkenheid van een persoon via de vorm van vertegenwoordiging. Bijvoorbeeld wanneer iemand niet meer aanwezig kan zijn op het oogstmoment, kan die persoon ervoor kiezen om een kennis die ook geïnteresseerd is in fijnstof te laten deelnemen.

DIRECTE PARTICIPATIE	INDIRECTE PARTICIPATIE
Zelf de mening laten horen Actieve participatie Meebouwen Mede-eigenaar, vrijwillig of professioneel	Laten vertegenwoordigen Passieve participatie Deel uitmaken of deelnemen Klant of consumer

Tabel 1: directe en indirecte participatie (Vervaecke, 2020)

“Een participatieve aanpak veronderstelt een actieve betrokkenheid van ‘het publiek’ in besluitvormingsprocessen, waarbij het concrete onderwerp bepalend is voor de relevantie van het ‘publiek’” (Elliott, Heesterbeek, Lukensmeyer & Slocum, 2006). Dit publiek kan op verschillende manieren ingevuld zijn. Het kan bestaan uit doorsnee burgers, uit stakeholders die met het project of beleid te maken hebben, deskundigen en zelfs regeringsleden. Een participatieve aanpak is onder andere aangewezen als het gaat over ethisch, sociaal of cultureel onderzoek. Dit kunnen we linken met de fijnstof problematiek (Elliott, Heesterbeek, Lukensmeyer & Slocum, 2006).

Participatie zorgt bij de deelnemer voor een verhoging van de eigenwaarde en het verantwoordelijkheidsgevoel. De hele samenleving heeft baat bij participatie omdat mensen ontplooiingskansen krijgen op individueel en maatschappelijk vlak (Samenlevingsopbouw, z.d.). Deelnemers van het project SerVies spelen een belangrijke rol omdat ze meewerken aan een betere luchtkwaliteit. Dit kunnen we linken aan het motivationele luik uit het I-change model.

³ Bron afkomstig van Toledo (niet publiekelijk toegankelijk).

Meer specifiek kan hier eigen-effectiviteit aan gelinkt worden, de inschatting van het eigen kunnen. Door te participeren in dit project kan de burger een hogere eigen effectiviteit hebben omdat men al iets heeft gedaan in verband met deze problematiek. Dit omdat men bijleert over fijnstof en het fijnstof helpt verzamelen. Uiteindelijk wordt gehoopt op een verandering in het gedrag in verband met de fijnstof uitstoot.

Draagvlak

Via het project wil men mensen ook medeverantwoordelijk maken voor de aanwezigheid van fijnstof. Dit project heeft nood aan een bepaalde legitimiteit en draagvlak. Hiermee wordt bedoeld dat, wanneer burgers voldoende betrokken worden bij een beleidsbepaling ze medeverantwoordelijk worden. Aan de hand van de participatie van burgers wil men dat ze het project ook ondersteunen en op termijn geen protestacties organiseren, maar meehelpen opbouwen naar een mooi eindresultaat. Dit verloopt natuurlijk niet altijd zo vlekkeloos... Als men participatie aanbiedt omwille van het draagvlak dan moet men ook rekening houden met de burgers die niet hebben meegedaan. Enerzijds willen sommige burgers gewoon bewust niet mee doen uit vrees of angst. Sommigen gaan er namelijk van uit dat hun kritische mening naar de opdrachtgever toe, onder vorm van medewerking, hun hindermacht ondermijnt en hen monddood maakt. Anderzijds willen andere burgers niet mee participeren, omdat ze ervan uitgaan dat er een bepaalde voorkennis gevraagd wordt om mee te kunnen doen aan het project of omdat er ook gewoonweg vanuit een bepaald vakjargon gesproken wordt dat zij niet verstaan. Als ons project een draagvlak wil ontwikkelen, dan is het doorslaggevend dat men alle burgers erbij betreft (VVSG, 2011).

1.3.1 Participatieladder

*“Op zoek naar de stem van de burger”
(Mobiël21, 2012)*

De participatieladder is een tool om te bepalen welk participatieniveau wordt gebruikt. Deze ladder heeft vijf niveaus (Loyens & van de Walle, 2006):

1. **Informereren:** burgers op de hoogte houden van nieuwe beslissingen. Burgers kunnen geen input geven.
2. **Consulteren** of raadplegen: de beleidsrichting zelf bepalen, maar de burger is gesprekspartner. De input die burgers kunnen leveren wordt niet als bindend beschouwd.
3. **Adviseren:** burgers krijgen de gelegenheid om problemen aan te kaarten en oplossingen te formuleren. Deze ideeën spelen een volwaardige rol bij de uiteindelijke beslissing.
4. **Coproducteren:** er wordt samen gezocht naar een oplossing. De aangebrachte oplossingen van de burger worden gerespecteerd bij de eindbeslissing.
5. **Meebeslissen:** de burgers of betrokkenen staan in voor de besluitvorming.

Afbeelding 6: Participatieladder (van Halen-Eelman, 2013)

De participatiemethoden die kunnen worden gebruikt, kunnen pas worden vastgelegd wanneer een participatieniveau is gekozen. Op basis van deze niveaus kan een participatiemethodiek vorm krijgen. Want aan de hand van een niveau wordt beslist wat de doelstelling en de doelgroep is. In hoofdstuk 2.2 en 2.3 wordt dit verder uitgewerkt. De drie participatieniveaus die het best passen bij het project SerVies zijn 'informereren', 'consulteren' en 'coproduceren'. Consulteren gebeurt in de vorm van de mini-expo. Tijdens de mini-expo worden de aanwezigen betrokken tijdens een interactieve activiteit. Daarnaast worden de aanwezigen geïnformeerd over de fijnstofproblematiek en het project SerVies. Het 'coproduceren' vindt plaats tijdens het oogsten van fijnstof en mogelijks andere activiteiten. Want samen met de deelnemers wordt naar een oplossing gezocht voor de fijnstofproblematiek in de buurt.

Waarom participatie organiseren?

Wanneer een participatief project tot leven komt, komen er veel vragen naar boven. Deze vragen zijn dan bijvoorbeeld: "Wat is de reden van de participatie aan het project?", "Op wie heeft de participatie invloed?", "Met wie zal de participatie plaatsvinden?", maar de hoofdvraag is "Hoe krijgt het participatietraject vorm?". Hieronder staan er enkele motieven op een rij (VVSG, 2011).

Instrumenteel motief: 'omdat het loont'

Diverse diensten hebben behoefte aan de ervaring en kennis van de burgers vanuit hun positie als consument van de dienstverlening. Aan de hand van deze inbreng kan de kwaliteit van het project vergroten. Tijdens het project leert men dan namelijk ook de diverse invalshoeken en denkwijzen van de burgers kennen. Zo kan het Brugs beleid er eventueel ook wat gemakkelijker op afstemmen. Een effectief en efficiënt beleid kan maar tot stand komen wanneer er beroep wordt gedaan op de kennis en vaardigheden van de burgers (VVSG, 2011).

Afhankelijk van het onderwerp, in dit geval fijnstof, betreft het project ook inhoudelijke experts en/of ervaringsdeskundigen. Wil men tijdens het project de experts van een specifiek vakdomein horen of eerder de ervaring van de man in de straat? Dan kan tijdens het project bijvoorbeeld een digitale bevraging georganiseerd worden bij de kinderen, jongeren en ouders die dagelijks gebruik maken van een bepaald gebied" (VVSG, 2011).

Morele motief: 'omdat het zo hoort'

Burgers betrekken bij het project is noodzakelijk, omdat de huidige democratie de burgerbetrokkenheid gebrekkig stimuleert. Het project democratisch maken is enkel mogelijk door burgers erbij te betrekken, omdat er dan bij het eindresultaat, juist meer inspraak is vanuit de mensen zelf. Het nadeel daarbij is dat er bij het participatieproces aan een paar kwaliteitseisen moet voldaan worden als het de huidige democratie wil volmaken. Een paar voorbeelden van die kwaliteitseisen zijn een balans tussen de belanghebbenden, een minimum hoeveelheid aan deelnemers, de compositie van de deelnemers... (VVSG, 2011).

1.3.2 Voorwaarden bij participatiemethodieken

Het soort participatie waar in dit project op wordt gefocust is cultuurparticipatie op coproductie niveau. Om participatiemethodieken te hanteren zijn er enkele voorwaarden waaraan moet voldaan worden volgens Loyens & Van de Walle (2006).

- Het moet een meerwaarde kunnen leveren voor het project/ de organisatie.
- Men moet zich steeds afvragen of de problematiek geschikt is om de bevolking erbij te betrekken. Dit is belangrijk zodat er interesse ontstaat bij de mogelijke deelnemers. Deze problematiek moet ook hanteerbaar zijn, zodat de participatie nog een meerwaarde kan bieden.
- Wederzijds vertrouwen is heel belangrijk. Dit kan onder andere door transparante informatieverstrekking en feedback.
- Een duidelijke doelstelling en doelgroep is van groot belang.
- Participatie vereist maatwerk. De gekozen methode moet passen bij de doelstelling en de doelgroep.
- Een mix van participatiemethoden kan zorgen voor een beter resultaat dan gewoon één participatiemethode.
- Realistische verwachtingen scheppen bij de deelnemers kan door vanaf het begin duidelijkheid te scheppen over de doelstellingen, doelgroepen, tijdsduur en mate van interactie.
- De communicatie naar de deelnemers toe moet open en transparant zijn.
- Er moet op voorhand gepland worden hoe en waarop geëvalueerd zal worden. Een evaluatiemoment is belangrijk omdat je kan leren uit de verbeterpunten.

1.3.3 Drempels verlagen

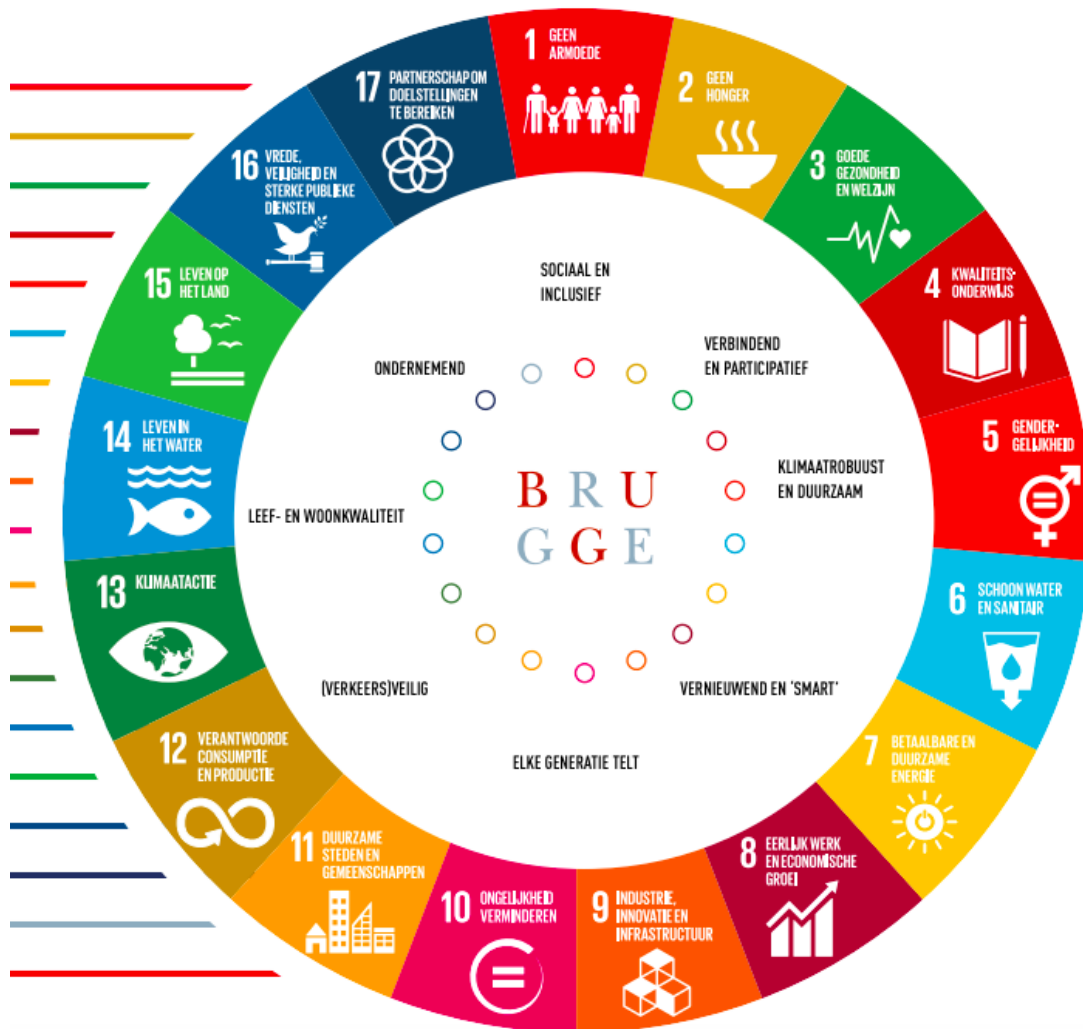
Als consument of gebruiker is een van de basisrechten formele participatie aan de samenleving. Dit is 'maatschappelijke participatie'. Tot deze basisrechten horen huisvesting, toegang tot dagelijks onderwijs, deelname op de arbeidsmarkt, maar ook cultuurparticipatie. Om te werken aan participatiedrempels of toegankelijkheid kunnen de vijf B's gebruikt worden. Voor dit project zijn deze vijf B's zeker bruikbaar, omdat de organisatie en de betrekking tot het fijnstof oogstmoment zo laagdrempelig mogelijk moeten zijn. Het helpt mensen om sneller de stap te maken naar participatie, waardoor er meer mensen bereikt worden. Voor een duidelijke en uitgebreide uitleg over de vijf B's van toegankelijkheid, wordt verwezen naar hoofdstuk 3 "Mensen aantrekken".

1.3.4 Sustainable Development Goals

Brugge is een duurzame en milieuvriendelijke stad. Als lokaal drijvende initiatiefnemer brengt de stad Brugge alle stakeholders en stadsdiensten samen. Hun doel is dan ook om verantwoordelijke en participatieve stappen vooruit te zetten. Dit willen ze doen door steeds rekening te houden met de haalbaarheid, maar ook door doelgericht en ambitieus te werk te gaan. Zelf zijn ze nog niet waar ze willen staan, maar ze streven wel elk jaar om het nog beter te doen. Ze hopen om hun doelen te kunnen realiseren tegen anno 2024. In hun beleidsprogramma wordt hier meer uitleg over gegeven (Brugge, 2019).

Zoals net vermeld bij punt 1.3.3 is één van de basisrechten, formele participatie aan de samenleving. In het Brugs beleid zien we dat de stad Brugge zich baseert op de 17

verschillende Sustainable Development Goals⁴, maar ook op andere rechten van de mens. Op de onderstaande afbeelding zijn alle SDG's te zien (Brugge, 2019).

Afbeelding 7: Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Brugge, 2019)

Met het project SerVies kunnen er enkele SDG's toegespitst worden. Zo kan er bijvoorbeeld meegewerkt worden aan punt elf: duurzame steden en gemeenschappen, punt dertien: een klimaatactie en kan er gerekend worden op punt zeventien: partnerschap om de doelstellingen te bereiken.

⁴ SDG's: de doelstellingen die de wereld zich stelt richting 2030 om aan duurzame ontwikkeling te werken.

1.4 Peer-to-peer learning

Tijdens de fijnstofmomenten is peer-to-peer learning heel belangrijk. Hieronder vindt u meer uitleg van wat peer-to-peer learning precies inhoudt en welke voordelen het biedt.

1.4.1 Betekenis peer-to-peer learning

Allereerst is het belangrijk om uit te leggen wat een 'peer' is. Peers zijn mensen die eigenschappen met elkaar delen. Dit kan gaan over leeftijd, geslacht, cultuur, woonplaats... Aan de hand van peer-to-peer learning leer je spontaan van elkaar, van je peers.

Er zijn verschillende peer-to-peer vormen. Je hebt peer support, dat vaak onbewust gebeurt. Er is een gelijkwaardige verhouding tussen de peers en er is sprake van wederzijdse beïnvloeding. Je gaat intensief samenwerken met een kleine groep peers en dit meestal voor een lange tijd. Peer-to-peer learning gaat over het feit dat de peers elkaar iets aanleren of bijleren. Zoals informatie doorgeven over ervaringen of kennis over een bepaald onderwerp. Tijdens de oogstmomenten van fijnstof wordt deze wederzijdse beïnvloeding beoogd. Daarom wordt nog een vorm van peer-to-peer besproken, namelijk peer education. Peer education kan worden onderverdeeld in een aantal activiteiten. Het is een overkoepelende term die betrekking heeft op het delen van informatie, het is de bedoeling om kennis, attitudes en gedrag te beïnvloeden. Het vindt plaats in een georganiseerde context, het gaat uit van een eenzijdige beïnvloeding en een niet gelijkwaardige situatie tussen de peers (Manders, Metz & Sonneveld, 2017) (Smits Van Waesberghe & De Winter-Koçak, 2018).

1.4.2 Beïnvloeding

Deelnemers zullen elkaar beïnvloeden, wanneer de oogstmomenten op drukke plaatsen doorgaan, zullen er ook wel eens passanten voorbij wandelen. Die zullen zich misschien afvragen wat er gebeurt en vragen aan de deelnemers wat ze doen. Een deelnemer of de fijnstofambassadeur kan hierop antwoorden en zo leren passanten ook bij over het project en algemeen over fijnstof. De manier waarop de deelnemers en passanten elkaar zullen beïnvloeden kan op twee verschillende wijzen gebeuren. Er zijn namelijk twee soorten beïnvloeding: informationele en normatieve. Deze werden eerder besproken in het I-change model in hoofdstuk 1.2. Informationele beïnvloeding gaat over het aanvaarden van de informatie die je krijgt en je zal je handelen ernaar richten. Normatieve beïnvloeding resulteert in het conformeren aan de verwachtingen van een ander. Bijvoorbeeld om iemands normen te veranderen, kan je een vriendengroep erbij betrekken of een vereniging, want zij beïnvloeden elkaars normen en waarden. Dit is in een positieve context, maar het kan ook gebeuren in een negatieve context. Het is negatief wanneer je het gevoel hebt dat je afwijkt en misschien zelf wordt bestraft, eventueel door uitsluiting (Vranken, Henderickx, & Van Hootegem, 2017).

Bij het peer-to-peer learning zal het de bedoeling zijn om informationeel te beïnvloeden. De deelnemers zien elkaar als peers en aanvaarden de informatie die ze van elkaar krijgen. Er zal misschien tevens een deel positieve normatieve beïnvloeding zijn. Om de groepen voor de oogstmomenten samen te stellen, kunnen we kiezen om individuen bij elkaar te voegen, maar bestaande groeperingen kunnen ook (Vranken, Henderickx, & Van Hootegem, 2017). Dit wordt besproken in hoofdstuk 2.3.

1.4.3 Voordelen van peer-to-peer learning

Doordat de peers een soortgelijke achtergrond hebben, zijn ze sneller geneigd om de suggesties en argumenten van deze personen aan te nemen. Het wordt daarom gezien als een goede methode om gedragsverandering teweeg te brengen. In het I-change model valt peer-to-peer learning deels onder het motivationele luik. Dit kan worden gelinkt aan de drie motivatiefactoren. Sociale invloed kan hier inhouden dat de peers elkaar steunen. Door de ervaringen en kennis van een peer te horen kan dit invloed hebben op het gedrag van de persoon. Dit gaat hand in hand met eigen-effectiviteit. Doordat de peers iets kunnen kan de persoon denken dat dit ook in haar of zijn eigen kunnen ligt. Dit versterkt de eigen-effectiviteit. De cognitieve component van attitude wordt hierdoor gevoed. Door informatie te verwerven van peers wordt deze informatie beter onthouden en misschien toegepast. Dit kan zorgen voor verandering in de attitude van een persoon. Deze drie motivationele factoren hebben invloed op de intentie van een persoon (Manders, Metz & Sonneveld, 2017) (Smits Van Waesberghe & De Winter-Koçak, 2018).

1.4.4 Conclusie

Tijdens het oogstmoment zal er een combinatie van peer support, peer-to-peer learning en peer education zijn. We willen dat er aan wederzijdse beïnvloeding wordt gedaan en dat de peers elkaars gelijken zijn. Dit zal voor een korte tijd zijn aangezien zo'n moment enkele uren duurt. Het is de bedoeling dat de deelnemers tijdens het oogsten van fijnstof met elkaar aan de praat gaan en zo informatie uitwisselen. Hopelijk beïnvloeden ze op die manier op een positieve manier elkaars attitude en gedrag en leren de deelnemers iets bij. Tijdens het oogsten zal er ook een fijnstofambassadeur aanwezig zijn. Dit is iemand die speciaal opgeleid wordt door SerVies, in samenwerking met serVies Rotterdam en Dienst Leefmilieu/Stadslabo Brugge, om ondersteuning aan te bieden en informatie te geven. De fijnstofambassadeur kan gezien worden als de 'peer educator'. Deze persoon zal eerder eenzijdig beïnvloeden doordat hij/zij info zal geven over fijnstof (oogsten) (Manders, Metz & Sonneveld, 2017) (Smits Van Waesberghe & De Winter-Koçak, 2018).

1.5 Good practices

Afbeelding 8: Good practice (Barbara, 2016)

Good practices zijn goede, inspirerende voorbeelden. Het woord zelf komt uit het Engels en het betekent letterlijk “goede oefeningen”. De Nederlandse encyclopedie beschrijft good practices als volgt: “beschrijvingen van hoe praktijkproblemen, gerelateerd aan de werksituatie van een beroepsgroep, zijn aangepakt, welke oplossingen zijn bedacht en hoe de werkwijze nog verbeterd kan worden (encyclo.nl, z.d.).

Wat in dit project verstaan wordt onder good practices is dat er gebruik wordt gemaakt van een goede techniek of methode die door onderzoek en ervaring leidt tot een gewenst resultaat. In dit onderzoek wensen wij te weten te komen welke interventies effectief blijken te zijn wat betreft sensibilisering rond fijnstof. Good practices vallen te onderscheiden in twee luiken. Deze zijn namelijk interventie praktijken en good practice interventies. Evidence-based interventies zijn interventies waarvan men zeker is dat ze leiden tot de gewenste effecten. Het best beschikbare bewijs wordt gebruikt en er is geen criterium hoe de effecten moeten zijn vastgesteld. Bij good practice preventie-interventies wordt verwacht dat ze zullen leiden tot het gewenste effect (De Brabandere & Wahabzada Sadat Ali, 2016). Zelf wordt in dit project gewerkt aan de hand van good practice preventie-interventies.

1.5.1 Voorbeelden in verband met sensibilisering

Onderstaande good practices gaan over het sensibiliseren van mensen in verband met verbetering van de luchtkwaliteit.

1.5.1.1 Autoloze zondag

Dit is een good practice die toepasbaar is om een gezondere luchtkwaliteit te bekomen. In 2019 organiseerden 49 steden en gemeenten in Vlaanderen een Autovrije Zondag. Voor de allereerste keer deden ook alle 13 Vlaamse centrumsteden mee, waaronder ook Brugge. Zo konden ruim twee miljoen Vlamingen genieten van een dagje auto-rust en van straten vol activiteiten met ruimte voor mensen. De vrijgekomen ruimte werd enthousiast ingepalmd door talloze lokale initiatieven, buurtfeesten, openluchtfestivals, animatie en infostands. Door dit initiatief wordt in Europa steeds meer benijdenswaardig naar Vlaanderen gekeken. Waar auto's verdwijnen, verschijnen mensen. Logisch ook want een dag zonder auto doet deugd aan de oren, de neus, de ogen, de longen en het hart. Een Autovrije Zondag is de ideale gelegenheid om duurzame vervoersmiddelen te testen, zoals elektrische fietsen, e-steps en meer te leren over deel-mobiliteit en het openbaar vervoer (Mobiliteit, 2020).

Afbeelding 9: Autoloze Zondag Stad Brugge (Brugge, 2019)

Autovrije dagen in andere landen

Buiten Vlaanderen is de Autovrije Zondag een gevestigde traditie. Na vele jaren werd Brussel, als grootste autovrije zone van Europa, enkele jaren geleden van de troon gestoten door Parijs en Londen. Dan hebben we het nog niet gehad over de wekelijkse Cyclovias⁵ (Brussel.be., 2011). Met oorsprong in Zuid-Amerikaanse miljoenensteden als Bogota, Cali en Medellin en gelijkaardige activiteiten in Franse steden als Parijs, Bordeaux en Lyon. In New York organiseren ze Summer Streets. Ieder jaar op de eerste drie zaterdagen van augustus worden de straten van de stad omgetoverd tot een publieke speelplaats waar je kan wandelen, spelen, fietsen en allerlei andere leuke dingen kan doen (Summer Street, 2020). Ondertussen voelen we in Vlaanderen dat de centrumsteden steeds meer klaar zijn om een autovrije zondag te organiseren (Mobiliteit, 2020).

Hoe heeft het geholpen?

Op de autoloze zondag van 2019 was een positieve impact op de luchtkwaliteit duidelijk te merken. In de autovrije zones was er die dag tijdelijk een gevoelige daling van de verkeersemisseries. De resultaten van de luchtkwaliteit tonen (VMM, z.d.):

- Een belangrijke positieve impact op de concentraties van NO, NO₂ en CO omdat de concentraties van deze pollutanten voornamelijk worden beïnvloed door lokale emissiebronnen.
- Een belangrijke impact op de (diesel)roetconcentraties. Dieselroet is een belangrijke component van fijnstof die een slechte invloed heeft op de gezondheid.
- Een positieve impact op totale fijnstof concentraties (PM_{2,5} en PM₁₀). Door de hoge fijnstof achtergrondconcentraties (veroorzaakt door emissies buiten de stad en het buitenland) is het aandeel van de lokale fijnstof emissiebronnen in de totale fijnstof concentraties wel beperkt. Bovendien hebben lokale maatregelen vooral impact op (diesel)roetfractie van het fijnstof.

Deze tendensen konden ook al uitgemaakt worden uit de vorige edities van autoloze zondagen. Dankzij het mooie weer was er ook dit jaar meer ozon in de lucht aanwezig. Dit was niet zo verrassend, want het is wel degelijk zo dat er altijd meer ozon in de lucht hangt als het zonnig en warm is (VMM, z.d.). Ozon is een bepaald gas dat samen met andere chemische componenten aanwezig is in de atmosfeer. De aanwezigheid van die chemische componenten die tussenkomen in de chemische reacties zorgen voor beweging in de atmosfeer. Daardoor kan de hoeveelheid ozon sterk schelen in tijd en plaats. De ozon in de atmosfeer is enerzijds onmisbaar voor de bescherming tegen UVB-stralingen. Maar anderzijds kan de ozon, voor het ademhalingsstelsel, ook irriterend werken. Dat is de hoofdreden waarom men een onderscheid maakt tussen 'goede' ozon en 'slechte' ozon. Goede ozon, namelijk stratosfeer, beschermt ons hoog in de atmosfeer tegen de uv-straling. Maar slechte ozon, ook wel troposfeer genoemd, ligt dicht bij de grond en dat kan schadelijk zijn (KMI, z.d.). Met het invoeren van steeds meer voetgangerszones, het toepassen van fietszones en circulatieplannen merkten ze dat stadscentra steeds aangenamer en veiliger worden voor stappen en fietsen en dat heeft een duidelijk effect op het aantal fietsers en voetgangers (Mobiliteit, 2020).

⁵ Cyclovias is het Spaanse woord voor fietspad. Het evenement bestaat uit een fietstraject in de stad dat autovrij wordt gemaakt.

1.5.1.2 Clean Air in Cities

Afbeelding 10: App Clean Air in Cities (Acid News, 2010)

De campagne Clean Air in Londen werd opgestart met als doel de richtlijnen van het WHO te bereiken in verband met luchtvervuiling. Deze campagne werkt samen met andere campagne groepen en een breder netwerk van aanhangers en vrijwilligers (Clean Air in London, z.d.).

Clean Air in Londen heeft een app ontwikkeld die mensen waarschuwt over de gevaren van luchtvervuiling. Deze app geeft advies over hoe je jezelf en anderen kan beschermen tegen dit gevaar. Door gebruik te maken van de index 'Clean Air in Cities', ook ontwikkeld door Clean Air in Londen, krijgen de mensen op exacte locaties een melding over de luchtkwaliteit. De gebruikers krijgen dan een melding over de impact op de gezondheid door een langdurige blootstelling aan fijnstof op die plaats (Acid News, 2010).

De eigenaar en directeur van CAL zegt dat het van groot belang is dat mensen gewaarschuwd worden over de gevaren van luchtvervuiling. Daarom wordt er advies gegeven over het verminderen van de luchtvervuiling voor jezelf en anderen.

Door de waarschuwingen van de app denken mensen na over hun blootstelling aan deze luchtvervuiling en gaan ze misschien sneller naar de dokter wanneer er bezorgdheden zijn over de impact van fijnstof op de gezondheid (Acid News, 2010). CAL wilt de app uitbreiden naar andere steden en landen. Het doel is om overal de WHO normen te respecteren en te voldoen aan de richtlijnen (Clean Air in London, z.d.).

Hoe heeft het geholpen?

Door de laatste nieuwe technologie te gebruiken is het mogelijk om de gevolgen van blootstelling aan fijnstof in bepaalde regio's te duiden aan mensen (Acid News, 2010).

Deze campagne zet in op de kennis van mensen over de gevolgen van fijnstof en wat er aan gedaan kan worden. Door te vermelden hoeveel mensen zijn gestorven door het langdurig inademen van de lucht in een bepaalde regio wordt er een beetje gedaan aan angstaanjagende voorlichting. Want niemand wil vervuilde lucht inademen, zeker niet als er al mensen aan gestorven zijn. Door steeds meldingen te geven via de smartphone worden mensen geïnformeerd en geadviseerd in verband met fijnstof.

1.5.1.3 T-charge in Londen

Afbeelding 11: Sensibiliseringscampagne Londense luchtkwaliteit (Khan, 2019)

Op 23 oktober 2017 is de T-taks in werking getreden in Londen. De T-charge, of ook wel emissietoeslag genoemd, is er om de luchtkwaliteit in Londen te verbeteren. Vooral de concentraties stikstofdioxide en fijnstof zouden hierdoor verminderen. De belasting focust zich op diesel- en benzinevoertuigen die voor 2006 geregistreerd zijn omdat deze oudere voertuigen meer vervuילend zijn (Stauffer et al., 2019).

Naar aanleiding van deze toeslag werd er bovendien een sensibiliseringscampagne opgestart (zie foto hierboven). Hiermee worden burgers bewust gemaakt van de luchtkwaliteit en wil de Londense burgemeester de burgers stimuleren om de T-charge maatregel te aanvaarden (Stauffer et al., 2019).

Hoe heeft het geholpen?

De maatregelen worden gezien als een introductie van een Ultra Low Emissions Zone die in 2018 in Londen werd geïntroduceerd. Dan zal er op een strakkere, meer systematische manier heffingen worden gevraagd. De T-charge in 2017 en de campagne bereidt de Londense bevolking dus stap per stap voor op strengere maatregelen (O'Sullivan, 20 oktober 2020).

In deze campagne wordt er gebruik gemaakt van angstaanjagende voorlichting. In principe zet dit mensen niet direct aan tot de gewenste gedragsverandering (Albarracin et al., 2006; De Hoog et al., 2007; Witte & Allen, 2000), maar door de bijkomende heffingen hebben de

bewoners eigenlijk geen keuze. Gezondheidsadviezen worden enkel overgenomen wanneer de angst vermindert bij individuen die het opvolgen én dat ze het idee hebben het gezondheidsadvies te kunnen uitvoeren. Indien ze er te weinig vertrouwen in hebben, zullen ze hun angstgevoelens eerder ontwijken. Of mensen de informatie in de campagne zullen geloven, hangt af van hun risicoperceptie. Dit is de inschatting die mensen maken van hun eigen kans op gezondheidsrisico's van de aanwezigheid van fijnstof in de lucht (Craeynest, 2018). Door veelgebruikte, alledaagse voorwerpen zoals een babyfles en een koffiebeker in de campagne te tonen, worden de burgers bewust gemaakt van de noodzaak om actie te ondernemen (O'Sullivan, 20 oktober 2020). Er wordt ingewerkt op die risicoperceptie.

1.5.2 Voorbeelden in verband met participatie

In de volgende good practices konden mensen al participeren aan projecten waar de verbetering van luchtkwaliteit centraal staat.

1.5.2.1 AIRbezen

Enkele vrijwilligers uit het departement Bio-ingenieurswetenschappen, van de Universiteit in Antwerpen, en vrijwilligers vanuit het Stadslab 2050 zijn met het concept 'AIRbezen' gekomen (UA, z.d.). AIRbezen is een (citizen science) project rond fijnstof en luchtkwaliteitsmetingen. Planten staan via hun bladeren rechtstreeks in contact met de omgevende buitenlucht en tijdens het groeiseizoen wordt op die bladeren fijnstof dat aanwezig is in de lucht opeengehoopt. Door het aantal fijnstof op het bladoppervlak te meten via biomagnetische monitoring kunnen ze een besluit maken over de concentratie fijnstof dat er zich in de lucht bevindt. Zo worden planten dan namelijk een 'meetstation' voor luchtverontreiniging. In voorgaande studies merkten ze op dat dit signaal sterk samenhangt met de omgevingsconcentratie en de verkeersintensiteit aan fijnstof. Er is een vaste ferromagnetische fractie, namelijk de geoxideerde ijzervormen, die afkomstig zijn van de uitlaatgassen en de slijtage van remmen en motor. Uit deze ferromagnetische fractie bestaat de verkeersuitstoot (AIRbezen, z.d.).

Afbeelding 12: AIRbezen (airbezen@school, z.d.)

Voorbeelden waar dit goed ging

Met AIRbezen hebben ze het concept van biomonitoring voor het eerst op grote schaal toegepast in Antwerpen. Daar werd de luchtkwaliteit door een gelimiteerd aantal meetstations opgemeten. "Om het nijpende tekort aan meetdata rond de variatie in luchtkwaliteit op te vangen brachten zij de ruimtelijke verspreiding veel gedetailleerder in kaart. Hierdoor konden ze de plekken met goede en slechte verkeersgerelateerde luchtkwaliteit onderscheiden". De plantjes werden zo veel mogelijk verdeeld onder de mensen zo dat die dan in hun buurt de luchtkwaliteit mee gingen helpen inschatten. AIRbezen verspreidde zich nadien verder over andere provincies en gemeenten. Uiteindelijk groeide het zelfs uit tot een internationaal project! (AIRbezen, z.d.).

Hoe heeft AIRbezen geholpen?

De aardbeiplantjes werden gedurende een bepaalde periode buiten gezet door de verschillende deelnemers. De deelnemers moesten na deze periode enkele staaltjes, van het fijnstof op de plant, terugsturen.

Die staaltjes werden dan in het laboratorium van AIRbezen opgemeten met de 'LeafAreaMeter'⁶. Zo konden ze de precieze oppervlakte van de stalen weten. Dus hoe groter het blad, hoe meer stofdepositie dat er aanwezig was. Dit werd in hun oven gedroogd om vervolgens in vershoudfolie in te pakken (AIRbezen, z.d.).

Wat zorgde ervoor dat het slaagde?

Het project op zich was geslaagd door dat ze een grote groep mensen konden sensibiliseren door hen actief te betrekken bij de staalafname rond de luchtkwaliteit (AIRbezen, z.d.).

1.5.2.2 CurieuzeNeuzen

Afbeelding 12: CurieuzeNeuzen Vlaanderen (CurieuzeNeuzen, z.d.)

CurieuzeNeuzen is een good practice die zich vooral richt op sensibiliseren. Het is een vorm van directe participatie, doordat de populatie rechtstreeks meehelpt. De bewoners konden de concentratie van stikstofdioxide in hun straat helpen meten door twee buisjes te plaatsen voor hun gevel. We kunnen dit in het I-change model plaatsen bij het bewustzijn die aanleiding geeft tot actie.

CurieuzeNeuzen is een grootschalig wetenschappelijk burgeronderzoek, waarbij de populatie mee kan helpen door hun handen uit de mouwen te steken. Zo helpen ze mee om in de maand mei, een uitdagend wetenschappelijk probleem op te lossen. CurieuzeNeuzen wil de inwoners van de steden in kwestie bewust maken over het belang van een gezonde leefomgeving en de luchtkwaliteit. De bedoeling is dus om luchtkwaliteit over heel Vlaanderen gedetailleerd in kaart te brengen. Dit moet zowel in de stad als op het platteland gebeuren. Burgers verzamelen data over luchtkwaliteit en dit gebeurt allemaal onder leiding van professionele wetenschappers. Het zou de eerste keer zijn dat inwoners de luchtkwaliteit op zo'n grote schaal meten (CurieuzeNeuzen, z.d.).

CurieuzeNeuzen in andere steden

Doorheen heel Vlaanderen is dit project goed van start gegaan. Het is moeilijk om op elk punt in Vlaanderen nauwkeurig de luchtkwaliteit te meten, want op elke plaats is de luchtkwaliteit verschillend. De concentraties van de verkeersgerelateerde stoffen kunnen sterk verschillen door het 'street canyon'-effect. In drukke straten blijven de vervuilende stoffen namelijk langer hangen en is de kwaliteit van de lucht slechter, maar door een park in de buurt kan de kwaliteit van de lucht opvallend beter worden. Daarom hebben ze het project CurieuzeNeuzen Vlaanderen in meer dan 20.000 plaatsen in Vlaanderen uitgevoerd. Vooral in Antwerpen bleek dit een groot succes. Door het groot succes van CurieuzeNeuzen Antwerpen speelt Vlaanderen op internationaal vlak een pioniersrol in het inschakelen van burgers voor luchtkwaliteitsmetingen. Daarom heeft CurieuzeNeuzen Vlaanderen beslist om eventueel nog

⁶ LeafAreaMeter (LAM): Meting aan de hand van een biomagnetische monitoring techniek. De stalen worden in deze techniek gemagnetiseerd, waarna het overblijvend magnetisch veld wordt opgemeten.

een stap verder te gaan dan enkel in grote steden te meten. Ze zouden ook in kleinere gemeenten en op het platteland willen meten (CurieuzeNeuzen, z.d.).

Hoe heeft CurieuzeNeuzen geholpen?

Het heeft geholpen door het feit dat de data die ze destijds, tijdens het onderzoek hadden verzameld, gebruikt werd om een ingewikkeld computermodel voor luchtkwaliteit te verbeteren. Om goede meetresultaten te bekomen, zijn nauwkeurigheid en zorgvuldigheid van groot belang. “CurieuzeNeuzen Vlaanderen gebruikt een gestandaardiseerde meetopstelling die eenvoudig is en toch zeer betrouwbare data oplevert. De meting van NO₂ in de buitenlucht gebeurt met diffusiebuisjes, waarin een filtertje selectief NO₂-moleculen bindt. Op elk meetpunt hangen twee buisjes gedurende vier weken in de buitenlucht”. Dit is van belang om de effecten van NO₂ op de gezondheid beter te kunnen inschatten. Dit gaf ons de mogelijkheid om beleidsmaker betere aanbevelingen en info te geven (CurieuzeNeuzen, z.d.).

Wat zorgde ervoor dat het slaagde?

Het project is kunnen slagen, dankzij de vele hulp van de burgers. Doordat gezinnen, scholen, bedrijven en verenigingen de concentratie van stikstofdioxide in hun straat hebben helpen meten, hebben ze cijfergegevens van de luchtkwaliteit op 20.000 plaatsen in Vlaanderen. Door deze verschillende metingen konden ze een dataset bemachtigen die een grote meerwaarde had voor het wetenschappelijk onderzoek. ‘CurieuzeNeuzen Antwerpen’ werd ook een groot succes en het bracht een duidelijk zicht met zich mee over de buurt-tot-buurt-variatie in een grote Europese stad. Het project werd in de internationale academische wereld zeer goed onthaald. Het Europees Milieuagentschap schuift CurieuzeNeuzen Antwerpen zelfs naar voren als een ‘best-practice’ in burgeronderzoek” (CurieuzeNeuzen, z.d.).

1.5.2.3 Luchtpijp

Afbeelding 13: Luchtpijp (UiT in Vlaanderen, 2019)

Met momenten neemt, in zowel Brussel als Vlaams-Brabant, de luchtvervuiling met hoge omvang toe. Het valt te vergelijken met een langzaam gif. Het is namelijk ook vaak onzichtbaar voor het blote oog. Om dit tegen te gaan, ontstond ‘Luchtpijp’. Zij bieden verenigingen, gemeenten en burgers activiteiten en tools aan om rond luchtkwaliteit te werken. Burgers sensibiliseren staat centraal in dit project. Men wil de burgers zelf laten meten om hen een inzicht te geven op de aanwezige luchtvervuiling (Growfunding, z.d.).

Daarom voorziet Luchtpijp een divers aanbod van workshops en activiteiten die gemeenten, burgers en verenigingen kunnen bestellen om rond luchtkwaliteit te werken. Je kan terecht bij Luchtpijp voor gezamenlijke workshops waarbij dat de inwoners zelf een fijnstofmeter kunnen bouwen. Dit zijn onder andere meters die ook gebruikt worden voor Lufdaten⁷. Er vinden bijvoorbeeld ook lezingen plaats over ‘leren over lucht’, maar ook kinderateliers en wandelingen rond luchtkwaliteit zijn hier allemaal voorzien (Growfunding, z.d.).

⁷ Lufdaten: een snelgroeende citizen science community op het gebied van luchtkwaliteit.

Voorbeelden waar dit goed ging

Het project heeft kennis opgedaan uit Luftdaten.info. Daaruit bouwt het ook zijn kennis op. Dit alles werd allemaal op gang gebracht door OK Lab Stuttgart. In 26 Europese landen wordt er, tot op heden, gewerkt met deze sensoren. InfluenAir, HackAir en LeuvenAir gaan, in eigen land, hiermee al reeds aan de slag. Zo is er ook RoeselAir, GentenAir en nog veel meer andere spin-offs. InfluenAir (dat gevestigd is in Brussel) en LeuvenAir (dat gevestigd is in Leuven) hebben al een flinke basis aangelegd met tientallen burger-meetpunten. Ze willen daar op zijn minst nog een 500-tal bij doen door de komende jaren een versnelling hoger te schakelen. De huidige burger-meetpunten vormen een uitbreiding op de officiële meetpunten die door de Brusselse en Vlaamse overheden worden voorzien. Wij als burgers kunnen hierin ook meehelpen door een meter op te hangen aan onze gevel of balkon (Growfunding, z.d.).

Een soortgelijk voorbeeld vond plaats in Duitsland. In de stad Duisburg waren er tot eind 2017 zeven meetstations, maar stadsambtenaren stelden vast dat dit slechts een globaal beeld geeft van de blootstelling aan o.a. fijnstof. Daarom bood de stad workshops aan om een eigen fijnstofmeter te maken (Stauffer et al., 2019).

Hoe heeft Luchtpijp geholpen?

Met het opgehaalde bedrag kopen ze onderdelen aan, voeren ze promotie die nodig is om het initiatief bekend te maken, bekostigen ze het verpakken van de dozen en de voorbereidingen. Met het resterende geld hebben ze dan bijvoorbeeld in 2019 momenten georganiseerd waar men samen de resultaten kon bespreken en analyseren. Dit geeft de deelnemers de kans om met elkaar in contact te blijven, indien ze dat wensen (Growfunding, z.d.).

Met Luchtpijp hebben ze het bewustzijn rond schone lucht verder kunnen aanwakkeren. De gezamenlijke groepsvormende activiteiten laten mensen bij elkaar komen en werken rond luchtkwaliteit. Dit is ook een voorbeeld van peer-to-peer learning. Ze maken gebruik van een open source technologie en de data die de meters verzamelen is toegankelijk voor iedereen. Dit heeft de inwoners dan ook de mogelijkheid om zelf een beetje citizen scientist te zijn (Growfunding, z.d.).

1.5.3 Voorbeelden in verband met verbetering van de luchtkwaliteit

Bij de volgende good practices staat de verbetering van de luchtkwaliteit centraal.

1.5.3.1 BESIX Clean Air

BESIX heeft met mos beklede wanden ontwikkeld die zo op een natuurlijke manier het fijnstof uit de lucht filteren om zo de luchtkwaliteit aanzienlijk te verbeteren. Deze wanden zijn vooral ideaal om te gebruiken op plaatsen waar er veel luchtvervuiling is en waar geen groen aanwezig is, bijvoorbeeld tunnels, ondergrondse parkeerterreinen en industrieterreinen (BESIX, 2020).

Hoe heeft BESIX Clean Air geholpen?

In de wand zitten ventilatoren die de vervuilde lucht aanzuigen. Nadat de vervuilde lucht aangezogen is, wordt het fijnstof door een membraan en moslaag geblazen. Dit mos zal de vervuilde lucht filteren en wanneer dat gebeurd is, wordt de gezuiverde lucht weer in de atmosfeer gebracht (BESIX, 2020).

Naast het feit dat deze wanden de lucht filteren en dus zorgen voor een betere luchtkwaliteit, absorberen deze mossen ook nog eens geluid. Ze geven de steden daarnaast ook nog een nieuwe frisse en groene look en hebben een gunstige invloed op het hitte-eilandeffect (temperatuur in steden ligt gemiddeld hoger dan in landelijke gebieden) (BESIX, 2020).

Wat zorgde ervoor dat het slaagde?

Afbeelding 14: BESIX Clean Air wand (BESIX, 2020)

In 2019 was er een proefproject op de werf van de toekomstige N434. Dit is een van de projecten die behoort tot de RijnlandRoute in Nederland. Op de foto hieronder zie je meteen ook hoe deze moswanden eruitzien (BESIX, 2020).

BESIX Clean Air vloeit eigenlijk voort uit een programma van BESIX met projecten rond open innovatie. Een van deze projecten was een innovatiewedstrijd waarbij elke werknemer de kans krijgt om vernieuwende ideeën voor te stellen. Een van de winnaars van deze innovatiewedstrijd was de 'BESIX Clean Air wand'. Door het toedoen van deze wedstrijd zijn deze filterende wanden dus op de markt gekomen (BESIX, 2020).

1.5.4 Conclusie

Deze good practices hebben allemaal te maken met de problematiek van de luchtkwaliteit. Dit zijn voorbeelden van hoe deze problematiek kan aangepakt worden. Deze initiatieven tonen aan dat de fijnstofproblematiek geen onoverkomelijk probleem is, maar een probleem waar wel degelijk aan gewerkt kan worden. Een betere luchtkwaliteit is zeker haalbaar.

Het project 'Autoloze Zondag' legt ook nog eens de nadruk op het feit dat deze problematiek een gedeelde verantwoordelijkheid is. Iedereen zou er zijn aandeel moeten in hebben om de luchtkwaliteit te verbeteren tot op een aanvaardbaar niveau.

Voor het project is het belangrijk om te weten waar de concentraties fijnstof zijn op een bepaalde plaats. Op plaatsen met veel fijnstof kan een oogstmoment beter plaatsvinden. Iets wat vanuit de good practices kan meegenomen worden naar het project is het project 'AIRbezen'. Het houdt in dat je aan de hand van de concentraties opgehoopt fijnstof op het bladoppervlak van planten kan meten hoeveel fijnstof er aanwezig is in die buurt. Planten kunnen op deze manier bekeken worden als natuurlijke fijnstofmeters. Meer groen in de stad kan ook zeker geen kwaad.

Literatuurstudie leerde ons dat fijnstof zich graag vastzet onder bruggen. Een oplossing hiervoor kunnen de 'Clear wanden' zijn. Deze wanden nemen het fijnstof, onder bruggen, op en zorgen ervoor dat dit fijnstof niet blijft hangen onder de brug.

Een betere luchtkwaliteit is iets om naar te streven in de toekomst. Deze good practices tonen aan dat dit wel haalbaar is.

2. Plannen van een participatief evenement

In dit hoofdstuk wordt uitgelegd hoe een participatieve aanpak vorm kan krijgen. Er wordt besproken hoe de doelstelling en doelgroep bepaald worden. Er worden tien methoden besproken, waarna uit deze methoden één methodiek wordt gevormd.

2.1 Een participatieve aanpak implementeren

Om participatie te verhogen in alle stappen van een project, van planning tot evaluatie, werden al vele technieken ontwikkeld en aangepast. Sommige technieken hebben verschillende doelen zoals bijdragen tot het analyseren van de problematiek in kwestie. Anderen focussen meer op andere zaken zoals het groepsproces zelf. Deze technieken kunnen enkel nuttig zijn in combinatie met participatieve processen (Elliott, Heesterbeek, Lukensmeyer & Slocum, 2006).

In punt 1.3.1 (waar de participatieladder wordt beschreven) staan de vijf participatieniveaus. Omdat 'de invloed van de deelnemers' zeker van belang is, is het aangeraden om in te zetten op het niveau 'coproduceren'. Bij dit niveau wordt samengewerkt met de deelnemer, de ideeën en oplossingen die de burger aanreikt worden hier meegenomen in de eindbeslissing.

Bij het project SerVies wordt een groep samengesteld (zie hoofdstuk 2.3) om samen fijnstof te oogsten in enkele buurten in Brugge. Voor deze activiteit worden participatiemethodieken gezocht om de mensen te laten meewerken met deze oogst. Om de mensen aan te trekken om hieraan mee te participeren moet eerst duidelijk worden waarom, hoe, voor wie en waarom deze fijnstof oogst van belang is.

Volgens onderzoek van Elliott, Heesterbeek, Lukensmeyer en Slocum, (2006) is het belangrijk wanneer je een participatief evenement plant om de context en de structuur duidelijk vorm te geven. Naast iedere opsomming staat waar dit stuk te vinden is in dit document.

De context en structuur omvatten volgende onderdelen:

- De doelstellingen en het thema van het project (zie inhoud)
- Het geografisch gebied en de focus (zie hoofdstuk vier)
- Selecteren en contracteren van deelnemers (zie hoofdstuk 2.3 en hoofdstuk 3)
- Klaarmaken van inleidend materiaal (zie hoofdstuk 2.6)
- Promotie: mensen aantrekken (zie hoofdstuk drie)
- Het evenement zelf (zie hoofdstuk 2.6)
- Evaluatie (zie hoofdstuk 2.6 en bijlage 2)

2.2 De doelstelling bepalen

De eerste stap om een participatief evenement te organiseren, is de doelstelling bepalen. Als men de doelstelling kent, kan er een doelgroep bepaald worden.

Een bekende techniek om een doel richting te geven en concreet op te stellen, is de SMART techniek. Iedere letter van het woord SMART verwijst naar criteria waaraan voldaan moet worden om een concrete doelstelling te maken (Steenhaut, 2017).

Hieronder worden de letters uitgelegd en wordt telkens een voorbeeld gegeven.

- **Specifiek:** de omschrijving van het doel moet concreet zijn. Dit kan door een getal of ander kwantitatief gegeven te koppelen aan dit doel.
Bijvoorbeeld: voor de fijnstofvoogst in Brugge willen we graag in totaal minstens 100 mensen bereiken in vier groepen om fijnstof te verzamelen.
- **Meetbaar:** het resultaat moet men duidelijk kunnen vaststellen.
Bijvoorbeeld: de deelnemers die meedoen vullen een evaluatieformulier in. Het aantal van deze formulieren toont aan hoeveel deelnemers er mee hebben gedaan.
- **Actiegericht:** een specifieke actie koppelen aan het doel zorgt voor meer duidelijkheid. Het beantwoorden van de vragen wat, waar en wanneer kan hierbij helpen.
Bijvoorbeeld: Fijnstof oogsten in Brugge vanaf oktober, met vier groepen van elk 25 mensen, in vier dagen tijd.
- **Realistisch:** het doel moet haalbaar zijn, maar het mag ook niet te makkelijk zijn.
Bijvoorbeeld: Marge creëren tussen het fijnstofvoogst en het eindproduct, maar toch op een goed tempo doorwerken zodat men voldoende fijnstof heeft verzameld.
- **Tijdsgebonden:** een duidelijk start- en eindmoment, er dient steeds een tijdslimiet verbonden te zijn aan de doelstelling.
Bijvoorbeeld: In een maand tijd, vanaf 1 oktober tot 31 oktober.

Door deze criteria te combineren kan men een concrete doelstelling bekomen. Bijvoorbeeld: *Vanaf 1 oktober 2020 tot 31 oktober 2020 wil men met het project SerVies in totaal honderd mensen laten participeren aan de fijnstofvoogst in Brugge, dit in vier groepen van vijftwintig personen, op vier dagen in totaal, met als resultaat dat genoeg fijnstof wordt verzameld om servies mee te glazuren.*

2.3 De doelgroep bepalen

Wanneer de doelstelling bepaald is, kan er op zoek gegaan worden naar de juiste doelgroep. Een doelgroep is een groep mensen die je wilt bereiken waarbij je gedragsverandering teweeg wil brengen. Deze groep bestaat vaak uit mensen of organisaties met een aantal relevante kenmerken die ze gemeen hebben.

Voor dit project zal de doelgroep bestaan uit mensen die wonen in de buurten in Brugge waar veel fijnstof aanwezig is, dus waar de fijnstof oogstmomenten zullen doorgaan. In deze buurten wonen waarschijnlijk mensen die niets weten over fijnstof, maar er zullen misschien ook geïnteresseerden wonen. De meest voor de hand liggende doelgroep zal vooral uit geïnteresseerden bestaan, uit mensen die bezig zijn met het klimaat en met luchtvervuiling. Zo is het doel om met een originele insteek andere mensen te bereiken. De overkoepelende doelgroep voor dit project zijn **buurtbewoners vanaf twaalf jaar en organisaties in de buurt**. We willen buurtbewoners bereiken, maar uiteindelijk ook een breder publiek. Deze doelgroep wordt gesplitst in vier leeftijdscategorieën.

Door samen te werken met scholen kunnen middelbare scholieren vanaf twaalf jaar geïnformeerd worden over de fijnstofproblematiek. Dit kan aan de hand van participatiemethoden gericht op deze doelgroep. Er wordt gekozen voor twaalfjarigen omdat deze doelgroep al geïnformeerd wordt over klimaat en fijnstofproblematiek tijdens de les. Hier kan op verder gewerkt worden via het project SerVies. Hoe jonger een persoon iets leert, hoe sneller er een gedragsverandering kan plaatsvinden. Want hoe ouder een persoon is, hoe moeilijker het vaak is om gedrag aan te passen.

Jongvolwassenen vanaf zeventien jaar mogen beginnen autorijden. Het is belangrijk om deze leeftijdscategorie te informeren over de gevolgen van deze specifieke activiteit, het autorijden. Vanaf een jongere leeftijd is het makkelijker om aan gedragsverandering te doen, dus hier wordt ook rekening mee gehouden. De leeftijdsgroep van zeventien jaar tot ongeveer vierentwintig jarigen zit grotendeels in het hoger onderwijs. Er kan samengewerkt worden met deze scholen in Brugge om deze leeftijdsgroep te bereiken. De jongeren die niet naar de hogeschool gaan kunnen bereikt worden op dezelfde manier zoals bij jongvolwassenen vanaf vijfentwintig jaar wordt beschreven.

Voor volwassenen vanaf vijfentwintig jaar kunnen andere manieren gebruikt worden om hen te bereiken zoals op zoek gaan naar bedrijven in de buurt, dienstencentra contacteren, flyers uithangen om deel te nemen aan de fijnstofvoogst in de buurt, deur aan deur gaan in de gekozen buurt, sociale media platformen raadplegen...

Buurtbewoners vanaf vijftig jaar kunnen via flyers, posters, organisaties zoals dienstencentra en cultuurcentra bereikt worden. Onder deze doelgroep horen ook vijfenzestigplussers, hierbij kan samengewerkt worden met onder andere woonzorgcentra om activiteiten in verband met fijnstof te organiseren. Er kan bijvoorbeeld met vrijwilligers gewerkt worden die rolstoelgebruikers of mensen die minder goed ter been zijn kunnen helpen tijdens de wandeling bij de fijnstofvoogst.

2.3.1 Groepen samenstellen

Bij het verzamelen van het fijnstof kan een bestaande groep mensen (zoals een groep collega's van een bedrijf in de buurt, verenigingen...) deze activiteit uitvoeren, maar er kan ook een groep samengesteld worden. Beide opties behoren tot een secundaire groep. Als bijvoorbeeld enkele collega's deelnemen aan een oogstmoment dan zijn ze samengekomen voor één en hetzelfde doel, namelijk fijnstof verzamelen. Bij de secundaire groep zijn het samenhorigheidsgevoel, gemeenschappelijke waarden en normen en doelstellingen van belang. Het samenhorigheidsgevoel vormt een meerwaarde voor de groep, omdat mensen dan een hechte groep vormen. Dit is niet nodig om succes te bereiken, maar het kan gunstig zijn. Er zijn ook primaire groepen. Dit zijn kleine groepen met een gesloten karakter. Er heerst een sterke solidariteit tussen de leden. Een voorbeeld van een primaire groep is een gezin. Gezinnen die in de buurt wonen kunnen ook betrokken worden bij de fijnstof oogst momenten (Denuwelaere, 2017).

Een individu moet steeds een keuze maken tussen verschillende alternatieven waarbij de eigen directe voordelen in conflict treden met zwaarwichtige collectieve belangen die vaak pas voelbaar zijn na een lange tijd. Ze moeten een keuze maken tussen eigenbelang en het groepsbelang. Een aantal inwerkende factoren hierop zijn bijvoorbeeld of je anoniem kan deelnemen of niet, of je er een voordeel uithaalt, of je vertrouwen hebt in de andere, hoe groot de groep is, de samenstelling van de groep.... Om coöperatief gedrag te promoten kan ingewerkt worden op drie aspecten: informatieverstrekking, de beloningsstructuur aanpakken of inwerken op de groep (Craeynest, 2018).

Participatie is in bijna alle gevallen een groepsgebeuren. Mensen verenigen zich om samen hun belangen te verdedigen, om hun stemmen te bundelen. Doordat mensen deel uitmaken van een grotere groep wordt een gevoel van veiligheid gecreëerd waardoor participatie als minder bedreigend wordt ervaren (Samenlevingsopbouw, z.d.).

Bij het samenstellen van een groep, is het belangrijk om rekening te houden met deelnemers die verschillende ervaringen en afkomst hebben. Zo bouw je een leerrijke dialoog op. Elke deelnemer brengt dan zijn of haar mening naar voor, maar luistert ook naar de medeparticipanten. Dit geeft de deelnemers de kans om hun eigen inzichten te overstijgen. Het is wel belangrijk om in het achterhoofd te houden dat de diverse inzichten van de deelnemers kunnen botsen met elkaar, waardoor er niet altijd de mogelijkheid is om tot een overeenstemming te komen. Echter doordat de deelnemers verder kunnen bouwen op elkaars motivering kan dit leiden tot nieuwe ideeën en argumenten. Maar dit is enkel voor gecompliceerde vraagstukken die niet op te lossen zijn vanuit één inzicht (VVSG, 2011).

2.3.2 Mogelijke valkuilen

Social loafing kan een mogelijke bedreiging vormen. Deze term betekent dat wanneer mensen zich in grote groep bevinden, hun prestaties progressief verminderen naargelang er meer mensen bijkomen. Men doet minder moeite om een doel te bereiken, dan dat iemand alleen werkt. In een kleine groep zullen mensen minder snel sociaal parasiteren, maar hoe groter de groep wordt, hoe meer kans er bestaat op dit fenomeen. Dit kan dus een bedreiging vormen voor dit project aangezien we een uiteindelijk ook een breed publiek willen bereiken bij het verminderen van luchtvervuiling (Craeynest, 2018). Echter lijkt ons dit geen probleem bij de oogstmomenten, waar er maximum 25 mensen aanwezig zullen zijn.

Dit heeft ook te maken met de diffusie van verantwoordelijkheid. In een grote groep wordt al snel verondersteld dat een omstander wel actie zal ondernemen en dat het niet nodig is om zelf te helpen. Je voelt je ook niet schuldig dat je niet helpt, want niemand anders doet het. We zien dit ook doordat veel personen nog altijd met de auto rijden dus 'de fijnstofproblematiek zal wel niet zo erg zijn' (Steenhaut, 2017).

2.3.3 Kwetsbare groepen

Kwetsbare groepen zijn groepen met mensen die vaker hogere drempels ervaren. Door rekening te houden met deze drempels bij het organiseren van een participatief evenement kunnen de kansen voor deze groepen vergroten. Er zijn heel veel soorten kwetsbare groepen, bijvoorbeeld kansarme gezinnen, vereenzaamde ouderen, nieuwkomers, anderstaligen, mensen met een beperking enzovoort (Samenlevingsopbouw, z.d.). Bij dit project wordt vooral rekening gehouden met mensen in kwetsbare groepen die invloed hebben op de fijnstofuitstoot. Bijvoorbeeld mensen die autorijden, roken, een houtkachel hebben enzovoort. Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) is er een sterk verband tussen armoede en tabaksgebruik (vlaanderenstoptmetroken.be, 2020).

Om deze groepen te bereiken moet er eerst gezocht worden naar deze groepen. Zo zijn er in veel gemeenten en steden georganiseerde verbanden zoals bewonersgroepen of cliëntgroepen, welzijnsschakels en verenigingen waar minder welvarende mensen het woord nemen. Er zijn ook formele participatiekanalen zoals een ouderenadviesraad of armoedeoverleg waar je deze groepen kunt bereiken. Door deze kanalen te doorzoeken kun je relatief snel een bepaalde groep bereiken (Samenlevingsopbouw, z.d.).

Sommige mensen van deze doelgroep zitten nog niet in zo'n groep. Om deze mensen te bereiken wordt best gezocht op de plekken waar deze mensen zich bevinden. Geschikte plaatsen om deze mensen te bereiken zijn onder meer: sociale restaurants, scholen, moskeeën en kerken, organisaties zoals Kind en Gezin en CAW's, de wachtruimte van een OCMW, winkels, cafés... Via verschillende wervings- en participatievormen kunnen mensen hartelijk gevraagd worden om mee te doen. Dit gaat het best met een koffie en een gebakje. Dit werkt meestal veel beter dan een droog gesprek zonder gezelligheid (Samenlevingsopbouw, z.d.). De beste manier om mensen aan te spreken is op een laagdrempelige manier wordt verder besproken in hoofdstuk drie.

2.3.4 De concrete doelgroep

De overkoepelende doelgroep voor dit project zijn buurtbewoners vanaf twaalf jaar en organisaties in de buurt. Hierboven wordt de doelgroep besproken aan de hand van leeftijdscategorieën en hoe ze eventueel kunnen bereikt worden. In dit project wordt een participatiemethodiek uitgewerkt voor het fijnstof oogstmoment, deze zal kunnen worden toegepast op vier verschillende leeftijdscategorieën. De vier concrete leeftijdscategorieën zijn:

- Scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar.
- Jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar.
- Volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar.
- Buurtbewoners vanaf 50 jaar.

2.3.5 Organisaties vinden

Organisaties bij het project betrekken kan heel interessant zijn. Organisaties kunnen scoutsgroepen zijn, hobbyverenigingen, plaatselijke bedrijven maar ook scholen. Deze bieden een meerwaarde omdat deze organisaties al bestaande groepen hebben. Door samen te werken met deze groepen bereik je een breder publiek.

Eerst is het belangrijk om te weten welke organisaties je wilt bereiken. De beste manier hiervoor is om de buurt te analyseren. Dit kan online (bijvoorbeeld via online kaarten) of in het echt (in de buurt wandelen). Enkele zaken waarop zeker moet gelet worden, zijn:

- De grootte van de organisatie. Een grote organisatie is vaak moeilijker te bereiken.
- Wat doet de organisatie? Als het een organisatie is waar wordt ingezet op duurzaamheid is dit zeker een voordeel.
- Is de organisatie betrouwbaar? Hoe communiceren ze naar het publiek?
- Welke doelgroepen heeft de organisatie? Als de doelgroep overeenkomt met de doelgroep van het project kan dit een meerwaarde bieden.
- Zijn er scholen in de buurt? Welke school is dit, lager, secundair of hoger onderwijs?

Een voorbeeld van organisaties die een meerwaarde kunnen bieden zijn bedrijven die houtkachels, open haarden of houtverbranding in de tuin (een houtkorf bijvoorbeeld) produceren en in huizen installeren. De meeste van deze bedrijven hebben duurzame en efficiënte producten. Om een zicht te krijgen op dit soort bedrijven kan contact opgenomen worden met leveranciers van brandhout. Zij hebben een zicht op het profiel van wie hout afneemt. Bij deze bedrijven kan nagevraagd worden wie hun doelgroep is of aan wie ze vooral verkopen. Met deze bedrijven kan de fijnstofvoogst een soort teambuilding activiteit zijn.

Na deze analyse (dit wordt uitgewerkt in hoofdstuk vier) kan geprobeerd worden om de organisaties te bereiken.

Er is vaak meer dan een gesprek nodig om een deal te maken met een organisatie. Meestal zijn meerdere contactmomenten nodig. Om deze organisaties te bereiken staan hieronder enkele tips (Stefan Smits, 2019).

Je kan **onaangekondigd binnen gaan**. Een product of project kan op deze manier meteen aangeboden worden. Deze methode kan werken als je in de organisatie iemand kan aanspreken. Als deze gesprekspartner een beslissingsbevoegdheid heeft, kunnen er snel zaken geregeld worden. Als er niet meteen iemand is die kan helpen, worden meestal contactgegevens meegegeven. Er is nooit 100% slaagkans bij het proberen bereiken van organisaties, maar het is het proberen waard.

Telefoneren werkt sneller dan fysiek bezoeken. Het nadeel van deze methode is dat je niet meteen de gewenste persoon aan de lijn kan hebben. Een telefonische afspraak maken met iemand die beslissingsbevoegdheid heeft kan een mogelijke optie zijn. Een afspraak maken om fysiek langs te gaan is een andere optie. Telefoongegevens kunnen bijna altijd op het internet gevonden worden.

Folders en flyers sturen geeft de mensen in de organisatie iets fysiek om een beslissing over te maken. De aandacht kan getrokken worden door iets in de brochure dat aanspreekt.

Enkele dagen na de flyer binnengebracht te hebben kan steeds getelefoneerd worden om te zien of de flyer al dan niet de gewenste aandacht heeft getrokken.

Door te **netwerken**, dus door iemand te kennen die werkt in de organisatie is er een grotere kans om een organisatie te bereiken. De persoon die al gekend is in de organisatie kan een woordje doen over het project bij de baas of verantwoordelijke.

Organiseer een **interessante meeting** om het project voor te stellen aan belanghebbenden in de organisatie. Als de beleving goed zit en het project vol overtuiging wordt voorgesteld heeft dit meestal zeer goede resultaten (Stefan Smits, 2019).

2.4 Participatiemethodieken kiezen

In dit hoofdstuk worden enkele participatieve methoden aangekaart, de werking, voor- en nadelen en toepassing op het project SerVies worden besproken. Deze methoden werden gekozen aan de hand van het vooraf bepaalde niveau. Het niveau waarop wordt gewerkt bij deze participatiemethodieken is coproductie. Hierbij wordt de inbreng van de deelnemer meegenomen in het eindbesluit. Dit werd eerder besproken in hoofdstuk 1.3.

2.4.1 Open Space

Doel

Het doel van deze methodiek is dat er clusterbomen met diverse meningen ontstaan over verschillende thema's. Met deze clusterbomen kan goed gezien worden hoe mensen over een bepaald thema denken (Samenlevingsopbouw, z.d.).

Inhoud

In deze methodiek is er via een bottom-up manier participatie van een groep mensen over een gemeenschappelijk onderwerp (bijvoorbeeld inleidend moment over fijnstof). Dit concept heeft zeven 'spelregels' (Samenlevingsopbouw, z.d.):

1. Wie er ook komt, het zijn altijd de juiste mensen.
2. Wat er ook gebeurt, het is goed dat het gebeurt.
3. Omstandigheden zijn gewoon zoals ze zijn.
4. Toeval bepaalt de samenstelling van de groepen.
5. Iedereen begint wanneer hij/zij wil beginnen.
6. Iedereen stopt als hij/zij vindt dat het genoeg is geweest.
7. De wet van de twee voeten: Iedereen heeft het recht om te gaan en te staan waar hij of zij wil. Je kan naar een andere groep overstappen.

Deze methodiek begint met het contacteren van de mensen door een huisbezoek, een conversatie aan te gaan in winkels, buurtcentra... Er kan ook een folder of affiche gemaakt worden ter ondersteuning. Het doel en de centrale vraagstelling moeten duidelijk geformuleerd worden en alles moet praktisch voorbereid worden. Het proces begint waar iedereen in een kring zit. Deelnemers bepalen de thema's en formuleren twee positieve of negatieve ervaringen of ideeën. Alles wordt gehangen aan een bord waardoor er clusterbomen ontstaan per thema. Daarna wordt iedereen ingedeeld in groepjes en bespreken ze elk een clusterboom. Hierna komt iedereen terug samen en worden de besluiten gedeeld. Erna verwerkt iemand deze en neemt die mee in communicatie naar het lokale bestuur (Samenlevingsopbouw, z.d.).

Voordelen

- Deze methode leent zich heel erg voor variaties. Er kan gevarieerd worden in hoe de methode opgezet en gebruikt wordt. Zo is het bij deze methode niet zo dat er maar een beperkt aantal deelnemers kan zijn. Het is toepasbaar op een onbeperkt aantal deelnemers.
- Deze methode heeft zeven principes. Deze principes zijn heel handig, want ze bepalen de sfeer tussen de deelnemers en zo ook het proces. Wanneer er een goede moderator aanwezig is die deze principes op een goede manier toepast, kan hij eender welke groep flexibel laten werken, ongeacht hoe de groep samengesteld is.
- Deze methode is inzetbaar voor verschillende doelgroepen. Zowel kinderen, jongeren en volwassenen kunnen hieraan deelnemen.
- Open Space is een methode die je in alle beleidsfasen kan toepassen. "Open Space draagt namelijk bij tot het analyseren van problemen, verkennen van nieuwe vraagstukken en mogelijkheden, aansturen van veranderingsprocessen, versterken van onderling vertrouwen, bevorderen van zelfsturing, verbeteren van communicatie, creëren van een draagvlak, bevorderen van een sterke gemeenschapszin, ontwikkelen van respect voor elkaars mening, stimuleren van creativiteit en innovatie en verankeren van nieuwe processen en procedures" (Samenlevingsopbouw, z.d.).

Nadelen

- Wie nog geen ervaringen heeft met het vooropgestelde thema zal tijdens de eerste fase van deze methode niet veel te doen hebben.
- De duurtijd van deze methode varieert heel erg. Zo kunnen er debatten gehouden worden die slechts twee à drie uur duren, maar deze debatten kunnen ook heel erg lang duren. In extreme gevallen kunnen deze debatten tot een jaar duren.
- De kostprijs kan ook heel erg verschillen. Zo zijn de kosten voor kleine debatten beperkt tot maximum 250 euro voor de locatie. Als er dan overgegaan wordt naar heel grote debatten dan kan deze prijs oplopen tot boven 1.250 euro voor speciale investeringen, publiciteit, organisatie, locatie... (Samenlevingsopbouw, z.d.).

Doelgroep

Deze methode kan gebruikt worden bij eender welke doelgroep. De leeftijd doet er hier eigenlijk niet toe. Voor dit soort methode is het wel vereist dat de personen misschien wat achtergrond hebben met het thema, want ze moeten twee positieve en twee negatieve ervaringen rond het thema opschrijven.

Hoewel deze methode voor eender welke doelgroep gebruikt kan worden, is het zeker een heel interessante methode om bij jongeren toe te passen. De clusterboom waar alle ervaringen aan opgehangen worden, zorgt voor een interactief kantje aan de methode. Het feit dat jongeren interactief kunnen zijn, zorgt er vaak ook voor dat ze geboeid blijven door het onderwerp.

Toepassen op ServVies

Met deze methode kan gemakkelijk gepeild worden wat mensen denken over de fijnstofproblematiek. De mening van iedereen wordt in rekening gebracht (ophangen aan de clusterboom), waardoor iedereen zich betrokken voelt in het proces.

2.4.2 Dialoogmethode

Doel

Met deze methode kunnen bewoners aangetrokken worden die normaal niet gemakkelijk deelnemen aan initiatieven. Er wordt aan de hand van een stappenplan aangetoond hoe dit wel kan (VVSG, 2019).

Inhoud

De dialoogmethode kan gebruikt worden om moeilijk bereikbare doelgroepen aan te zetten om te participeren. Deze methode wil bewoners aantrekken die niet altijd spontaan meedoen aan een participatie-initiatief. Deze methode geeft deze doelgroep de kans om naar voor te treden als volwaardige gesprekspartner. Aan de hand van de volgende stappen wordt uitgelegd hoe dit best uitgevoerd wordt.

1. **Bouw een vertrouwensband op:** zoek contacten met ervaringsdeskundigen, verenigingen of sleutelfiguren om een vertrouwensband op te bouwen met de doelgroep.
2. **Inventariseer de behoeften:** via informele gesprekken bepaal je met welke problemen inwoners te maken hebben. Maak een lijst met de belangrijkste structurele knelpunten.
3. **Nodig experts uit:** Nodig experts uit om de oorzaken van deze structurele knelpunten toe te lichten.
4. **Stel een rapport op:** Op basis van de ervaringen van de doelgroep en de expertise van deskundigen kan je een rapport opstellen met een gedetailleerde beschrijving van het probleem en beleidsaanbevelingen (VVSG, 2019).

Voordelen

- Moeilijk bereikbare groepen krijgen de kans om te participeren.
- Een deelnemersgroep kan bestaan uit personen met verschillende ervaringen en achtergronden.
- Deze methodiek probeert individuele ergernissen en ervaringen te vormen tot een gedeelde opinie over het probleem en mogelijke oplossingen.
- De kosten zijn beperkt tot (eventuele) personeelskosten en logistieke kosten. Deze methode is dus goedkoop (VVSG, 2019).

Nadelen

- Deze methode kan tijdrovend zijn. Zo kan het enkele maanden tot een jaar innemen (VVSG, 2019).

Doelgroep

Zoals hierboven al beschreven staat, richt deze methode zich vooral op moeilijk bereikbare groepen in de samenleving. Met deze methode kunnen deze groepen de kans krijgen om hun meningen te delen.

Toepassen op SerVies

Uit deze methode kunnen we enkele nuttige zaken halen. De eerste stap: 'bouw een vertrouwensband op' moet zeker gebeuren voor de fijnstofvoogst. In deze stap is het de bedoeling om contact te leggen met ervaringsdeskundigen, verenigingen of sleutelfiguren om een vertrouwensband te creëren met de bewoners van de uitgekozen buurt. De behoeften inventariseren kan ook een meerwaarde bieden. Als deze behoeften (dit zijn de problemen

waarmee de bewoners geconfronteerd worden) gelinkt worden aan de fijnstofproblematiek kan dit ook toegepast worden bij de fijnstofvoogst. De expert die hierbij betrokken kan worden, is bijvoorbeeld de fijnstofambassadeur die de bewoners kan informeren en hun vragen kan beantwoorden. Uiteindelijk kan er een rapport gemaakt worden met de ervaringen van de deelnemers.

2.4.3 Scenariomethodiek

Doel

Het doel van deze methode is dat mensen kritisch nadenken over toekomstige kansen en bedreigingen van een bepaald gebied aan de hand van een scenario (VVSG, 2019).

Inhoud

Aan de hand van toekomstscenario's kan je beter voorbereid zijn op trends en ontwikkelingen. Scenariomethodieken zijn een geschikte manier om bewoners te betrekken bij langdurige kwesties. Het opstellen van een scenario wordt meestal gedaan door experts. Met deze methodiek wordt dit doorbroken en betrek je ook de burgers. De deelnemers denken na over de invloed van externe factoren. Deze factoren kunnen demografisch, economisch, sociaal-cultureel, technologisch, politiek of ecologisch van aard zijn. Men kiest één thema. Deelnemers analyseren welke factoren een invloed hebben op dit beleidsthema en beschrijven mogelijke scenario's. Kranten, tijdschriften, websites, wetenschappelijke artikels... kunnen inspiratie bieden aan toekomstige ontwikkelingen. Deze scenario's hebben geen doel op zich, maar zijn een hulpmiddel om over toekomstige kansen en bedreigingen na te denken. Een variant op deze methode heet 'Envisioningworkshop'. Deze workshop is voor 18 tot 22 deelnemers. Op basis van enkele vooropgestelde toekomstscenario's wordt een interactieve discussie gevoerd en wordt nagedacht over werkwijzen of oplossingen om samen tot een actieplan te komen (VVSG, 2019).

Voordelen

- Door samen met burgers na te denken over de toekomst heb je een voorsprong op toekomstige ontwikkelingen. Bij het ontwikkelen van deze scenario's kan het beleid ook betrokken worden.
- Met scenario's heb je sneller door wat er aan de hand is. Door een scenario uit te werken kun je anticiperen op problemen.
- Deze methode helpt in het verloop van het proces, deelnemers en een breder publiek voortdurend inzicht te geven. Als je een scenario uitgewerkt hebt, dan heb je telkens iets om op terug te vallen (VVSG, 2019).

Nadelen

- De scenario's die aan bod komen zullen hoogstwaarschijnlijk niet echt gebeuren. Dit komt vooral omdat dit een denkoefening is en niet altijd kan verwacht worden dat deze in de realiteit gebeuren.
- Scenario's zonder echt onderzoek en cijfermateriaal werken niet. Het is gewoon een goede denkoefening om te informeren.
- Deze methode is heel veeleisend en minder geschikt voor laaggeschoolde deelnemers. Het opstellen van de scenario's is namelijk niet zo simpel. Het geldt natuurlijk niet voor alle laaggeschoolden. Sommige minder geschoolde mensen kunnen wel heel kritisch denken en dan lukt dit wel.

- Van de deelnemers kan je een voorbereiding vragen om inzicht te krijgen in verschillende factoren (VVSG, 2019).

Doelgroep

Deze methode kan gebruikt worden voor verschillende doelgroepen. Zo is deze methode heel geschikt om buurtbewoners te betrekken. Als het gaat over toekomstplannen dan is dit zeker een heel interessante groep om mee samen te werken. In het meest voorkomende geval is deze methode het meest geschikt voor hoger opgeleiden, maar dan sluiten we een deel van de bevolking uit. Om het laagdrempeliger te maken, kan het gaan over een soort droomscenario dat uitgewerkt wordt. Dit is voor lager geschoolden een haalbare kaart. Naast buurtbewoners zijn jongeren ook een heel dankbare groep om in deze context mee samen te werken. Als er één leeftijdsgroep is die heel erg met de toekomst bezig is, dan zijn het wel jongeren. Zij hebben vaak ook heel interessante en creatieve ideeën.

Toepassen op SerVies

Het is heel interessant om na te denken over toekomstscenario's met mensen uit de buurt. De deelnemers kunnen nadenken over een toekomstperspectief voor hun buurt in verband met de fijnstofproblematiek. Als men bijvoorbeeld het thema 'fijnstof' krijgt en men denkt na op basis van enkele externe factoren zoals demografisch, economisch, politiek... dan kan men een soort actieplan bekomen om al dan niet voor te leggen aan het lokaal beleid om voor verandering te pleiten.

2.4.4 Politieke affiche ontwerpen

Doel

De deelnemers krijgen met deze methode, de kans om van elkaars argumenten te leren (VVSG, 2019).

Inhoud

Het oorspronkelijk idee van deze methode gaat over politieke partijen. Een eigen affiche ontwerpen brengt deelnemers dicht bij het onderwerp. In dit geval over politiek, maar je kan dit zo vervormen dat het over allerlei onderwerpen kan gaan. Naar aanleiding van het onderwerp kunnen er informerende gesprekken volgen met mede-geïnteresseerden. Deze affiches bevatten een leuke slogan om duidelijk te maken over wat het thema gaat en de belangrijkste doelstellingen over het thema. In een later stadia van de methode kan een terugkoppeling gedaan worden. Dit kan gebeuren aan de hand van een tentoonstelling, waarin de verschillende partij-affiches getoond worden. Deze affiches kunnen ook in de media-aandacht gebracht worden (VVSG, 2019).

Voordelen

- Bewoners, zowel jong als oud, kunnen individueel een affiche maken, of men kan samenwerken.
- Je kan samenwerken met talentvolle burgers of de kunstacademie.
- De terugkoppeling kan gebeuren met een tentoonstelling van de verschillende affiches, deze affiches kunnen media-aandacht trekken (VVSG, 2019).

Nadelen

- De bewoners zullen niet altijd open staan voor elkaars argumenten.
- De uitvoeringstijd is één maand (VVSG, 2019).

Doelgroep

Deze methode kan van toepassing zijn bij zowel de jongere als de oudere doelgroep. Dankzij de informerende gesprekken, die op het einde plaatsvinden, kunnen de mensen bijleren over bepaalde onderwerpen. Hier kunnen we de jongeren dan bijvoorbeeld overtuigen van het feit dat fijnstof gevaarlijk is. Bij ouderen zouden we dan de gevolgen van fijnstof op de gezondheid kunnen uitleggen. Dit kan dan de levensstijl, van beide doelgroepen, misschien beïnvloeden.

Toepassen op SerVies

Deze methode kan zo omgevormd worden om de aandacht te trekken naar de fijnstofproblematiek. De deelnemers kunnen affiches maken over de fijnstofproblematiek, waarom het gevaarlijk is, wat je beter kan doen enzovoort. Deze affiches hebben een voorafgaand soort huisstijl, waarop dat de mensen zich kunnen baseren. Ze zouden dan kunnen dan rondhangen met als doel om het bredere publiek te bereiken en te informeren. Natuurlijk kunnen deze tentoongesteld worden, misschien zelfs in de mini-expo (zie bijlage één). Een (duurzame) variant hierop zou bijvoorbeeld ook krijt of waterverf kunnen zijn in plaats van op papier.

2.4.5 Metaplan

Doel

Het metaplan helpt om ideeën snel en zichtbaar te structureren. Dit heeft de organisators de mogelijkheid om op korte termijn veel informatie te winnen (VVSG, 2019).

Inhoud

Het Metaplan is een methode om ideeën snel te verzamelen of te delen. Alle deelnemers krijgen een vraag en dan kunnen ze hun ideeën neerschrijven op post-its. Een voorbeeld van een vraag zou dan bijvoorbeeld “Is fijnstof even schadelijk voor de longen van een astmapatiënt als van een gezonde burger?” kunnen zijn. Een mogelijk idee van een deelnemer kan zijn: ‘Ik denk het wel want fijnstof is altijd schadelijk. Maar misschien niet even schadelijk. Een gezonde burger heeft er ook last van, maar misschien minder dan iemand met longproblemen.’ Alle ideeën worden gegroepeerd in categorieën en in de ruimte opgehangen. Vervolgens krijgt iedere deelnemer rode en groene stickers. Die mogen ze plakken bij volgens hen beste en slechtste idee (VVSG, 2019).

Voordelen

- De informatie wordt snel en zichtbaar gestructureerd.
- Op korte termijn wordt informatie gehaald uit de groep.
- De deelnemers kunnen zelf hun mening aanduiden.
- De kans op sociaal wenselijke antwoorden wordt kleiner, omdat het redelijk anoniem is (VVSG, 2019).

Nadelen

- Doordat het anoniem is, is de kans dus groot dat veel mensen blanco of ongeldige antwoorden geven (als ze niet geïnteresseerd zijn).
- Het bemoeilijkt ook de sociaal wenselijke opstelling van de deelnemers. Het is moeilijker de eigen inbreng te wijzigen in functie van de inbreng van anderen (VVSG, 2019).

Doelgroep

Deze methodiek kan helpen om iedereen uit de buurt erin te betrekken. Jongeren, volwassenen, maar ook kwetsbare groepen krijgen hier de mogelijkheid om mee te participeren. Het feit dat het anoniem is, maakt het ook al wat laagdrempeliger.

Toepassen op SerVies

Met deze methodiek kan je visueel duidelijkheid scheppen over de ideeën die de deelnemers hebben. Dit is een activiteit voor jong en oud. Het is mogelijk om mensen rechtstreeks aan te spreken en te vragen hun mening te beargumenteren over de fijnstofproblematiek.

2.4.6 Ontwerpatelier

Doel

Aan de hand van deze methode kan de doelgroep zelf hun voorkeur geven bij de invulling van de buurt. Collectieve aandachtspunten komen hierdoor op de voorgrond. (VVSG, 2019).

Inhoud

In een ontwerpatelier kunnen bewoners op een creatieve manier meewerken aan een project. Tijdens het atelier mogen inwoners in een afgebakende buurt of locatie iets ontwerpen. De organisator van dit atelier kan zelf bewoners contacteren. Er kunnen ook professionals ingezet worden, bijvoorbeeld een lokale kunstenaar, tekenaar, architect... De deelnemers hebben een duidelijk kader nodig waarbinnen ze hun creativiteit kunnen uiten. De randvoorwaarden zoals financiële en materiële zaken moeten duidelijk omschreven worden (VVSG, 2019).

Voordelen

- Door de persoonlijke begeleiding is er meer kans op waardevolle, creatieve uitkomsten.
- Burgers die de buurt mee ontwerpen, hebben een grotere betrokkenheid bij de buurt.
- Doordat de bewoners met elkaar in contact komen kan de drempel verlaagd worden voor bewoners die minder durven zeggen.
- Minder mondige burgers kunnen hun bijdrage leveren door hun creatieve kant te laten zien (VVSG, 2019).

Nadelen

- Kosten (zoals tussenkomst in kosten voor creatievelingen, webdesigners, kunstenaars, architecten) kunnen oplopen van 250 euro tot 1.250 euro.
- De uitvoeringstijd kan enkele weken aanhouden (VVSG, 2019).

Doelgroep

De doelgroep kan zelf prioriteiten stellen bij de invulling van de buurt. Gemeenschappelijke aandachtspunten komen hierdoor op het voorplan. Doordat burgers samen een ontwerp maken, spreken ze op een zeer concrete manier met elkaar. Dit kan de drempel verlagen voor minder mondige burgers. Minder mondige burgers kunnen ook hun steentje bijdragen door hun handigheid of creatieve talent.

Toepassen op SerVies

De bewoners van de buurt kunnen hun creativiteit laten werken tijdens het oogsten van fijnstof. Om dit meer vorm te geven, kan het fijnstof geoogst worden in verschillende vormen.

Bijvoorbeeld door fijnstof 'weg te vegen' bekom je een kleurverschil op muren, gevels, straatmeubilair... Met het kleurverschil kan een boodschap bekomen worden in verband met de fijnstofproblematiek. Het is ook toepasbaar op het keramiek gedeelte van het project.

2.4.7 Praatcafé

Doel

Deelnemers delen ideeën en kennis over een bepaald thema. Deze informatie kan gebundeld worden voor verder gebruik (VVSG, 2019).

Inhoud

Het praatcafé is een creatieve manier om kennis en ideeën uit te wisselen. Er wordt een sfeer gecreëerd zoals in een café waarbij deelnemers rond tafels kunnen zitten en kunnen discussiëren over een concreet probleem. Elk tafeltje kan een ander onderwerp hebben en elke tafel wordt geleid door een gespreksleider die een vrijwilliger kan zijn. Om de zoveel tijd verplaatsen de deelnemers van tafel om het over een ander onderwerp te hebben. De gespreksleider kan de gesprekken van de vorige bezoekers van de tafel samenvatten om zo aan kruisbestuiving van ideeën te doen. Aan het einde van de sessie kunnen de belangrijkste inzichten samengevat worden (VVSG, 2019).

Voordelen

- Dit is een goede methode om groepen met meer dan 12 mensen samen te brengen.
- Kennis en ideeën worden gedeeld op een innovatieve manier.
- Door mensen aan verschillende gesprekken te laten deelnemen worden deze ideeën en kennis aan elkaar verbonden tot een groot geheel.
- Het blijft interessant omdat er een doorschuifstelsel in zit. Zo blijven de mensen actief.
- De kernpunten worden genoteerd en kunnen worden samengevat in een verslag (VVSG, 2019).

Nadelen

- Deze methode is niet geschikt om gedetailleerde actieplannen op te stellen.
- Voor ieder thema is een vrijwilliger die geïnteresseerd is in het thema nodig (VVSG, 2019).

Doelgroep

Deze methode kan gebruikt worden bij jongere en oudere deelnemers. Doordat het doorschuifstelsel verandering brengt in de gesprekken is er variatie en blijft het interessant om deel te nemen. De mensen leren elkaar beter kennen tijdens het praatcafé.

Meerwaarde/ Toepassen op SerVies

Voor het oogstmoment kan een praatcafé georganiseerd worden. De deelnemers van de fijnstofogst kunnen samen zitten en discussiëren over het onderwerp. Enkele onderwerpen kunnen zijn 'fijnstof en gezondheid', 'de oorsprong van fijnstof', 'mogelijke oplossingen', enzovoort. Na deze activiteit zijn de mensen opgewarmd voor het oogstmoment. Het fijnstof oogsten maakt deze problematiek visueel. Dit zet de deelnemers misschien meer aan het denken over hun fijnstof uitstoot.

Dit kan ook tijdens de fijnstofogst. Terwijl er gewandeld wordt kunnen groepen gevormd worden die elk een thema in verband met fijnstof bespreken. De argumenten kunnen gestaafd worden door het zichtbaar geogste fijnstof. Door deze problematiek visueel te zien kan dit een meerwaarde bieden tijdens de discussies in de groepen.

Op weg naar de volgende locatie kan er van thema gewisseld worden. Zo komen verschillende thema's zeker aan bod. Deze methode kan ook worden toegepast als een soort evaluatieronde. Iedere tafel kan een verschillend aspect van de evaluatie belichten. Door de meningen van alle deelnemers te combineren kan er een mooi en volledig evaluatietool uitkomen. De evaluatie van de oogstmomenten kan achteraf gebruikt worden om verbeterpunten te noteren voor een mogelijks volgend fijnstof oogstmoment.

2.4.8 Knelpuntenwandeling

Doel

De buurtbewoners delen samen tijdens een wandeling verbeterpunten aan over de buurt (VVSG, 2019).

Inhoud

Bij deze methode wordt gewandeld of gefietst met een kleine groep buurtbewoners in de buurt om te zoeken naar verbeterpunten voor een specifiek thema (VVSG, 2019).

Voordelen

- De wandeling wordt begeleid door een medewerker van het project.
- Door te wandelen of fietsen in een overzichtelijk gebied blijft het gezelschap makkelijk hangen bij plekken en mensen die de aandacht vragen.
- Met een duidelijk verslag over de knelpunten en verbeterpunten kan een plan worden opgesteld om deze knelpunten aan te pakken.
- Met vrijwillige rolstoelbegeleiders kunnen oudere en minder mobiele deelnemers meedoen aan de wandeling.
- De deelnemers kunnen foto's nemen van de knelpunten, zo kan je anderstaligen of minder mondige burgers betrekken (VVSG, 2019).

Nadelen

- Als het een fietstocht wordt, is dit niet altijd voor iedereen bereikbaar.
- De voorbereiding kan tot een maand tijd in beslag nemen, als de knelpunten op voorhand worden beslist (bijvoorbeeld waar er veel fijnstof ligt) (VVSG, 2019).

Doelgroep

De mensen die wonen in de gekozen buurt zijn de doelgroep. Dit kunnen jonge of oudere mensen zijn. Deze methode kan ook uitgevoerd worden met klasgroepen.

Toepassen op SerVies

Bij de fijnstofogst wordt deze methode al deels uitgevoerd. Er worden enkele plaatsen op voorhand uitgekozen om het fijnstof te oogsten. Deze plaatsen kunnen gezien worden als knelpunten of verbeterpunten. Door hier het fijnstof te oogsten, wordt het knelpunt al verholpen samen met de burgers. De knelpunten worden op voorhand door de projectmedewerkers gezocht of al samen met deelnemers die in de buurt wonen.

Het samen zoeken met de burgers kan ook via deze methode gebeuren. De

projectmedewerkers en de bewoners kunnen op voorhand een wandeling maken om deze punten te zoeken. Onderweg kan men even pauzeren en ergens iets drinken.

2.4.9 Lerende gemeenschap

Doel

Het doel van deze methode is om een groep deelnemers kennis met elkaar te laten uitwisselen. Zo leren de deelnemers van elkaar over een bepaald onderwerp (ProDemos, z.d).

Inhoud

Een lerende gemeenschap is een groep mensen die kennis met elkaar uitwisselen over een bepaald onderwerp. Deze groep ontstaat uit een gevoel van gezamenlijke betrokkenheid van burgers over een onderwerp en behoefte om er iets aan te veranderen. Er wordt gebrainstormd over ideeën en oplossingen voor de problemen over dit bepaald onderwerp (ProDemos, z.d).

Voordelen

- Er wordt nagedacht vanuit gelijkwaardigheid, alle deelnemers zijn gelijk.
- Er wordt een oplossing gezocht voor een probleem waar alle deelnemers in geïnteresseerd zijn.
- Alle ideeën samen kunnen een creatieve mogelijke oplossing bieden voor het probleem (ProDemos, z.d).

Nadelen

- Het kan moeilijk zijn om niet-geïnteresseerden hierin mee te nemen.
- De deelnemers hebben voorkennis nodig over het onderwerp (ProDemos, z.d).

Doelgroep

Deze methode is geschikt voor deelnemers die geïnteresseerd zijn in het onderwerp en er al kennis over hebben. Dit kan gecombineerd worden met mensen die niet geïnteresseerd zijn, in de vorm van peer-to-peer learning.

Meerwaarde/ toepassen op SerVies

Deze methodiek kan in combinatie met een andere methodiek zeker een meerwaarde bieden. De ideeën bundelen van geïnteresseerden kan interessante inzichten bieden om de fijnstofproblematiek in een buurt aan te pakken. Dit kan geïntegreerd worden tijdens het fijnstof oogstmoment. Tijdens het oogstmoment kan aan de hand van peer-to-peer learning informatie uitgewisseld worden tussen geïnteresseerden en (nog) niet-geïnteresseerden. Door de peer-to-peer learning leren alle deelnemers bij over fijnstof terwijl het geogst wordt.

2.4.10 Gibson-methode

Doel

Bij deze methode geven deelnemers aan de hand van stellingen hun mening over een bepaald onderwerp (ProDemos, z.d).

Inhoud

De methode verloopt als volgt: een vrijwilliger of iemand van de organisatie van het project leidt de bijeenkomst. Deze persoon formuleert een aantal stellingen over een bepaald onderwerp. De volgende stappen tonen hoe de methode werkt.

1. Op tafel liggen kaartjes met stellingen opgeschreven.
2. De deelnemers lezen de stellingen.
3. De stellingen waar alle deelnemers mee akkoord gaan worden weggehaald.
4. De andere stellingen waar niet iedereen mee akkoord gaat blijven liggen.
5. Nu begint de tweede ronde. Iedere stelling die nog op tafel ligt wordt besproken.
6. De stellingen worden besproken. Er wordt rekening gehouden met alle argumenten van de deelnemers (ProDemos, z.d).

Voordelen

- Deze methode leidt tot een snelle en duidelijke discussie.
- Door in de tweede ronde de stellingen te bespreken en waar nodig aan te passen komt iedereen tot een eenduidige mening.
- Deze methode maakt duidelijk hoe deelnemers over een bepaald thema denken.
- Het is duidelijk dat ideeën en wensen kunnen verschillen of overeenkomen van persoon tot persoon (ProDemos, z.d).

Nadelen

- De voorbereiding voor deze methode kan een langere tijd in beslag nemen. Er moeten voldoende en goede stellingen gemaakt worden. Deze stellingen moeten op kaartjes gedrukt/ geschreven worden.
- Deelnemers die stevig achter hun eigen standpunt staan, kunnen standvastig blijven (ProDemos, z.d).

Doelgroep

Deze methode is geschikt om uit te voeren met buurtbewoners van alle leeftijden. Dit kan met jongeren en volwassenen.

Meerwaarde/ toepassen op SerVies

Aan de hand van duidelijke stellingen kunnen deelnemers hun mening geven over de fijnstofproblematiek. Om de mensen te betrekken kan dit in een soort quiz-vorm of een andere spelvorm gegoten worden. Dit kan voor het fijnstofvoogsten georganiseerd worden als een soort introductiemoment. Na deze methode kan het fijnstof geogst worden.

2.5 Begeleiders en vrijwilligers

2.5.1 Begeleiders

Bij het uitvoeren van een participatiemethode zijn er ook vaak begeleiders nodig. Deze begeleiders kunnen professionele medewerkers of vrijwilligers zijn. Hoe kunnen deze mensen te werk gaan om hun begeleidende functie in het project goed op zich te nemen (Informatie Vlaanderen, z.d.)?

De begeleider, in dit geval de fijnstofambassadeur van SerVies, zorgt ervoor dat het project in goede banen wordt geleid. Het is belangrijk om in het achterhoofd te houden dat de projectdoelstellingen, die reeds afgesproken werden, gerealiseerd worden. De begeleider neemt verantwoordelijkheid op voor de taken die komen kijken bij het project. Hieronder staat een greep uit de taken die een begeleider op zich kan nemen (Informatie Vlaanderen, z.d.):

- **De fases binnen een project opvolgen en activiteiten uitvoeren per fase;**

Het oogsten gebeurt in verschillende fasen, dus hier moet rekening mee gehouden worden per oogstmoment.

- **Beslissingen nemen en taken verdelen;**

Als projectleider is het belangrijk om beslissingen te kunnen nemen en taken te verdelen onder de vrijwilligers, zo is het misschien interessanter om in ploegen van 25 te werken per buurt.

- **Projectmedewerkers motiveren en coördineren of/en bijsturen waar nodig;**

De fijnstofambassadeur motiveert telkens de vrijwilligers en stuurt hen bij wanneer er op een bepaalde manier geoogst moet worden. Het motiveren van de vrijwilligers kan bijvoorbeeld met een klein startspel in het begin van de activiteit. Hier kan verwezen worden naar de eigen-effectiviteit van de mensen in het I-change model. De eigen-effectiviteit van iemand kan een drempel vormen. Begeleiders zouden hiermee rekening moeten houden door dit bespreekbaar te maken en eventuele oplossingen aan te bieden.

- **De realisatie van de mijlpalen en kwaliteit opvolgen;**

Telkens mijlpalen voorzien van de hoeveelheid fijnstof dat ze die dag willen oogsten bijvoorbeeld.

- **Vragen van hulpmiddelen;**

Bij gebrek aan bijvoorbeeld handschoenen, fluo-vest etc.... dan kan men altijd terecht bij de fijnstofambassadeur.

- **Als begeleider moet men bereid zijn om zich te kunnen aanpassen naar de taal/vakjargon van de doelgroep;**

Niet iedereen weet evenveel over fijnstof of soms zal men ook te maken kunnen hebben met anderstaligen. Dan is het altijd interessant om tweetalig te zijn of als fijnstofambassadeur je taal aan te passen aan de participerende doelgroep.

Eén van de bovenvermelde taken van een begeleider is het verdelen van taken. Een begeleider moet met andere woorden kunnen delegeren en coördineren. Het is noodzakelijk om de taken te verdelen onder de projectteamleden om de realisatie van het proces haalbaar

te maken. De projectteamleden zijn allen projectmedewerkers die betrokken zijn in het project. Het blijft ook heel belangrijk om te delegeren en coördineren. Wanneer een vrijwilliger rekening houdt met het feit dat hij verschillende taken toegewezen kan krijgen en hij deze taken ook goed probeert in te vullen dan neemt hij zijn begeleidende functie goed op. De vrijwillige begeleider treedt vooral op als 'expert ter zake', maar het is niet de bedoeling dat hij/zij op een of andere manier boven de anderen zou staan.

2.5.2 Vrijwilligers

In de onderstaande tekst kan men enkele tips & tricks vinden, zodat ook de vrijwilligers hun rol goed kunnen opnemen. Het is belangrijk om de vrijwilligers telkens te motiveren op de dagen dat het fijnstofogstmoment plaatsvinden. Daarom is het belangrijk dat er participatiemethodieken voorzien worden, dit maakt het allemaal wat luchtiger om van start te gaan. Door mensen aan te spreken op taakniveau kan je hen het soort vrijwilligerswerk aanbieden waarvoor zij graag terugkomen. Het is dus belangrijk om in ons achterhoofd te houden dat we...

- Aandacht hebben voor persoonlijke waardering voor wat zij doen.
- Zorgen dat de vrijwilligers hun werk kunnen verrichten in een aangename context (Socius, 2016).

Een aangename context wordt gecreëerd wanneer vrijwilligers het onderling met elkaar kunnen vinden. Zo is er meer kans op een samenhangsgevoel. Wanneer mensen voelen dat ze ergens deel van uitmaken, dan is hun bereidheid om actief bij te dragen groter. ^[L]_{SEP} Vooral bij startende groepen wordt er veel aandacht besteed aan betrokkenheid. Want alles is dan nog nieuw en vrijwilligers kunnen dan mee de richting uitvinden en bepalen. Samen de richting bepalen is wezenlijk. Hieronder staan nog enkele tips die de werking vlot kan laten verlopen (Socius, 2016):

- Voorrang geven aan hoffelijkheid gaat boven efficiëntie.
- Verhoog de funfactor voor jezelf en je vrijwilligers. Dit kan dan bijvoorbeeld door voor, tijdens en na de oogstmomenten activiteiten te voorzien.
- Vrijwilligers ondersteunen is niet alleen mensen een plan geven, maar mensen goesting doen krijgen, mensen inspireren hier dan ook weer aan de hand van peer-to-peer learning bijvoorbeeld (Socius, 2016). Hier kan peer-to-peer learning vorm krijgen doordat een vrijwilliger al een goede ervaring heeft met vrijwilligerswerk. Dit kan gedeeld worden met peers.

2.6 Nieuwe samengestelde participatiemethode voor het oogstmoment

Aan de hand van de hierboven opgelijste participatiemethoden wordt een nieuwe methode samengesteld die kan zorgen voor een optimale participatie van de deelnemers van iedere doelgroep aan de oogstmomenten. Deze participatiemethodiek wordt verdeeld in drie momenten: voor, tijdens en na het oogstmoment.

Deze nieuwe samengestelde methodiek heet 'Oogst je buurt'. 'Oogst', omdat het hoofddoel van deze methodiek is om fijnstof samen te oogsten met de deelnemers. 'Je buurt', omdat dit op buurtniveau wordt gedaan.

Er worden drie fiches gemaakt. In iedere fiche staat het moment van de activiteit (voor, tijdens of na het oogstmoment), welke voorbereiding er nodig is, de kosten, benodigdheden en tijdsduur van de activiteit. Er wordt in stappen beschreven hoe de activiteit verloopt. Op het einde wordt de doelgroep van de activiteit beschreven en een mogelijk alternatief voor een bepaalde doelgroep.

Er wordt rekening gehouden met de vier doelgroepen die eerder werden bepaald.

- Scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar
- Jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar
- Volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar
- Buurtbewoners vanaf 50 jaar

Om deze methode te starten, is het belangrijk dat er al mensen geselecteerd of ingeschreven zijn voor het oogstmoment. Voor iedere activiteit zijn vijf vrijwilligers nodig om de activiteiten in goede banen te leiden. Tijdens het oogstmoment is het van groot belang dat er een fijnstofambassadeur aanwezig is. Deze fijnstofambassadeur begeleidt de wandeling en het oogsten. De fijnstofambassadeur geeft tijdens de wandeling informatie aan de deelnemers over fijnstof. De drie activiteiten samen duren ongeveer een volledige dag. De methoden kunnen gecombineerd worden. Het is een mogelijkheid om alle drie de activiteiten na elkaar te doen of er enkele uit te kiezen. Een volledige dag vullen kan bijvoorbeeld met klasgroepen, scoutsgroepen, teambuildingsactiviteiten met organisaties of buurtcomités.

De kosten variëren per activiteit. Er zal een zaal of ruimte nodig zijn waar de voor- en na activiteit kunnen plaatsvinden. Als dit in organisationele context wordt gedaan, kan dit een lokaal zijn in de organisatie.

OOGST JE BUURT

VOOR de fijnstofogst (op dezelfde dag)

Bij de start van de dag zijn er twee activiteiten. Als eerste wordt er een attitudebevraging gedaan. Aan de hand van een nulmeting, voor de effectieve activiteiten, wordt de attitude van de deelnemers t.o.v. de fijnstofproblematiek bevraging. Daarna begint de werkelijke activiteit waar men een clusterboom maakt.

ATTITUDEBEVRAGING

Zowel voor als na de fijnstofogst zal er een attitudebevraging gebeuren. De attitude van iemand is de houding die die persoon heeft tegenover bepaalde onderwerpen. Dit kan een positieve of negatieve houding zijn. Iemand's attitude is gebaseerd op (irrationele) overtuigingen. Zo zijn er drie componenten:

- cognitieve componenten (gedachten),
- affectieve componenten (emoties) en
- conatieve componenten (de intentie tot het stellen van het gedrag) (Steenhaut, 2017).

De attitude van de deelnemers moet eerst bevraging worden voor de fijnstofogst om dan na de fijnstofogst dit nog eens te doen. SerVies kan hieruit dan concluderen of de fijnstofogsten de deelnemers positief of negatief beïnvloeden. Dit kan aantonen of de deelnemers gemotiveerd zijn en of ze de intentie hebben om hun gedrag aan te passen nadat ze aan een fijnstofogst meededen.

Er kunnen vijf stellingen gevraagd worden, namelijk:

- Het is belangrijk om de fijnstofuitstoot te verminderen. (cognitief)
- Ik wil graag zelf iets doen om de concentraties fijnstof te verminderen. (conatief)
- Ik ben geïnteresseerd in de fijnstofproblematiek. (cognitief)
- Ik leer graag meer bij over fijnstof. (cognitief/conatief)
- Ik wil anderen motiveren om hun fijnstofuitstoot te verminderen. (conatief)

De deelnemers kiezen één van de vijf antwoordmogelijkheden bij de stellingen.

- 1 = Ik ga helemaal niet akkoord.
- 2 = Ik ga niet akkoord.
- 3 = Ik weet het niet.
- 4 = Ik ga akkoord.
- 5 = Ik ga helemaal akkoord.

De attitudebevraging kan deels anoniem gebeuren. Wanneer de deelnemers hun eigen naam bijvoorbeeld niet willen opgeven, kunnen ze bijvoorbeeld een bijnaam noteren. Die naam moet dan bij beide bevragingen (voor en na fijnstofogst) op het antwoordenblad (zie bijlage 3) ingevuld worden. Op het einde is dan duidelijk per deelnemer het verschil in antwoorden te zien. Elke deelnemer vult het antwoordenblad apart in.

CLUSTERBOOM

DOEL: De deelnemers overleggen en discussiëren over verschillende thema's. Op het einde bekomen ze een clusterboom met gedeelde meningen en ervaringen.

VOORBEREIDING: 5 vrijwilligers vinden, 5 thema's kiezen over fijnstof die besproken kunnen worden, een ruimte vinden waar iedereen kan zitten. De deelnemers krijgen een e-mail of telefoontje met de gegevens van

waar de activiteit doorgaat.

KOSTEN: materiaal (post-its, krijt, groot bord/ karton), ruimte, drank voor de deelnemers, vrijwilligersvergoeding.

BENODIGDHEDEN: Post-its, een plaats waar iedereen kan zitten, vijf tafels, een groot bord/ karton, stiften, balpennen, sfeermuziek, vijf vrijwilligers die per thema het gesprek begeleiden, hapjes en drankjes voor de deelnemers.

TIJDSDUUR: Dit kan tot twee uur in beslag nemen als ieder thema wordt besproken.

START

1. Alle deelnemers (25) worden willekeurig verdeeld in **vijf groepjes van vijf** (bijvoorbeeld door namen uit een hoed te trekken, een groep-verdeler online...). Iedere groep zit aan een tafel. Er gelden een aantal **spelregels**:
 - a. Wie er ook komt, het zijn altijd de juiste mensen.
 - b. Wat er ook gebeurt, het is goed dat het gebeurt.
 - c. Omstandigheden zijn gewoon zoals ze zijn.
 - d. Toeval bepaalt de samenstelling van de groepen.
2. De vijf gekozen **thema's worden verdeeld per tafel**. Deze thema's worden aan de hand van **gekleurde post-its ondersteund** (bijvoorbeeld groen voor goede ervaringen, rood voor slechte ervaringen). Op de post-its worden **ervaringen** geschreven per thema. Iedere groep overloopt ieder thema een keer. Ieder thema wordt ingeleid en begeleid door een vrijwilliger.
3. Uiteindelijk heb je een grote **clusterboom** met vijf takken. Iedere tak stelt een thema voor. Aan deze takken hangen de gekleurde blaadjes (meningen, ervaringen over het thema).

Een voorbeeld:

Thema: fijnstof en gezondheid

Ervaring: slechte ervaring: 'Ik heb astma en als ik fiets in het centrum, waar veel auto's rijden, krijg ik door het fijnstof meer last van mijn luchtwegen.'

Een voorbeeld:

Thema: fijnstof in de stad

Ervaring: goede ervaring: 'Ik kies ervoor om met de fiets naar werk te gaan, zodat er minder uitstoot is.'

DOELGROEP:

- Jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar
- Volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar
- Buurtbewoners vanaf 50 jaar

ALTERNATIEF

- Voor scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar, met krijt in op de grond in plaats van met post-its.
- In plaats van te werken met thema's kunnen er stellingen verdeeld worden. Meningen hierover kunnen gedeeld worden, dit leidt tot een snelle en duidelijke discussie.
- Er kunnen meer of minder dan vijf thema's gekozen worden.

- Een van de vragen kan zijn hoe de deelnemers staan tegenover fijnstof. Deze vraag kan na de fijnstofogst nog eens gevraagd worden. Als hier een verschil in is, is het een mogelijkheid dat het attitude van de deelnemers kan veranderen.

Deze methodiek werd samengesteld op basis van volgende methoden: open space, praatcafé, metaplan.

TIJDENS de fijnstofogst

DOEL: De deelnemers leren aan de hand peer-to-peer learning en de fijnstofambassadeur tijdens de wandeling over fijnstof. Ze leren ook hoe dat ze fijnstof (op een bepaalde wijze) kunnen oogsten.

VOORBEREIDING: Een route uitstippelen waar veel fijnstof kan geogst worden, een fijnstofambassadeur werven, relevante thema's zoeken om te bespreken tijdens de wandeling, het materiaal verzamelen om het fijnstof te oogsten.

KOSTEN: Fijnstofogst materiaal, de fijnstofambassadeur (kan ook vrijwilligersvergoeding zijn).

BENODIGDHEDEN: Fijnstofogst materiaal, beschermende kledij, mondkmaskers.

TIJDSDUUR: Deze activiteit kan drie uur of langer duren. Dit houdt volgende activiteiten in: de wandeling, het fijnstof oogsten, onderweg informatie krijgen over fijnstof door de fijnstofambassadeur, thema's bespreken tijdens de wandeling.

START:

1. De wandeling gaat van start in de gekozen buurt. De wandeling start bij voorkeur aan de plaats waar de voorgaande activiteit plaatsvindt. Als er gekozen wordt om geen voorgaande activiteit te doen, wordt een **plaats afgesproken die voor alle deelnemers goed bereikbaar** is (bijvoorbeeld een bushalte, een station, een winkel, een park in de buurt...).
2. De wandeling begint. Onderweg naar het eerste fijnstofogstpunt wordt aan de hand van **dezelfde thema's als bij de eerste activiteit een gesprek georganiseerd**. Er worden **opnieuw groepen verdeeld van drie tot vijf personen**. Deze groepen worden elk vergezeld van een vrijwilliger die de gesprekken levende houdt. De meningen en ervaringen kunnen tijdens de wandeling besproken worden. De fijnstofambassadeur beantwoordt terwijl vragen over fijnstof die de deelnemers stellen.
3. Hier wordt terwijl ook aan **peer-to-peer learning** gedaan. Dit houdt in dat mensen die al dan niet voorkennis hebben van fijnstof met elkaar in gesprek gaan over de thema's. Door in gesprek te gaan leren de deelnemers van elkaar over elkaars ervaringen en steken ze ook feiten en weetjes op over fijnstof. Deze peer-to-peer learning wordt aangemoedigd door de fijnstofambassadeur. Dit doet zij/hij door bijvoorbeeld een **stelling te geven over een thema**. Het peer-to-peer leren is belangrijk omdat als je leert van peers (leeftijdsgenoten, gelijken) de informatie sneller aanneemt en aanvaardt.
4. Wanneer de groep is aangekomen bij de eerste oogstplaats kan **op een bepaalde manier geogst worden**. Als er bijvoorbeeld een grote gevel is waar geogst kan worden kan gekozen worden om het fijnstof te oogsten in een bepaalde vorm. Terwijl het stof van de muur geveegd wordt kan terwijl een zin geschreven worden, bijvoorbeeld 'FIJNSTOF IS NIET FIJN'. Dit laat een boodschap na voor voorbijgangers.
5. Tijdens de fijnstofogst, legt de fijnstofambassadeur uit hoe dit gedaan wordt. Na de oogst gaat de groep verder naar de volgende plaats.
6. Tijdens de verplaatsing naar de volgende oogstplaats wordt **stap twee herhaalt**. De **groepjes bestaan**

steeds uit andere deelnemers met een **ander thema** om over te praten.

7. Wanneer alle oogstplaatsen werden bezocht en het fijnstof werd geogst, gaat de groep **terug naar het verzamelpunt** waar de activiteit van start ging.
8. Als afsluiter kan in de zaal (waar de eerste activiteit is doorgegaan) een **eindmoment** plaatsvinden.

DOELGROEP:

- Scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar
- Jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar
- Volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar
- Buurtbewoners vanaf 50 jaar

ALTERNATIEF

Er kan een eerste wandeling gedaan worden om plaatsen in de buurt te zoeken waar fijnstof geogst kan worden. Op deze plaatsen wordt het fijnstof geogst bij een tweede wandeling.

Om de onderlinge gesprekken rond de thema's te stimuleren en te vermijden dat de gesprekken over andere thema's gaan stellen we voor om met een kleurensysteem te werken. Dit aan de hand van rubberen polsbandjes met het logo van SerVies op. Dit zouden we dan geven aan de verschillende samengestelde groepjes: elk groepje krijgt dus bandjes in een specifiek kleur.

Deze methodiek werd samengesteld op basis van volgende methoden: knelpuntenwandeling, dialoogmethode, ontwerpatelier, lerende gemeenschap (peer-to-peer learning).

NA de fijnstofogst

Bij de afronding van de dag kunnen verschillende activiteiten gekozen worden. Hieronder worden **twee mogelijke afsluiters** beschreven.

Na de fijnstofogst krijgen de mensen informatie over wat er precies zal gebeuren met het geogste fijnstof. De mensen worden terwijl uitgenodigd voor het eindmoment met de lange tafel en het gemaakte servies met glazuur van fijnstof.

Deze methodieken werden samengesteld op basis van volgende methoden: scenariomethode, metaplan, affiche ontwerpen, ontwerpatelier, praatcafé.

DROOMTOEKOMST OP EEN POSTER

DOEL: De deelnemers denken creatief na over hun droomtoekomst zonder fijnstof en maken hier iets tastbaar van zoals een poster, tekst of woordenwolk.

VOORBEREIDING: Er is een ruimte nodig waar de activiteit door kan gaan (de ruimte van de eerste activiteit is een mogelijkheid).

KOSTEN: Hapjes en drankjes voor de deelnemers, materiaal (papier, kleurpotloden, stiften), vrijwilligersvergoeding.

BENODIGDHEDEN: Een ruimte, hapjes en drankjes voor de deelnemers, papier (met sjabloon om posters op te maken), kleurpotloden, stiften, krijt, ...

TIJDSDUUR: Dit kan tot twee uur in beslag nemen. De activiteiten van de dag worden besproken en er wordt een leuke afsluiter voorzien voor de deelnemers.

START:

1. Na het voorgaande debat en de wandeling is het duidelijk geworden dat fijnstof een boosdoener is. Tijdens de wandeling werd ook duidelijk wat er anders kan. Nu is het aan de deelnemers om hun **droomscenario te schetsen**. De deelnemers kunnen elk apart of in groepen hun droombuurt illustreren. Dit kan in een **tekst** maar zeker ook in een **tekening of met een woordenwolk**. De mensen **beschrijven hoe hun buurt er zou uitzien als deze vrij van fijnstof zou zijn** en hoe dit gerealiseerd zou kunnen worden.
2. De posters/ teksten kunnen tentoongesteld worden in een **tentoonstelling** over fijnstof die eventueel georganiseerd kan worden.

OF

Er kan een **wedstrijd** plaatsvinden om een top drie van posters te maken, die als promotie en reclame kunnen dienen voor andere buurten. Deze buurten kunnen aangezet worden om fijnstof te oogsten aan de hand van posters die gemaakt werden door een buurt waar de fijnstofvoogst al plaatsvond.

OF

De posters kunnen via **sociale media** gedeeld worden, dit is een duurzamer alternatief.

DOELGROEP:

- Scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar
- Jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar
- Volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar
- Buurtbewoners vanaf 50 jaar

ALTERNATIEF

Als dit in schoolverband wordt gedaan kan dit een volgende dag gebeuren. Er kan ook verf gebruikt worden om de posters vorm te geven.

Er kan geëvalueerd worden op het einde van de dag, na de methodiek met het droomscenario (zie volgende methodiek).

EVALUATIE

DOEL: Aan de hand van een evaluatietool dat deelnemers invullen kan het project geoptimaliseerd worden aan de hand van de gegeven feedback.

VOORBEREIDING: Er is een ruimte nodig waar de activiteit door kan gaan (de ruimte van de eerste activiteit is een mogelijkheid).

KOSTEN: Hapjes en drankjes voor de deelnemers.

BENODIGDHEDEN: Een ruimte, hapjes en drankjes voor de deelnemers, vijf vrijwilligers die de opmerkingen van de deelnemers opschrijven tijdens de evaluatie.

TIJDSDUUR: Dit kan ongeveer een half uur duren. De activiteiten van de dag worden besproken en er wordt een leuke afsluiter voorzien voor de deelnemers.

START:

1. Er zitten weer **vijf groepen van vijf deelnemers** per tafel (de groepen mogen anders samengesteld worden).
2. Iedere tafel heeft een thema dat een **aspect van evaluatie** belicht.
3. De vrijwilligers schrijven de meningen neer van de deelnemers.
4. Door de meningen van alle deelnemers te combineren kan een volledig en **concreet evaluatietool** opgesteld worden. Deze evaluatie kan gebruikt worden als feedback voor een volgend oogstmoment.

DOELGROEP:

- Scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar
- Jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar
- Volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar
- Buurtbewoners vanaf 50 jaar

ALTERNATIEF

Er kan een evaluatietool gebruikt worden, dit kan anoniem ingevuld worden door de deelnemers.

PRAKTISCH

De evaluatietool staat in bijlage twee. Deze tool moet worden afgedrukt om in te vullen. Deelnemers hoeven hun naam niet in te vullen. In de bijlage wordt ook het doel van de vragen toegelicht.

ATTITUDEBEVRAGING

Als laatste activiteit wordt opnieuw de attitude van de deelnemers bevraagd aan de hand van vijf stellingen. Elke deelnemer vult het antwoordenblad apart in. Het antwoordenblad is terug te vinden in bijlage 3.

3. Mensen aantrekken

Ondertussen is de doelgroep van het project duidelijk. Dit zou voornamelijk gaan over scholieren (van 12 t.e.m. 17 jaar), jongvolwassenen (van 18 t.e.m. 24 jaar), volwassenen (van 25 t.e.m. 49 jaar) en 50-plussers. De top drie buurten worden zo gekozen dat er verschillende doelgroepen kunnen betrokken worden. In dit deel wordt besproken hoe deze doelgroepen worden aangetrokken. Allereerst is er een psychologisch luik voorzien. Dit gaat over allerhande psychologische processen die een invloed hebben op het handelen van mensen. Daarnaast is het belangrijk om rekening te houden met de toegankelijkheid. Hiervoor worden o.a. de vijf B's voor toegankelijkheid verder toegelicht (in punt 3.2.2) waar alle doelgroepen apart besproken worden. Tot slot wordt er besproken hoe mensen gecontacteerd kunnen worden en waarmee er rekening moet gehouden worden.

Het doel is om mensen te proberen aan te trekken om deel te nemen vóór het oogstmoment, door hen eerst te enthousiasmeren en warm te maken voor het project. Dit zou gebeuren aan de hand van diverse acties zoals een guerrilla actie. Deze guerrilla actie houdt in dat Servies hun logo met omgekeerde graffiti op de muur zal spuiten met bijvoorbeeld een hogedrukreiniger. Hiermee wil men nieuwsgierigheid opwekken rond het project SerVies dat dan officieel wordt aangekondigd op de Autoloze Zondag aan de hand van de mini-expo. Op de dag van de fijnstofogst zelf is er ook een activiteit voorzien voor de deelnemers. Dit gaat over de samengestelde participatietechniek die verder in dit draaiboek uitgelegd wordt. Dit geeft hen de mogelijkheid om te overleggen en te discussiëren over verschillende thema's in verband met fijnstof.

3.1 Psychologische invloeden op het stellen van participatief gedrag

In dit psychologische luik worden een aantal termen en processen besproken die een invloed hebben op het gedrag van een individu. Hieruit kan men ook afleiden wat het gedrag van een individu bepaalt.

Er zijn drie motivationele factoren die de intentie tot het stellen van gedrag beïnvloeden: attitude, sociale invloed en eigen-effectiviteit (afkomstig uit het ASE-model en het I-change model). De **attitude** van iemand is de houding die een persoon heeft tegenover bepaalde onderwerpen. Dit kan een positieve of negatieve houding zijn. Iemand's attitude is gebaseerd op (irrationele) overtuigingen. Zo hebben burgers een eigen mening over luchtvervuiling. Waarschijnlijk zijn er mensen die geen problemen ondervinden rond luchtvervuiling, dus zijn zij ook veel minder geneigd om actie te ondernemen. Daarom is het belangrijk extra aandacht te vestigen op deze mensen. Indien iedereen echter inspanningen levert voor de milieuproblematiek zullen de problemen sneller onder controle gehouden worden (Steenhaut, 2017). Om mensen te betrekken is het dus noodzakelijk dat er naar de attitude gevraagd wordt. Weerleg niet meteen de mening van het individu, ga erin mee. Uiteindelijk is het wel de bedoeling dat er correcte info wordt overgedragen, die misschien de attitude kan veranderen.

De tweede beïnvloedende factor is **sociale invloed**, de impact van anderen. Dit kan zowel positief als negatief zijn. Positief is sociale steun en die vormt zich wanneer mensen merken dat ze niet de enigen zijn die verandering willen brengen. Negatief is sociale druk. Mening van anderen kunnen dus impact hebben op ons gedrag. Wat je denkt dat anderen van je verwachten, speelt ook een rol. Om buurtbewoner te stimuleren om deel te nemen aan zo'n

oogstmoment zal sociale steun nodig zijn, dit kan zich uiten in bijvoorbeeld affiches, peer-to-peer learning (een platform op sociale media, delen wat je doet). Lichte sociale druk kan ook zijn voordelen hebben en kan hier ook bij betrokken worden. Mensen kunnen gevoelens van spijt of schuld ervaren indien ze een bepaald gedrag niet uitvoeren wat anderen wel van hen verwachten (Steenhaut, 2017). Dit is deels wat er nodig is om de fijnstofproblematiek aan te pakken. Er zal misschien eerst extrinsieke motivatie optreden bij de bewoners door sociale steun of sociale druk die ze voelen. Extrinsieke motivatie is motivatie die van buitenaf komt. Bij dit soort motivatie komen prikkels van buitenaf en wordt iets gedaan door straf (bijvoorbeeld niet bij de groep horen) of beloning (bijvoorbeeld wel bij de groep horen). Door deelname aan zo'n oogstmoment kan er intrinsieke motivatie ontstaan. Intrinsieke motivatie is motivatie die gestimuleerd wordt door interne prikkels, dan doet de persoon iets omdat men het zelf graag wil. Hier hebben externe prikkels geen invloed op, bijvoorbeeld doordat het moet door iemand anders of doordat er een beloning aan vasthangt (Craeynest, Craeynest & Meuleman, 2010). Door de extrinsieke motivatie (bijvoorbeeld door peer-to-peer learning, de participatiemethodiek 'Oogst je buurt' of informatie uit de mini-expo), kunnen deelnemers intrinsiek gemotiveerd worden doordat men concrete actiepunten meekrijgt. Hierdoor worden de mensen op de hoogte gebracht van de fijnstofproblematiek en wilt men dit voor zichzelf verbeteren.

De derde factor is **eigen-effectiviteit**. Dit is de inschatting van je eigen kunnen, van je eigen capaciteiten. Als men denkt iets niet te kunnen, zal het waarschijnlijk niet lukken. Dit kan worden beïnvloed door eerdere ervaringen. Zo kunnen burgers zichzelf niet in staat achten om gedragsaanpassingen langdurig vol te houden, omdat ze het niet gewoon zijn (Steenhaut, 2017). Het is noodzakelijk dat deelnemers van het project voldoende ondersteuning krijgen aangeboden, zodat ze kunnen geloven in zichzelf. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door in de communicatie, naar de deelnemers toe, duidelijk te maken dat er geen voorkennis nodig is. Iedereen kan aan de activiteit deelnemen. Er kan ook meegedeeld worden dat er tijdens deze fijnstofoogstmomenten telkens een begeleider aanwezig is die alle vragen en/of stappen kan uitleggen. Op deze manier kan het zelfvertrouwen van de deelnemers opgekrikt worden. Daardoor verhoogt hun eigen-effectiviteit. Eventuele barrières moeten bespreekbaar kunnen gemaakt worden. Op deze manier wordt er ook een vertrouwensband opgebouwd.

Ook kunnen mensen zich afvragen hoe het aanbevolen gedrag zal leiden tot een vermindering van luchtvervuiling. Dit wordt benoemd met **respons-effectiviteit**. Personen kunnen zich de vraag stellen hoe hun eigen (kleine) daden een verschil zullen brengen (Steenhaut, 2017). Mensen willen zekerheid, dus is het nuttig om die hen te geven. Dit kan aan de hand van cijfermateriaal, bv. wat is het effect als er dagelijks 10 auto's minder rijden in Brugge? Wat als er 100 minder rijden? Er kan bovendien een fijnstofmeter gebruikt worden tijdens de fijnstofoogst, zodat de deelnemers zelf kunnen waarnemen hoeveel fijnstof er is tijdens hun wandeling. Daarom is het goed om mensen te kunnen inspireren om het verschil te maken. Om effectief te inspireren is het volgende nodig (Zuidema, 2019):

- Je gelooft zelf in het doel waarvoor je anderen wilt inspireren.
- Het toekomstbeeld dat je schetst is gebaseerd op gedeelde waarden en idealen.
- De ander heeft vertrouwen in je beweegredenen.
- Je maakt verbinding: benoem gedeelde of aanvullende kwaliteiten, behoeftes of wensen om de ander aan te haken.
- Je maakt gebruik van de verbeelding. Plaatjes, metaforen en zintuigen brengen jouw visie tot leven. Vermijd feiten en logica!

- Spreek over 'wij' en 'ons', het gevoel van eenheid en samen zorgen voor vertrouwen.

Aan de hand van de motivationele factoren kan verondersteld worden dat jongeren beïnvloedbaarder zijn dan volwassenen en ouderen. Er kan er een grotere sociale invloed zijn bij jongeren, omdat zij waarschijnlijk meer belang hechten aan de mening van hun leeftijdsgenoten. Dus zeker bij hen is het belangrijk om peer-to-peer learning toe te passen. Dit kan dan bijvoorbeeld gebeuren bij de activiteit voor de fijnstofvoogst (zie eerder). Volwassenen kijken waarschijnlijk met een kritischere blik naar het project en zijn daardoor moeilijker te beïnvloeden om een bepaald gedrag te stellen.

3.2. Toegankelijkheid van het project

3.2.1 Drempels verlagen

Het project kan burgers warm maken om de fijnstofproblematiek te bestrijden. De beweegredenen waarom mensen participeren en coproduceren, variëren vanuit een economische werkwijze waarbij er eigenbaat mee gemoeid is en waarbij dat het gevoel van ergens bij te horen erg doorslaggevend is. Mensen kunnen ervoor kiezen om deel te nemen om hun kennis te vergroten, omdat ze een steentje willen bijdragen aan het verminderen van het fijnstof in Brugge, om nieuwe mensen te leren kennen... Buurtwerkers kunnen helpen om het gevoel van ergens bij te horen te vergroten door actief op zoek te gaan naar moeilijker bereikbare personen in de buurt. Ook andere waarden spelen een rol hierin zoals interactie met anderen, solidariteit en democratie. Als het project mensen wilt stimuleren om te participeren, dan zal dit goed afgestemd moeten worden op de verschillende doelgroepen. Daarom is het belangrijk dat het project enerzijds aan de laagdrempeligheid van de participatie werkt. En anderzijds moet het project de belangrijkheid en het mogelijke resultaat van het project extra in de kijker zetten (VVSG, z.d.).

In dit project is het belangrijk om de mogelijke participatiemethoden om te zetten in een welomschreven stappenplan. Het is ook noodzakelijk om een heldere afgebakende rolverdeling te hebben voor de participanten. Hier zou een dan een onderscheid moeten zijn tussen de delen die de professionals op zich zouden nemen en welke delen er effectief overgelaten worden aan de participanten. Met dit project is het de bedoeling dat er laagdrempelig gewerkt wordt om zo kwetsbare burgers te kunnen betrekken (VVSG, z.d.). Hier zijn enkele regels die kunnen toegepast worden om de toegang tot het project laagdrempelig te maken (OCMW en Stad Brugge, 2020):

- **Outreaching werken:** initiatief nemen om contact te zoeken met ook de kwetsbare personen in de buurt zodat ze ook betrokken worden;
- **Beschikbaar blijven:** Dit is belangrijk voor eventueel verdere vragen van de vrijwilligers. Het is ook belangrijk om transparant te blijven, dus zoveel mogelijk communiceren naar de vrijwilligers toe. Bemiddelen waar nodig, tussen de vrijwilligers en andere lokale actoren bij onduidelijkheden of problemen;
- **Drempels signaleren:** Dit zijn drempels of factoren, die de toegankelijkheid tot het project bedreigen. Bij anderstaligen is de taal hier dan bijvoorbeeld een probleem waarmee dat ze kunnen inzitten. Dus vooral letten op factoren die de onderbescherming versterken, om mensen aan te trekken;

- **Participatief werken:** De beste inzichten in drempels komen van wie deze drempels ervaren. Dus het kan altijd van pas komen om eens in gesprek te gaan met mensen die niet snel die stap zouden zetten door bijvoorbeeld te gaan spreken met een vereniging waar mensen in armoede zelf het woord nemen. Zo kan eventueel achterhaald worden wat hen tegenhoudt. Een andere optie is bijvoorbeeld om een buurtwerker aan te spreken die wat meer bekend is met de doelgroep en hun problemen (OCMW en Stad Brugge, 2020).

3.2.2 De vijf B's van toegankelijkheid

Om burgers aan te trekken is het gunstig het evenement zo toegankelijk en laagdrempelig mogelijk te maken voor iedereen. Hiervoor wordt verwezen naar de vijf B's van Toegankelijkheid (Brugge en OCMW Brugge, z.d.). Het I-change model leert ons dat deze zeven drempels voorbeelden zijn van de zogenaamde "barrières". Mensen zouden daardoor wat terughoudender worden om te participeren. Voor dit project zijn vooral bekendheid, begrijpbaarheid, bereikbaarheid/betaalbaarheid en betrouwbaarheid van toepassing. Dus enkel deze worden verder uitgelegd en uitgewerkt.

Bekendheid

Het effectieve introductiemoment gebeurt door SerVies zelf in de week voor de Autoloze Zondag in 2020. Dit zal uitgevoerd worden door ervaringsdeskundigen. Voor het bredere publiek zal de communicatie vooral digitaal gebeuren (via website en sociale media). Als de communicatie persoonlijk zou moeten verlopen dan gebeurt dit via tussenpersonen. – Op sociale media zijn er vaak artikels te vinden over het klimaat, luchtvervuiling enz... Echter kan niet gecontroleerd worden of die gelezen worden door Bruggelingen. De term 'luchtvervuiling' wordt wel enkele keren genoemd op de website van Brugge.

Voor een goede communicatie kan het project terecht bij Toekomst van Brugge die grote expertise heeft op het bereiken van kwetsbare groepen. "De toekomst van Brugge is een platform voor burgerinitiatief en toekomstplannen (Toekomst van Brugge, 2020)." Vaak hebben kwetsbare groepen een klein sociaal netwerk en geen stadsmagazine. Daarom is het belangrijk dat het thema duidelijk genoeg toegelicht wordt. – Er kan een poging gedaan worden om de mensen uit de buurt te ontmoeten. Wanneer er activiteiten in de buurt zijn zoals bijvoorbeeld een rommelmarkt kan SerVies de kans aangrijpen om buurtbewoners aan te spreken en hen uit te nodigen. – Een andere optie is om eens aan de buurtwerkers of verenigingen, waar deze mensen bij aangesloten zijn, te vragen om deel te nemen. Dit zal dan buurtgericht bekend gemaakt worden met de intentie om een breder publiek te bereiken. – Er wordt onderzoek gedaan naar lokale verenigingen (zie 4.2). Daar wordt bekeken of er een poging gedaan wordt om de bekendheid van deze verenigingen te verhogen.

Om het oogstmoment bekender te maken, kan naast de digitale communicatie, bovendien grote spandoeken op de oogstplaatsen zelf gehangen worden. Meestal passeren er op die oogstplaatsen veel mensen dus een groot spandoek zal hoogstwaarschijnlijk hun nieuwsgierigheid opwekken. Daar worden dan de belangrijkste gegevens opgezet zodat ze weten waar meer informatie te verkrijgen is en waar ze zich kunnen inschrijven.

Begrijpbaarheid

De bedoeling is dat de doelgroepen helder en duidelijk geïnformeerd worden. De doelgroep van het project en de deelnemers tijdens het oogstmoment, zijn vooral buurtbewoners. Dit project wil transparant en betrouwbaar overkomen zodat ze de drempel tot deelnemen verlagen. Met onder andere korte, actieve zinnen en ondersteuning van foto's, pictogrammen... wordt er rekening gehouden met anderstaligen of mensen die niet vlot Nederlands lezen, zodat ook zij betrokken worden. Bovendien kunnen ze eenvoudige woorden gebruiken, langzaam praten, voorbeelden geven... Het gesprek kan ook ondersteund worden met beelden, tekst en (taal)technologie zoals Google Translate (Agentschap Integratie & Inburgering, z.d).

Om de begrijpbaarheid te verhogen, worden mogelijkheden aangeboden om contact op te nemen met deskundigen die een antwoord kunnen bieden op eventuele vragen. De gegevens van De Republiek en SerVies Brugge zullen meegedeeld worden. Er komt ook nog een Facebookpagina, een Instagram account en er is de website van SerVies Brugge. Daar zullen mensen naartoe kunnen gaan wanneer ze vragen hebben.

Bereikbaarheid /betaalbaarheid (financiële en psychologische kost)

Het oogstmoment zelf kost niets voor de bewoners, aangezien het vrijwillig is. Er is wel een mogelijkheid dat er verplaatsingskosten aan te pas komen. In principe zou dit geen drempel mogen vormen aangezien de oogsten in Brugge zelf doorgaat, waardoor de afstand niet zo groot is. Om rekening te houden met mensen die minder middelen ter beschikking hebben, kan het gebruik van fietsen aangeraden worden of te voet.

Er moet ook rekening gehouden worden met de psychologische kost. Hiermee wordt de mentale voldoening bedoeld van mensen: voldoet het aanbod aan de (huidige) behoeften van de bewoners? Hebben ze het gevoel dat het iets heeft opgeleverd? Indien mensen een te grote inspanning moeten leveren voor iets wat niet echt nuttig lijkt, is de kans kleiner dat ze zullen participeren.

Het project wil dat mensen een goed gevoel hebben over wat ze doen om te helpen en dat men weet dat het oogsten een bijdrage levert om dan uiteindelijk het glazuur voor het servies te maken. Hierdoor krijgen mensen een verantwoordelijkheidsgevoel, zien ze het nut in van het helpen en zullen ze meer deelnemen. – Door de hoeveelheid fijnstof van de oogst te visualiseren kunnen de mensen meer voldoening krijgen. Dit zou kunnen gebeuren aan de hand van staaltjes. Misschien kan er ter plaatse berekend worden hoeveel fijnstof er verzameld is met die staaltjes. Met de tinten kan er aangeduid worden welke tint het zal zijn. – Misschien verwachten mensen wel iets meer van die oogstmomenten, of juist minder. Zo kan er op het einde van de oogst uitgelegd worden wat er nu met dat specifieke net-geogste fijnstof zal gebeuren. Dit kan op basis van staaltjes waarbij de deelnemers kunnen zien welke kleur het glazuur kan hebben met het fijnstof dat zij verzameld hebben, maar er zijn ook andere dingen mogelijk. Zo kunnen er bijvoorbeeld gevraagd worden hoelang de deelnemers in Brugge wonen. Op basis daarvan zou dan berekend kunnen worden hoeveel fijnstof die persoon ingeademd heeft in zijn/haar leven in de periode dat hij/zij in Brugge woont. Daarna wordt dit afgewogen en kan dit visueel weergegeven worden (in vb. een potje). Nog een optie is om burgers middelen te geven om hen actief te betrekken en hen mee te laten helpen. Er kunnen de nodige materialen aangeboden worden om zelf een fijnstofmeter te maken.

Betrouwbaarheid

Het is belangrijk dat het social mediaplatform er leuk en laagdrempelig uitziet, maar ook professioneel. De info waarop het project wordt onderbouwd, is betrouwbaar en wetenschappelijk. Er kan verwezen worden naar wetenschappelijke organisaties die geholpen hebben bij het op poten brengen van het project of organisaties die nog kunnen helpen. – Bij de oogstmomenten zal de veiligheid van de deelnemers gegarandeerd worden. Als ze bijvoorbeeld langs een drukke weg staan, kunnen fluo-vest voorzien worden. Daarnaast moeten mensen voorzien worden van mondkapen of van andere maatregelen dat er op dat moment voorzien zijn. We trachten de corona-maatregelen te respecteren door steeds handgel te voorzien en de 1m50 afstand te bewaren. Op die manier toont SerVies dat de deelnemers op hen kunnen rekenen voor een veilige dag.

Maar het is niet omdat het project toegankelijk is dat men er ook naartoe zal komen. Daarom is het ook belangrijk om inspiratie op te doen vanuit reclame of campagnes hoe men effectief mensen tot het gewenste gedrag (deelname) kan aanzetten. In de volgende stap wordt besproken hoe deze vijf B's kunnen toegepast worden op de verschillende doelgroepen.

3.2.3 Scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar

- **Bekendheid:** Het is vooral belangrijk om op sociale media in te zetten (zoals Facebook, Instagram en eventueel twitter), want deze doelgroep zit daar het meest op. Daarom is het belangrijk dat SerVies hun sociale media regelmatig up-to-date houdt. Op deze manier leren ze SerVies kennen. Er kan ook aangezet worden in scholen om het thema bekender te maken aan de hand van e-flyers via schoolmail en workshops.
- **Begrijpbaarheid:** Om ervoor te zorgen dat het begrijpbaar is, is het voor deze doelgroep belangrijk om het heel visueel aantrekkelijk te maken. Er kan gebruik gemaakt worden van grote posters, spandoeken... Voor scholieren kan er bijvoorbeeld een spelactiviteit georganiseerd worden op de mini-expo. Op die manier kan er naar hen ook geleerd worden dat fijnstof slecht is voor het milieu. De begrijpbaarheid kan ook opgekrikt worden door een informatief spel rond luchtvervuiling aan de jeugdbewegingen aan te bieden. Er kan ook makkelijk rekening gehouden worden met anderstaligen door onder andere korte zinnen en ondersteuning van pictogrammen te gebruiken.
- **Bereikbaarheid/betaalbaarheid:** Deze doelgroep heeft nog geen rijbewijs, maar dit is hier ook niet noodzakelijk, want dit zou geen drempel mogen vormen aangezien de oogst in Brugge zelf doorgaat. Daardoor zou de afstand niet zo groot mogen zijn en de verplaatsingskosten kunnen eventueel voorzien worden. Men kan zich ook altijd te voet of met de fiets verplaatsen. Er moet ook rekening gehouden worden met de psychologische kost. Kinderen zullen waarschijnlijk wel sneller geloven wat je hen zegt. De kans is groot dat ze een goed gevoel zullen krijgen indien er een klasactiviteit rond het thema wordt georganiseerd, waardoor het verantwoordelijkheidsgevoel er is t.o.v. de klas.
- **Betrouwbaarheid:** De info waarop het project wordt onderbouwd, is betrouwbaar en wetenschappelijk. Daarom is het belangrijk dat het sociale media platform laagdrempelig uitziet.

3.2.4 Jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar

- **Bekendheid:** Ook bij deze doelgroep is het vooral belangrijk om op sociale media in te zetten. Er kan zelfs gebruik gemaakt worden van een app omtrent het thema voor smartphones. Zo kunnen jongvolwassenen bijvoorbeeld op de hoogte blijven van

evenementen in hun buurt. Daarnaast kan er ook een discussieforum opgesteld worden. In sportclubs jongerencafé 's... kunnen er affiches uitgehangen worden.

- **Begrijpbaarheid:** Om ervoor te zorgen dat het begrijpbaar is, is het voor deze doelgroep belangrijk om het visueel aantrekkelijk te maken. Dit project moet transparant en betrouwbaar overkomen zodat het project laagdrempelig blijft.
- **Bereikbaarheid/betaalbaarheid:** Hier geldt hetzelfde zoals bij de doelgroep scholieren. De kans is groot dat de jongvolwassenen zelf met de auto rijden, waardoor de bereikbaarheid wordt verbeterd. Een belangrijke kanttekening hierbij is wel dat in principe autorijden niet gestimuleerd zal worden aangezien het project SerVies de fijnstofuitstoot wil verminderen. Daarnaast wil ook deze groep het gevoel hebben, de zekerheid hebben dat hun hulp een bijdrage levert.
- **Betrouwbaarheid:** Hier geldt hetzelfde zoals bij de doelgroep scholieren. Jongvolwassenen neigen kritischer te zijn dan kinderen tussen 12 en 17 jaar. Het is noodzakelijk dat er effectief betrouwbaar bronmateriaal wordt gedeeld indien men meer wilt opzoeken over het thema.

3.2.5 Volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar

- **Bekendheid:** Dit zou bijvoorbeeld kunnen gebeuren aan de hand van OC's, ouderraden en praatcafés in de buurt. Als de communicatie persoonlijk zou moeten verlopen dan kan dit gebeuren via tussenpersonen. Markten en cafés zijn goede communicatiekanalen voor deze doelgroep. Ook kan een stadsmagazine van pas komen in het bevorderen van de bekendheid van het thema en dan nog specifiek voor Brugge.
- **Begrijpbaarheid:** Hier geldt hetzelfde zoals bij de doelgroep jongvolwassenen.
- **Bereikbaarheid/betaalbaarheid:** Hier geldt hetzelfde zoals bij de doelgroep scholieren.
- **Betrouwbaarheid:** Hier geldt hetzelfde zoals bij de doelgroep jongvolwassenen.

3.2.6 Buurtbewoners vanaf 50 jaar

- **Bekendheid:** Hier geldt hetzelfde zoals bij de doelgroep volwassenen. Het kan ook relevant zijn om verenigingen op te zoeken in de buurt zoals OKRA of een kerkgemeenschap en reclame te maken voor SerVies via hen. Er kan eveneens specifiek naar vrijwilligersorganisaties gezocht worden.
- **Begrijpbaarheid:** Dit project moet transparant en betrouwbaar overkomen zodat het project laagdrempelig blijft. Ook is visualisatie en een duidelijk lettertype zijn belangrijk, voornamelijk bij ouderen (65-plussers).
- **Bereikbaarheid/betaalbaarheid:** Hier geldt hetzelfde zoals bij de doelgroep scholieren. Daarnaast kan er bij deze doelgroep verondersteld worden dat er misschien meer personen zullen zijn die moeilijker te been zijn. Rolstoelen kunnen aangeboden worden of er kunnen eventueel opklapbare stoelen meegebracht worden.
- **Betrouwbaarheid:** Om de werking laagdrempelig te behouden, zou ook de buurtwerker bijvoorbeeld informatie kunnen geven naar de mensen van de buurt.

3.3 Contacteren van de doelgroep

3.3.1 Werving

Het is zo dat de werving van mensen zowel actief als passief kan zijn. Een actieve werving houdt in dat mensen uit de doelgroep gezocht worden en overtuigd worden om mee te doen. Bij een passieve werking kunnen de mensen zichzelf inschrijven en wordt er dus niet actief gezocht.

Bij een actieve werving, zou bijvoorbeeld gezocht kunnen worden naar een organisatie (vereniging, bedrijf,...) die een teambuilding activiteit wil doen in verband met de luchtkwaliteit. Dus er kan op pad gegaan worden met bepaalde groep uit een organisatie. Daarnaast kan bij een actieve, buurtgerichte werving, actief op zoek gegaan worden naar mensen, omdat ze niet uit zichzelf zouden komen.

Als er gewoon affiches rondhangen zullen er niet veel mensen zich inschrijven. De mensen die zich wel inschrijven, door de affiche, zijn passief geworven. De steun van de verenigingen in de buurten is wel nodig om meer mensen te kunnen bereiken. Dus een combinatie van, zowel een passieve als een actieve werving, zou een interessante mogelijkheid zijn.

3.3.2 Social media

Via sociale netwerken kunnen andere mensen ook bereikt worden. Dit kan door bijvoorbeeld aan deelnemers te vragen om in hun eigen kenniskring mensen aan te spreken. Passief rond social media werken zou gebeuren aan de hand van een Facebookpagina, Instagram of een website. Als men actief rond social media zou willen werken, dan zou men reclame maken voor het SerVies social media platform. Hier zijn enkele tips rond hoe men een goed Facebookbericht kan opstellen (Massop, 2016):

1: Let op de lengte van de tekst

De optimale lengte van een Facebookbericht is volgens onderzoek 40 tekens. Als men meer wilt vertellen met meer tekens dan is het oké om er ook meer te gebruiken, maar het is dan wel nog altijd noodzakelijk om het op maximum vijf regels te houden en enkel één boodschap per post. Als men meer typt, kan de rest van de tekst verdwijnen achter een 'lees meer'-link.

2: Voeg waarde toe aan de tekst

Men moet het publiek laten weten waarom iets gedeeld wordt. "Zo mooi...", "Bijzonder!", "Weetje...", "Filmpje...", "Nieuws..." zijn voorbeelden om te plaatsen in het begin van een bericht. Volgers weten dan meteen wat ze kunnen verwachten van het bericht.

3: Gebruik altijd een foto (of video) bij het Facebookbericht

Berichten met een foto krijgen meer weergaven dan berichten zonder foto en een video is meestal nog leuker. Daarom moet men een relevante, aansprekende foto kiezen. Zelfgemaakte foto's zijn zelfs nog beter, want dat geeft personaliteit aan het bericht.

4: Kies een vierkante foto

Zowel op Instagram als op Facebook werkt een vierkant gemaakte foto het beste. Doordat het veel ruimte inneemt valt het daarom op. Men kan ook meerdere foto's tegelijk delen

5: Let op het tijdstip van het Facebookbericht

Een ideaal moment om een bericht te plaatsen is er niet. Het is gewoon belangrijk om rekening te houden met de statistieken van de Facebook- en Instagram pagina. Een uur voor dat de meeste volgers online zijn (piek van de dag), is het een ideaal moment om iets te plaatsen.

6: Reageer op reacties

Het is belangrijk om zo veel mogelijk te reageren op reacties van mensen. Dit moet op een persoonlijke en formele manier zijn. Zo kunnen volgers merken dat er aandacht en interesse is voor hun mening (Massop, 2016).

3.3.3 Mini-expo

Persoonlijk contact is altijd beter dan bijvoorbeeld digitaal contact. Daarom kunnen mensen ook veel te weten komen via de mini-expo. Als voor andere media gekozen wordt, is het belangrijk om folders, affiches en artikels in regionale en lokale kranten, tv, radio en evenementen te plaatsen. Deze artikels of affiches bijvoorbeeld kunnen ook opgehangen worden op de mini-expo stand (zie bijlage één) (Samenlevingsopbouw, z.d.).

3.3.4 Tips voor een aantrekkelijke tekst

Om een participatief evenement te promoten moet rekening gehouden worden met volgende zaken (Samenlevingsopbouw, z.d.):

- Kies opvallende kleuren, vermijd donkere kleuren.
- Gebruik eenvoudige taal, zo weinig mogelijke moeilijke woorden.
- Gebruik grote letters en kies voor veel witruimte.
- Maak een goede opbouw, structuur. Let op schrijffouten.
- Let op met illustraties, foto's, humor en weet zeker dat je boodschap niet verkeerd begrepen kan worden.
- Maak gebruik van teasers en zorg ervoor dat je communicatie in het oog springt: hang uitnodigingen aan de deurklink, zet uitroeptekens op straat, bezorg je flyer of uitnodiging in een ongewoon formaat of in een ongewone verpakking...

3.3.5 Zes principes voor een goed reclame- of communicatie-idee

Twee broers, Chip Heath (hoogleraar Stanford University) en Dan Heath (consultant), deden onderzoek naar het geheim van een goed idee voor o.a. reclame, marketing of communicatie. Hun resultaten schreven ze neer in een boek "Made to Stick – Why Some Ideas Survive And Others Die" (2007). Ze bekwamen zes principes voor een goed idee. In het Engels vormt het het acroniem 'SUCCES': Simple, Unexpected, Concrete, Credible, Emotional en Story. In het Nederlands vertaalt, is dit:

- **Eenvoudig:** De boodschap moet kernachtig en compact verwoord worden. Het gezegde 'less is more' is van toepassing. De grootste valkuil zit in dit eerste principe. Ze noemen

het 'de vloek van kennis'. Als er te veel informatie en details worden gegeven, verliest het idee snel aan zijn kracht.

- **Onverwacht:** Het idee moet de verwachtingspatronen doorbreken waardoor belangstelling en nieuwsgierigheid wordt gewekt. De mensen schenken aandacht aan het idee.
- **Concreet:** Het is duidelijk wat het idee is. Iedereen begrijpt en onthoudt het. Hiervoor kunnen beelden nuttig zijn.
- **Geloofwaardig:** Een goed idee is geloofwaardig en zorgt dat mensen het kunnen uitproberen. Ze geloven erin.
- **Gevoel:** Het idee voor een reclame speelt in op de emoties. Mensen worden erdoor geraakt en beginnen erom te geven.
- **Verhaal:** Er moet een inspirerend verhaal verteld worden. Het verhaal moet zo verwoord zijn dat mensen ernaar kunnen handelen (Indora, z.d.).

4. Onderzoek buurtgerichte werving voor oogstmomenten

4.1 Factoren om buurten te onderzoeken

Er zijn een aantal buurten waarmee gestart wordt. De keuze voor die buurten (zie kaarten hieronder) gebeurde op basis van informatie vanuit SerVies, een vergadering met een participatie coördinator uit Brugge, en op basis van cijfers over fijnstofconcentraties. Vanuit het project werd een lijstje meegegeven van de opdrachtgever met interessante buurten. Deze buurten hadden zij samen met de participatie coördinator uit Brugge opgemaakt aan de hand van opzoekwerk via Google Streetview. Zo zochten ze naar plaatsen waar er duidelijk fijnstof lag. De participatie coördinator van Brugge is ook programmaregisseur. Zij heeft reeds enkele acties ondernomen in Brugge en kent de buurten goed. In een interview overloopt zij nog eens de buurten en gaf ze ook verschillende argumenten aan. Ook zij keek naar het gehalte fijnstof, maar haalde daarnaast mensen aan die op één of andere manier al bezig zijn rond het thema. De buurten die de participatie coördinator van Brugge het interessantst vond, zijn Zeebrugge, de Stadsrepubliek en de Vlamingdam.

Afbeelding 15: afgebakende buurten (Google Maps, 2020)

Die keuze baseerde ze vooral op sociale vlak. Daarna wordt er gekeken naar de andere factoren. De factoren naar waar onderzoek wordt uitgevoerd, zijn onderverdeeld in een technische en een sociale schets.

Afbeelding 16: afgebakende buurten (Google Maps 2020)

4.1.1 Technische factor: cijfers over fijnstof

Er wordt eerst bekeken hoeveel fijnstof er aanwezig is. Hiervoor werd de bron van de Vlaamse Milieumaatschappij gebruikt. Er wordt gekeken naar het jaargemiddelde (2018) van het aanwezige fijnstof (PM_{2,5}) en fijnstof (PM₁₀). Op basis van groene, gele en oranje kleuren kan besloten worden hoeveel microgram fijnstof er aanwezig is. Er zijn niet zoveel meetstations dus wordt er gebruik gemaakt van interpolatie. Dit wil zeggen dat voor de punten waar geen meetgegevens beschikbaar zijn dat de VVM op basis van de beschikbare meetgegevens een inschatting gemaakt. Bij de kaarten wordt rekening gehouden met straat canyons, maar wordt er geen rekening gehouden met tijdelijke verkeerssituatie zoals een omleiding of files. Bovendien houden de cijfers geen rekening met het opwaaien van stof door verkeer (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018).

4.1.2 Sociale factoren

Vervolgens wordt er een sociale schets gemaakt van elke buurt. Zo worden de leeftijdsgroepen besproken, de herkomst van de bevolking en de kansarmoede. Om deze schets te kunnen maken, werd er opgezocht tot welke statische sectoren van Brugge de buurten behoren. Hiervoor werd er gezocht bij de website Provincies in Cijfers. Bij het opmaken van deze sectoren werd geen rekening gehouden met de bevolkingsdichtheid. Het kan dus voorkomen dat er in sommige sectoren weinig mensen wonen (bijvoorbeeld Ten Briele, zie verder). Via de databank van Provincies in Cijfers konden op basis van de statische sectoren gegevens verzameld worden over de leeftijden en herkomsten.

Zoals eerder aangegeven zijn de doelgroepen onderverdeeld per leeftijdsgroep volgens een mogelijke opdeling van Provincies in Cijfers: 12 tot 17 jaar, 18 tot 24 jaar, 25 tot 49 jaar en 50-plussers. Deze groepen worden uiteindelijk vergeleken met de andere buurten en met het gemiddelde van Brugge.

De herkomst van de Brugse bewoners wordt besproken omdat dit in een bepaalde mate aantoont hoe kwetsbaar de personen uit een buurt zijn. Volgens het Departement Welzijn, Gezondheid en Gezin is er namelijk een etnische kloof tussen personen met een Belgische en niet-Belgische herkomst. Dit betekent dat de maatschappelijke positie van personen van een niet-Belgische herkomst algemeen zwakker is dan van personen met een Belgische herkomst. Deze etnische kloof geldt vooral in werkgelegenheidssituatie, kwaliteit van de werkgelegenheid, schoolse prestaties en verschillende gezondheidsindicatoren. Het is specifiek bij de personen met een herkomst uit een niet-EU-land dat de kloof groter is. Personen uit EU-landen nemen een middenpositie in (Demeyer & Vandezande, september 2016). Hoe de herkomst van een persoon wordt bepaald, gebeurt a.d.h.v. drie factoren. De eerste factor is als de persoon bij geboorte niet de Belgische nationaliteit had. Als tweede is het als de vader van de persoon bij zijn geboorte niet de Belgische nationaliteit had en als derde: als de moeder van de persoon bij haar geboorte niet de Belgische nationaliteit had. Wanneer de persoon niet aan deze factoren/criteria voldoet of als er geen informatie beschikbaar is over alle criteria heeft de persoon een Belgische herkomst. Vanaf de persoon voldoet aan een criteria heeft die een niet-Belgische herkomst. Echter moet er wel rekening mee gehouden worden dat niet-Belgische herkomst niet automatisch betekent dat die persoon geen Nederlands spreekt (Provincies in cijfers, 2019).

Om de kansarmoede van een sector te bekijken, werd de Kansarmoedeatlas 2017 geraadpleegd (Soete, 2017). Deze atlas geeft weer welke kansarme buurten er zijn in West-Vlaanderen. Een kansarme buurt wordt in dit bestand beschreven als 'een buurt waar een veelheid aan kansarmoede-problematieken voorkomen'. Er wordt gebruik gemaakt van vier dimensies. Zo is er demografie, onderwijs, huisvesting en werkloosheid. Indien een sector minstens drie van deze dimensies overschrijdt, dan kan die beschouwd worden als een kansarme buurt. Tot de dimensie 'Demografie' behoren eenoudergezinnen, alleenstaanden en gescheiden 60-plussers. 'Onderwijs' houdt de leerlingen in met schoolse vertraging in het lager, in het secundair onderwijs en leerlingen die buitengewoon onderwijs volgen. Tot 'Huisvesting' behoren huurders tussen 35 en 59 jaar, huurders 60 jaar of ouder en de woonstabiliteit. Onder 'Werkloosheid' staan laaggeschoolde werkzoekenden (verhuisbewegingen). Ook dit wordt per sector weergegeven met bepaalde kleuren waardoor er met één oogopslag kan bepaald worden waar de meest kwetsbare buurten zich bevinden.

Daarnaast wordt er een bijzondere aandacht gevestigd op meer afhankelijke groepen, nl. kinderen/jongeren en ouderen. Deze groepen worden betrokken, omdat ze een verhoogd risico lopen om in een kwetsbare positie terecht te komen. Tot slot moet er bij de interpretatie rekening mee gehouden worden dat de drempeloverschrijdingen niet voor alle bewoners in die bepaalde buurt gelden (Soete, 2017).

Verder worden er enkele aanwezige verenigingen/organisaties/bedrijven opgesomd in de buurt om verder het sociale vlak te schetsen. Het is nuttig om te bekijken welke verenigingen er in de buurt zijn, omdat die eventueel kunnen betrokken worden voor toekomstige oogstmomenten of bij het aankondigen van het project. Deze verenigingen zijn ofwel aan bod gekomen in de vergadering met de participatie coördinator ofwel komen ze uit literatuurstudie. Er werd per buurt een literatuurstudie verricht via Brugse buurten en Brugge stadsgids 2020. Daarnaast werd er ook via Google Maps gekeken welke verenigingen er te vinden zijn. Er werd vervolgens ook specifiek gezocht naar enkele verenigingen, zoals scholen en scoutsbewegingen. De voornaamste contactgegevens van deze verenigingen, zijn te vinden in bijlagen (Bijlage drie: Tabel met de contactgegevens van alle organisaties van de buurten'). Tot slot wordt een poging gedaan de algemene drukte van de buurt te beschrijven en indien van toepassing, alreeds geëngageerde mensen te vernoemen. Dit wordt gedaan aan de hand van reeds opgedane info uit vergaderingen, Google Streetview en veronderstellingen. Per buurt wordt op het einde de belangrijkste gegevens samengevat. Dit wordt gedaan om gemakkelijker een top drie te maken a.d.h.v. de factoren die onderzocht werden. Dit zijn dan drie buurten die het meest interessant lijken voor een oogstmoment. Dit wordt versterkt door argumenten. Niet alleen per buurt wordt het samengevat, maar sommige factoren worden onderling vergeleken en geplaatst in een overzichtelijke tabel. Ook dit is te vinden bij bijlagen op het einde van dit rapport (zie bijlagen vier, vijf en zes).

4.2 Buurten

4.2.1 Zeebrugge

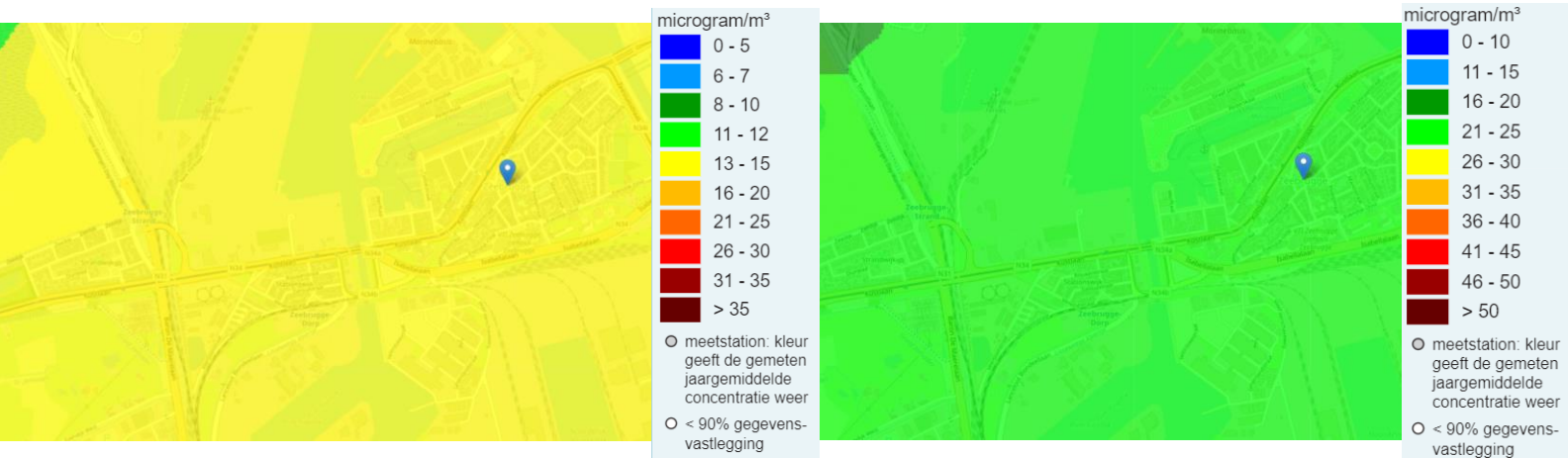
Hiertoe behoren de viaducten van de N31 en de N34. Deze viaducten zijn interessant, omdat zich hier mogelijks fijnstof kan opstapelen. Hiertoe behoort ook Zeebrugge Strandwijk (De Mole). Deze wijk ligt ten westen van de Zeebrugse Stationswijk en de Zeebrugse voorhaven.

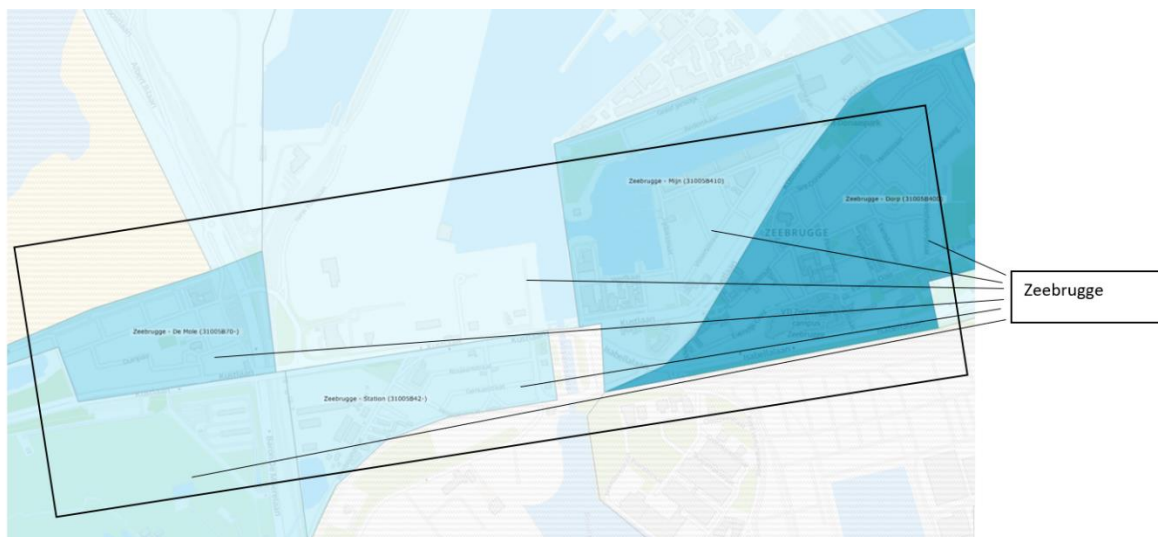
Afbeelding 17: viaducten Zeebrugge (Google Street View, 2019)

- **Technische schets**

Technisch gezien is Zeebrugge minder interessant, omdat het een open vlakte is. Op open vlaktes is er minder fijnstof aanwezig omdat er veel wind is waardoor het wegwaait. Er bevindt zich 13 tot 15 microgram fijnstof (PM_{2,5}) en 21 tot 25 microgram fijnstof (PM₁₀) in Zeebrugge (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018). In een artikel van de Krant van West-Vlaanderen was wel te lezen dat er een tijdelijke verslechtering is van de luchtkwaliteit bij het aan- en afmeren van schepen ("Luchtkwaliteit en geluid op de proef", 6 september 2019).

Afbeelding 18: fijnstof PM_{2,5} en PM₁₀ Zeebrugge (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018)

Afbeelding 19: statische sectoren Zeebrugge (Provincie in Cijfers 2019)

- **Sociale schets**

De statistische sectoren die onderzocht worden in Zeebrugge zijn de volgende: Zeeweg, Zeebrugge - De Mole, Zeebrugge - Station, Buitenhaven, Zeebrugge - Mijn en Zeebrugge - Dorp (Provincie in Cijfers, 2019).

Demografie

Er wonen in totaal 5.208 personen in deze zes statistische sectoren. In deze tabel kan je zien dat er soms een 'x' staan in plaats van een cijfer. Deze 'x' staat voor een verborgen waarde. Zo zijn er voor de sector Buitenhaven geen specifieke gegevens (Provincie in Cijfers, 2019).

Leeftijden:

	Zeebrugge - Dorp (31005B400)	Zeebrugge - Mijn (31005B410)	Zeebrugge - Station (31005B42-)	Zeebrugge - De Mole (31005B70-)	Zeewege (31005B7PA)	Buitenhaven (31005B771)	Gemiddelde
0-2 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	4,0	4,0	3,9	2,0	2,6	0,0	3,4
3-5 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	4,1	2,7	1,9	2,8	2,6	0,0	3,1
6-11 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	6,7	4,9	6,5	3,8	7,5	0,0	5,9
12-17 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	5,9	3,0	6,0	3,6	8,0	0,0	5,2
18-24 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	6,7	7,2	7,9	5,5	8,9	0,0	7,0
25-49 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	32,5	36,7	33,9	32,8	32,5	x	33,6
50-64 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	22,0	21,3	21,6	22,7	21,9	x	21,9
65-... jaar (t.o.v. inwoners) [%]	18,2	20,2	18,3	26,8	16,0	0,0	19,7
0-2 jaar [aantal]	73	44	24	18	20	0	179
3-5 jaar [aantal]	74	30	12	25	20	0	161
6-11 jaar [aantal]	122	54	40	34	58	0	308
12-17 jaar [aantal]	107	33	37	32	62	0	271
18-24 jaar [aantal]	121	79	49	49	69	0	367
25-49 jaar [aantal]	589	404	210	292	252	x	1.751
50-64 jaar [aantal]	399	234	134	202	170	x	1.143
65-... jaar [aantal]	330	222	113	239	124	0	1.028

Tabel 2: leeftijden Zeebrugge (Provincie in Cijfers 2019)

In de geselecteerde sectoren leven ongeveer 270 kinderen (5,2%) tussen 12 en 17 jaar. Daarnaast zijn er ongeveer 360 mensen tussen 18 en 24 jaar (7%). Vervolgens zijn er bijna 1.751 personen die een leeftijd hebben tussen de 25 en de 49 jaar (%). De 50-plussers zijn met een groep van ongeveer 2.170 mensen (41,6%) (Provincie in Cijfers, 2019).

Herkomst:

	Belgische herkomst [aantal]	niet-Belgische herkomst [aantal]	Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]	niet-Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]
Zeebrugge - Dorp (31005B400)	1.499	316	82,6	17,4
Zeebrugge - Mijn (31005B410)	776	324	70,5	29,5
Zeebrugge - Station (31005B42-)	470	149	75,9	24,1
Zeebrugge - De Mole (31005B7...)	623	268	69,9	30,1
Zeewege (31005B7PA)	724	51	93,4	6,6
Buitenhaven (31005B771)	7	x	87,5	x
Totaal	4.099	1.109	78,7	21,3

Tabel 3: herkomst Zeebrugge (Provincie in Cijfers 2019)

Op de tabel hierboven is te zien dat de meeste bewoners een Belgische herkomst hebben (78,7%). Er is wel veel verschil tussen de sectoren. In de statistische sectoren Zeebrugge- De Mole en Zeebrugge-Mijn heeft bijna een derde een niet-Belgische herkomst. En in Zeeweg is dit minder dan een tiende (6,6%).

Bij nader onderzoek is te zien dat in deze sectoren ongeveer 9,4% van de bewoners een Oost-Europese (EU) herkomst heeft. In Zeebrugge-De Mole en Zeebrugge-Mijn is dit percentage hoger. Daar is het 14% en 15,5%.

Dit zijn dan personen bijvoorbeeld uit de landen Polen, Bulgarije, Roemenië, Slowakije, Hongarije, Tsjechië, Letland, Litouwen, Slovenië, Kroatië of Estland (Provincie in Cijfers, 2019).

Kansarmoede:

Enkele sectoren (De Mole, Zeebrugge-Station en Zeebrugge-Mijn) van deze onderstaande kaart uit de Kansarmoedeatlas zijn in het oranje gekleurd. Dit betekent dat er drie drempels overschreden worden (demografie, huisvesting en onderwijs). Hieruit kan besloten worden dat deze drie sectoren als kansarm kunnen benoemd worden. Deze buurten blijken al kansarm te zijn in 2016. Daarnaast is er nog een lichtgroene sector (één overschrijding), een donkergroene sector (geen overschrijdingen) en een grijze sector. De kleur grijs betekent dat er minder dan 100 huishoudens aanwezig zijn waardoor het niet opgenomen wordt in de kansarmoedeatlas. Daarnaast blijken kwetsbare jongeren en kwetsbare ouderen in Zeebrugge een verhoogde risico te hebben op een kwetsbare positie (Soete, 2017).

Afbeelding 20: drempeloverschrijdingen Zeebrugge (Kansarmoedeanalyse 2017)

Organisaties

- D' Oude Stoasie is een buurtcentrum in Zeebrugge. Dit behoort tot het OCMW van Brugge dus mag beschouwd worden als betrouwbaar. Hier kunnen verschillende doelgroepen terecht voor financiële en sociale hulp zoals personen in armoede, senioren, personen met een beperking... (OCMW Brugge, z.d.).
- VTI is een technische secundaire school. Het is misschien interessant om de leerlingen te betrekken bij het maken van een fijnstofmeter. Daarnaast kunnen zij er ook toe aangezet worden een vorming te geven over het meten.
- Zeescouts Stella-Maris Zeebrugge. Deze groep komt elke zondag samen voor een middag vol spelletjes ter zee en ter land. Voor dit project lijken de Scheepsmakkers (11 t.e.m. 13 jaar) en de Zeeverkeners (14 t.e.m. 17 jaar) de meest geschikte groepen

om te betrekken, aangezien voor de doelgroep besloten werd om kinderen/jongeren te betrekken van 12 tot 17 jaar. Echter gaan deze groepen vooral op avontuur in de zee, maar ook doet ze spelactiviteiten op het land (Zeescouts Stella-Maris Zeebrugge, 2020).

- Scouts en Gidsen Zannekin-Blauwvoet Blankenberge. De Jojo's (11 t.e.m. 13 jaar), de Verkenner (14 t.e.m. 16 jaar) en de Jins (17 jaar). Vanaf begin september zullen de activiteiten van start gaan.
- In Zeebrugge zijn er al een aantal bewoners die zaken ondernemen in verband met fijnstof. Een geëngageerde bewoner van Zeebrugge, is ingeschakeld in de Strandwijk om fijnstofmetingen te doen. Het stadslabo had ook al contact met hem. De buurtwerkster van Zeebrugge is Hilde Ballegeer.

Druk

Er kan verondersteld worden dat het druk is in Zeebrugge. Er wonen 5.200 mensen en het is een haven waar veel verkeer is. Het is ook vlakbij het strand waar er zomers strandanimatie wordt georganiseerd. Daarnaast is er ook de Strandloop van Zeebrugge. Dit trekt ongetwijfeld mensen aan en lijkt een goed moment om zo mensen te kunnen aanspreken.

- **Besluit Zeebrugge**

Zeebrugge lijkt technisch minder interessant. Er blijkt een constante lage concentratie fijnstof aanwezig te zijn. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat er veel wind is waardoor veel fijnstof wegwaait. Echter zijn er wel piekmomenten van luchtvervuiling bij het aan en afmeren van schepen. In de zes betrokken sectoren wonen 5.200 mensen. Er wonen weinig kinderen in deze buurt, maar niet zoveel minder als de andere buurten. In Zeebrugge zijn er het minst 50-jarigen van alle buurten en dit ligt ook onder het gemiddelde van Brugge van 44,8%. De meesten blijken een Belgische herkomst te hebben en een vijfde een niet-Belgische herkomst (21,3%). Dit is bijna 7% meer dan het gemiddelde van Brugge. Er kleuren drie sectoren oranje (Zeebrugge-Mijn, Zeebrugge-Station en De Mole). Ze hebben dus drie drempeloverschrijdingen volgens de kansarmoedeatlas (demografie, huisvesting, onderwijs). Het wordt beschouwd als kansarm. Daarnaast is er nog een sector lichtgroen (één overschrijding), donkergroen (geen overschrijdingen) en grijs (wordt niet opgenomen). Ook lopen kwetsbare jongere en ouderen meer kans op een kansarme positie. Sociaal is het interessanter. Er zijn alreeds geëngageerde burgers actief (bv. Johan Mistiaen in de Strandwijk). Er is een buurtcentrum d'Oude Stoasie (OCMW) en een VTI. Het OCMW kan dienen als een communicatiekanaal en jongeren kunnen betrokken worden in het VTI om samen eventueel een meetinstrument te maken. Daarnaast zijn er ook twee scoutsbewegingen. Ook is Zeebrugge een druk strandgebied, waar toeristen komen.

4.2.2 Houtkaai

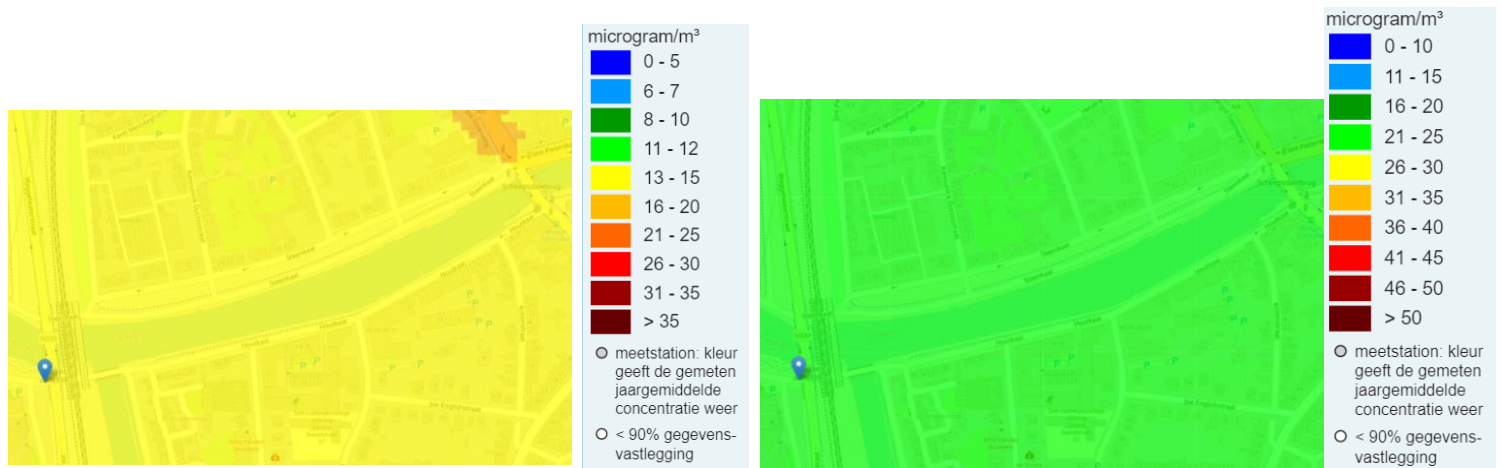
De Houtkaai is een straat gelegen in Sint-Pieters langs de Sint-Pieterskaai.

Afbeelding 21: Houtkaai (Google Street View, 2019)

- **Technische schets**

Op de onderstaande linkse kaart is er duidelijk een gele kleur zichtbaar, wat betekent dat er tussen de 13 en 15 microgram fijnstof (PM_{2,5}) ligt. Verder toont de groene kleur van de tweede kaart aan dat er zich tussen de 21 en 25 microgram fijnstof (PM₁₀) bevindt in de Houtkaai. Deze straat lijkt volgens deze kaarten niet zo een opmerkelijke straat waar er veel fijnstof is (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018). Echter wordt het tegendeel bewezen als er gekeken wordt via Google Streetview. Er is voornamelijk fijnstof te vinden op vangrails en elektriciteitskasten. Technisch gezien is de Houtkaai zeer interessant.

Afbeelding 22: fijnstof PM2,5 en PM10 (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)

- **Sociale schets**

Afbeelding 23: statische sectoren Houtkaai (Provincie in Cijfers 2019)

Bij de Houtkaai horen volgende sectoren: Kristus-Koning en Canadabrug (Provincie in Cijfers, 2019).

Demografie

In totaal wonen en 3.103 personen in de statistische sectoren Kristus-Koning en Canadabrug (Provincie in Cijfers, 2019).

Leeftijden

Er wonen bijna 160 kinderen die tussen 12 en 17 jaar oud zijn (5,1%). De jongvolwassenen (18-24) vormen een groep van iets meer van 200, wat 6,6% is. Daarnaast zijn er bijna 950 mensen die een leeftijd hebben tussen 25 en 49 jaar (30,5%). De 50-plussers zijn met een groep van ongeveer 1480 mensen (47,7%) (Provincie in Cijfers, 2019).

	Canadabrug (31005A101)	Kristus-Koning (31005A122)	Gemiddelde
0-2 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,9	1,9	2,3
3-5 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,5	2,7	2,6
6-11 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	5,1	5,4	5,3
12-17 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	4,0	5,7	5,1
18-24 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	6,5	6,6	6,6
25-49 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	32,6	29,2	30,5
50-64 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	21,7	21,0	21,3
65-... jaar (t.o.v. inwoners) [%]	24,7	27,4	26,4
0-2 jaar [aantal]	34	36	70
3-5 jaar [aantal]	29	52	81
6-11 jaar [aantal]	60	105	165
12-17 jaar [aantal]	47	110	157
18-24 jaar [aantal]	76	128	204
25-49 jaar [aantal]	383	564	947
50-64 jaar [aantal]	255	405	660
65-... jaar [aantal]	290	529	819

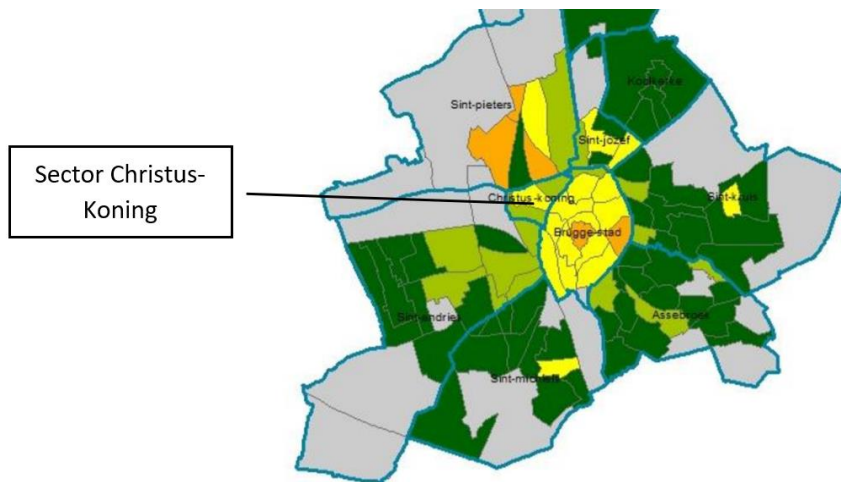
Tabel 4: leeftijden Houtkaai (Provincie in Cijfers 2019)

Herkomst:

	Belgische herkomst [aantal]	niet-Belgische herkomst [aantal]	Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]	niet-Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]
Canadabrug (31005A101)	991	183	84,4	15,6
Kristus-Koning (31005A12...)	1.611	318	83,5	16,5
Totaal	2.602	501	83,9	16,1

Tabel 5: Herkomst Houtkaai (Provincies in Cijfers 2019)

In het gebied rond de Houtkaai heeft iets meer dan 15% van de bevolking een niet-Belgische herkomst. Een kleine 5% wordt omschreven als personen van Aziatische herkomst. De overige 10% is verdeeld onder bijvoorbeeld Maghreb herkomst, andere Afrikaanse herkomst, verschillende met Europese herkomst... Met een Maghreb herkomst worden personen bedoeld uit volgende landen: Marokko, Algerije, Tunesië, Libië, of Mauritanië (Provincie in Cijfers, 2019).

Kansarmoede:

De sector Christus-Koning, waar de Houtkaai zich grotendeels in bevindt, heeft een gele kleur. Dit betekent dat er twee drempeloverschrijdingen zijn, meebepaald de drempel van demografie en huisvesting. Daarnaast is er sprake van kwetsbare ouderen (Soete, 2017).

Afbeelding 24: drempeloverschrijdingen Houtkaai (Kansarmoedeanalyse 2017)

Organisaties

- De Liberale Vakbond ACLVB Brugge. Deze vakbond gelegen onder andere te Brugge, is één van de drie representatieve vakbondsorganisaties in België. De waarden vrijheid, verantwoordelijkheid, solidariteit en verdraagzaamheid staan centraal. Hun missie is het verzekeren van sociale bescherming van mensen en sociaal rechthebbenden (ACLVB, 2020). Met hun adviserende rol kan de vakbond helpen oplossingen te bieden in verband met de fijnstofproblematiek en aangezien verantwoordelijkheid als een belangrijke waarde wordt gezien, kan er ook aangezet worden tot deelnemen aan het project.
- Condek bvba is een ingenieursbureau dat voornamelijk werkzaam is in de verzekeringssector, maar het bureau vestigt ook aandacht op vervuiling en milieuschade (Condek, 2020). Ook zij kunnen een mogelijke kennispartner vormen.
- Er worden veel buurtfeesten georganiseerd in de buurt. Er is een actief straatcomité in de Kroonstraat. In de Karel van Floustraat is er elk jaar een buurtfeest. Aan de andere kant van het water wordt er op het pleintje in de Karel Mestdaghstraat ook elk jaar een buurtfeest georganiseerd ('t Plingsje). In de Keizer-Karelstraat is er een straatcomité genaamd Charlemagne (Gouden buurtcomité in de Gouden-boomstraat). De buurt rond de De Karel De Stoutelaan organiseert jaarlijks het Bal Populair. In Kristus-Koning, van Scheepsdalelaan over Visartpark tot Houtkaai is er een actieve feestcomité. Ze hebben een website en een nieuwsbrief (Brugsebuurten, 2020).
- Iets verder gelegen van Sint-Pieters bevindt zich het Examen centrum KM van Brugge. Examen centra zijn ook interessant om zopas autorijdende jongeren te betrekken in het project (Keuringsbureau Motorvoertuigen,nv, 2020).
- Bedrijventerrein Verimpex (met eigenaar Bruno Dhont), een bedrijf dat deurmatten ontwikkelt. Dit bedrijf zou interesse kunnen hebben in het project rond fijnstof, aangezien ze al interesse hebben in circulaire projecten. Dit bedrijf zou daarnaast een goed contact hebben met andere bedrijven zoals De Blauwe Toren, waardoor een communicatie-overdracht kan worden teweeggebracht (Verimpex, 2020).
- Patrick Anthone is de buurtwerker in Sint-Pieters van de Stad Brugge. Hij kan snel de buurt mobiliseren rond het thema.

Drukte

De houtkaai is een redelijk smal weggetje. Op Google Streetview blijken er toch redelijk wat verkeer en geparkeerde auto's te zijn. Ook is er een veelgebruikt fietspad dat langs de kaai loopt (er vallen enkele fietsers te spotten op Google Streetview 2019).

- **Besluit Houtkaai (Sint-Pieters)**

De Houtkaai is technisch interessant, aangezien het fijnstof zich kan opstapelen op elektriciteitskasten, vangrails... In de twee sectoren rond de Houtkaai wonen er 3.100 mensen. Bijna de helft van alle inwoners zijn 50-plussers, dit is het grootste aantal 50-plussers van alle buurten en dit is ook hoger dan de gemiddelde waarde in Brugge. In het gebied zijn er daarnaast ongeveer 7 personen op de 100 tussen 18 en 24 jaar, wat de laagste waarde is van alle buurten buurten, maar dit is slechts 1% onder het gemiddelde. De sector waar de Houtkaai zich in bevindt, heeft twee drempeloverschrijdingen (demografie en huisvesting). Het wordt dus niet beschouwd als kansarm. Wel lopen kwetsbare ouderen meer kans op een kansarme positie. Sociaal zijn er nog geen linken gevonden. Wel is er de buurtwerker Patrick Anthonie die kan helpen met het mobiliseren rond het thema. Er zijn bedrijven in de buurt, zoals het ingenieursbureau Verimpex en Condek bvba. Ook is er een actief straatcomité dat buurtfeesten organiseert en is er de Liberale vakbond ACLVB. Tot slot is er een Examen centrum KM.

4.2.3 Vlamingdam + Ezelstraat

De Vlamingdam loopt uit in de Sint-Jorisstraat. Verder is de Ezelstraat ook interessant om in het onderzoek te betrekken.

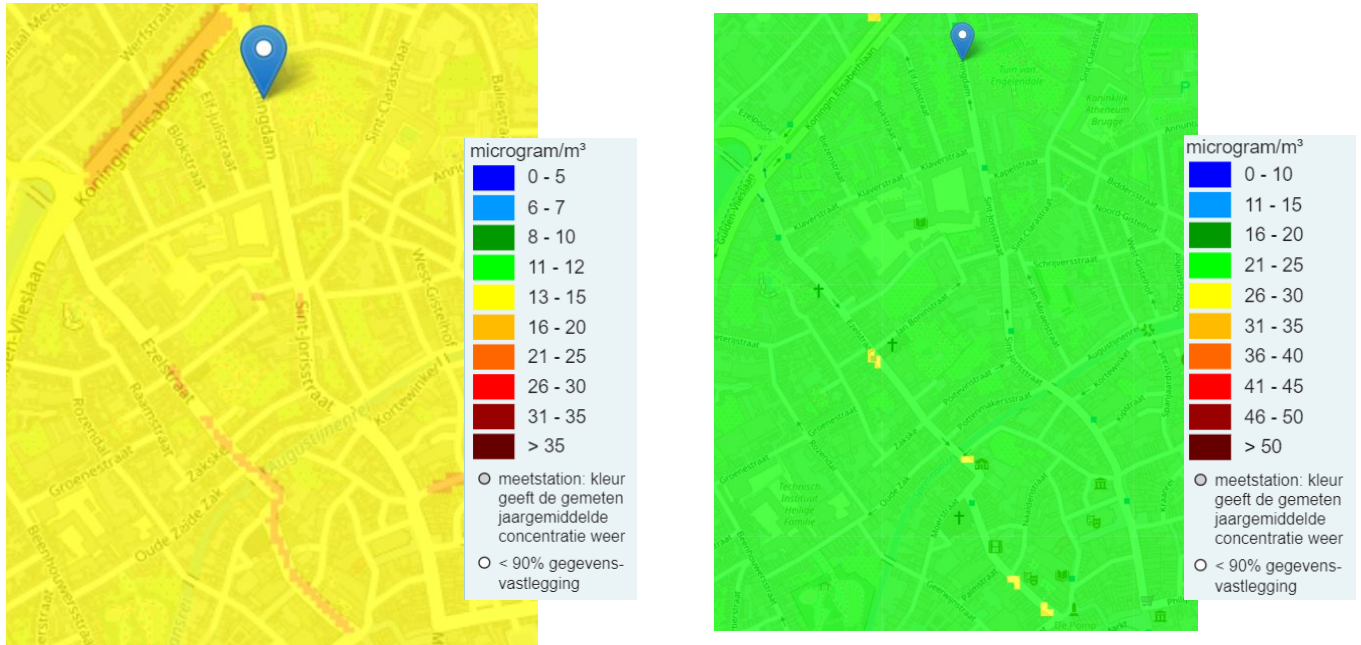
*Afbeelding 25: Vlamingdam
(Google Street View, 2019)*

*Afbeelding 26: Ezelstraat
(Google Street View, 2019)*

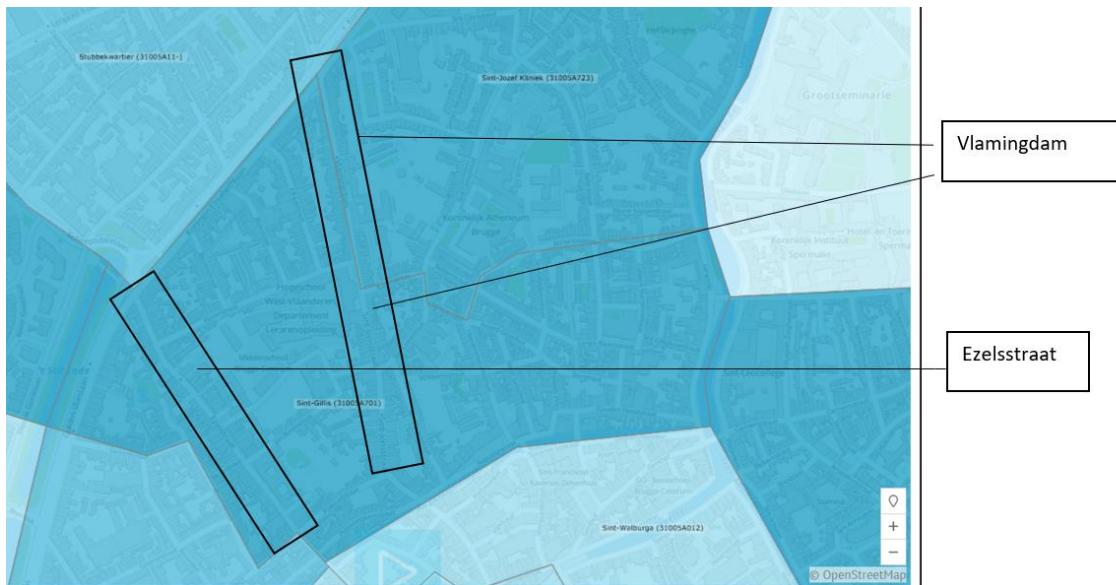
- **Technische schets**

Uit de linkse kaart blijkt dat er in de Vlamingdam en de Sint-Jorisstraat tussen de 13 en 15 microgram aan fijnstof (PM_{2,5}) aanwezig is. In de Ezelstraat blijkt er zelfs tussen de 16 en 20 microgram te zijn. Op de kaart is de oranje lijn duidelijk zichtbaar. Verder bevindt er zich volgens de rechter kaart tussen de 21 en 25 microgram fijnstof (PM₁₀) in de Vlamingdam en de Sint-Jorisstraat. In de Ezelstraat zijn er enkele stukjes te spotten waar er tussen de 26 en 30 microgram ligt (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018).

Afbeelding 27: fijnstof PM_{2,5} en PM₁₀ Vlamingdam en Ezelstraat (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)

- **Sociale schets**

Afbeelding 28: statische sectoren Vlamingdam en Ezelstraat (Provincie in Cijfers 2019)

De statistische sectoren van de Vlamingdam die bij het onderzoek behoren, zijn Sint-Jozefkliniek en Sint-Gillis (Provincie in Cijfers, 2019).

Demografie

Er wonen 4.267 personen in de statistische sectoren Sint-Jozef Kliniek en Sint-Gillis (Provincie in Cijfers, 2019).

Leeftijd:

	Sint-Jozef Kliniek (31005A723)	Sint-Gillis (31005A701)	Gemiddelde
0-2 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	1,7	2,5	2,1
3-5 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,3	1,9	2,1
6-11 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	5,1	2,6	3,7
12-17 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	5,4	4,6	5,0
18-24 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	7,4	9,6	8,6
25-49 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	33,3	36,4	35,0
50-64 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	20,4	20,3	20,3
65... jaar (t.o.v. inwoners) [%]	24,5	22,1	23,2
0-2 jaar [aantal]	32	59	91
3-5 jaar [aantal]	44	45	89
6-11 jaar [aantal]	98	61	159
12-17 jaar [aantal]	104	108	212
18-24 jaar [aantal]	142	224	366
25-49 jaar [aantal]	641	853	1.494
50-64 jaar [aantal]	392	475	867
65... jaar [aantal]	471	518	989

Tabel 6: leeftijden Vlamingdam en Ezelstraat (Provincies in Cijfers, 2019)

De eerste doelgroep, 12-17 jaar, bevatten 212 personen (5%). De volgende doelgroep is 18-24 jaar die met 366 zijn (8,6%). 1.494 personen (35%) bevinden zich in de derde doelgroep, namelijk 25-49 jaar. De 50-plussers houden 1.856 personen in (43,5%) (Provincie in Cijfers, 2019).

Herkomst:

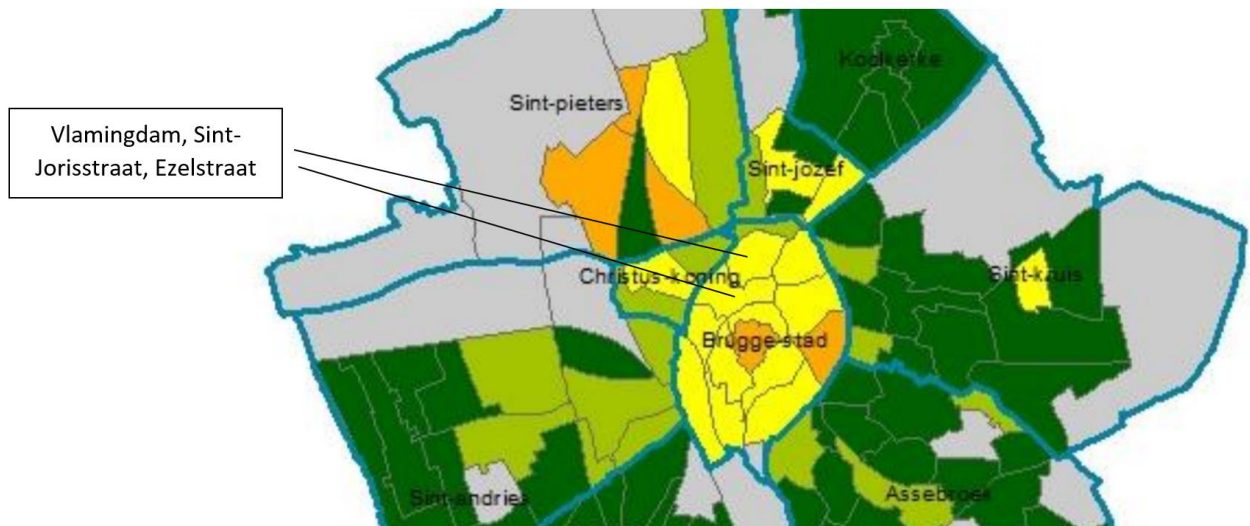
	Belgische herkomst [aantal]	niet-Belgische herkomst [aantal]	Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]	niet-Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]
Sint-Gillis (31005A701)	1.774	569	75,7	24,3
Sint-Jozef Kliniek (31005A72...)	1.531	393	79,6	20,4
Totaal	3.305	962	77,5	22,5

Tabel 7: herkomst Vlamingdam en Ezelstraat (Provincie in Cijfers, 2019)

Er is een redelijk gelijkmatige verdeling qua herkomst. Ongeveer een vijfde heeft een niet-Belgische herkomst. Bij de personen met een niet-Belgische herkomst is er een grote piek van 7,1% van personen met een Aziatische herkomst. De volgende waarde is 2,6% personen met een Oost-Europese (EU) herkomst (Provincie in Cijfers, 2019).

Kansarmoede:

Beide sectoren kleuren geel. Dit betekent dat er twee drempeloverschrijdingen zijn in elk van deze sectoren. Dit wil zeggen dat de buurt van De Vlamingdam niet als kansarm wordt beschouwd. De twee drempeloverschrijdingen zijn de drempel 'Demografie' en 'Huisvesting'. In één van de twee sectoren is er een verhoogd risico voor kwetsbare jongeren en ouderen, nl. in Sint-Gillis (Soete, 2017).

Afbeelding 29: drempeloverschrijdingen Vlamingdam en Ezelstraat (Kansarmoedeanalyse, 2017)

Organisaties

- JAC Brugge: Jongerenonthaal van CAW Noord West-Vlaanderen. Dit onthaal biedt informatie, advies en ondersteuning voor jongeren van 12 tot 25 jaar. Jongeren kunnen er terecht met problemen in de thuissituatie, maar ook in armoede en thuisloosheid. Het is gratis, anoniem en vrijwillig. Het project werkt samen met Stad Brugge, dus lijkt het een betrouwbare organisatie (CAW Groep vzw, 2020).
- Jongerenhuis 'Route 36'. Dit huis organiseert wekelijks sportactiviteiten voor kinderen en jongeren, maar ook voor asielzoekers in Zeebrugge, Sint-Kruis, Sint-Michiels en Sint-Andries. Het wordt begeleid door gekwalificeerde animatoren (Route 36, z.d.).
- Howest, Campus Brugge Centrum. De Howest is een hogeschool die de focus legt op groeien innoveren en leren (Howest, 2020).
- Rijschool Topper A.M. Deze rijschool kan interessant zijn om zopas autorijdende jongeren te betrekken in het project.
- De buurtwerking die in de omgeving actief is, zijn de Gilliebillies. Er was een wijkwerking in Sint-Gillis (alles rond de kerk), maar deze is in 2013 gestopt waardoor kleine straatwerkingen deels de activiteiten overnamen. In de Stokerstraat is er het buurtcomité 't Stokertje (Brugsebuurten, 2020).
- Er zijn actiegroepen in de Vlamingdam, mensen die protesteren. Enkele bewoners zijn hier al heel actief. Echter kan een oogstmoment botsen met de politiek doordat die actiegroep al bezig is met fijnstof.

Drukte

Er rijden veel bussen door dit gebied, doordat er geen mogen rijden in de Noordzandstraat. In de buurt wordt gebruik gemaakt van TELramen om het aantal passerende voertuigen te meten.

• **Besluit Vlamingdam + Ezelstraat**

Deze buurt lijkt technisch interessant, aangezien de kaarten van de VMM verschillende oranje stukken aantonen in deze straten. Bij dit gebied is vooral een hogere concentratie in de Ezelstraat waarbij er waarden van PM_{2,5} tussen 16-20 microgram/m³ liggen en enkele puntjes

PM10 tussen 26-30 microgram/m³. In de buurt wonen er bijna rond de 4.270 mensen (dit over de twee sectoren). 35% (1.494 personen) zijn tussen 25 en 49 jaar. Dit is het grootste percentage in vergelijking met de andere buurten en dit is bovendien meer dan gemiddeld in Brugge. De meesten hebben een Belgische herkomst (77,5%). Deze twee sectoren overschrijden elk twee drempels (demografie, huisvesting en/of onderwijs). Het wordt dus niet beschouwd als kansarm. Ook lopen kwetsbare jongeren en ouderen meer kans op een kwetsbare positie. Sociaal is het interessanter. Er is reeds een actiegroep actief rond het thema. Echter vormt de politiek een gevoelig punt. Ook is er een buurtcomité, een OCMW en een buurtwerking. Daarnaast is er ook een JAC gelegen waar jongeren terecht kunnen. Verder is er de Howest van Brugge en het jongerenhuis 'Route 36'. Tot slot is er de rijkschool Topper A.M.. Het is een dichtbebouwde buurt met winkelstraten waar veel mensen passeren.

4.2.4 Stadsrepubliek + Noordzandstraat

Bij de Stadsrepubliek behoren de straat van De Republiek, nl. de Sint-Jakobsstraat, maar ook straten in de omgeving zoals de Geerwijnstraat, de Naaldenstraat, de Kuipersstraat.... Daarnaast wordt de Smedenstraat mee opgenomen en het gebied van 't Zand en de Noordzandstraat.

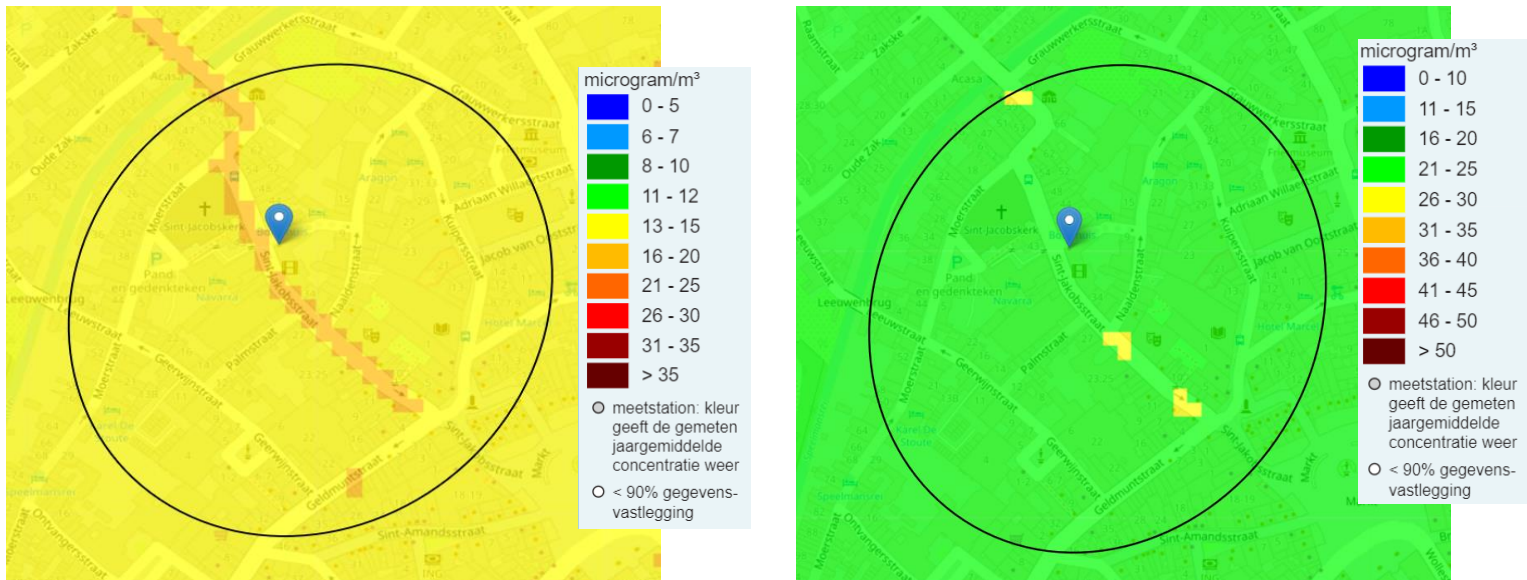
Afbeelding 30: Sint-Jakobsstraat (Google Street View, 2019)

Afbeelding 31: Noordzandstraat (Google Street View, 2019)

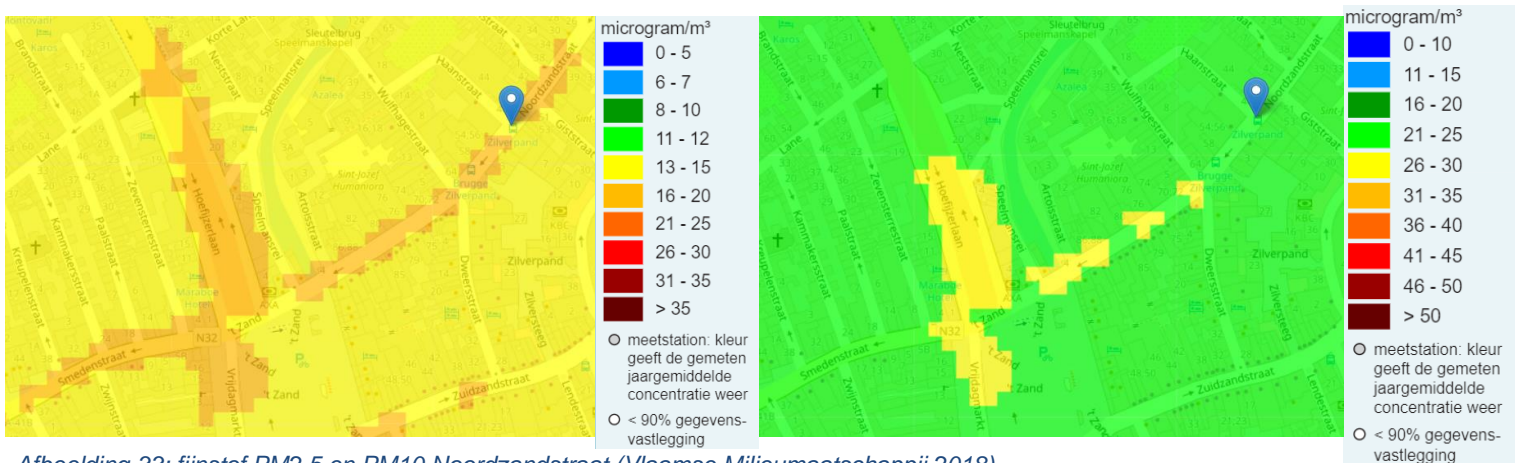
- **Technische schets**

In de stadsrepubliek is er voornamelijk tussen de 13 en 15 microgram fijnstof (PM_{2,5}) aanwezig. De Sint-Jakobsstraat springt in het oog. Daar bevindt er zich tussen de 16 en 20 microgram fijnstof (PM_{2,5}). Daarnaast is er volgens de rechter kaart vooral tussen de 21 en 25 microgram fijnstof (PM₁₀) aanwezig. Ook zijn er enkele gele vlekjes te zien op de Sint-Jakobsstraat, dit staat voor 26 - 30 microgram fijnstof (PM₁₀) (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018).

Afbeelding 32: fijnstof PM_{2,5} en PM₁₀ Stadsrepubliek (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)

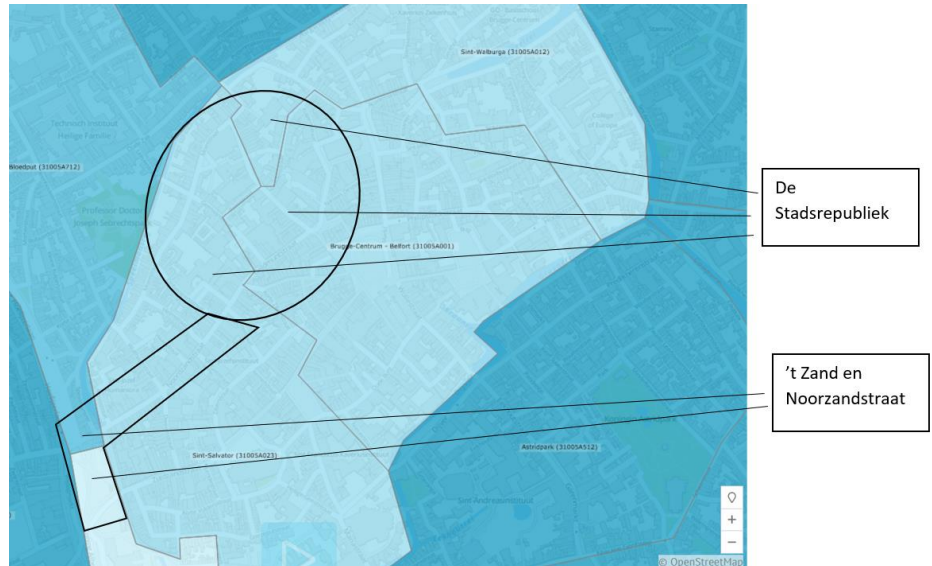
De Noordzandstraat is een street canyon. Er bevinden zich veel richels en vensterbanken in deze straat waar fijnstof zich kan opstapelen. Deze straat loopt uit op een brug en in de Smedenstraat. In deze straten kan een oranje kleur waargenomen worden, wat betekent dat er tussen 16 en 20 microgram fijnstof (PM_{2,5}) aanwezig is (linkse kaart). Daarnaast tonen de groene en gele kleuren van de rechter kaart aan dat er tussen de 21 en 30 microgram fijnstof (PM₁₀) is in deze straten.

Afbeelding 33: fijnstof PM_{2,5} en PM₁₀ Noordzandstraat (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)

- **Sociale schets**

De statistische sectoren van de Stadsrepubliek en 't Zand zijn: Sint-Salvator, Begijnhofstraat, Brugge-Centrum - Belfort, Bloedput en Sint-Walburga (Provincie in Cijfers, 2019).

Afbeelding 34: statische sectoren Stadsrepubliek en Noordzandstraat (Provincie in Cijfers 2019)

Demografie

Er wonen 5.216 personen in de statistische sectoren Brugge-Centrum - Belfort, Sint-Salvator, Sint-Walburga, Begijnhofbuurt en Bloedput (Provincie in Cijfers, 2019).

Leeftijden:

	Brugge-Centrum - Belfort (31005A001)	Sint-Salvator (31005A023)	Sint-Walburga (31005A012)	Begijnhofbuurt (31005A61-)	Bloedput (31005A712)	Gemiddelde
0-2 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,2	1,2	2,4	1,7	2,4	2,0
3-5 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,0	1,5	1,4	2,4	1,5	1,7
6-11 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,7	3,2	3,2	1,8	4,4	3,2
12-17 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	4,3	4,1	4,1	3,1	5,3	4,3
18-24 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	8,8	7,6	12,7	5,5	10,2	9,2
25-49 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	42,7	28,7	31,3	25,1	33,7	33,0
50-64 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	19,3	22,4	21,1	19,7	19,4	20,4
65-... jaar (t.o.v. inwoners) [%]	18,1	31,4	23,7	40,7	23,1	26,2
0-2 jaar [aantal]	25	13	23	12	32	105
3-5 jaar [aantal]	22	16	13	17	20	88
6-11 jaar [aantal]	30	35	31	13	59	168
12-17 jaar [aantal]	48	44	39	22	71	224
18-24 jaar [aantal]	99	82	122	39	136	478
25-49 jaar [aantal]	481	311	300	178	451	1.721
50-64 jaar [aantal]	218	243	202	140	260	1.063
65-... jaar [aantal]	204	340	227	289	309	1.369

Tabel 8: leeftijden Stadsrepubliek en Noordzandstraat (Provincies in Cijfers 2019)

De 12 t.e.m. 17-jarigen zijn met 224 (4,3%) en er zijn een kleine 500 personen (9,2%) met een leeftijd van 18-24 jaar zijn. Daarnaast zijn de 25 t.e.m. 49-jarigen die 1.721 personen tellen (33%). De categorieën 50-64 jaar en meer dan 65 jaar, de 50-plusser dus, bevatten 2.432 personen (46,6%) (Provincie in Cijfers, 2019).

Herkomst:

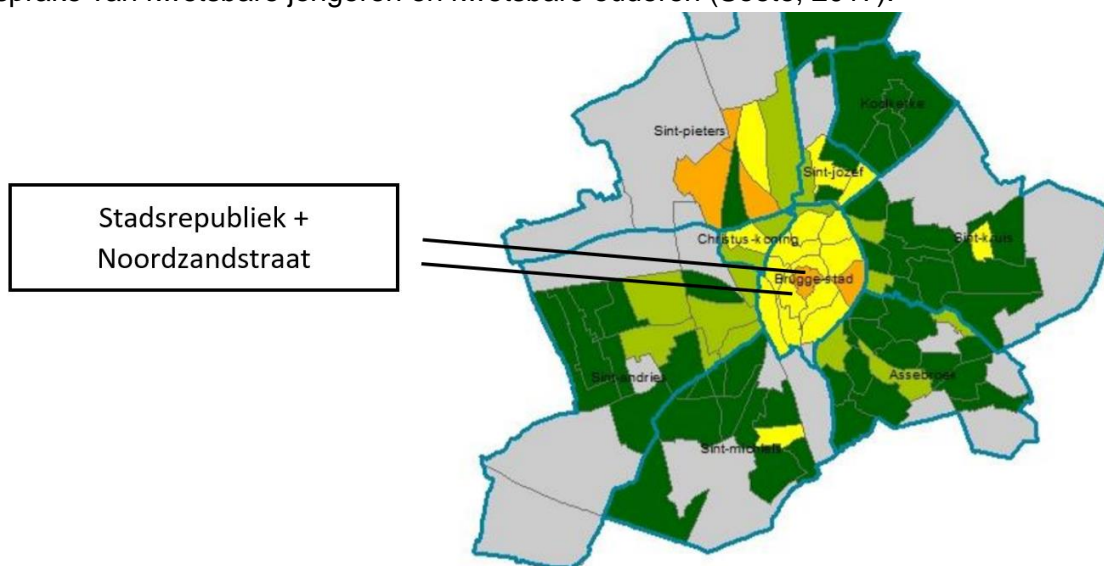
	Belgische herkomst [aantal]	niet-Belgische herkomst [aantal]	Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]	niet-Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]
Sint-Walburga (31005A012)	649	308	67,8	32,2
Sint-Salvator (31005A023)	804	280	74,2	25,8
Bloedput (31005A712)	988	350	73,8	26,2
Begijnhofbuurt (31005A61-)	609	101	85,8	14,2
Brugge-Centrum - Belfort (31005A0...)	667	460	59,2	40,8
Totaal	3.717	1.499	71,3	28,7

Tabel 9: herkomst Stadsrepubliek en Noordzandstraat (Provincies in Cijfers 2019)

Wat direct opvalt bij deze statistische sectoren is dat er een groot verschil tussen is. In de Begijnhofbuurt zijn 85,5% personen met een Belgische herkomst en in Brugge-Centrum - Belfort is dit een vierde minder, namelijk net geen 60%. Bij de personen met niet-Belgische herkomst is net zoals bij de Vlamingdam een grote piek te zien van 8,4% van personen met een Aziatische herkomst. Daarna zijn er telkens tussen de 2,5 en 3% personen met een Zuid-Europese (EU) herkomst, Nederlandse herkomst en Oost-Europese (niet EU) herkomst. Deze laatste groep vindt zijn herkomst in deze landen: Rusland, Kosovo, Servië, Oekraïne, Albanië, Bosnië-Herzegovina, Macedonië, Wit-Rusland, Moldavië of Montenegro. Italië, Spanje, Griekenland, Portugal, Malta, Cyprus en Gibraltar horen bij de Zuid-Europese (EU) herkomst (Provincie in Cijfers, 2019).

Kansarmoede:

Uit de kaart hieronder blijkt dat er in het centrum van Brugge (de stadsrepubliek) drie drempeloverschrijdingen zijn. Het centrum blijkt een kansarme buurt te zijn sinds 2013. Dit zijn meer bepaald de drempel van demografie, huisvesting en onderwijs. De Noordzandstraat loopt door een gebied waar er twee drempeloverschrijdingen zijn, nl. de drempel van demografie en huisvesting. Waar de Noordzandstraat loopt, zijn er twee overschrijdingen, waardoor hier dus geen sprake is van een kansarme buurt. Daarnaast is er in beide sectoren sprake van kwetsbare jongeren en kwetsbare ouderen (Soete, 2017).

Afbeelding 35: drempeloverschrijdingen Stadsrepubliek en Noordzandstraat (Kansarmoedeanalyse 2017)

Organisaties

- 2 buurtcomités: 'Boeverie' in de Boeveriestraat en een initiatief in de Schouwvegerstraat (Brugsebuurten, 2020).
- Inloopcentrum 't Sas (OCMW). Mensen met verminderde welzijnskansen kunnen elkaar daar op een laagdrempelige manier ontmoeten. Ze organiseren geregeld activiteiten en je kan er iets drinken aan een democratische prijs (Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, z.d.). In dit inloopcentrum kunnen er bijvoorbeeld affiches uithangen over het oogstmoment.
- Er is een cultuurcentrum in de Sint-Jakobsstraat, dicht bij de Republiek. In dat centrum is er een cultuurcoach die mensen bijstaat als ze een cultureel evenement organiseren of bij andere vragen over cultuur in Brugge. De cultuurcoach kan gecontacteerd worden om mee te helpen om het oogstmoment aan te kondigen. In dezelfde straat zou daar bovendien een comité zijn. Rond het Sint-Jansplein is er eveneens een comité (Brugsebuurten, 2020) (De fauw, z.d.).
- Een kilometer van de Republiek is het sociaal restaurant van Brugge 'Pas Partout'. Dit sociaal restaurant kan misschien gebruikt worden om kwetsbare, moeilijker bereikbare bewoners te vinden en te betrekken.
- Er zijn verschillende middelbare scholen in de omgeving zoals de Sint-Jozef Humaniora in de Noordzandstraat. Er is ook de Sint-Fransiscus-Xaveriusinstituut in de Mariastraat en een VTI Brugge Campus in de Boeveriestraat. Een klas uit één van deze scholen kan meedoen aan een oogstmoment.
- Er zijn twee rijsscholen: VAB-Rijsschool Brugge en rijsschool VOGB. Rijsscholen kunnen interessant zijn om zopas autorijdende jongeren te betrekken in het project.
- KSA Spiko, een jeugdbeweging voor meisjes van zes tot zestien jaar (KSA Spiko, z.d.).
- 39e FOS Open Scouting. Deze groep komt wekelijks samen om activiteiten te doen. De groepen die het meest geschikt lijken volgens de uitgekozen doelgroepen zijn de JVG's (12 t.e.m. 13 jaar), de VG's (14 t.e.m. 15 jaar) en de Seniors (16 jaar) (de menapiers, z.d.)

Drukte

In de stadsrepubliek zijn er veel winkelstraten. Dit zorgt ervoor dat het druk is in die straten (voornamelijk de Noordzandstraat). Er is een ondergrondse parking onder 't Zand en de R30 loopt daar onderdoor. Conclusie is dat daar veel gemotoriseerd verkeer zal zijn.

- **Besluit Stadsrepubliek + Noordzandstraat**

Deze buurt is technisch interessant aangezien er street canyons zijn. Een groot deel van Sint-Jakobsstraat wordt aangeduid met een PM_{2,5} waarden van 16-20 microgram/m³. Net zoals in het gebied Vlamingdam + Ezelstraat zijn er enkele puntjes te spotten met een PM₁₀ tussen 26-30 microgram/m³. 't Zand en de Noordzandstraat worden beiden aangeduid met diezelfde concentraties. Onder 't Zand is er een ondergrondse parking en de N30 (ring van Brugge) gaat daar onderdoor. Veel fijnstof blijft dus in die tunnel hangen. De Noordzandstraat is een street canyon waardoor het fijnstof moeilijk weg kan en blijft hangen. In de buurt (verspreid in vijf sectoren) wonen er 5.200 mensen. Er wonen procentueel gezien het minst 12 tot 17-jarigen (4,3%), onder het gemiddelde, vergeleken met de andere buurten. Maar er wonen de meeste 18 tot 25-jarigen van alle buurten (9,2%), boven het gemiddelde van Brugge.

De meesten hebben een Belgische herkomst (71,3%). In de stadsrepubliek zijn er drie drempeloverschrijdingen volgens de kansarmoedeatlas (demografie, huisvesting, onderwijs). Het wordt dus beschouwd als kansarm. Waar de Noordzandstraat loopt, zijn er twee overschrijdingen, waardoor hier dus geen sprake is van een kansarme buurt. Ook lopen kwetsbare jongere en ouderen meer kans op een kwetsbare positie. Sociaal lijkt het interessant. Het is ook goed bereikbaar aangezien het vlakbij De Republiek is in het midden van Brugge. Er bevinden zich twee buurtcomités en een cultuurcentrum. Ook is er een inloopcentrum 't SAS. Daarnaast zijn er enkele scholen gelegen, zoals de Sint-Jozef Humaniora, Sint-Fransiscus-Xaveriusin en het VTI Brugge Campus Boeveriestraat. Er zijn een paar rijscholen, nl. de VAB-school en Rijschool VOEB. Tot slot zijn er de jeugdbeweging KSA Spiko en 39e FOS Open Scouting. Er zijn veel winkelstraten en activiteiten te doen, wat betekent dat er veel volk passeert.

4.2.5 Industrierrein Ten Briele en Koning Albert-I laan

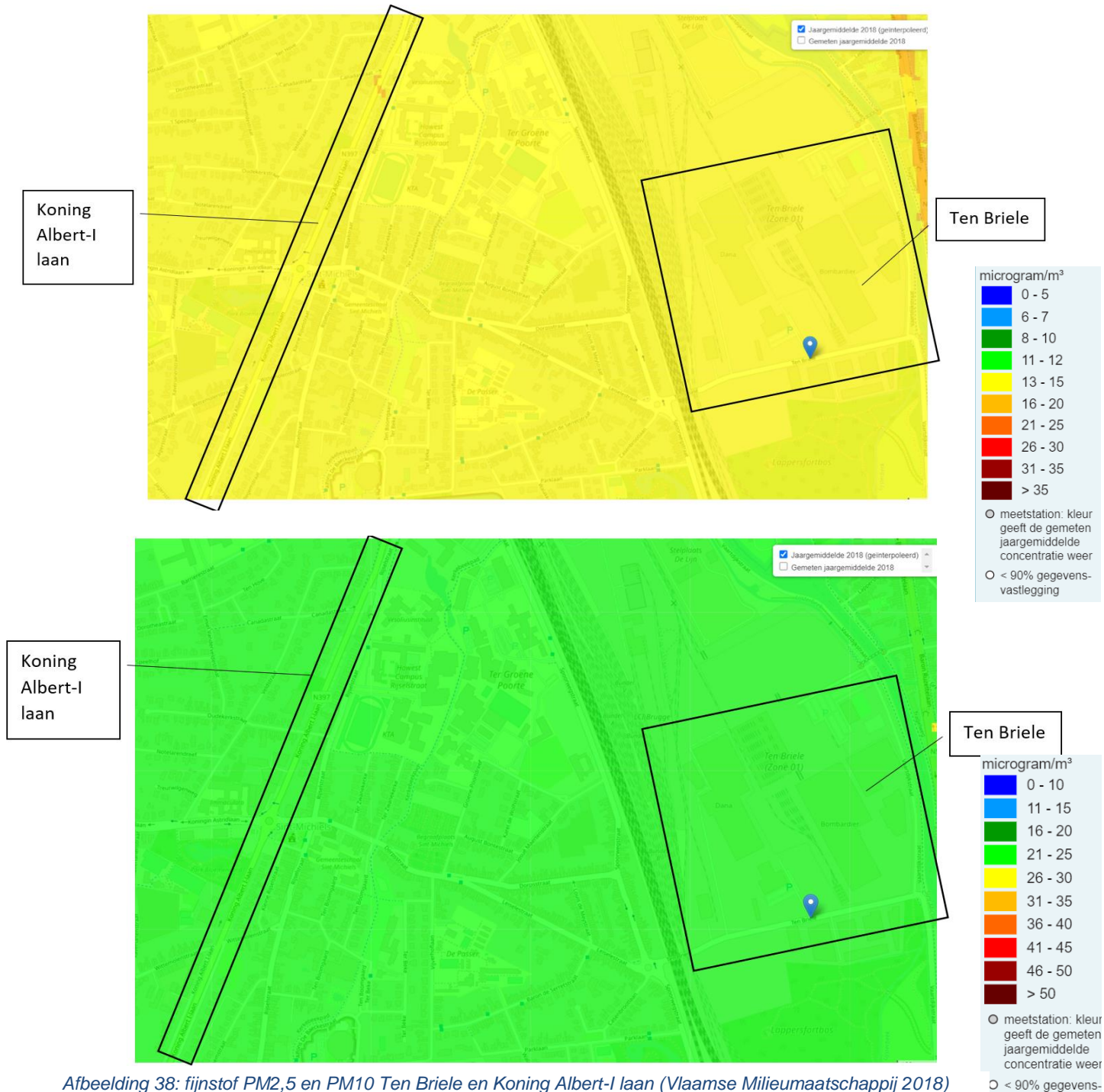
Afbeelding 36: industriegebied Ten Briele (Google Street View, 2019)

Afbeelding 37: Koning Albert-I laan (Google Street View, 2019)

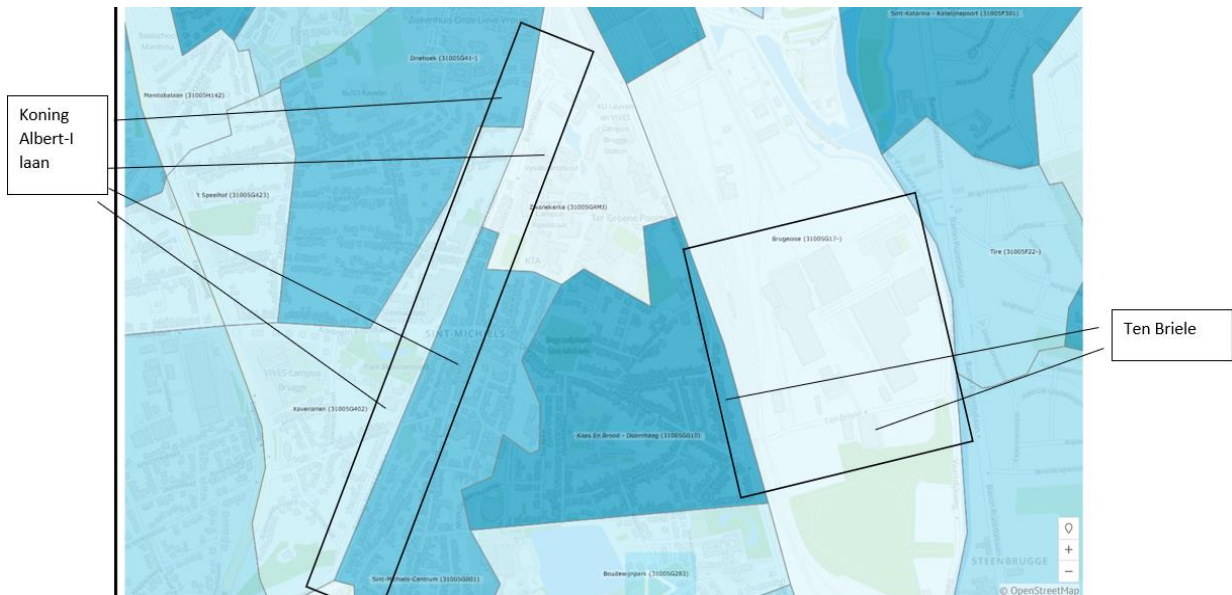
- **Technische schets**

Technisch is dit gebied heel interessant. Er is veel fijnstof aanwezig. Het stof is voornamelijk te vinden op hekwerk, elektriciteitskasten... In de bovenste afbeelding wordt het fijnstof (PM_{2,5}) weergegeven. Ten Briele kleurt volledig geel, wat staat voor 13 tot 15 microgram fijnstof (PM_{2,5}). In de Koning Albert-I laan zijn er oranje vlekjes te zien (16 - 20 microgram fijnstof PM_{2,5}). Op de onderste kaart toont het groene gedeelte aan dat er 21 tot 25 microgram fijnstof (PM₁₀) aanwezig is in Ten Briele en in de Albert-I laan (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018).

Afbeelding 38: fijnstof PM_{2,5} en PM₁₀ Ten Briele en Koning Albert-I laan (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)

- **Sociale schets**

Afbeelding 39: statische sectoren Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019)

De sectoren bij Ten Briele en Koning Albert-I laan zijn: Brugeoise, Xaverianen, Driehoek, Zwanekeke, Sint-Michiels-Centrum en Kaas en Brood-Doornhaag (Provincie in Cijfers, 2019).

Demografie

Er wonen 5.236 personen (Provincie in Cijfers, 2019).

Leeftijden:

	Brugeoise (31005G17-)	Xaverianen (31005G402)	Driehoek (31005G41-)	Zwanekeke (31005G4MI)	Sint-Michiels- Centrum (31005G001)	Kaas En Brood - Doornhaag (31005G010)	Gemiddelde
0-2 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,8	3,2	3,0	x	2,5	3,1	3,0
3-5 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	x	1,7	2,6	x	2,5	3,8	2,8
6-11 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,8	3,5	8,0	x	5,1	6,3	5,8
12-17 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	4,0	3,6	7,1	4,7	5,3	5,6	5,6
18-24 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	9,6	8,7	6,4	15,0	7,3	7,6	7,6
25-49 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	29,4	26,4	30,4	39,3	27,0	33,3	30,0
50-64 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	29,4	22,9	21,5	23,4	20,3	20,8	21,4
65-... jaar (t.o.v. inwoners) [%]	20,3	30,0	20,8	9,3	30,0	19,4	23,8
0-2 jaar [aantal]	5	22	38	x	35	51	155
3-5 jaar [aantal]	x	12	33	x	34	62	147
6-11 jaar [aantal]	5	24	100	x	71	102	304
12-17 jaar [aantal]	7	25	89	5	74	92	292
18-24 jaar [aantal]	17	60	80	16	101	124	398
25-49 jaar [aantal]	52	182	379	42	375	543	1.573
50-64 jaar [aantal]	52	158	268	25	281	339	1.123
65-... jaar [aantal]	36	207	259	10	416	316	1.244

Tabel 10: leeftijden Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincies in Cijfers 2019)

De leeftijdsgroep 12-17 jaar zijn met een kleine 300 (5,6%) en 18-24 jaar met net geen 400 personen (7,6%). 1.573 personen bevinden zich in de leeftijdscategorie 25-49 jaar (30%) en 2.367 zijn ouder dan 50 jaar (45,2%) (Provincie in Cijfers, 2019).

Herkomst:

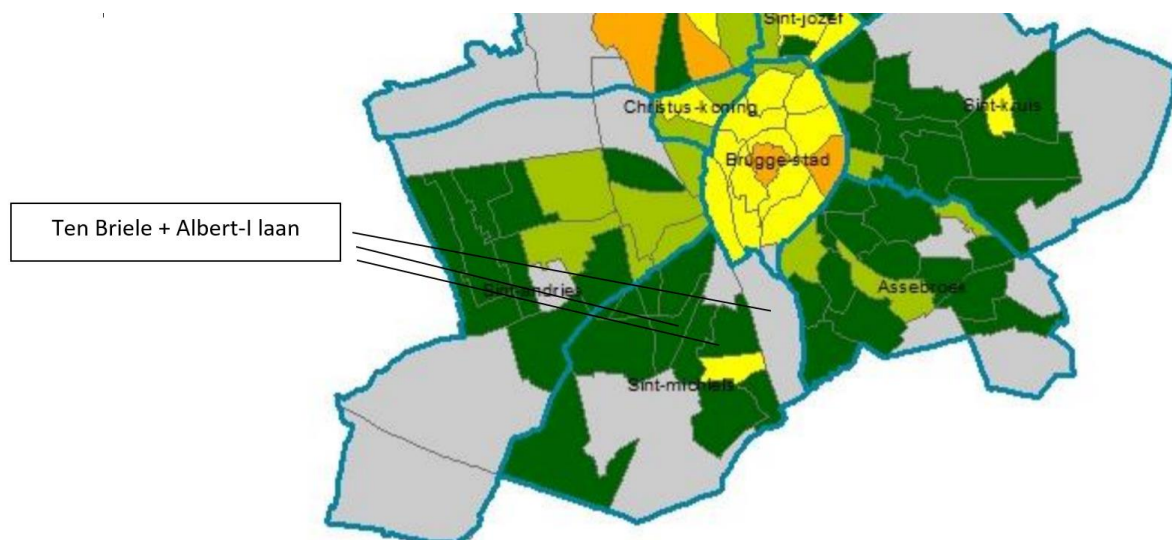
	Belgische herkomst [aantal]	niet-Belgische herkomst [aantal]	Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]	niet-Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]
Brugeoise (31005G17-)	167	10	94,4	5,6
Xaverianen (31005G402)	610	80	88,4	11,6
Driehoek (31005G41-)	1.083	163	86,9	13,1
Zwanekerke (31005G4MJ)	64	43	59,8	40,2
Sint-Michiels-Centrum (31005G001)	1.253	134	90,3	9,7
Kaas En Brood - Doornhaag (31005G...)	1.406	223	86,3	13,7
Totaal	4.583	653	87,5	12,5

Tabel 11: herkomst Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019)

Deze buurt springt een beetje uit de andere buurten omdat er gemiddeld genomen weinig personen met een niet-Belgische herkomst zijn. Ze vertegenwoordigen een achtste (12,5%). Opmerkelijk is wel dat er is Zwanekerke 40,2% een niet-Belgische herkomst hebben. Er wonen in die buurt veel personen met een Aziatische en Afrikaanse herkomst (Provincie in Cijfers, 2019).

Kansarmoede:

Uit de kaart van de Kansarmoedeatlas, kunnen jammer genoeg minder gegevens gebruikt worden. De delen van de sectoren van Ten Briele en de Albert-I laan kleuren donkergroen of grijs. Het donkergroen betekent dat de buurt geen drempeloverschrijdingen heeft. Het deel waar Ten Briele zich bevindt (het grijze stuk) is niet opgenomen in de Kansarmoedeatlas, omdat er minder dan 100 huishoudens zijn. Er waren er slechts 82 in 2019 (Soete, 2017) (Provincies in Cijfers, 2019).

Afbeelding 40: drempeloverschrijdingen Ten Briele en Koning Albert-I laan (Kansarmoedeanalyse, 2017)

Om toch een idee te krijgen van de buurt Ten Briele die in de statistische sector Brugeoise valt, worden er enkele specifieke gegevens voor die sector en de sectoren er rond opgezocht.

	alleenwonend (t.o.v. private huishoudens)	eenoudergezin met minstens 1 minderjarig (LIPRO) kind (t.o.v. private huishoudens)	eenoudergezin met enkel meerderjarig(e) (LIPRO) kind(eren) (t.o.v. private huishoudens)	Totaal
Brugeoise (31005G17-)	30,5	x	x	34,1
Xaverianen (31005G402)	40,1	3,5	4,7	48,3
Driehoek (31005G41-)	28,4	5,1	3,4	36,9
Zwanekerke (31005G4MJ)	50,9	x	x	59,6
Sint-Michiels-Centrum (31005G001)	35,1	3,2	3,0	41,3
Kaas En Brood - Doornhaag (31005G010)	35,8	3,8	2,9	42,5
Gemiddelde	34,9	3,8	3,3	42,0

Tabel 12: Huishouden Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019)

Tot de dimensie 'Demografie' behoorden bijvoorbeeld eenoudergezinnen en alleenstaanden. In de grafiek hierboven is te zien dat er procentueel gezien minder eenoudergezinnen en alleenstaanden wonen in de Brugeoise in vergelijking met de andere statistische sectoren (Provincie in Cijfers, 2019).

	lager onderwijs met één jaar of meer schoolse vertraging - WP [aantal]	lager onderwijs met één jaar of meer schoolse vertraging (t.o.v. lIn LO) - WP [%]	secundair onderwijs met twee jaar of meer schoolse vertraging - WP [aantal]	secundair onderwijs met twee jaar of meer schoolse vertraging (t.o.v. lIn SO) - WP [%]
Brugeoise (31005G17-)	x	x	x	x
Xaverianen (31005G402)	x	x	x	x
Driehoek (31005G41-)	9	10,8	x	x
Zwanekerke (31005G4MJ)	x	x	x	x
Sint-Michiels-Centrum (31005G001)	11	13,4	x	x
Kaas En Brood - Doornhaag (31005G...	7	7,9	x	x

Tabel 13: Schoolse vertraging Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019)

Voor de dimensie 'Onderwijs' waren er heel weinig cijfers beschikbaar. Bij de cijfergegevens over hoeveel kinderen met een schoolse vertraging in het lager of secundair onderwijs was bijna alles een verborgen waarde (Provincie in Cijfers, 2019).

	zelfde adres als vorig jaar [aantal]	ander adres dan vorig jaar [aantal]	zelfde adres als vorig jaar (t.o.v. inwoners) [%]	ander adres dan vorig jaar (t.o.v. inwoners) [%]
Brugeoise (31005G17-)	157	20	88,7	11,3
Xaverianen (31005G402)	580	110	84,1	15,9
Driehoek (31005G41-)	1.150	96	92,3	7,7
Zwanekerke (31005G4MJ)	81	26	75,7	24,3
Sint-Michiels-Centrum (31005G001)	1.257	130	90,6	9,4
Kaas En Brood - Doornhaag (31005G...	1.485	144	91,2	8,8

Tabel 14: Woonstabiliteit Ten Briele en Koning Albert-I laan (Provincie in Cijfers 2019)

Bij de dimensie 'Wonen' behoort o.a. woonstabiliteit. Hiervoor wordt er gekeken naar hoeveel personen hetzelfde adres hebben als het jaar voordien en hoeveel een verschillend adres. In de statistische sector Brugeoise verhuizen er niet significant meer personen vergeleken met de sectoren ernaast (Provincie in Cijfers, 2019).

Voor de dimensie 'Werkloosheid' zijn geen cijfergegevens op niveau van de statistische sectoren.

Algemeen kan er besloten worden statistische sector Brugeoise waarschijnlijk ook in het groen zou aangeduid worden, gebaseerd op het feit dat de sector meestal een gemiddelde waarde aannam t.o.v. de sectoren ernaast.

Organisaties

- Er zijn veel scholen in de buurt van Ten Briele. Een idee is om de jongeren van deze scholen te betrekken. Zo is er de KU Leuven en de Howest (Campus Brugge Station - BST5). De technologiecampus van Vives bevindt zich hier ook.
- Daarnaast zijn er volgende scholen: BuSO Ravelijn, hotelschool Ter Groene Poorte, Immaculata.
- KTA en VHSI (Vrij Handels- en Sportinstituut). Deze twee scholen zijn sportscholen en kunnen misschien interessant zijn voor het onderzoek.
- Er zijn bovendien twee aparte gebouwen van Syntra West (Brugge en Ten Briele). Deze opleidingscentra helpen mensen aan werk.
- Chiro Wilgenhart is een jeugdbeweging voor jongens en meisjes tussen zes en achttien jaar (Mediaraven vzw & Chirojeugd Vlaanderen, z.d.). Daarnaast is er Chiro Steenbrugge, Scouts Tillegem en KSA Ten Briel.
- In dit gebied zijn er tal van comités: in de Louis de Meystraat, in de Josué Maertensstraat het comité 'Achter de Groene Poorte', in Ter Zwanekerke, comité de U, comité Madrague, in de Gustaaf Baertstraat, het Kraaienhof, de Binnenhoffers, Park de Rode Poort, comité Emiel Vanderveldestraat... (Brugsebuurten, 2020).
- Een vereniging zoals OKRA kan interessant zijn. In Sint-Andries is er één in de Patrijzenweg en in Vier Uitersten.
- VAB-Rijschool Sint-Michiels Brugge kan interessant zijn om zopas autorijdende jongeren te betrekken in het project.

- Er zijn enkele autodealers langs de Koning Albert-I laan. Ten Briele is een industrieterrein dus daar zijn er bedrijven zoals o.a. een softwarebedrijf, Bombardier producent van treinen en vliegtuigen, metaalbedrijf Slabinck (het metaal wordt gebruikt in auto-industrie, elektronica, industriële voertuigen, luchtvaart, spoorvoertuigen, enz.) Dit zijn bedrijven die ermee voor zorgen dat er fijnstofuitstoot is, dus hen betrekken in het project kan een meerwaarde bieden. Het containerpark bevindt zich ook in Ten Briele.

Drukke

Ten Briele is een industrieterrein dus daar zal er waarschijnlijk veel zwaar verkeer van vrachtwagens zijn. De Koning Albert-I laan kan vermoedelijk ook een drukke baan zijn aangezien dit de toegangsweg is vanuit Sint-Michiels naar Brugge-Centrum.

- **Besluit Ten Briele + Koning Albert-I-laan**

Deze buurt is technisch interessant, aangezien er het een industrieterrein is waar veel hekwerk is, elektriciteitskasten... Het gebied wordt aangeduid met een lagere concentratie zoals de eerste gebieden. In de Koning Albert-I laan is er een klein stipje met een hogere concentratie van PM2,5 van 16-20 microgram/m³. Deze twee punten worden verspreid over zes statische sectoren. In de buurt wonen er 5.240 mensen. Procentueel gezien hebben ze de meeste 12-17-jarigen (5,6%). Ze hebben de minste 25 tot 49-jarigen (30%). Deze beide waarden liggen vlak onder het gemiddelde. Deze buurten hebben op vlak van leeftijd veel overeenkomsten met de gemiddelde Brugse bewoners. De meesten hebben een Belgische herkomst (87,5%), net zoals gemiddeld in Brugge. Uit de kansarmoedeatlas kan er geen besluit worden getrokken over de kansarmoede, aangezien er in Ten Briele te weinig huishoudens zijn. De sectoren waar de Albert-I laan zich in bevindt, zijn groen en overschrijden dus slechts één drempel. Het wordt dus niet beschouwd als kansarm. Uit de Provincie in Cijfers werd gevonden dat er weinig eenoudergezinnen en alleenstaanden wonen. Sociaal lijkt de buurt interessanter. Er zijn scholen gelegen als KU Leuven, Howest, de Groene Poort, Vives, BuSO Ravelijn, Immaculata, KTA, VHSl... Het is interessant om de scholen te betrekken, om kinderen en jongeren aan te spreken. Er zijn twee Syntra Wests gelegen. Er zijn ook enkele jeugdbewegingen ter plekke, zoals Chiro Wilgenhart, Chiro Steenbrugge, Scouts Tillegem en de KSA Ten Briel. Ook zijn er enkele comités. Tot slot is er nog een rijkschool, nl. de VAB-rijkschool Sint-Michiels Brugge.

4.2.6 Gistelse Steenweg en Legeweg (Sint-Andries)

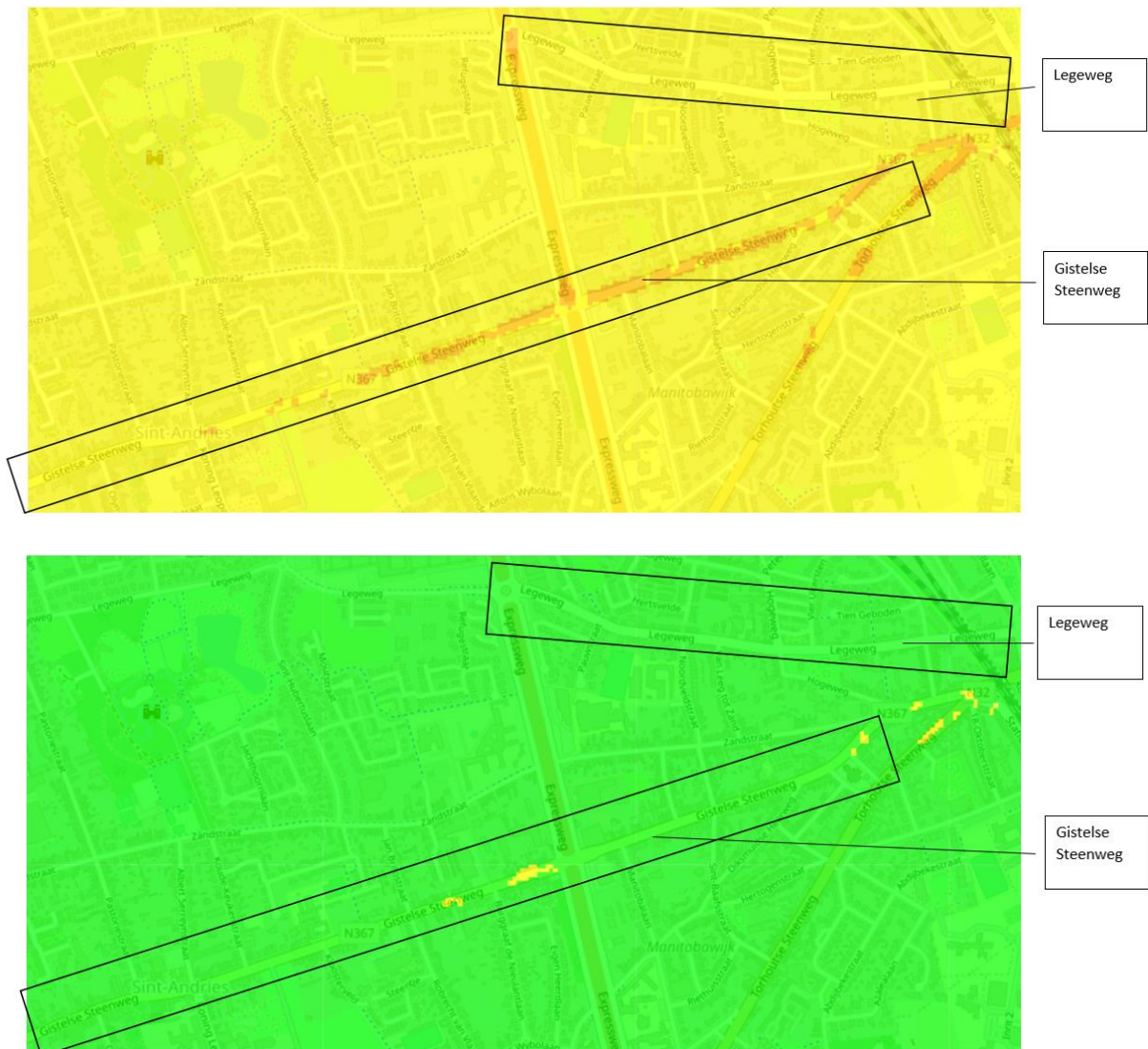

Afbeelding 41: Gistelse Steenweg (Google Street View, 2019)

Afbeelding 42: Legeweg (Google Street View, 2019)

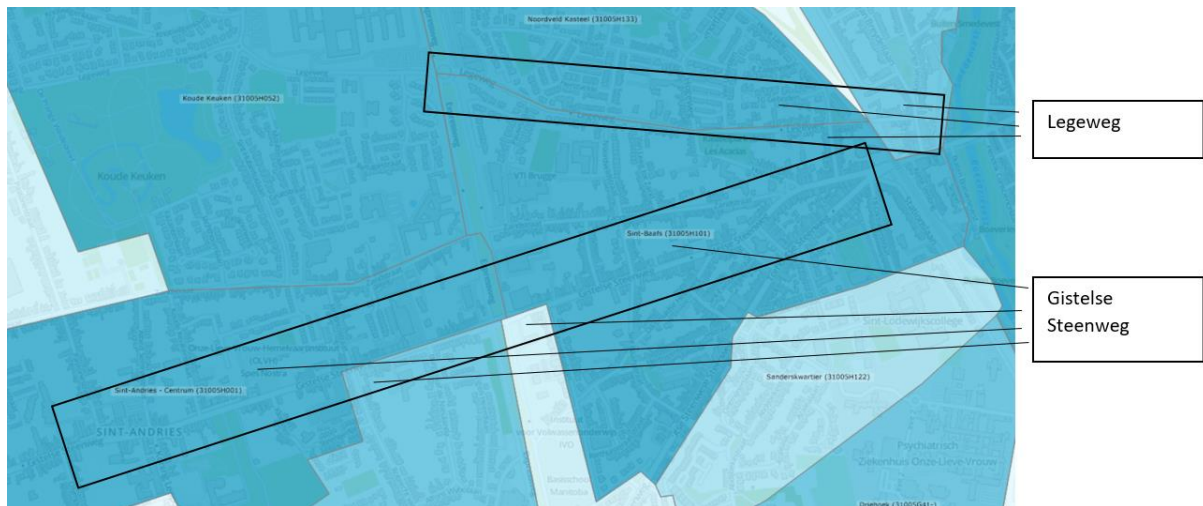
- Technische schets

Afbeelding 43: fijnstof PM2,5 en PM10 Gistelse Steenweg en Legeweg (Vlaamse Milieumaatschappij 2018)

In de bovenste afbeelding wordt het fijnstof PM2,5 weergegeven. De Legeweg wordt bijna volledig aangeduid in het geel wat een waarde van 13 tot 15 microgram fijnstof (PM2,5) betekent. Waar de Legeweg de expresweg kruis is er een kleine piek van 16-20 microgram fijnstof (PM2,5). In de Gistelse Steenweg is bijna de volledige weg aangeduid met een concentratie van 16 - 20 microgram fijnstof (PM2,5). Op de onderste kaart is door de groene kleur te zien dat in de Legeweg 21 tot 25 microgram fijnstof (PM10) aanwezig is en in het merendeel van de Gistelse Steenweg eveneens. In het midden van de steenweg is wel te zien dat er een hogere concentratie is van 26-30 microgram fijnstof (PM10) (Vlaamse Milieumaatschappij, 2018). De Legeweg is technische interessant doordat er bruggen en tunnels zijn.

- Sociale schets

Abbeelding 44: statische sectoren Gistelse Steenweg en Legeweg (Provincie in Cijfers 2019)

Rond de Gistelse Steenweg en de Legeweg worden volgende statistische sectoren onderzocht: Sint-Andries - Centrum, Sint-Baafs, Leopoldwijk, Manitobalaan, Noordveld Kasteel en Lange Vesting (Provincie in Cijfers, 2019).

Demografie

In deze statistische sectoren wonen er 10.971 personen (Provincie in Cijfers, 2019).

Leeftijden:

	Sint-Andries - Centrum (31005H001)	Sint-Baafs (31005H101)	Leopoldwijk (31005H201)	Manitobalaan (31005H142)	Noordveld Kasteel (31005H133)	Lange Vesting (31005H11-)	Gemiddelde
0-2 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,5	2,6	3,6	4,1	2,4	3,2	2,8
3-5 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	2,7	3,2	3,4	2,7	2,6	2,3	2,9
6-11 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	5,3	5,5	7,3	4,8	4,7	5,8	5,6
12-17 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	5,9	5,6	5,8	4,3	5,7	5,6	5,6
18-24 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	8,4	8,6	6,2	8,2	8,6	8,6	8,2
25-49 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	29,4	33,2	30,0	31,1	31,0	32,0	31,4
50-64 jaar (t.o.v. inwoners) [%]	20,2	20,6	20,2	22,2	20,1	18,0	20,2
65-... jaar (t.o.v. inwoners) [%]	25,6	20,8	23,4	22,7	24,9	24,4	23,3
0-2 jaar [aantal]	58	99	55	18	39	42	311
3-5 jaar [aantal]	63	119	52	12	42	30	318
6-11 jaar [aantal]	124	207	111	21	75	75	613
12-17 jaar [aantal]	136	211	89	19	91	73	619
18-24 jaar [aantal]	195	326	95	36	138	112	902
25-49 jaar [aantal]	683	1.252	457	137	498	417	3.444
50-64 jaar [aantal]	470	778	307	98	323	235	2.211
65-... jaar [aantal]	595	784	356	100	400	318	2.553

Tabel 15: leeftijden Gistelse Steenweg en Legeweg (Provincie in Cijfers 2019)

Er wonen ongeveer 620 jongeren (5,6%) tussen twaalf en zeventien jaar in deze sectoren. Daarnaast zijn de achttien t.e.m. vierentwintig jarigen met een negenhonderdtal (8,2%). De volgende doelgroep is 25 t.e.m. 49 jaar. Ze zijn met 3.444 personen (31,4%). De vijftigplussers zijn met een groep van ongeveer 4.750 mensen (43,5%) (Provincie in Cijfers, 2019).

Herkomst:

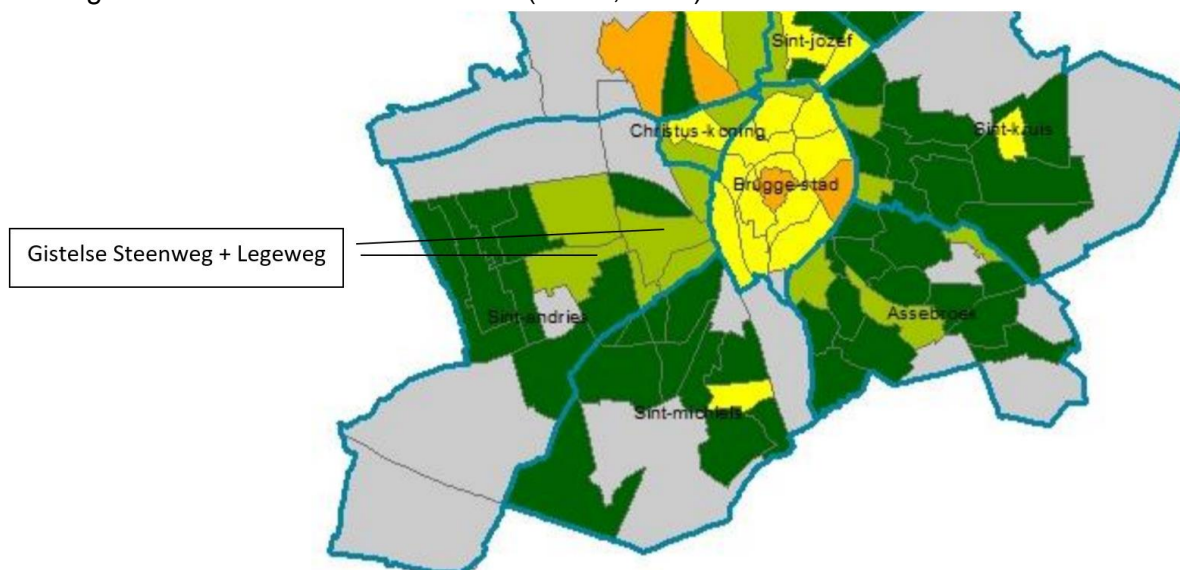
	Belgische herkomst [aantal]	niet-Belgische herkomst [aantal]	Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]	niet-Belgische herkomst (t.o.v. inwoners) [%]
Sint-Andries - Centrum (31005H001)	2.078	246	89,4	10,6
Sint-Baafs (31005H101)	3.217	559	85,2	14,8
Leopoldwijk (31005H201)	1.396	126	91,7	8,3
Manitobalaan (31005H142)	384	57	87,1	12,9
Noordveld Kasteel (31005H133)	1.312	294	81,7	18,3
Lange Vesting (31005H11-)	1.030	272	79,1	20,9
Totaal	9.417	1.554	85,8	14,2

Tabel 16: herkomst Gistelse Steenweg en Legeweg (Provincie in Cijfers 2019)

Net zoals rond Ten Briele en Koning Albert-I laan zijn er gemiddeld weinig personen met een niet-Belgische herkomst (14,2%). Er is wel een grote schommeling tussen de sectoren, want de laagste waarde is 8,3% personen met niet-Belgische herkomst in de Leopoldwijk en de hoogste waarde is 20,9% in de Lange Vesting. Personen van een Aziatische herkomst zijn met de meeste bij de personen met niet-Belgische herkomst, namelijk gemiddeld 3,5% en daaropvolgend Oost-Europese (niet EU) herkomst met 3,2% (Provincie in Cijfers, 2019).

Kansarmoede:

De Gistelse Steenweg en de Legeweg liggen in een lichtgroen gedeelte. Dit betekent dat er één drempeloverschrijding is en dat er dus nagenoeg geen sprake is van een kansarme buurt. In Sint-Baafs is de het een drempeloverschrijding van demografie en van Sint-Andries-centrum is het de drempel van huisvesting die overschreden wordt. In Sint-Baafs is er een verhoogd risico voor kwetsbare ouderen (Soete, 2017).

Afbeelding 45: Drempeloverschrijdingen Gistelse Steenweg en Legeweg (Kansarmoedeanalyse, 2017)

Organisaties

- Het ingenieursbureau Ingenium gelegen in Sint-Andries. Dit bureau biedt duurzame oplossingen voor bouw- en renovatieprojecten (ingenium, z.d.). Dit bedrijf kan misschien het project helpen door uit te zoeken waar fijnstof kan gevonden worden. Het zou dus een ideale kennispartner kunnen vormen.
- Rijschool Pinkers.
- Er is een Parochiaal centrum Valkenburg in de Legeweg en een parochie 'Emmaus'. Er bestaat een ondersteunende dienst voor parochies, nl. ecokerk. Deze dienst zou zeker bereid zijn om ondersteuning te bieden aan parochies overal om met het thema aan de slag te gaan.
- Daarnaast zijn er talrijke comités: Van Leeg Tot Zand, 't Goe Geburte, Legebuurt, Hogeweg 1, Hertsvelde-West, Kasteelhoevertjes in de Hogeweg en in de Beaucourtstraat zou er ook nog een comité zijn. Dit zijn allemaal buurt/straatcomités langs de Legeweg. Het is niet voor alle comité duidelijk in hoeverre ze actief zijn en welke activiteiten ze organiseren (Brugsebuurten, 2020).
- Rond de Gistelse Steenweg zijn er ook een aantal comités: Eigen Heerd, Karel De Goedecomité, Akkerstraat... Het comité Eigen Heerd houdt elk jaar een opruimactie in hun buurt. Voor twee comités het Edward De Janscomité en in de Sint-Ewoudstraat is het niet duidelijk of ze nog actief zijn (Brugsebuurten, 2020).
- Brugge Plus vzw is een organisatie die instaat voor de uitvoering van allerlei evenementen en projecten (De fauw, z.d.). Het project 'Brugge Leeft' is een initiatief waar zij aan meewerken. Brugge Leeft probeert jongeren (16 tot 24 jaar) dichterbij Brugge te brengen en de ontgroening van de stad tegen te gaan. Via hun site en een app voor smartphones worden de jongeren op de hoogte gebracht van het evenementen (Brugge Leeft, z.d.)
- In de Hogeweg, een straat die uitkomt op de Legeweg, is er een winkel voor open haarden en kachels genaamd 'Kachel Cools'. In nog andere zijstraten van de Legeweg zijn twee computerwinkels terug te vinden 'Quality PC' en 'Rodcad'.
- Een aantal jeugdbewegingen: Chiro WAWW, Scouts Savio, KSA Ter Straeten, Scouts Sint-Hubertus en Scouts Grimmertinge.
- Langs de Gistelse Steenweg zijn er enkele interessante bedrijven: winkel voor Vapers (e-sigaretten), een autodealer, een groothandel in auto's en lichte bestelwagens... Dit zijn bedrijven die ermee voor zorgen dat er minder/meer fijnstofuitstoot is dus hen betrekken in het project kan een meerwaarde bieden.
- Sint-Lodewijkcollege en OLVH Spes Nostra zijn de middelbare scholen.

Drukke

De Gistelse Steenweg is centraal gelegen in Sint-Andries. De straat loopt door het centrum. Daarom is het aan te nemen dat dit een drukke straat kan zijn. Daar zullen er zowel veel auto's als voetgangers en fietsers passeren.

• **Besluit Gistelse Steenweg + Legeweg**

Het is technisch interessant, aangezien het fijnstof zich kan opstapelen onder bruggen en tunnels. Echter lijkt bijvoorbeeld de tunnel van het kruispunt van de Gistelse Steenweg en de Expressweg niet toegankelijk door onveilige redenen. De tunnel van de Legeweg is veiliger,

maar er is een lagere concentratie van PM_{2,5} 13-15 microgram/m³ en van PM₁₀ 21-25 microgram/m³. De straten reiken zich uit tot zes sectoren. In de buurt wonen er bijna 11.000 mensen. Procentueel gezien is de groep 12 tot 17 jaar (5,6%) de grootste leeftijdsgroep. De meesten hebben een Belgische herkomst (85,8%). Net zoals Ten Briele heeft deze buurt veel overeenkomsten op vlak van leeftijden en herkomst met de gemiddelde cijfers van Brugge. De buurt heeft slechts één drempeloverschrijding volgens de Kansarmoedeatlas (In Sint-Baafs: demografie, in Sint-Andries-centrum: huisvesting). Het wordt dus niet beschouwd als kansarm. Ook lopen kwetsbare ouderen meer kans op een kwetsbare positie in Sint-Baafs. Sociaal zijn er nog niet echt linken gevonden. Wel is er het gegevens dat er natuurliefhebbers zijn in de buurt die waarschijnlijk zullen willen meewerken. Er zijn verschillende buurtcomités, een interessante organisatie Brugge Plus vzw (Brugge Leeft) die allerlei evenementen organiseert en een ingenieursbureau Ingenium. Er zijn enkele jeugdbewegingen zoals de Chiro WAWW, Scouts Savio, KSA Ter Straeten en de Scouts Sint-Hubertus. Ook zijn er enkele scholen zoals het Sint-Lodewijkcollege en het OLVH Spes Nostra. Tot slot is er nog een rijschool genaamd Pinkers.

4.3 De top drie

Aan de hand van de samenvattingen per buurt en gemaakte tabellen waar sommige factoren onderling werden vergeleken, wordt er een top drie gemaakt (zie bijlage vier, vijf en zes). Deze top drie zijn de drie buurten die het interessantst lijken voor een oogstmoment. Er wordt telkens beargumenteerd waarom.

1. Stadsrepubliek + Noordzandstraat

Technisch gezien is de Stadsrepubliek heel interessant aangezien er veel street canyons zijn (met 16-20 microgram fijnstof PM_{2,5} en 26-30 microgram fijnstof PM₁₀). Het stof kan zich opstapelen aangezien er minder wind is door de vele straten. Praktisch gezien is het ook de beste plaats om af te spreken voor een fijnstof oogstmoment. Zo kan er bijvoorbeeld afgesproken worden in de welgekende Republiek. Het is goed bereikbaar aangezien het in het midden van Brugge ligt. Ook de Noordzandstraat is een street canyon.

Van alle buurten is de grootste groep de groep van achttien t.e.m. vijfentwintig jaar (9,2%). Dit ligt zelfs boven het gemiddelde van geheel Brugge. Achttien t.e.m. vijfentwintigjarigen is een heel opinie volle groep om mee samen te werken. Het hartje van Brugge heeft ook de meest bruisende plaatsen van de stad waar creativiteit de vrije loop kan gaan. Er zijn een aantal rijscholen waar jongeren leren rijden en hun examen kunnen maken. Rijscholen kunnen informatie delen over de fijnstofproblematiek om sensibilisering te bekomen dat het bijvoorbeeld niet nodig is om overal naar toe te rijden met een voertuig.

De Stadsrepubliek wordt beschouwd als kansarm (drie drempeloverschrijdingen). Daarnaast heeft 28,7% van de bevolking een niet-Belgische afkomst, wat gunstig is aangezien er in dit project ook wil gecommuniceerd worden naar moeilijk bereikbare groepen. De afkomst kan namelijk een barrière vormen waardoor de bevolking zwakker in de maatschappij staat t.o.v. mensen met een Belgische afkomst (Demeyer & Vandezande, september 2016). Ook lopen kwetsbare jongeren en ouderen meer kans op een kansarme positie. De buurt rond de Noordzandstraat wordt niet beschouwd als kansarm. Deze groep kan eventueel bereikt

worden via het sociale restaurant 'Pas Partout'. Deze mensen kunnen ook terecht in het lokale Inloopcentrum 't SAS (OCMW). In dit centrum kan er ook aan informatieoverdracht gedaan worden (bv. affiches). Mensen met verminderde welzijnskansen kunnen elkaar daar op een laagdrempelige manier ontmoeten en van elkaar leren.

Er zijn enkele buurtcomités die kunnen betrokken worden in het project. Ook kan het cultuurcentrum in de Sint-Jakobsstraat een informatiepunt zijn over het oogstmoment voor geïnteresseerden. Er zijn ook verschillende scholen in de buurt en jeugdbewegingen.

De Noordzandstraat is een winkelstraat. Dit betekent dat er daar o.a. veel passage is van voetgangers. Dit is nog een reden waarom deze buurt interessant is voor een oogstmoment. Veel voetgangers betekent veel kans op interactie tussen die voetgangers en de deelnemers en dus ook een extra mogelijkheid tot peer-to-peer learning.

2. Vlamingdam + Ezelstraat

Het gebied rond de Vlamingdam en rond de Ezelstraat is een interessante buurt voor een oogstmoment. De buurt is zowel technisch als sociaal interessant. Alhoewel op de kaart van de VVM in de Vlamingdam een lagere concentratie fijnstof is, is er in de Ezelstraat voor een groot deel een hogere concentratie fijnstof terug te vinden van waarden van PM_{2,5} tussen 16-20 microgram/m³ liggen en enkele plaatsen PM₁₀ tussen 26-30 microgram/m³.

In de buurt wonen er bijna rond de 4.270 mensen (over twee sectoren heen). 35% van deze bewoners zijn tussen 25 en 49 jaar. Dit is het grootste percentage in vergelijking met de andere buurten en dit is bovendien meer dan het gemiddelde in Brugge.

Deze buurt wordt niet beschouwd als kansarm, maar kwetsbare jongeren en ouderen lopen hier wel meer kans op een kwetsbare positie. Deze buurt heeft procentueel niet de meeste jongeren, maar er zijn wel tal van organisaties voor jongeren die ingeschakeld kunnen worden om deelnemers te vinden voor een oogstmoment. Er is een JAC (Jongeren Advies Centrum). Verder is er de Howest van Brugge en het jongerenhuis 'Route 36'. Tot slot is er de rijkschool Topper A.M.

Heel interessant in deze buurt is dat er reeds een actiegroep actief is rond het thema. Echter vormt de politiek hier een gevoelig punt. Desalniettemin kan het nog steeds boeiend zijn om de actiegroep te betrekken bij het project. Er kunnen bijvoorbeeld mensen uit de groep deelnemen aan een oogstmoment, maar het zou interessanter zijn om ze bijvoorbeeld in te schakelen om andere buurtbewoners te vinden. Ook is er een buurtcomité, een OCMW en een buurtwerking.

Dit gebied is dichtgebouwd én er passeren veel mensen. Dit maakt het heel interessant om interacties te hebben tussen deelnemers en passanten. Zo is er een extra kans om aan peer-to-peer learning te doen.

3. Gistelse Steenweg + Legeweg (Sint-Andries)

De buurt rond de Gistelse Steenweg en de Legeweg is technisch interessant. Het fijnstof kan zich op verschillende plaatsen opstapelen.

De groep van 12 t.e.m. 17-jarigen is in deze buurt de grootste groep (5,6%) vergeleken met de andere buurten. Deze buurt heeft veel overeenkomsten op vlak van leeftijden en herkomst met de gemiddelde cijfers van Brugge.

Verder heeft de buurt slechts één drempeloverschrijding en wordt dus niet beschouwd als kansarm. Wel lopen kwetsbare ouderen meer kans op een kansarme positie in Sint-Baafs.

Er zijn ook enkele secundaire scholen gelegen waar scholieren (12 t.e.m. 17 jaar) kunnen betrokken worden. Daarnaast zijn er ook talrijke jeugdbewegingen die als activiteit bijvoorbeeld de een fijnstofmoment kunnen organiseren. Er bevinden zich verschillende buurtcomités en andere organisatie die kunnen deelnemen aan het project. Ook is er het vzw Brugge Plus (Brugge Leeft). Zij kunnen eventueel een steentje bijdragen bij de uitvoering van oogstmomenten. Brugge Leeft wilt jongeren meer betrekken bij de ontgroening van de stad. Zo kunnen jongeren via een site en een app op de hoogte gebracht worden van evenementen (Brugge Leeft, z.d.). Dit laatste kan ook nuttig zijn voor oogstmomenten.

Ook is er een rijkschool en een parochiaal centrum (dat kan dienen als communicatiekanaal). In de Legeweg bevindt er zich een winkel voor open haarden en kachels. Deze winkel kan deelnemen aan het project door de voorkeur te geven aan een elektrische kachel. Ook de effecten van de verschillende kachels uitleggen (gas, hout, mazout...) en zo de meest milieuvriendelijke soort promoten.

Verder zijn er ook bedrijven als een autodealer en groothandel van auto's die kunnen betrokken worden. Deze bedrijven kunnen helpen met het promoten van elektrische auto's.

In de Gistelse Steenweg en Legeweg is er redelijk wat verkeer. Sociaal zijn er nog geen linken gevonden, maar de kans is groot dat natuurliefhebbers zullen geïnteresseerd zijn. Ook het ingenieursbureau Ingenium kan een adviserende rol spelen in het verhaal. Dit bureau kan bijvoorbeeld helpen uitzoeken waar er veel fijnstof te rapen valt. En kennispartner als Ingenium zou een grote meerwaarde bieden.

Praktische uitwerking van het project

Het onderzoek kreeg vorm aan de hand van de 'explore - develop- deliver' -methode. Deze methode omvat drie fasen die vorm krijgen door enkele vragen.

De eerste stap is de exploratie van de probleemstelling. De tweede stap van de 'explore' fase was de exploratie van de literatuurstudie. Het derde deel van de 'explore' fase was de praktische exploratie. Hier werd de praktische aanpak besproken.

De tweede fase is de 'develop' fase. Hier werd beslist wat de geschikte onderzoeksmethode kan zijn om de probleemstelling te ondersteunen. Vervolgens werd de gekozen methode uitgevoerd. Als laatste werden de resultaten verwerkt.

De laatste fase is de 'deliver' fase. Deze fase beschrijft hoe en aan wie de eindproducten worden overgebracht.

Het soort onderzoek

Literatuurstudie

Dit onderzoek is grotendeels opgebouwd uit een uitgebreide literatuurstudie.

De eerste stap was het zoeken naar geschikte zoektermen voor in de zoekmachines op het internet (voornamelijk Google en Limo). Door samen te brainstormen werden enkele zoektermen opgesomd die gebruikt werden om informatie te vinden om het eindwerk te ondersteunen.

Google Scholar is een van de hoofdzoekmachines, waar vele wetenschappelijke bronnen te vinden zijn. De eerste week zochten we elk twee betrouwbare en bruikbare bronnen. Dus er waren twaalf bronnen in totaal. Na deze bronnen gevonden te hebben, werd ervoor gezorgd dat er voor iedere zoekterm minstens twee bronnen waren. We zochten nog een aantal betrouwbare websites of documenten die zouden kunnen gebruikt worden in het draaiboek en het eindrapport. Daarna raadpleegden we onze cursussen van de voorbije drie jaar voor relevante theorieën en modellen. Deze theorieën worden ook geïntegreerd in het eindwerk. Omdat gedragsverandering belangrijk is het eindwerk wordt het I-change model gebruikt als 'rode draad' doorheen de hoofdstukken.

Daarna werden de rollen verdeeld. De twee grootste luiken zijn het *draaiboek* en de *mini-expo*. Alle relevante bronnen over fijnstof, gedragsverandering, participatie, peer-to-peer learning en good practices werden gebundeld en in het eerste hoofdstuk van het eindwerk getypt.

Het tweede hoofdstuk beschrijft hoe een participatief evenement kan gepland worden. Om dit uit te werken werd gezocht wat belangrijk is om een participatieve methode te gebruiken. Het is belangrijk om te weten wat de doelstelling is van de activiteit. De doelstelling kan concreet worden gemaakt door de SMART methode. Deze methode vonden we terug in enkele cursussen van de voorbije jaren in sociaal-agogisch werk. Naast de doelstelling is de doelgroep ook heel belangrijk, want het is belangrijk om te weten wie betrokken wordt in het project.

Het hoofddoel van ons deel in het project is om participatieve methoden te vinden en ontwikkelen voor het fijnstofogstmoment. De zoektocht begon in de relevante bronnen. Uit iedere gezochte bron werden relevante methoden gezocht die niet te duur waren, niet te veel tijd in beslag nemen en die geschikt zijn voor vele leeftijdscategorieën en doelgroepen. Uiteindelijk werden tien methoden gevonden en toegepast op het project SerVies. Uit deze tien methoden werd één gemaakt. Met inspiratie uit de tien gevonden methoden werden thema's en werkwijzen onderscheiden. Er werd gewerkt met de thema's 'debat', 'creatief', en 'verkenning'. Deze drie thema's die in de tien participatiemethoden terugkwamen werden gebruikt om alomvattende activiteiten te vormen. Deze is toepasbaar op alle vier de doelgroepen (scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar, jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar, volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar, buurtbewoners vanaf 50 jaar) die in de probleemstelling werden uitgewerkt. De uiteindelijke methodieken werden gevormd tot een groot geheel. Dit wordt verdeeld in voor, tijdens en na het oogstmoment. Er ook werd een evaluatietool opgemaakt dat gebruikt kan worden na de fijnstofogstmomenten en de activiteiten ernaast. Voor de evaluatietool werd nagedacht over wat belangrijk is om te evalueren na een participatief evenement. Dit aan de hand van eigen ervaringen omtrent evaluatietool en informatie uit online literatuurstudie.

Het derde hoofdstuk gaat over 'mensen aantrekken'. Dit hoofdstuk is van belang om deelnemers te vinden voor de oogstmomenten. Het eerste dat besproken wordt, is een psychologisch luik. Er worden drie belangrijke motivationele factoren besproken uit het I-change model: attitude, sociale invloed en eigen-effectiviteit. Deze factoren zijn belangrijk om in het achterhoofd te houden wanneer er deelnemers worden gezocht, want deze factoren hebben een invloed op de intentie om een bepaald gedrag te stellen. Ze beïnvloeden dus mee waarom iemand ervoor zou kiezen om deel te nemen. De toegankelijkheid van het project is tevens iets waarop gewerkt moet worden. Dit kan door laagdrempelig te werk te gaan. Om de toegankelijkheid te kunnen toepassen op het project wordt rekening gehouden met een aantal regels zoals outreachend werken, beschikbaar blijven, drempels signaleren en participatief te werk gaan. De vijf B's van toegankelijkheid worden bovendien toegelicht. Vier werden er uitgekozen omdat die het meest toepasbaar zijn. Daarna worden de vijf B's specifiek toegepast op de doelgroepen omdat bijvoorbeeld de manier waarop de 'B' begripbaarheid ingevuld wordt verschillend kan zijn bij de doelgroepen. Als laatste is er een ondertitel over effectief contacteren van de doelgroepen. Hier wordt er besproken waarom SerVies voor een actieve of passieve werving kan kiezen: waarom ze zouden kiezen om een buurtwerker in te schakelen om deelnemers te vinden of waarom een affiche handig is. Sociale media zal een grote rol spelen in het project. Daarom worden enkele tips gegeven om een goed Facebookbericht op te stellen. Algemeen is evenzeer een goede tekst en een goed reclame - of communicatie-idee tevens van belang. Vandaar dat enkele tips voor een aantrekkelijke tekst worden gegeven en zes principes voor een goed reclame -of communicatie-idee waardoor mensen geactiveerd worden.

In het vierde hoofdstuk worden verschillende buurten beschreven. Deze buurten zijn mogelijke oogstplaatsen. De bedoeling van dit hoofdstuk is om er drie buurten uit te kiezen die er het interessantste uitziet en die dus zeker kan meegenomen worden bij de oogstmomenten. Om die keuze te maken, wordt rekening gehouden met verschillende factoren die relevant kunnen zijn. Er is gestart met een aantal buurten op basis van informatie vanuit SerVies, participatie coördinator van Brugge en op basis van cijfers over fijnstofconcentraties. Daarna wordt gekeken naar andere factoren.

Er wordt een sociale schets gemaakt met onder andere demografische gegevens, interessante bedrijven/verenigingen/scholen, drukte en geëngageerde mensen in de buurt. Demografische gegevens zijn belangrijk om te weten in welke buurt er de meeste personen van de vooropgestelde doelgroepen wonen. De organisaties kunnen waardevolle partners zijn om te betrekken bij een fijnstofogstmoment. De drukte is vooral van belang als onderdeel van het peer-to-peer learning. Wanneer er veel passanten zijn op een plek waar een fijnstof wordt geogst, kunnen er interacties ontstaan tussen de deelnemers en de passanten en leren ze van elkaar bij. Geëngageerde mensen worden vermeld omdat zij bijvoorbeeld kunnen meehelpen om de buurt te mobiliseren om te participeren aan een oogstmoment.

In een apart draaiboek wordt de mini-expo van idee tot afsluit volledig beschreven. Daarnaast wordt de mini-expo ook visueel weergegeven. In dit draaiboek wordt het mogelijk gemaakt om de mini-expo op te starten door de zes fasen te doorlopen in volgorde. Er wordt duidelijk gemaakt waar je rekening mee moet houden, wat je moet doen en wat je nodig hebt. A.d.h.v. een literatuurstudie en good-practices werd dit onderdeel uitgewerkt. Daarnaast komt er visuele versie van de mini-expo aan bod om een voorbeeld te geven hoe die eruit kan zien. Deze werd a.d.h.v. drie vereisten van SerVies en good practices ontworpen. Ten slotte zijn er bijlagen toegevoegd die gebruikt kunnen worden als inhoud voor de mini-expo.

Interviews sleutelfiguren

Om de samengestelde participatiemethodiek te optimaliseren wordt via mail feedback gevraagd aan sleutelfiguren. De methodiek wordt gemaild naar drie personen die ervaring hebben met de gekozen doelgroep of met participatie in het algemeen. Het doel is om de feedback mee te nemen en deze te integreren in de methodiek op het einde.

Deze drie personen zijn:

- Buurtwerker van Sint-Pieters
- Diensthoofd van verschillende dienstencentra
- Buurtwerkster van Zeebrugge Dorp, Stationswijk en Wisserswijk

Twee van de drie sleutelfiguren antwoordden op de mail met de vraag naar feedback op de samengestelde methode. Deze antwoorden waren heel gelijkaardig en beiden kwamen op hetzelfde neer. Men vond de methode op zich goed.

Via een videovergadering werden een aantal vragen gesteld aan een ander sleutelfiguur. Deze vragen gingen over de doelgroepen en participatiemethoden. Deze informatie werd geïntegreerd in het eindwerk.

Aanpak

Om het eindwerk en de draaiboeken inhoudelijk op punt te stellen en vorm te geven werden de rollen verdeeld (zie tabel 17).

De tabel werd eerst verdeeld in een participatief en een buurtgericht deel en daarna in hoofdstukken. Elk deel heeft twee grote hoofdstukken. De deelvragen staan bij het desbetreffende hoofdstuk waar het beschreven wordt.

In de derde kolom wordt besproken wat er in het draaiboek over de mini-expo komt. Dit heeft een inhoudelijk en een praktisch deel.

Met de informatie die in het eindrapport werd geschreven werden twee draaiboeken en een artikel gemaakt. Dit artikel werd opgemaakt als kennisvalorisatie voor een ruimer publiek. Met deze informatie werd ook een filmpje gemaakt voor de opdrachtgever.

EINDRAPPORT		MINI-EXPO
<p>Hoe kunnen we burgers betrekken bij het project SerVies, vanaf de fijnstof oogst, zodat de betrokken burgers bewust worden over de fijnstofproblematiek in Brugge?</p>		<p>Hoe kan a.d.h.v. een mobiele mini-expo een breed publiek geïnformeerd en geactiveerd worden rond (het beperken van) fijnstof?</p>
<p>PARTICIPATIE</p> <p>1. Theoretische onderbouw (wat is...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fijnstof (probleemstelling) • Gedragsverandering (oplossing) • Participatie (methode) • Peer-to-peer learning (methode) • Good practices (voorbeelden van oplossingen) <p>Hoe leren mensen optimaal van elkaar bij tijdens het oogsten van fijnstof? Welke vormen van peer-to-peer learning zijn hier zinvol?</p> <p>2. Plannen van een participatief evenement</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doelstelling bepalen • Doelgroep bepalen <ul style="list-style-type: none"> ○ Groepen maken <p>Welke doelgroepen zijn prioritair bij dit project?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participatieve methoden zoeken (obv doelstelling en doelgroep) <p>Wat zijn waardevolle participatiemethodieken om de mensen van de buurten en breed geïnteresseerden te betrekken bij het fijnstof oogsten?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begeleiders en vrijwilligers • Samengestelde nieuwe methodiek 	<p>BUURTGERICHT</p> <p>3. Mensen aantrekken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psychologische invloeden • Toegankelijkheid • Contacteren van de doelgroep <p>4. Onderzoek buurtgerichte werving voor oogstmomenten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Factoren om buurten te onderzoeken • Buurten • Top drie <p>Aan welke criteria moet een buurt voldoen om geschikt te zijn als potentieel oogstmoment?</p>	<p>INHOUDELIJK</p> <p>1. Wat is een mini-expo?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definitie • Doel • Good practices <p>2. Wat komt er in de mini-expo?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Theorie toepassen • Schema over inhouden <p>PRAKTISCH</p> <p>3. Hoe kan het er uit zien?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transformeerbaar • Interactief • Mobiel

Tabel 17: rolverdeling

In bijlage zeven staat de werkplanning.

Besluit

Op het einde van deze interessante en goed gevulde acht weken hebben we veel over de probleemstelling en elkaar bijgeleerd. De vooropgestelde doelstellingen werden verdeeld in zes onderzoeksvragen. Deze vragen konden aan de hand van ons onderzoek allemaal worden beantwoord.

De hoofdvraag was: **Hoe kunnen we burgers betrekken bij het project SerVies, vanaf de fijnstof oogst, zodat de betrokken burgers zich bewust worden over de fijnstofproblematiek in Brugge?**

Beknopt antwoord: We kunnen burgers betrekken bij het project SerVies aan de hand van een samengestelde participatiemethodiek waarin peer-to-peer learning wordt toegepast. Doordat de bewoners van elkaar leren over het onderwerp wordt men bewust van de fijnstofproblematiek in Brugge (deze vraag werd doorheen de hoofdstukken beantwoordt).

Deze deelvragen waren:

- Welke doelgroepen zijn prioritair bij dit project?;

Beknopt antwoord: De doelgroepen die werden gekozen voor dit project zijn: scholieren van 12 t.e.m. 17 jaar, jongvolwassenen van 18 t.e.m. 24 jaar, volwassenen van 25 t.e.m. 49 jaar en buurtbewoners vanaf 50 jaar (deze deelvraag werd besproken in hoofdstuk twee).

- Wat zijn waardevolle participatiemethodieken om de mensen van de buurten te betrekken bij het fijnstof oogsten?;

Beknopt antwoord: Er werd een participatiemethodiek samengesteld op basis van tien andere participatiemethoden, deze methodiek kreeg de naam: 'Oogst je buurt'. Deze samengestelde participatiemethodiek werd opgesplitst in drie momenten: voor, tijdens en na het oogstmoment (deze deelvraag werd besproken in hoofdstuk twee).

- Aan welke criteria moet een buurt voldoen om geschikt te zijn voor een potentieel oogstmoment?;

Beknopt antwoord: De criteria waaraan de buurten moeten voldoen werden verdeeld in een technische schets (fijnstofconcentraties) en een sociale schets. In deze sociale schets werden demografische gegevens opgezocht zoals leeftijdsgroepen, herkomst en kansarmoede. Daarnaast zijn er nog de criteria organisaties in de buurt en drukte in de buurt.

- Hoe leren mensen optimaal van elkaar bij tijdens het oogsten van fijnstof? Welke vormen van peer-to-peer learning zijn hier zinvol?;

Beknopt antwoord: Er werden drie vormen van peer-leren besproken, namelijk peer-support, peer-to-peer learning en peer-education. Het belang van peer-leren is dat mensen sneller en beter van peers leren dan van niet-peers. Deze vormen werden achteraf verwerkt in de samengestelde participatiemethodiek 'Oogst je buurt' (deze deelvraag werd besproken in het eerste en tweede hoofdstuk).

- Hoe kan aan de hand van een mobiele mini-expo een breed publiek geïnformeerd en geactiveerd worden rond (het beperken van) fijnstof?

Beknopt antwoord: Er werd uitleg gegeven over de inhoud en invloed van een mini-expo, met nog een extra hoofdstuk over het praktische deel van de mini-expo. Deze mini-expo betreft een breed publiek en heeft interactieve elementen en informatieborden om de mensen te informeren en activeren (deze deelvraag werd besproken in bijlage één).

Met veel voldoening kunnen we besluiten dat we op de hoofdvraag en alle deelvragen een antwoord hebben kunnen formuleren. Maar er waren ook enkele valkuilen. Onze grootste valkuil tijdens het proces was knopen doorhakken. Sommige informatie wilden we nog meer uitwerken, maar door gebrek aan tijd moesten grenzen afgebakend worden. Het idee over de onderzoeksmethode werd enkele keren aangepast waardoor we wat achter zaten op schema en ons plan moesten herbekijken. Dit werd opgelost door enkele gesprekken met personen die hier meer ervaring mee hebben. Uiteindelijk kwam alles tot een goed einde.

Het leerproces dat we als groep hebben doorgemaakt is iets dat we niet snel zullen vergeten. Door de verspreiding van COVID-19 werden we genoodzaakt om gedurende acht weken van thuis uit te werken. We zagen elkaar, de opdrachtgever en de bachelorproef begeleider nooit in levenden lijve tijdens deze periode. Gelukkig kon deze communicatie goed geregeld worden via online platformen en hulpmiddelen.

In deze acht weken hebben we veel werk verzet. Tijdens het proces stotten we op enkele ideeën die we niet verder hebben kunnen uitwerken. Hieronder staan enkele suggesties voor verdere productontwikkeling of verder onderzoek voor SerVies.

- Samen met bewoners van Brugge fijnstofmeters bouwen in een workshop.

Bronnenlijst

ACLVB. (2020). Geraadpleegd op 1 juni 2020 via <https://www.aclvb.be/nl>

Agentschap Integratie & Inburgering. (z.d.). *Communicatietools in dienstverlening aan anderstaligen*. p. 5. Geraadpleegd op 15 mei 2020, via https://www.integratie-inburgering.be/sites/default/files/atoms/files/communicatiewaaier_20200507_0.pdf.

AIRbezen. (z.d.). *Wat doet Airbezen?* Geraadpleegd op 8 mei 2020, via <https://airbezenatschool.be/over-airbezen/airbezen/>

Airbezen@School. (z.d.). *Neem samen met je klas de luchtkwaliteit onder de loep*. Geraadpleegd op 12 mei 2020, via <https://airbezenatschool.be/>

Barbara. (2016). *Let's follow the good practice of social entrepreneurship on the island*. Geraadpleegd op 14 mei 2020, via <https://yse-project.eu/lets-follow-the-good-practice/>

Beekmans, R. (z.d.). Rielle beekmans. Geraadpleegd op 2 juni 2020, van <http://www.beekmans.biz/rielle.html>

BESIX. (2020). *BESIX: Proefproject "Clean Air" tegen fijnstof*. Geraadpleegd op 8 mei 2020, via <https://press.besix.com/besix-proefproject-clean-air-tegen-fijnstof>

Brugge en OCMW Brugge. (z.d.). *Checklist armoedetoets*.

Brugge Leeft. (z.d.). *Info [Facebookpagina]*. Geraadpleegd op 28 mei 2020 via https://www.facebook.com/pg/BruggeLeeft/about/?ref=page_internal.

Brugge. (2017). *Luchtkwaliteit: Brugge koploper in vergelijking met andere Vlaamse steden*. Geraadpleegd op 28 april 2020, via <https://www.brugge.be/luchtkwaliteit-brugge-koploper-in-vergelijking-met-andere-vlaamse-steden>

Brugge. (2019). *Autoloze Zondag*. Geraadpleegd op 12 mei 2020, via <https://www.brugge.be/autolozezondag>

Brugge. (2019). *Beleidsprogramma: Het Brugs beleidsprogramma 2019-2024*. p. 37. Geraadpleegd op 15 mei 2020, via <https://www.brugge.be/beleidsprogramma>

Brugsebuurten. (2020). Geraadpleegd via <https://www.brugse-buurten.be/buurten>

Brussel.be. (2011). *Agenda: Cyclovia*. Geraadpleegd op 11 mei, via <https://www.brussel.be/cyclovia>

CAW Groep vzw. (2020). *Noord-Wet-Vlaanderen: JAC Brugge*. Geraadpleegd op 1 juni 2020 via <https://www.caw.be/locaties/jac-brugge/>

Condek (2020). Geraadpleegd op 1 juni 2020 via <https://www.condek.be/>

- Craeynest, M., Craeynest, P., Meuleman, S. (2010). *Algemene psychologie: een inleiding*. Leuven: Acco
- Craeynest, P. (2018). *Sociale psychologie: Een inleiding*. Leuven: Acco
- CurieuzeNeuzen. (z.d.). *Het onderzoek*. Geraadpleegd op 8 mei 2020, via <https://curieuzeneuzen.be/het-onderzoek/>
- De Brabandere, M., & Wahabzada Sadat Ali, S. (2016). *Een onderzoek naar en sensibilisering van alcoholgebruik en regelgeving bij minderjarigen en verkooppunten in Mechelen*. Geraadpleegd op 6 mei 2020, via http://depot.lias.be/delivery/DeliveryManagerServlet?dps_pid=IE9053816
- De fauw, D. (z.d.). *Brugge stadsgids 2020*. Geraadpleegd via <https://www.brugge.be/stadsgids>
- De menapiers (z.d.). Geraadpleegd op 1 juni 2020 via menapiers.be
- De toekomst van Brugge (2020). *Over*. Geraadpleegd op 10 juni 2020 via <https://www.detoekomstvanbrugge.be/nl/over>
- Demeyer, B., & Vandezande, V. (2016). *Etnische diversiteit in zorg en welzijn: Een kwalitatieve beleidsanalyse voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin*. Geraadpleegd op 2 juni 2020, via <https://www.departementwvg.be/sites/default/files/media/EtnischeDiversiteitInZorgEnWezlijn.pdf>
- Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (z.d.). *De sociale kaart*. Geraadpleegd via <https://www.desocialekaart.be/>
- Elliott, J., Heesterbeek, S., Lukensmeyer, C.J., & Slocum, N. (2006). *PARTICIPATIEVE METHODEN: een gids voor gebruikers*. Geraadpleegd op 28 april 2020, via https://demos.be/sites/default/files/pub_1599_participatieve_methoden.pdf
- Encyclo.nl. (z.d.). *Nederlandse encyclopedie: good practices*. Geraadpleegd op 6 mei 2020, via https://www.encyclo.nl/begrip/good_practices
- Fietsersbond.nl. (2011, 19 mei). *Tentoonstelling de fietsvriendelijke wijk geopend in Utrecht Noordwest*. Geraadpleegd op 29 mei 2020, via <https://www.fietsersbond.nl/nieuws/tentoonstelling-de-fietsvriendelijke-wijk-geopend-in-utrecht-noordwest/>
- Gezond idee. (z.d.). *Fijnstof is een sluipmoordenaar*. Geraadpleegd op 12 mei 2020, via <https://gezondidee.mumc.nl/fijnstof-een-sluipmoordenaar>
- Google Maps. (2020). Geraadpleegd van <https://www.google.com/maps>

- Growfunding. (z.d.). *Bouw je eigen fijn stof meter!: Team Luchtpijp*. Geraadpleegd op 8 mei 2020, via <https://www.growfunding.be/nl/bxl/luchtpijp?fbclid=IwAR3zN1iBgA-nwU-WHKN0zehIAHmCtzth9W6o5Lyush2v3RQBbf6860UTipU>.
- Howest (2020). Geraadpleegd op 1 juni 2020 via <https://www.howest.be/nl>
- Indora (z.d.). *15 kenmerken van een goede reclamestrategie*. Geraadpleegd via <https://www.indora.nl/15-kenmerken-van-een-goede-reclamestrategie/>
- Informatie Vlaanderen. (z.d.). *Taken en rollen binnen een project*. Geraadpleegd op 26 mei 2020, via <https://overheid.vlaanderen.be/organisatie/projectmanagement/taken-en-rollen-binnen-een-project>
- Ingenium (z.d.). Geraadpleegd op 1 juni 2020, via <https://www.ingenium.be/>
- IrCELine. (z.d.). *Wat zijn de richtlijnen die opgesteld zijn door de Wereldgezondheidsorganisatie?* Geraadpleegd op 25 mei 2020, via <https://www.irceline.be/nl/documentatie/faq/wat-zijn-de-richtlijnen-die-opgesteld-zijn-door-de-wereldgezondheidsorganisatie>
- Keuringsbureau Motorvoertuigen nv (2020). Geraadpleegd op 1 juni 2020 via km.be
- Khan, S. [MayorofLondon] (2020). *If you could see London's air, you'd want to clean it too. Find out what we're doing to clean up London's toxic air* [Tweet]. Geraadpleegd op 8 juni 2020, via <https://twitter.com/MayorofLondon/status/920591207969026048>
- KMI. (z.d.). *WeerWoorden: ozon*. Geraadpleegd op 11 mei 2020, via <https://www.meteo.be/nl/info/weerwoorden/ozon>
- KSA Spiko (z.d.). Geraadpleegd op 1 juni 2020, via <https://ksaspikobrugge.be/index.php>
- Lacombe, R. (2018). *A personal air-quality tracker that lets you know what you're breathing* [TED-talk]. Geraadpleegd op 8 mei 2020 via https://www.ted.com/talks/romain_lacombe_a_personal_air_quality_tracker_that_lets_you_know_what_you_re_breathing/up-next
- Limob. (z.d.). *Evaluatieformulier*. Geraadpleegd op 28 mei 2020, via [http://www.limob.be/limob/limob.nsf/0/aa74f0219adccd2dc125756f003448af/\\$FILE/Evaluatie.pdf](http://www.limob.be/limob/limob.nsf/0/aa74f0219adccd2dc125756f003448af/$FILE/Evaluatie.pdf)
- Loyens, K., Van de Walle, S. (2006). *Methoden en technieken van burgerparticipatie: strategieën voor betrokkenheid van burgers bij het federaal plan duurzame ontwikkeling*. [Rapport]. Geraadpleegd op 18 mei 2020, via https://www.belspo.be/belspo/organisation/Publ/pub_ostc/AP/rAP11_nl.pdf
- Luchtkwaliteit en geluid op de proef* (6 september 2019). *Krant van West-Vlaanderen/De Zeewacht Kust*, 36. Geraadpleegd via <http://academic.gopress.be>

- Luchtpijp (Uit in Vlaanderen, 2019) Uit in Vlaanderen (2019). *Bouw je eigen luchtpijp* [Afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.uitinvlaanderen.be/agenda/e/bouw-je-eigen-luchtpijp/14408caf-8c57-434c-91f3-1991592ed8b0>
- Luftdaten. (z.d). *Wat is luftdaten.info?* Geraadpleegd op 25 mei 2020, via <https://luftdaten.info/nl/startpagina/>
- Manders, W., Metz, J., & Sonneveld, J. (2017). *Literatuuronderzoek naar peer-to-peer in het jongerenwerk* [Literatuuronderzoek]. Geraadpleegd op 30 april 2020, via http://www.amsterdamuas.com/binaries/content/assets/subsites/kc-mr/publicaties/youth-spot/literatuuronderzoek_naar_peer_to_peer_in_het_jongerenwerk_def.pdf
- Massop, M. (2016). *8 tips voor een Facebookbericht met het beste bereik*. Geraadpleegd op 2 juni 2020, via <https://www.webmastery.nl/8-tips-voor-een-facebookbericht-met-het-beste-bereik/>
- Mediaraven vzw & Chirojeugd Vlaanderen (z.d.). *Over ons*. Geraadpleegd op 1 juni 2020 via <https://chirowilgenhart.chirosite.be/node/4>
- Mobiel21. (2012). *De participatieladder: Op zoek naar de stem van de burger*. Geraadpleegd op 12 mei 2020, via <https://www.mobielvlaanderen.be/overheden/artikel.php?id=1240>
- Mobiliteit. (2020). *Week van de mobiliteit: autovrije zondag*. Geraadpleegd op 6 mei 2020, via https://www.duurzame-mobiliteit.be/week-van-de-mobiliteit/autovrije-zondag?gclid=CjwKCAjwwMn1BRAUEiwAZ_jnEh0ocSREVtckhzTe0l0nBwCsc0KDSIaPaObdVBzbSkvW2YfXi3mBkhoCJ-kQAvD_BwE
- NWS. (2020). *Luchtvervuiling als verzwarende factor voor corona: is sterftcijfer hoger en krijgen patiënten slechtere prognose?* Geraadpleegd op 25 mei 2020, via <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/05/04/luchtvervuiling-en-corona/>
- NYC. (2018). *Summer Streets*. Geraadpleegd op 8 mei 2020, via <https://www1.nyc.gov/html/dot/summerstreets/html/home/home.shtml>
- O'Sullivan, F. (20 oktober 2017). *Nasty ads force Londoners to see their pollution problem*. Geraadpleegd op 8 juni 2020, via <https://www.citylab.com/environment/2017/10/london-pollution-campaign-sadiq-khan/543498/>
- OCMW Brugge (z.d.). *Dienstencentrum d' Oude Stoasie*. Geraadpleegd op 1 juni 2020, via <https://www.ocmw-brugge.be/d-oude-stoasie-dienstencentrum>
- OCMW en Stad Brugge (2020). *Kompas voor samenwerking in lokaal sociaal beleid [nota] p. 17*. Geraadpleegd op 14 mei 2020, via <https://www.brugge.be/kompas-voor-samenwerking-in-lokaal-sociaal-beleid>

- Pijlman, R., van Oosterhout, M. (z.d.). SMART doelen stellen. Geraadpleegd op 14 mei 2020, via <http://www.carrieretijger.nl/functioneren/management/leidinggeven/doelenstellen/smart>
- ProDemos. (z.d). *De participatiewijzer: zoek de meest geschikte participatiemethode*. Geraadpleegd op 18 mei 2020, via <http://www.participatiewijzer.nl/De-Participatiewijzer>
- Provincies in Cijfers. (2019). Geraadpleegd via <https://provincies.incijfers.be/databank>
- Reinaerde. (z.d.). *De kunst van het verleiden: social marketing bij Reinaerde Fit*. Geraadpleegd op 12 mei 2020, via https://www.studiearena.nl/uploads/congressen/1702/hand_outs/achtergrondinformatie_de_kunst_van_het_verleiden.pdf
- Route 36 (z.d.). Geraadpleegd op 1 juni 2020 via <https://www.route36.be/>
- Samenlevingsopbouw (z.d.). *Participatie aan het lokaal sociaal beleid: van groepen met minder behartigde belangen*. Geraadpleegd op 28 april 2020, via <https://www.participatiewordtgesmaakt.be/websites/52/uploads/file/Participatiekoffer%20-%20Methodes.pdf>
- Smits Van Waesberghe, E., & De Winter-Koçak, S. (2018). *Gefundeerde werkwijzen en methoden voor lokale organisaties om zelfbeschikking bespreekbaar te maken*. Geraadpleegd op 30 april 2020, via <https://www.kis.nl/sites/default/files/bestanden/Publicaties/lets-talk-about-it.pdf>
- Socius. (2016). *Vrijwilligers begeleiden*. Geraadpleegd op 27 mei 2020, via <https://socius.be/vrijwilligers-begeleiden/>
- Soete, S. (2017). *Kansarmoedeanalyse Gemeentelijke steekkaart Brugge*. Geraadpleegd via <https://www.west-vlaanderen.be/sites/default/files/2017-11/SteekkaartkansarmoedeatlasBrugge.pdf>
- Stauffer, A., Cruz, J., Buresova, M., Griebe, T., Väkevä, O., Krmpotić, S., et al. (2019). *Code of good practices for cities air quality plans*. Geraadpleegd op 8 juni 2020, via ://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/2019.02.18_code_of_good_practices_for_cities_aqps_full_report.pdf
- Steenhaut, S. (2017). *Gedragsverandering vanuit een gezondheidspsychologisch perspectief [cursus]*. Kortrijk: Vives SAW
- Stefan Smits. (2019). *Ontdek De 5 Beste Manieren Om Bedrijven Te Benaderen*. Geraadpleegd op 15 mei 2020, via <https://www.stefansmits.nl/de-5-beste-manieren-om-bedrijven-te-benaderen/>

- Torfs, M. (2020). *Coronacrisis redt (indirect) ook levens: ruim 30 procent minder stikstofdioxide en 10 procent minder fijnstof in de lucht*. Geraadpleegd op 13 mei 2020, via <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/05/11/crea-europese-luchtkwaliteit/>
- UA. (z.d.). *Projecten: Over AIRbezen*. Geraadpleegd op 11 mei 2020, via <https://www.uantwerpen.be/nl/projecten/airbezen/over-airbezen/>.
- Van Den Houte, C. (19 april 2020). *Fototentoonstellingen afgelast, dus start fotograaf mini-expo op eigen parking*. Geraadpleegd op 29 mei 2020, van <https://www.hln.be/in-de-buurt/denderleeuw/fototentoonstellingen-afgelast-dus-start-fotograaf-mini-expo-op-eigen-parking~a3a7c519/>
- Van Halen-Eelman, W. (2013). *Burgerparticipatie*. Geraadpleegd op 12 mei 2020, via <https://www.slideshare.net/wffvanhalen/burgerparticipatie-22435182>
- Van Hees, W., Avonts, D. (2018). *Grote vragen over fijnstof*. Antwerpen: Polis.
- Van Straaten, B. (2005). *Een tentoonstelling maken (syllabus)*. Zupthem. Nederland: Haarlem.
- Verimpex (2020). Geraadpleegd op 1 juni 2020 via <https://www.verimpex.be/nl/home/1>
- Verkeersschool.be. (z.d.). *Mobibus*. Geraadpleegd op 2 juni 2020, via <https://www.verkeersschool.be/projecten/mobibus/>
- Vervaecke, I. (2020) *Samen stad maken: participatie les 1* [PowerPoint]. Geraadpleegd via https://p.cygnus.cc.kuleuven.be/webapps/blackboard/content/listContent.jsp?course_id=_908077_1&content_id=_26803315_1
- Vlaamse Milieumaatschappij. (2018). *Fijnstof*. Geraadpleegd op 3 juni 2020 via <https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof>
- Vlaamse Milieumaatschappij. (z.d.). *Archief: Autoloze zondag succes voor de luchtkwaliteit*. Geraadpleegd op 4 mei 2020, via <https://www.vmm.be/nieuws/archief/autoloze-zondag-succes-voor-de-luchtkwaliteit>
- Vlaamse Milieumaatschappij (z.d.). *Smogalarm*. Geraadpleegd op 15 mei 2020, via <https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof/smogalarm>
- Vlaanderenstoptmetroken.be. (2020). *Wie rookt?* Geraadpleegd op 25 mei 2020, via <http://www.vlaanderenstoptmetroken.be/professionals/feiten-over-roken/wie-rookt/>
- Voor.ontwerp. (z.d.). *MOBIELE EXPO*. Geraadpleegd op 29 mei 2020, via <http://voorontwerp.com/mobiele-expo>

Vranken, J., Henderickx, E., & Van Hootegem, G. (2017). *Het speelveld, de spelregels en de spelers? Handboek sociologie*. Leuven: Acco

VVSG. (2011). *Waarom beleidsparticipatie organiseren?* Geraadpleegd op 13 mei 2020, via <https://www.vvsg.be/Organisatieontwikkeling/Participatie/Waarom%20beleidsparticipatie%20organiseren.pdf>

VVSG. (2019). *45 methodieken voor lokale beleidsparticipatie*. Geraadpleegd op 28 april 2020, via https://www.vvsg.be/Sociaal%20beleid%20en%20werk/lokaal%20sociaal%20beleid/A4%20MethodiekenLokaleBeleidsparticipatie_definitief.pdf

VVSG. (z.d.). *Burgerparticipatie: een hele uitdaging*. Geraadpleegd op 13 mei 2020, via <https://www.vvsg.be/bestuur/politiek-bestuur/participatie>

Zeescouts Stella-Maris Zeebrugge. (2020). Geraadpleegd op 1 juni 2020, via <https://zeescoutszeebrugge.be/>

Zuidema. (2019). *De kracht van inspireren*. Geraadpleegd op 5 mei 2020, via <https://www.zuidema.nl/blog/de-kracht-van-inspireren/>

Bijlagen

Bijlage 1: Draaiboek mini-expo

Bijlage 2: Evaluatietool

Bijlage 3: Attitudebevraging

Bijlage 4: Tabel met contactgegevens van alle organisaties van de buurten

Bijlage 5: Tabel met de verzamelde gegevens hoeveelheid fijnstof per buurt uit de VMM

Bijlage 6: Tabel met de verzamelde gegevens leeftijden per buurt uit Provincies in Cijfers

Bijlage 7: Tabel met de verzamelde gegevens over herkomst per buurt uit Provincies in Cijfers

Bijlage 8: Werkplanning

DRAAIBOEK

SERVIES BRUGGE

Afbeelding 46: cartoon (Lectrr, z.d.)

EEN MINI-EXPO OM TE INFORMEREN, SENSIBILISEREN EN COMMUNICEREN OVER HET PROJECT 'SERVIES' EN DE FIJNSTOFPROBLEMATIEK.

Yara Abdel Mawgoud
Amber Van Houtte
Sefora Ferreira
Jasper Sissau
Jelle Vandecappelle
Sophie Joye

Toegepaste Psychologie (Arbeids- en Organisationspsychologie)
Toegepaste Psychologie (Klinische Psychologie)
Sociaal Werk (Maatschappelijk Werk)
Sociaal Werk (Maatschappelijk Werk)
Sociaal Werk (Sociaal-Cultureel Werk)
Sociaal Werk (Maatschappelijke Advisering)

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Wat is een mini-expo?	4
2.1	Definitie	4
2.2	Doel	4
2.3	Good practices	5
2.3.1	Mobiele expo	5
2.3.2	Mini-expo fotograaf Nevens	6
2.3.3	Tentoonstelling de fietsvriendelijke wijk (bakfiets)	6
2.3.4	De kunstkast	6
2.3.5	Mobibus	7
2.3.6	Conclusie	7
3.	Mini-expo over SerVies en fijnstof	8
3.1	Fase 1: initiatief	8
3.1.1	Thema	8
3.1.2	Doelstelling	9
3.1.3	Doelgroep	10
3.1.4	Locatie	10
3.1.5	Partners	10
3.1.6	Budget	10
3.2	Fase 2: voorbereiding	11
3.2.1	Inhoud mini-expo	11
3.2.2	Objecten in de mini-expo	12
3.2.3	Activiteiten	12
3.2.4	Materiaal	13
3.2.5	Begroting	13
3.3	Fase 3: uitwerking	13
3.3.1	Selectie objecten	13
3.3.2	Schrijven van teksten	13
3.3.3	Uitwerken activiteiten	13
3.3.4	Vervoer	15
3.3.5	Promo	15
3.3.6	Budgetbewaking	15
3.4	Fase 4: opbouw	15

3.4.1	Opbouw mini-expo	15
3.4.2	Coördinatie	15
3.4.3	Budgetbewaking	15
3.5	Fase 5: Openstelling	15
3.5.1	Activiteiten	16
3.5.2	Coördinatie	16
3.5.3	Promo	16
3.6	Fase 6: afsluit mini-expo	16
3.6.1	Evaluatie van activiteiten	16
3.6.2	Opslag	16
3.6.3	Retour	16
4.	Hoe ziet de mini-expo er uit?	17
5.	Besluit	20
6.	Bronnenlijst	21
7.	Bijlage	24

Afbeeldingen lijst

Afbeelding 1: cartoon (Lectrr, z.d.)	1
Afbeelding 2: mobiele expo (Voor.ontwerp, z.d.)	5
Afbeelding 3: fotograaf Y. Nevens bij zijn mini-expo (R.V., 2019)	6
Afbeelding 4: wijk van de bakfiets (Fietzersbond, 2011)	6
Afbeelding 5: de kunstkast (Beekmans, z.d.)	6
Afbeelding 6: De mobibus (Verkeeroepschool.be, z.d.)	7

Tabellenlijst

Tabel 1: fases van een tentoonstelling (Van Straaten, 2005)	8
---	---

1. Inleiding

In deze handleiding wordt besproken wat een mini-expo is, wat het doel ervan is en er worden een aantal praktijkvoorbeelden gegeven. Daarnaast wordt de mini-expo fase per fase en stap per stap beschreven, van het initiatief tot de afsluit van de expo. Dit draaiboek werd gemaakt in opdracht van SerVies, in het kader van een bachelorproef.

2. Wat is een mini-expo?

2.1 Definitie

Een tentoonstelling of een expo is een communicatiemiddel dat informatie, gevoelens en ideeën overdraagt aan grote groepen over de materiële getuigenissen van de mens en zijn omgeving (Van Straaten, 2005). Deze omschrijving toont aan dat een tentoonstelling/expo een vorm van massacommunicatie is. Dit is een middel dat gericht is op grote groepen. Deze groepen (de expobezoekers) kunnen niet direct reageren op de inhoud van de tentoonstelling, maar kunnen bijvoorbeeld wel om extra uitleg vragen. Bij de keuze voor een tentoonstelling als geschikt communicatiemiddel zijn de speciale eigenschappen van een expo/tentoonstelling van essentieel belang. Voorwerpen staan centraal in een tentoonstelling. Voorwerpen op zich hebben weinig tot geen betekenis, maar dragen er juist veel in zich. Een vaas op zich is gewoon een vaas maar als de vaas in het koninklijk paleis stond dan is de vaas dus meer dan enkel een vaas want hij draagt betekenis met zich mee. Het is de tentoonstelling die de betekenis geeft aan de voorwerpen. Dit is dan ook de boodschap dat de ontwerper van een tentoonstelling wil overbrengen aan de bezoekers. De expo wordt weliswaar als communicatiemiddel gebruikt dat een voorwerp zo dicht bij je brengt, iets waar weinig andere communicatiemiddelen kunnen voor zorgen. Een tentoonstelling toont voorwerpen in hun ruimtelijke vorm. Ook andere dimensies zoals geur, klank en smaak komen soms aan bod. Ten slotte kan een waaier aan technische middelen gebruikt worden om een verhaal te vertellen (videomateriaal, maquettes, geluidsmateriaal, etc.) (Van Straaten, 2005). Een mini-expo is dus een tentoonstelling, maar op een kleinere schaal.

2.2 Doel

Als maker van een tentoonstelling stel je de vraag wat je wil bereiken bij de doelgroepen. Ten eerste wordt nagedacht over wat de bezoekers moeten weten en al kennen wanneer ze de tentoonstelling bezocht hebben (cognitieve doelstellingen). Ten tweede sta je stil bij de conatieve doelstellingen die je wil bereiken, 'Wat zouden de bezoekers moeten kunnen na het bezoek?' Ten derde, de affectieve factor: 'Wat wil je de bezoekers je expo of tentoonstelling laten beleven? Welk gevoel wil je bij hen teweegbrengen?' Met andere woorden in welk opzicht zou de houding van de bezoeker ten aanzien van het thema moeten veranderd zijn? Aan de hand van deze doelstellingen worden de vorm en inhoud van de expo/tentoonstelling bepaald. De doelstellingen die je vooropstelt, hebben altijd betrekking op het resultaat en op de doelgroep(en) (Van Straaten, 2005).

Een curator (tentoonstellingsmaker) houdt rekening met de mogelijkheden en wensen van de doelgroepen. Natuurlijk kunnen de doelen van de curator en de doelgroep afwijken van elkaar. De doelgroep kan bijvoorbeeld een schuilplaats tegen de regen willen terwijl de curator juist

de kunstbeleving wil stimuleren. Het is niet vanzelfsprekend dat bezoekers de weg volgen die de tentoonstelling aanwijst, want je bezoekers ervaren de tentoonstelling a.d.h.v. hun eigen verhaal. Curators moeten vaker het idee loslaten dat een bezoeker een passief wezen is en zijn gedrag bepaald kan worden, gestuurd door de expo. Als de inhoud en vorm van de tentoonstelling goed zit, wordt het doel dat de curator opstelt bereikt. 'Een tentoonstelling is een informele school met brave kinderen' om het zo te zeggen. Dit wordt ook wel 'curator controlled communication' genoemd. Het is realistischer om een bezoeker als actief te beschouwen. Hoe je jezelf gedraagt en wat je waarneemt als bezoeker, wordt niet enkel door de omgeving bepaald, maar ook door de bezoeker zelf. Hij maakt zijn eigen verhaal en zoekt zijn eigen weg. Dan is het dus de kunst om die weg, het verhaal van de bezoeker en de tentoonstelling samen te laten vallen. Als tentoonstellingsmaker mag je niet alle bezoekers over dezelfde kam scheert, want iedere bezoeker neemt zijn eigen verhaal met zich mee (Van Straaten, 2005).

2.3 Good practices

Er worden enkele good practices besproken die als inspiratiebron gebruikt worden om de mini-expo voor SerVies vorm te geven.

2.3.1 Mobiele expo

De mini-expo van Voor.ontwerp is een kunsteducatief toestel dat a.d.h.v. beeldende kunst en verschillende interactieve activiteiten jongeren zowel inspireert als bijleert over natuur en cultuur. Deze mobiele expo kan je huren (Voor.ontwerp, z.d.-a).

Concept

De mobiele expo is zoals de naam al zegt mobiel, een reizend apparaat dat verschillend beeldend werk toont aan publiek. Kunst wordt als middel ingezet in functie om bij te leren. Deze wijze van leren is zeer veelzijdig, het is actief, receptief, productief en reflectief. Bij deze expo is het ook belangrijk dat deze interactief is. Door creatieve opdrachten en spel wordt de wisselwerking met het publiek gestimuleerd. Daarnaast is de mobiele tentoonstelling via de vier overkoepelende thema's en de mini-bib zeer informatief. De doelgroep van de expo zijn jongeren van negen tot veertien jaar. Op de expo kunnen jongeren zowel zelfstandig en in groep aan de slag gaan want er is een gebruiksvriendelijke handleiding voorzien (Voor.ontwerp, z.d.-a).

Afbeelding 47: mobiele expo (Voor.ontwerp, z.d.-b.)

Praktische invulling

Er zijn vier overkoepelende thema's op de expo: Ik ben van Klei, woud, bio=logisch en cyclus. Bij elk thema is er minstens één beeldend werk, twee diepgaande vragen, een educatief spel en twee doe-opdrachten. In de mini-bibliotheek worden boeken gezet die gerelateerd zijn aan het thema. Daarnaast worden er ook enkele planten of andere vegetatie toegevoegd. Ten slotte is alle (knutsel)materiaal aanwezig voor de bijhorende doe-opdrachten (Voor.ontwerp, z.d.-a).

2.3.2 Mini-expo fotograaf Nevens

Afbeelding 48: fotograaf Y. Nevens bij zijn mini-expo (R.V., 2019)

Door Covid-19 zijn alle fototentoonstellingen afgelast. Fotograaf Nevens Y. vond een creatieve manier om toch zijn foto's te kunnen tentoonstellen. Hij startte een mini-expo op de parking van zijn fotostudio. Hij exposeert er foto's die de afgelopen twee jaar werden tentoongesteld op (inter)nationale tentoonstellingen. Wie een wandeling maakte kon eens passeren om de tentoonstelling eens te bekijken, natuurlijk met het volgen van de maatregelen zoals de anderhalve meter afstand (Van Den Houte, 2020).

2.3.3 Tentoonstelling de fietsvriendelijke wijk (bakfiets)

Afbeelding 49: wijk van de bakfiets (Fietsersbond, 2011)

Op de fietsvriendelijke wijk tentoonstelling in Utrecht staat er een voorbeeld van een bakfiets die omgetoverd is tot een expo.

In de tentoonstelling is de blikvanger de bakfiets genaamd 'Wijk voor de Bakfiets'. Deze toont teksten, foto's en videofragmenten met relevante informatie over de wijk en de mogelijkheid om te fietsen. Daarnaast kan er een miniquiz met vragen rond het fietsgebruik gespeeld worden a.d.h.v. zes luikjes (Fietsersbond, 2011).

2.3.4 De kunstkast

De kunstkast bevat vijf beelden van evenveel kunstenaars. Deze worden samengebracht in een kast, een mobiele tentoonstelling. Er is een mogelijkheid om deze aan te kopen, zorginstelling Pieter van Foreest heeft er twee gekocht. De zorginstelling trainen hun medewerkers en vrijwilligers zodat ze individueel en zelfstandig de kunstkast samen met de bewoners kunnen bekijken en bespreken wat ze zien (Beekmans, z.d.-b).

Afbeelding 50: de kunstkast (Beekmans, z.d.-a)

2.3.5 Mobibus

Afbeelding 51: De mobibus (Verkeeroopschool.be, z.d-a.)

De mobibus is een mobiele interactieve expo met tweede graad secundair onderwijs als doelgroep. In de bus komen er vijf thema's rond verkeer aan bod: dode hoek, duurzame mobiliteit, zichtbaarheid, fiets en bromfiets. Politiezones of gemeenten kunnen de bus reserveren, zo kunnen er kansen geboden worden aan secundaire scholen om langs te komen met klassen van het derde of vierde middelbaar (Verkeeroopschool.be, z.d.).

2.3.6 Conclusie

De meeste inspiratie werd gehaald uit de mobiele expo en uit de tentoonstelling fietsvriendelijke wijk. In deze good practices wordt er gewerkt via een thema waar er vragen over worden gesteld. Er zijn bovendien doe-opdrachten. De tentoonstelling maakt duidelijk dat een bakfiets een leuke, alternatieve methode is voor een mini-expo en dat een bakfiets mensen visueel kan aantrekken door bijvoorbeeld veel kleuren te gebruiken.

3. Mini-expo over SerVies en fijnstof

Het draaiboek van de mini-expo start vanuit het initiatief voor de tentoonstelling. Vanuit de initiatieffase vloeit de voorbereidingsfase waar de eerste globale voorbereiding worden genomen. Daarna in de uitwerkingsfase worden de eerste voorbereidingen verder uitgewerkt. Na deze fase komt de opbouwfase waar de plannen uit de vorige fasen effectief uitgevoerd worden en waarin de expo zijn fysieke vorm begint te krijgen. Wanneer de opbouw klaar is kan de voorlaatste fase van start: de openstelling, waar de expo tentoongesteld wordt aan het publiek. Wanneer de tentoonstelling eindigt kan er begonnen worden aan de afsluit van de mini-expo.

	Fase 1: Initiatief	Fase 2: Voorbereiding	Fase 3: Uitwerking	Fase 4: Opbouw	Fase 5: Openstelling	Fase 6: Afsluit
Inhoud	Thema Doelstelling Doelgroep	Inhoud Objecten Activiteiten	Selectie Schrijven teksten Activiteiten	Opbouw	Andere activiteiten	Evaluatie activiteiten
Organisatie	Locatie Partners	Materiaal	Vervoer Promo	Coördinatie Promo Beveiliging	Coördinatie Promo	Opslag Retour <u>leen</u> materiaal
Financiën	Budget	Begroting	Budgetbewaking	Budgetbewaking		

Tabel 18: fases van een tentoonstelling (Van Straaten, 2005)

3.1 Fase 1: initiatief

In de eerste fase, het initiatief, worden zowel het onderwerp als de aard van de expo afgebakend. Daarnaast worden ook al de doelstellingen en de doelgroep vastgelegd. Tevens wordt bepaald met welke partners je in zee gaat en waar de expo zal plaatsvinden. Bovendien wordt er al gekeken naar het budget dat je krijgt voor de expo. Ten slotte kan een initiatiefrapport in deze fase vorm krijgen (Van Straaten, 2005).

3.1.1 Thema

Het thema van de mini-expo is fijnstof en het project ‘SerVies’. Naast info over het project komt er dus ook allerlei info aan bod over fijnstof. Deze twee thema’s hangen zeer nauw samen, want het project SerVies gaat over fijnstof. Op welk thema de focus gelegd wordt, is afhankelijk van de situatie. Op openbare evenementen zoals Autoloze Zondag en congressen is het de bedoeling dat de focus gelegd wordt op het project en de fijnstofproblematiek globaal gezien. Bij de oogstmomenten zal de focus vooral op de fijnstofproblematiek liggen en zal er hierop dan ook dieper worden ingegaan. Beide thema’s kunnen samen aan bod komen tijdens de expo.

3.1.2 Doelstelling

De mini-expo heeft twee hoofddoelstellingen die afhankelijk zijn van de situatie: communiceren en informeren.

- **Communiceren**

Bij openbare evenementen zoals Autoloze Zondag is het doel van de mini-expo vooral communicatief. Met de mini-expo wordt het project bekend gemaakt voor het brede publiek. Via de mini-expo wordt er gecommuniceerd over het project en over de problematiek. Het project is namelijk vanuit een problematiek (de fijnstofproblematiek) ontstaan. Het doel is enerzijds om mensen te bereiken en hun kennis te laten maken met het project. Anderzijds is het doel om de fijnstofproblematiek binnen de stad naar buiten te brengen.

- **Informeren en motiveren**

Wanneer de mini-expo wordt meegenomen naar oogstmomenten heeft het als doel om mensen te informeren, want de mensen zijn al bereikt. Hier wordt de focus gelegd op de inhoud van de fijnstofproblematiek met als bijkomend doel om mensen bewust te maken over de problematiek (motiveren) en dat ze er ook iets aan kunnen doen. De mini-expo wil dus niet enkel informeren, wat het hoofddoel is, maar ook aanzetten tot gedragsverandering.

Daarnaast zijn er enkele praktische doelstellingen voor de mini-expo. De mini-expo moet voldoen aan enkele voorwaarden:

- Het moet transformeerbaar zijn, de mini-expo moet kunnen veranderen naargelang het doel en de locatie;
- Het moet mobiel zijn, de mini-expo moet gemakkelijk verplaatsbaar zijn;
- Er moeten interactieve elementen aanwezig zijn (zie punt 3.3.3).

De mini-expo kan gelinkt worden aan het I-change model, want het doel hier is enerzijds om bewustwording op te wekken. Zo kan er inzicht gecreëerd worden in de perceptie van mensen door vragen te stellen zoals: "Hoe erg vind jij deze problematiek?" Aan de hand van hun respons kan dan eventueel geprobeerd worden om mensen hun attitude te veranderen, door in gesprek te gaan met hen. Na het geven van informatie via de mini-expo, kunnen deze vragen eventueel opnieuw gesteld worden om te bekijken of er een verschil is in hun attitude. Anderzijds is het doel van de mini-expo om een communicatiemiddel te zijn. Als het I-change model namelijk van links naar rechts wordt overlopen, is het dan eigenlijk een werkingsmodel dat verklaart hoe men via het project gedrag kan veranderen.

3.1.3 Doelgroep

De doelgroep is afhankelijk van de situatie waar de mini-expo zich in bevindt. Wanneer de mini-expo op een openbaar evenement staat zoals Autoloze Zondag wil deze naast inwoners van de stad Brugge ook toeristen bereiken. Dit kunnen zowel geïnteresseerden als niet-geïnteresseerden zijn. Bij een congres zoals het Social Creativity congres van de hogeschool Howest is er een andere doelgroep, namelijk het publiek van het congres. Bij het Social Creativity congres zijn dit dan studenten, leerkrachten en stakeholders. Tevens is de doelgroep bij de oogstmomenten voornamelijk buurtbewoners en breed geïnteresseerden. Dieper hierop ingegaan zijn er verschillende specifieke groepen die er bereikt worden. Afhankelijk van het oogstmoment worden er scholieren (12 t.e.m. 17 jaar), jongvolwassenen (17 t.e.m. 26 jaar), volwassenen (25 t.e.m. 49 jaar) en buurtbewoners vanaf 50 jaar bereikt. Er moet ook rekening gehouden worden met de predispositionele factoren (I-change model) van de doelgroepen. Dit zijn 'voorbestede' factoren. Deze variabelen beïnvloeden het gedrag indirect, denk maar aan gedragsfactoren, psychologische factoren, biologische factoren (vb. geslacht) en sociaal-culturele factoren (vb. leeftijd, opleiding, SES) (Steenhaut, 2017). Daarom moet de mini-expo o.a. transformeerbaar zijn om aan de verschillende groepen tegemoet te komen.

3.1.4 Locatie

De mini-expo is mobiel dus er is geen sprake van één vaste locatie. De expo zal op meerdere plaatsen kunnen staan. De expo zal staan op straat op openbare events, op beurzen en congressen. Ook wordt de mini-expo meegenomen naar de oogstmomenten.

3.1.5 Partners

SerVies is een project van De Republiek in samenwerking met Handmade in Brugge. Daarnaast zijn er op internationaal-, Vlaams-, West-Vlaams-, regionaal- en lokaal niveau verschillende partnerships. Op internationaal niveau is er een samenwerking met SerVies Rotterdam. Op Vlaams niveau zijn er dan terug partnerships met Natuurpunt CVN. Op West-Vlaams niveau zijn er dan samenwerkingen met scholen zoals Howest, Vives en Syntra west, maar ook met de West-Vlaamse milieuorganisatie. Daarnaast wordt er samengewerkt op regionaal niveau met Vorming Plus regio Brugge. Ten slotte wordt er samengewerkt op lokaal niveau met Brugge dienst leefmilieu/stadslabo, Toekomst van Brugge, Kafé keramiek, Makers HIB, Klimaatpodium Brugge en de Veldkeuken.

Naast partners voor SerVies Brugge zijn er ook twee partnersteden: Leuven en Oostende. Partnerstad Leuven brengt stad Leuven, MaakLeerPlek, Leuven MinGate, Vorming Plus Oost-Brabant, LOGO Vlaams-Brabant, Leuvenair, KUL... met zich mee als partners. Partnerstad Oostende brengt samenwerkingen met stad Oostende, ZandZand, Vorming Plus Oostende-Westhoek, LOGO Brugge-Oostende... met zich mee.

3.1.6 Budget

Voor de expo is er vanuit de organisatie een budget voorzien. Door rekening te houden met het budget kan er een realistische mini-expo opgebouwd worden. Er kan eventueel gekeken worden voor sponsoring. Dit zou dan voornamelijk gevraagd worden bij de zaken waar er materiaal gehaald zal worden. Dit kan gaan over een korting op het aangekochte materiaal in ruil voor hun logo op eventuele flyers en op de mobiele expo.

3.2 Fase 2: voorbereiding

In deze fase wordt er onderzoek gedaan over de inhoud van de expo. In grote lijnen wordt er bekeken welke objecten er voor de expo gebruikt kunnen worden. Tevens wordt de taakverdeling en tijdsplanning samen met de begroting bepaald. De begroting wordt tijdens het verdere proces helemaal op punt gezet. Tijdens de voorbereidingsfase wordt de rode draad van de expo gevormd. Met een tentoonstellingsconcept kan je deze fase afsluiten. Dit bevat de rode draad (globaal), hoe je het verhaal verbeeld en wat je nodig hebt. Het laatste kan je omvatten als software en hardware. Met software worden de objecten, teksten en beeldmateriaal bedoeld en met hardware worden de tentoonstellingsmaterialen (panelen, lijsten...) bedoeld (Van Straaten, 2005).

3.2.1 Inhoud mini-expo

Het project SerVies en de fijnstofproblematiek worden op de mini-expo uitgelegd. Het doel is om de bezoekers te informeren en te sensibiliseren, maar ook om te communiceren. Deze zaken kunnen zeker aan bod komen:

- Wat is fijnstof?
- Fijnstof en de gezondheid?
- Oorsprong fijnstof?
- Waar vind je fijnstof?
- Welke alternatieven zijn er om fijnstof uitstoot te verminderen?
- Fijnstof in Brugge.
- Hoe kan je een fijnstofmeter maken?
- Hoe oogst je fijnstof?
- Het SerVies project.
- Fijnstofnormen: WGO vs. Europese normen.

Tevens zal er op een interactieve wijze een bevraging van de bezoekers op de expo te vinden zijn (zie punt 3.3.3).

De teksten in de mini-expo zullen beknopt blijven. Een hoofding, korte inleiding, één à twee alinea's tekst, een foto of schema en eventueel een verwijzing naar waar je extra info kan vinden over het onderdeel. Een aantal voorbeelden zijn toegevoegd (zie bijlage).

3.2.2 Objecten in de mini-expo

In de expo zal er voornamelijk tekst aanwezig zijn, maar wat fysieke elementen kunnen de expo meer kracht geven. Dus er zullen ook enkele objecten aanwezig zijn op de expo zoals:

- Een zelfgemaakte fijnstofmeter.

Om te tonen dat je er zelf eentje kan maken en wanneer er geen echte fijnstofmeter aanwezig is, is er toch een soort fijnstofmeter aanwezig. Op <https://www.growfunding.be/nl/bxl/luchtpijp> kan je een bouw pakket kopen om zelf een fijnstofmeter te maken.

- Een fijnstofmeter.

Hiermee kan fijnstof gemeten worden. Deze moeten wel gehuurd worden (ev. huurmeters.be).

- Kleurenindicatoren van hoeveelheid fijnstof.

Dit toont aan hoe schadelijk fijnstof is en maakt ook visueel duidelijk hoeveel fijnstof je kan binnen hebben.

- Posters van vorige oogstmomenten.

Om een voorbeeld te geven of als promotie om andere buurten aan te trekken om ook deel te nemen aan een oogstmoment.

- Fijnstof in een potje.

Dit maakt duidelijk hoe fijnstof er uit ziet. Dit voegt ook terug een visueel aspect toe aan de mini-expo.

- Materiaal waarmee fijnstof geoogst wordt.

Dit gaat mee met de oogstmomenten. Het materiaal kan gestockeerd worden in de mini-expo en meegenomen worden. Daarnaast kan het ook gebruikt worden om tentoon te stellen.

- Veiligheidsmateriaal (fluohesjes, mondmaskers...).

3.2.3 Activiteiten

In de expo worden er een aantal interactieve elementen geïntegreerd (zie 3.3.3). Zo kan er een manier zijn om op een stelling te kunnen stemmen en kan er gepolst worden naar de kennis van de bezoekers. Dit gebeurt door een vraag te stellen waar mensen op kunnen antwoorden door op een post-it hun antwoord te schrijven en op een bord te kleven. Deze activiteiten zijn er om de expo aantrekkelijker, aangener en interactiever te maken. Bovendien zorgen ze er ook voor dat de kennis van de deelnemers wordt vergroot en dat er misschien meer risicoperceptie zal ontstaan rond de fijnstofproblematiek. Ten slotte wordt er ook wat aan peer-to-peer learning gedaan. Via de mini-expo kunnen mensen onder andere met elkaar in discussie gaan over de inhoud en het thema en zo ervaringen en kennis over het thema doorgeven aan elkaar.

3.2.4 Materiaal

De expo moet mobiel zijn dus er zijn een aantal mogelijkheden die bekeken worden. De expo moet daarnaast ook voldoende groot zijn om op te vallen en om materiaal mee te kunnen nemen. Alles is afhankelijk van het budget. Volgende opties staan open: een bakfiets, fietskar en een bolderkar. Tevens moeten er ook andere materialen aangekocht worden om de bolderkar of bakfiets om te bouwen tot een aantrekkelijke en veranderbare tentoonstelling. Er zal verf, hout, schroeven etc. nodig zijn om de expo op te bouwen.

3.2.5 Begroting

Hierin komen alle kosten die gemaakt zouden worden voor de opbouw van de tentoonstelling en het materiaal dat geleend wordt.

3.3 Fase 3: uitwerking

Tijdens deze fase worden de definitieve ontwerpen van de expo gemaakt. Tevens worden de objecten, het beeldmateriaal, etc. definitief bepaald en worden de teksten concreter. Wanneer er externe opdrachten moeten worden gegeven zoals bijvoorbeeld voor de vormgeving is dit mogelijk in deze fase. Een externe vormgever kan betrokken zijn in de vorige fase voor het maken van een schets. Ten slotte wordt er nagedacht over eventuele promotie voor de expo (Van Straaten, 2005).

3.3.1 Selectie objecten

De selectie van de objecten is afhankelijk van waar de expo staat. De objecten moeten aanvullend zijn bij de inhoud, maar de inhoud is ook afhankelijk van waar de expo staat.

3.3.2 Schrijven van teksten

Zie bijlage.

3.3.3 Uitwerken activiteiten

- **Bevraging a.d.h.v. een vraag**

In de mini-expo komt er een bevraging. Op de expo kan er op een bord een vraag staan met daarnaast kistjes met daarop antwoorden. Er kan geantwoord worden door een pingpongballetje of iets dergelijks te leggen in de kist met volgens de persoon het juiste/meest passend antwoord.

Dit zijn mogelijke vragen met bijpassende antwoorden:

1. *Bent u geïnteresseerd in de milieuproblematiek, luchtvervuiling en/of fijnstofproblematiek?*

Leg een pingpongbal in één van deze vijf genummerde buizen met 1= helemaal niet interessant, 2= niet interessant, 3= neutraal, 4= interessant, 5 = heel interessant

2. *Hoe bezorgd ben je rond de fijnstofproblematiek?*

Leg een pingpongbal in één van deze vijf genummerde vakjes met 1= helemaal niet, 2= niet, 3= neutraal, 4= bezorgd, 5 = heel bezorgd

Na deze vraag kan er uitleg gegeven worden over fijnstof, over de (negatieve) effecten ervan. De bezoeker kan deelnemen aan enkele activiteiten. Na deze zaken kan de vraag rond bezorgdheid opnieuw bevestigd worden, op deze manier wordt de risico-perceptie berekend. Er kan ook onderzocht worden of de bezoeker iets heeft bijgeleerd.

3. *Vind je dat er genoeg initiatieven zijn om luchtvervuiling tegen te gaan?*

Leg een pingpongbal in één van deze vijf genummerde buizen met 1= helemaal niet, 2= te weinig, 3=net genoeg, 4= genoeg, 5 = zeer veel

4. ...

- **Interactieve opdracht over kennis**

Naast de vragen is er ook een kleine interactieve opdracht aanwezig op de mini-expo. Een voorbeeld hiervan is een plank waarop een vraag staat waarop iedereen kan antwoorden door hun antwoorden op post-its te schrijven en op het bord te plakken. Hier kan de voorkennis over het thema fijnstof al wat getest worden.

Mogelijke vragen:

- Wat weet jij al over fijnstof?
- Hoe kan je fijnstof verminderen?
- Wat stoot er veel fijnstof uit?
- Wat zou je over de streep trekken om meer op je fijnstofuitstoot te letten en wat zou je doen?
- Hoe lang denk je dat je moet rijden met de auto om deze hoeveelheid fijnstof (potje met fijnstof) te bekomen?
- Hoeveel fijnstof denk je dat er maandelijks aangemaakt wordt in Brugge?
- Doet u zelf al iets om luchtvervuiling/fijnstof te verminderen?
- Ken je specifieke organisaties die dit doen? → mogelijk om hier enkele te geven aan bezoeker
- ...

3.3.4 Vervoer

De expo is mobiel dus in de regio rond de Republiek kan de expo zich gemakkelijk verplaatsen. Voor verplaatsingen op langere afstand is het aangewezen om een bestelwagen te gebruiken bij het transport van de mini-expo.

3.3.5 Promo

Het project gaat normaal van start op 20 september 2020. Op deze dag wordt dan ook het project bekend gemaakt. Dit gebeurt niet eerder. Enkel een guerrilla actie zorgt voor de startdatum voor wat nieuwsgierigheid naar het project. Promo over de mobiele expo kan dus maar gebeuren vanaf de officiële start van het project. In deze fase wordt er dus nog geen promo gevoerd.

3.3.6 Budgetbewaking

Als er bijkomende kosten komen wordt er gekeken of er nog budget over is. Zo niet, dan wordt er gezocht naar een alternatief die binnen het budget past of naar een andere oplossing.

3.4 Fase 4: opbouw

Tijdens de opbouw van de expo wordt de nadruk gelegd op zowel technische als coördinerende werkzaamheden. Aandachtspunten hierbij zijn het bewaken van het budget, starten met promotie en registratie geleende materialen (Van Straaten, 2005).

3.4.1 Opbouw mini-expo

De mini expo wordt gebouwd wanneer de nodige materialen aanwezig zijn om eraan te werken. Er wordt natuurlijk rekening gehouden met de deadline van 15 september (om wat speling te hebben voor de officiële start).

3.4.2 Coördinatie

De leidinggevende van het project zorgt ervoor dat de juiste mensen de juiste taken vervullen en alles op tijd klaar is. Zorg dat er voldoende mensen aanwezig zijn, maak een planning.

3.4.3 Budgetbewaking

Als er bijkomende kosten komen, wordt er gekeken of er nog budget over is. Zo niet, dan wordt er gezocht naar een alternatief dat binnen het budget past. Dit kunnen bijvoorbeeld kosten zijn voor materiaal dat ontbreekt voor de opbouw of materiaal dat beschadigd geraakt tijdens de opbouw.

3.5 Fase 5: Openstelling

Wat er in deze fase gebeurt is evenredig met de vorige fase. In deze fase is de expo officieel geopend voor publiek.

3.5.1 Activiteiten

Bij alle evenementen of momenten waar de expo opengesteld wordt, worden alle activiteiten klaargezet voor gebruik.

3.5.2 Coördinatie

De leidinggevende zorgt ervoor dat de expo op tijd op locatie is en dat het op tijd opgesteld staat. De taken wie wat doet worden duidelijk verdeeld. Wie zet de mini-expo op? Wie houdt de mini-expo open en wanneer (tijdspanne)? Hoeveel personen zijn er nodig?

3.5.3 Promo

Er kan vanaf de opening promo over de expo gemaakt worden. Wanneer de expo voor de eerste keer tentoongesteld wordt dan kan er op de sociale mediakanalen van De Republiek en Handmade in Brugge een bericht geplaatst worden. Dit bericht bevat info over het project zoals wat, hoe en wanneer. Als de mini-expo op openbare evenementen of congressen staat kan er promo gemaakt worden waar het al staat. Daarnaast kan je ook plaatsen waar je staat bv. tijdens een oogstmoment om zo promo te maken voor het project zelf.

3.6 Fase 6: afsluit mini-expo

Tijdens de laatste fase, de afsluit, wordt de expo afhankelijk van de situatie afgebroken of opgeborgen. Daarnaast wordt de expo ook geëvalueerd zowel inhoudelijk als financieel. Om dit te doen kan er gewerkt worden met een checklist (Van Straaten, 2005).

3.6.1 Evaluatie van activiteiten

De activiteiten die plaatsvonden op de mini-expo worden samengebundeld en geëvalueerd:

- Heeft de mini-expo relevante info opgebracht?
- Zijn er veel mensen bereikt met de expo?
- Begrijpen de mensen wat er wordt uitgelegd?
- Vinden de mensen de tips nuttig? Zouden ze deze toepassen?

3.6.2 Opslag

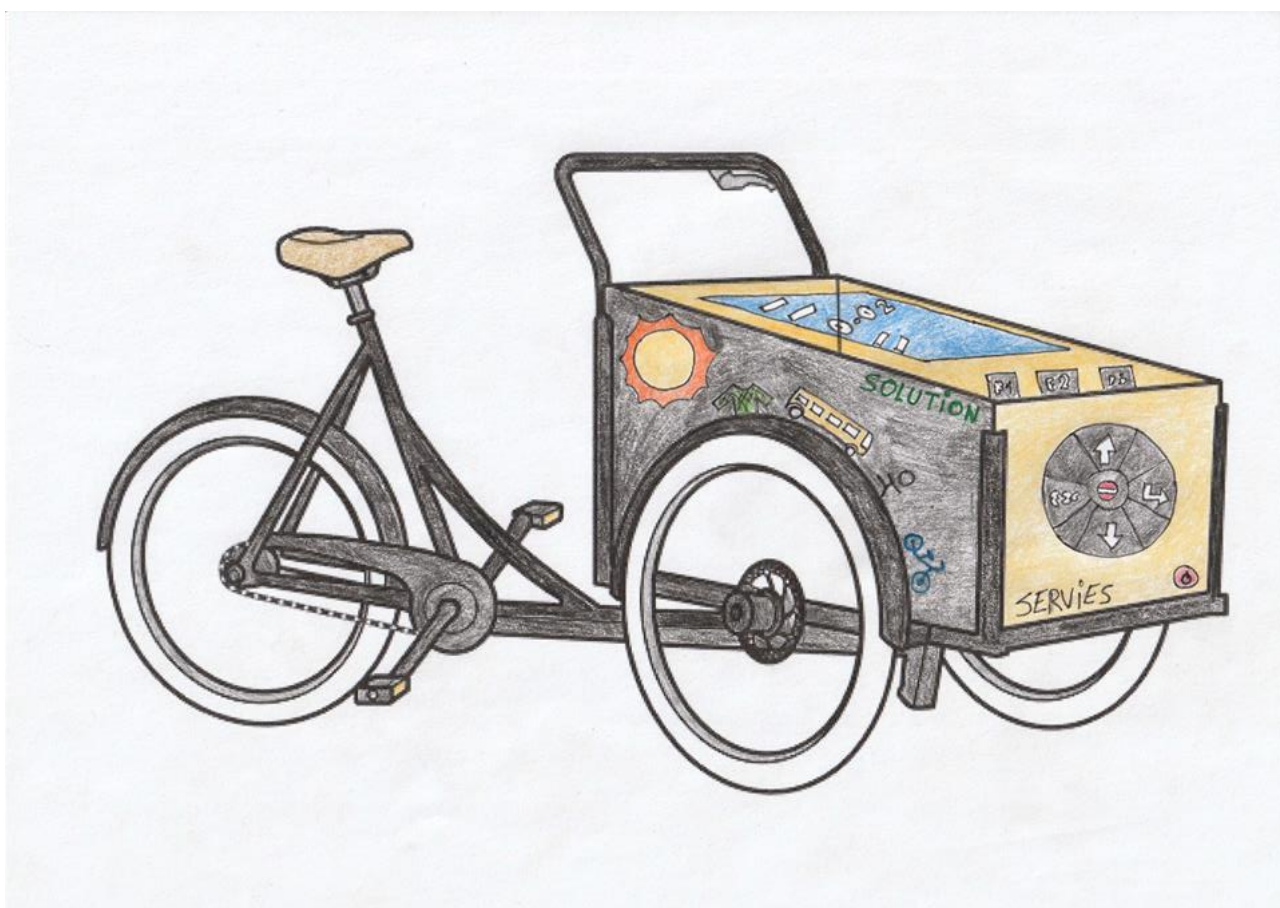
Afhankelijk van de situatie wordt de mini-expo volledig afgebroken of wordt deze opgeborgen voor later gebruik.

3.6.3 Retour

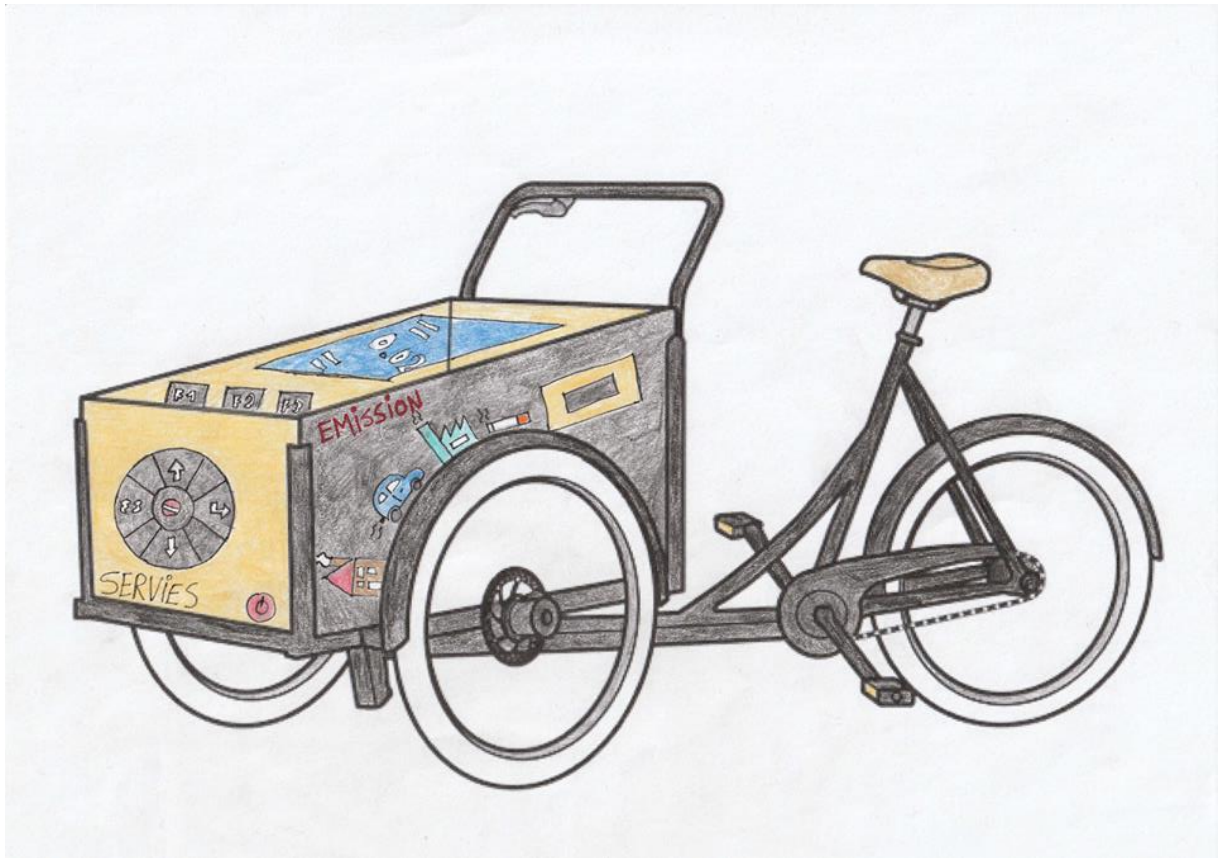
Het materiaal dat werd geleend wordt teruggebracht naar degene die de voorwerpen uitleende, hou hierbij zeker aandacht met de retourdatum van de objecten zodat er geen onnodige extra kosten komen (boetes).

4. Hoe ziet de mini-expo er uit?

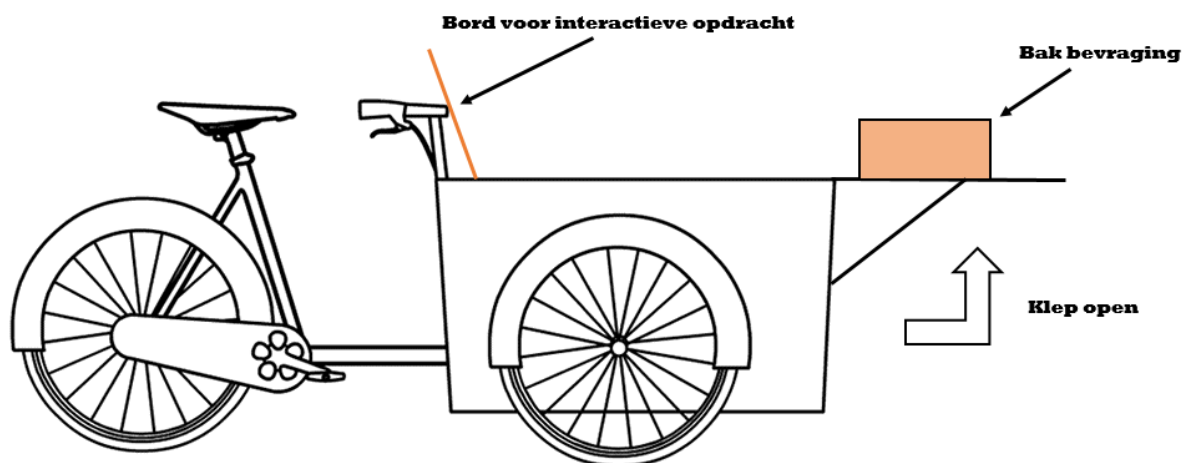
De mini-expo voldoet aan de drie waarden zoals beschreven wordt in 3.2.1. De bakfiets maakt de expo mobiel en deze past zeker binnen het budget van zevenhonderd euro. Een tweedehands bakfiets zou na wat zoeken te vinden zijn rond de vijfhonderd euro. Dan blijft er zo'n tweehonderd euro over om de bakfiets te transformeren naar een fijnstofmeter op wielen. De bakfiets in vorm van een fijnstofmeter past in het thema en doordat het een gele fijnstofmeter is, valt deze dan ook op.

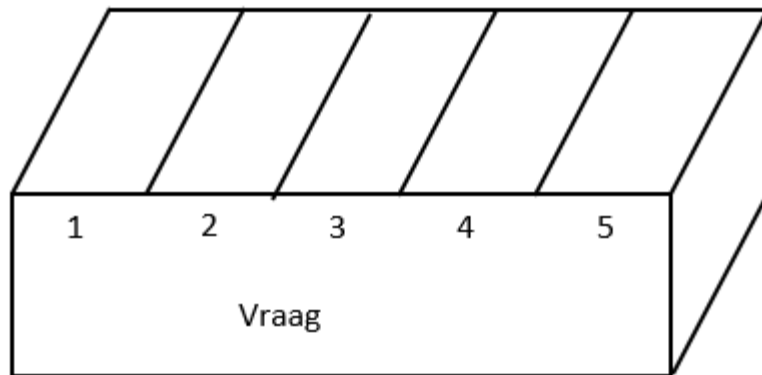
Beide zijanten van de bakfiets krijgen een thema gelinkt aan de uitstoot van fijnstof. Dit zorgt er ook voor dat de bakfiets niet eentonig blijft. De ene kant gaat over emission/uitstoot, a.d.h.v. een aantal afbeeldingen (auto, sigaret, industrie, kachel) worden er enkele voorbeelden gegeven van zaken die fijnstof uitstoten. De andere kant gaat over solutions/oplossingen: wat je kan doen om fijnstof te verminderen. Dit gebeurt ook a.d.h.v. een aantal afbeeldingen (een trui, de bus, een persoon die wandelt en een fiets) die geschilderd worden op de zijkant. De voorkant en de bovenkant van de bakfiets vormen de voorkant van een echte fijnstofmeter, met een scherm en een aantal knoppen. Met een houten plaat wordt de bovenkant dichtgemaakt zodat deze kan gebruikt worden tijdens de tentoonstelling. Om de bakfiets nog meer vorm te geven kunnen de knoppen van de fijnstofmeter met houtblokken bevestigd worden op de bakfiets. Het logo van SerVies komt er ook op om duidelijk de link te leggen met het project.

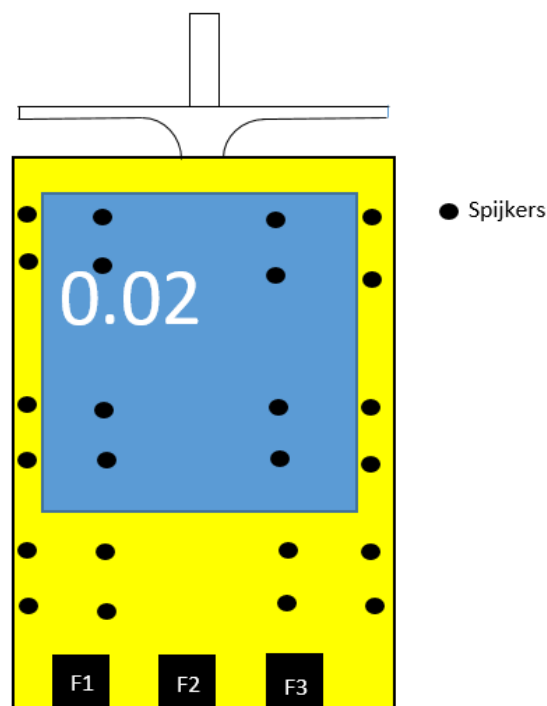
Er zijn ook interactieve elementen aanwezig op de mini-expo. Zoals punt 3.3.3 beschrijft zijn er twee interactieve elementen op de mini-expo: de bevraging en de opdracht. Om de opdracht mogelijk te maken, kan er een bord vastgezet worden op de bakfiets waarop de post-its kunnen geplakt worden en waarop de vraag kan genoteerd staan.

Daarnaast kan je een houten bak in vijf vakjes verdelen om te gebruiken tijdens de bevraging. Aan de bak kan je de vraag en per vak de antwoorden hangen. Door de pingpongbal in het vakje te leggen, dat refereert naar jouw antwoord, kan je de vraag beantwoorden. De voorkant van de bakfiets kan geopend worden zodat er tijdens de tentoonstelling extra ruimte gecreëerd wordt. Deze kan ook dienen om materiaal in te bergen of mee te nemen op verplaatsing.

Ten slotte is de mini-expo ook veranderbaar. Door spijkers te slaan op bepaalde plekken op de bovenkant van de bakfiets, kan je ervoor zorgen dat je geplastificeerde infobladen (zie bijlage) kan bevestigen op de mini-expo. Als je gaatjes maakt in de geplastificeerde bladen kan je deze gemakkelijk verwisselen en kan je bepalen welke info aan bod komt tijdens de mini-expo. Het is ook mogelijk om de objecten, die aanwezig zijn op de mini-expo te veranderen, want deze staan los op de tentoonstelling. De F1, F2 en F3 op onderstaande tekening zijn details van een fijnstofmeter.

5. Besluit

De mini-expo voldoet aan de drie voorwaarden die opgesteld werden door SerVies. De expo is zowel transformeerbaar, mobiel en interactief. Doordat de inhoud van de mini-expo kan aangepast worden aan de locatie is deze transformeerbaar. De bakfiets zorgt er daarnaast voor dat de mini-expo mobiel is en dus gemakkelijk te verplaatsen is. Via een bevraging en een kleine quiz wordt er ook een interactief luik toegevoegd aan de expo.

Daarnaast worden de verschillende doelen ook geïntegreerd in de tentoonstelling. De mini-expo bevat elementen waardoor zowel de doelstelling communiceren als informeren ingevuld worden. Omdat de inhoud van de mini-expo veranderbaar is, kan deze aangepast worden naargelang de doelstelling die worden nagestreefd. Daarnaast kan er via de inhoud ook de motiverende doelstelling vervuld worden. De inhoud van de mini-expo kan mensen motiveren om hun gedrag aan te passen doordat ze inzien dat de problematiek hun ook aangaat. Ten slotte zorgt het draaiboek ervoor dat de mini-expo via een stappenplan gemakkelijk gemaakt kan worden, dus dat de mini-expo niet enkel een papieren versie heeft, maar ook een fysieke versie krijgt.

6. Bronnenlijst

- AAaRGh. (z.d.). *Fijnstof klimaat luchtvervuiling ongeval* [cartoon]. Geraadpleegd van <http://www.aaargh.be/aaarghief?title=&page=10>
- Anwb. (2019). *Uitlaat roet* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.anwb.nl/auto/nieuws-en-tips/alles-over-uitstoot>
- Beekmans, R. (z.d.-a). *De kunstkast* [afbeelding]. Geraadpleegd van <http://www.beekmans.biz/berichten.html>
- Beekmans, R. (z.d.-b). *Rielle beekmans*. Geraadpleegd op 2 juni 2020, van <http://www.beekmans.biz/rielle.html>
- Bouwkampioen. (2018). *Woning ventileren* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.bouwkampioen.be/nl/blog/je-huis-ventileren-tijdens-herfst-en-winter/>
- Brugge. (2017). *Luchtkwaliteit: Brugge koploper in vergelijking met andere Vlaamse steden*. Geraadpleegd op 28 april 2020, via <https://www.brugge.be/luchtkwaliteit-brugge-koploper-in-vergelijking-met-andere-vlaamse-steden>
- Climatewebshop.com. (z.d.). *Qlima Pelletkachel Eleonora* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.climatewebshop.com/pelletkachel-eleonora-tot-200-m3.html>
- Coghe, D. (2019). *Brugge wil de luchtkwaliteit meten aan de hand van sensoren* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://kw.be/nieuws/samenleving/brugge-meet-luchtkwaliteit-en-geluid-met-sensoren/article-normal-390309.html>
- Fietsersbond.nl. (2011). [Afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.fietsersbond.nl/nieuws/tentoonstelling-de-fietsvriendelijke-wijk-geopend-in-utrecht-noordwest/>
- Fietsersbond.nl. (2011, 19 mei). *Tentoonstelling de fietsvriendelijke wijk geopend in Utrecht Noordwest*. Geraadpleegd op 29 mei 2020, van <https://www.fietsersbond.nl/nieuws/tentoonstelling-de-fietsvriendelijke-wijk-geopend-in-utrecht-noordwest/>
- Gerard Til Photo. (2019). *Beeld ter illustratie* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.hln.be/nieuws/binnenland/het-debat-moet-fietsen-met-oortjes-of-koptelefoon-verboden-woorden~a696f9d0/>
- Getty Images. (2020). *Roker* [afbeelding]. Geraadpleegd van https://www.standaard.be/cnt/dmf20200306_04879315
- Gezondheid.be. (2020). *Smog verkeersbord* [afbeelding]. Geraadpleegd van https://www.gezondheid.be/index.cfm?fuseaction=art&art_id=15394
- Gezondidee. (z.d.). [Afbeelding]. Geraadpleegd van <https://gezondidee.mumc.nl/fijnstof-eeen-sluipmoordenaar>

- Steenhaut, S. (2017). *Gedragsverandering vanuit een gezondheidspsychologisch perspectief* [cursus]. Kortrijk: Vives SAW
- Thie, M. (2016). *Luchtzuiverende plant* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/10/02/werken-luchtzuiverende-planten-echt-4535771-a1524469>
- Van Den Houte, C. (2020, 19 april). *Fototentoonstellingen afgelast, dus start fotograaf mini-expo op eigen parking*. Geraadpleegd op 29 mei 2020, van <https://www.hln.be/in-de-buurt/denderleeuw/fototentoonstellingen-afgelast-dus-start-fotograaf-mini-expo-op-eigen-parking~a3a7c519/>
- Van Hees, W., Avonts, D. (2018). *Grote vragen over fijnstof*. Antwerpen: Polis.
- Van Straaten, B. (2005). *Een tentoonstelling maken (syllabus)*. Zupthem. Nederland: Haarlem.
- Veldhuizen, R. (2018). *Schoorsteen* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/wetenschap/houtkachel-vervuilt-meer-dan-zes-vrachtwagens-klopt-dit-wel~b163c3c2/>
- Verkeersschool.be. (z.d.-a). [Afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.verkeersschool.be/projecten/mobibus/fotos/>
- Verkeersschool.be. (z.d.-b). *Mobibus*. Geraadpleegd op 2 juni 2020, van <https://www.verkeersschool.be/projecten/mobibus/>
- Vmm. (2018). *Infografiek fijnstof* [afbeelding]. Geraadpleegd van https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof/infografieken/fijn-stof/image_view_fullscreen
- Vmm. (z.d.-a). *Grens- en advieswaarden*. Geraadpleegd op 11 juni 2020, van <https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof/grens-en-advieswaarden-fijn-stof?>
- Vmm. (z.d.-b). *Kaart luchtkwaliteit* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.vmm.be/nieuwsbrief/maart-2018/nieuwe-kaarten-luchtkwaliteit>
- Vmm. (z.d.-c). *Schema PM waarde* [afbeelding]. Geraadpleegd van <https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof/grens-en-advieswaarden-fijn-stof?>
- Voorontwerp. (z.d.-a). *MOBIELE EXPO*. Geraadpleegd op 29 mei 2020, van <http://voorontwerp.com/mobiele-expo>
- Voorontwerp. (z.d.-b). *Mobiele expo* [afbeelding]. Geraadpleegd van <http://voorontwerp.com/mobiele-expo>

7. Bijlage

Bijlage 1: voorbeeldteksten voor op de mini-expo.

WAT IS FIJNSTOF?

Fijnstof is een verzamelnaam voor alle koolstofdeeltjes die in de lucht zweven, maar die je niet kunt zien.

Zichtbaar 'stof' is dus geen fijnstof, maar tussen die grotere zichtbare deeltjes kunnen niet-zichtbare fijnstofdeeltjes zweven. Grove stofdeeltjes zorgen voor het prikkelen van de slijmvliezen van ogen, neus, keel en sinussen, met als gevolg tranende, rode ogen, hoesten, kriebel in de keel, niezen en een lopende neus (Van Hees & Avonts, 2018).

Fijnstof bestaat uit zeer kleine deeltjes die aanwezig zijn in de lucht. We spreken meestal over PM10 en PM2,5 (Particulate Matter). Dat staat voor deeltjes die kleiner zijn dan 10 of 2,5 micrometer. Hoe kleiner het fijnstofdeeltje, hoe dieper het doordringt in de longen en hoe schadelijker het is voor de gezondheid.

De allerkleinste deeltjes, ultrafijnstof, kunnen makkelijk worden opgenomen in het bloed. Deze kunnen naar de hersenen dringen en zelfs naar de placenta bij een zwangere vrouw. Doordat ze zo klein zijn, kunnen ze ook diep doordringen in de longen en zijn ze dus algemeen schadelijk voor de gezondheid (Van Hees & Avonts, 2018) (Brugge, 2017).

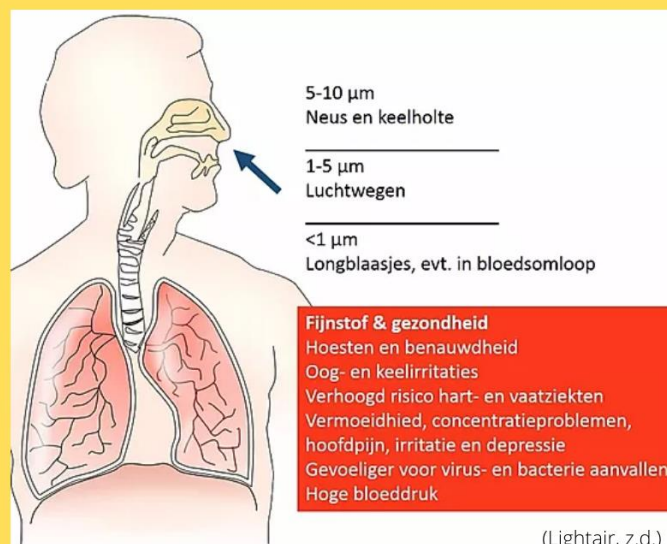
Meer info op: <https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof/wat-is-fijn-stof>

FIJNSTOF EN DE GEZONDHEID!

Fijne koolstofdeeltjes komen het makkelijkst het lichaam binnen via de ademhalingswegen. Om zich te beschermen bedekken slijmvliezen zich met een slijmlaag. Vooral in de bovenste luchtwegen (keel, neus, sinussen, luchtpijp) is veel slijm aanwezig. Stofdeeltjes blijven daarin kleven en door kuchen, snuiven en hoesten komt het in de keel terecht, waarna men deze kan doorslikken. Het stof zit dan niet meer in de luchtwegen. Fijnstof is niet alleen koolstof, maar bevat ook complexe chemische verbindingen of zware metalen. De allerkleinste stofdeeltjes blijven plakken in onze longen en vinden hun weg langs onze bloedcellen naar de hersenen. Alsmar meer mensen krijgen lymfklierkanker (want door de ontstekingsreactie van de longen gaan de fijn stofdeeltjes naar de lymfeklieren), longaandoeningen (zoals kortademigheid, astma)... (Van Hees & Avonts, 2018).

“Fijnstof is een sluipmoordenaar”

(Gezond idee, z.d.)

De permanente aanwezigheid van fijnstof in de lucht verkorte in 2018 ieders leven met negen maanden. Nu loopt dit zelfs al op tot één jaar. Zwakkere mensen kunnen zelfs tot tien jaar eerder sterven door deze gezondheidsproblematieken.

Recent onderzoek toont aan dat de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging veel ernstiger zijn dan eerder aangenomen. Luchtvervuiling zorgt, enkel in Europa, jaarlijks voor 800.000 vroegtijdige overlijdens. 6% van de hartaanvallen is toe te schrijven aan luchtvervuiling, en een op de vijf gevallen van longkanker. Hoe meer vervuiling en hoe langer men woont in een vervuilde omgeving, hoe minder levensjaren een mens zal hebben. In België en Nederland sterven tien tot dertien keer meer mensen aan de gevolgen van luchtvervuiling dan door verkeersongevallen (Van Hees & Avonts, 2018).

Meer info op: <https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof/fijn-stof-en-je-gezondheid>

OORSPRONG FIJNSTOF?

In het huis is een sigaret roken de grootste bron van fijnstof. Na het roken van een sigaret kan de lucht binnenshuis urenlang tot honderdmaal de WHO gezondheidsgrens overschrijden. De tweede grootste boosdoener is de houtkachel. Bij de houtverbranding, als het fijnstof uit de schoorsteen komt, wordt het over een grotere oppervlakte verspreid door de wind. In een smalle straat met rijhuizen kan de rook van houtverbranding op die manier aanleiding geven tot hogere concentraties fijnstof dan gemotoriseerd fijnstof.

Een groot deel van het fijnstof komt uit het buitenland. Bovenop de buitenlandse bijdrage komt de regionale, stedelijke en de lokale bijdrage in de straat. Vooral de bijdrage in de straat wordt bepaald door het verkeer. Ook de verwarming van gebouwen draagt op lokaal vlak sterk bij tot de luchtkwaliteit (Brugge, 2017).

Fijnstof uit de uitlaat van auto's hangt dicht bij de grond. Hoe lager bij de grond, hoe hoger de concentratie fijnstof. Hoe sneller men rijdt, hoe meer fijnstof er vrijkomt. Wie trager rijdt spaart banden en remschijven. Deze onderdelen slijten dan minder snel en deze verspreiden dan minder slijtage fijnstof. Anticiperend en zuinig rijden dragen dus ook bij tot minder fijnstof. Voetgangers naast de weg ademen het fijnstof meteen in. Dieren en kinderen ademen het meest fijnstof in omdat zij zich dicht bij de grond bevinden. Als er weinig tot geen wind is lopen deze concentraties hoog op. Soms tot honderd keer boven de gezondheidsgrens van de wereldgezondheidsorganisatie (WHO) (voor PM_{2,5} is dat 10 mcg/m³) (Van Hees & Avonts, 2018).

“SMOGALARM!! Tegenwoordig gebruiken we de term bij alle situaties met verhoogde fijnstofconcentraties over een ruim gebied”

(Vlaamse Milieumaatschappij, z.d.)

Dit is een situatie die in Vlaanderen geregeld voorkomt. Het fenomeen doet zich voor wanneer er weinig wind is. Bij weinig wind wordt de aanwezige vervuiling in de lucht weinig verdunt. Smog komt ook heel vaak voor in de wintermaanden. Het gaat dan ook vaak samen met temperatuursinversie. Dit wil zeggen dat er zich een warmere luchtlaag vormt bovenop de koudere lucht die zich dichtter bij de grond bevindt. Door deze warme laag blijft de vervuiling hoofdzakelijk in deze onderste koudere laag zitten en is er weinig verdunning. Zo kan de concentratie fijnstof hier heel sterk oplopen (Vlaamse Milieumaatschappij, z.d.).

In Vlaanderen treedt het smogalarm in werking wanneer de fijnstofmodellen (dit zijn schema's die op voorhand uitgewerkt zijn) minstens twee dagen na elkaar een gemiddelde voorspellen dat te hoog is (meer dan $70 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Met dit smogalarm wil Vlaanderen een waarschuwing sturen naar mensen die gevoelig zijn aan fijnstof en hen waarschuwen voor de schadelijke effecten van dergelijke hoge concentraties. Tijdens een smogalarm mag men slechts 90 km/u rijden op snelwegen. Hierdoor wordt de uitstoot aanzienlijk verminderd (Vlaamse Milieumaatschappij, z.d.).

(Smogverkeersbord, 2020.)

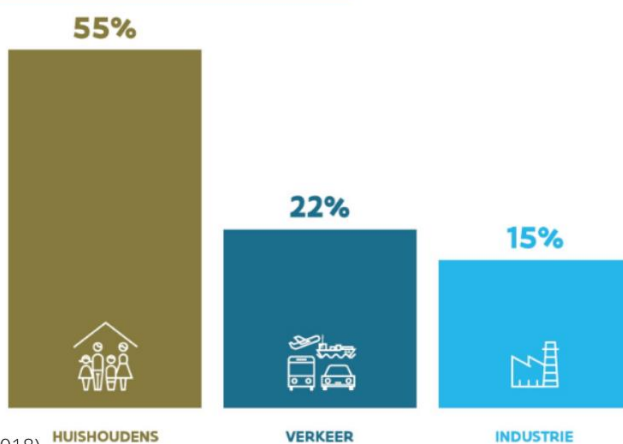
JAARGEMIDDELDE

Mag volgens de EU $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ bedragen. De Wereldgezondheidsorganisatie hanteert een strengere advieswaarde, nl. $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$

(Vmm, 2018)

BELANGRIJKSTE BRONNEN VAN UITSTOOT

(Vmm, 2018)

Meer info op: <https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof/smogalarm>

(Anwb, 2019.)

(Servies, z.d. b)

(Thie, 2016)

(Kraak, 2016)

VINDPLAATS FIJNSTOF!

Als het warmer is, stijgen de deeltjes in de lucht. Zo waaien ze meer weg. Uiteindelijk belanden de deeltjes door de zwaartekracht terug op de bodem. Deze worden weggespoeld met het regenwater. Fijnstof dat niet in de lucht zweeft, maar op de bodem ligt, is 'geneutraliseerd'. Dit fijnstof kan niet meer ingeademd worden. Bladeren van planten en bomen trekken fijnstof aan. Als het fijnstof op de planten terecht komt, wordt dit afgespoeld met regenwater. Dan is er opnieuw plaats voor nieuwe fijnstofdeeltjes om op de planten te belanden.

Groene vegetatie aan de gevels van gebouwen langs een street canyon kan de luchtkwaliteit voor de bewoners verbeteren. Ook kamerplanten zorgen voor een gezondere binnenlucht (Van Hees & Avonts, 2018).

Fijnstof bevindt zich ook in tunnels omdat daar veel auto's rijden. Uit onderzoek blijkt dat de concentratie fijnstof aan het eind van de tunnel drie keer hoger is dan in het begin van de tunnel. Van ultrafijnstof (black carbon) is de concentratie aan het einde twintig keer hoger dan in het begin van de tunnel (Van Hees & Avonts, 2018).

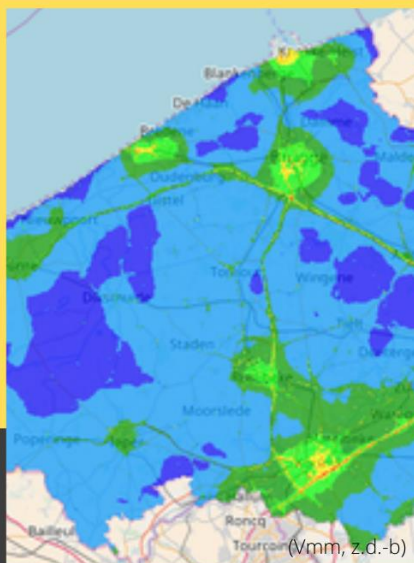
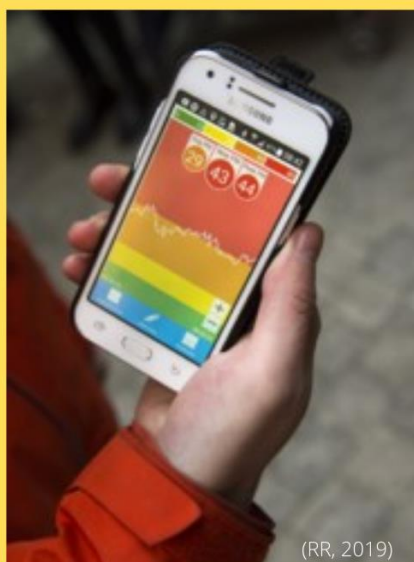
FIJNSTOF IN BRUGGE?!

Sinds 2006 meet Stad Brugge op intensieve manier de luchtkwaliteit (fijnstof) in binnenstad en omgeving. In dit jaar werd er terwijl een studie uitgevoerd door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (Vito) in opdracht van de Stad Brugge om de invloed van het verkeer op de luchtkwaliteit in Brugge (binnenstad en omgeving) te meten. Uit deze studie bleek dat de luchtkwaliteit niet voldeed aan de Europese richtlijnen (Brugge, 2017).

Het stadslabo in Brugge startte in 2008 met eigen metingen. De metingen werden uitgevoerd op verschillende locaties voor kortere periodes en in de tijd uitgebreid tot langere periodes op eenzelfde locatie met meerdere toestellen (sinds 2014) in functie van de knelpunten die door het Vito werden aangebracht. Tot op heden werden er een 60-tal locaties onderzocht. Stad Brugge heeft ook haar eigen officiële meetpunten en zelfs een mobiele meetfiets (Brugge, 2017).

De schepen van leefmilieu, Mieke Hoste stelde in 2017 vast dat de luchtkwaliteit in Brugge voor de gecontroleerde locaties tussen de periode van 2011 tot 2017 voldoen aan de Europese richtlijnen, wat betreft de fijnstofconcentratie PM10 en PM2,5. Er werd zelfs een verbetering van de luchtkwaliteit vastgesteld. Met andere woorden: de bewoners in Brugge ademen gezondere lucht dan tien jaar geleden (Brugge, 2017).

Meer info op: <https://www.brugge.be>

(Gerard Til Photo, 2019)

(Climatewebshop.be, z.d.)

(Bouwkampioen, 2018)

TIPS VOOR JE GEZONDHEID EN FIJNSTOFUITSTOOT!

Er zijn een groot aantal zaken die je kan doen om zelf je steentje bij te dragen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Daarnaast zijn er ook een aantal zaken waarmee je rekening kan houden om gezonder te leven. Dit zijn een aantal voorbeelden wat je kan doen:

Laat de auto vaker staan! Neem het openbaar vervoer, carpool of neem je fiets.

Verminder het gebruik van je houtkachel of vervang deze door een pelletkachel.

Ventileer je woning regelmatig.

Vermijd drukke wegen.

Steek geen vuurwerk af.

Let op je rijstijl (Milieu centraal, z.d.).

Meer tips en info op:
<https://www.milieucentraal.nl/in-en-om-het-huis/gezonde-leefomgeving/luchtvervuiling/>

WAT IS SERVIES?

SerVies is een participatief sensibiliseringsproject naar Rotterdams voorbeeld (<https://www.ser-vies.nl>). De bedoeling is om een servies te ontwikkelen dat gekleurd wordt met een glazuur gemaakt van fijnstof. Het idee is om visueel weer te geven hoe veel fijnstof de Bruggeling gemiddeld inademt wanneer hij 25, 45, 65 of 85 jaar in Brugge leeft, met een servies als bijzondere matrix van data als resultaat. Op die manier wordt de fijnstofproblematiek toegankelijk en tastbaar gemaakt en het bewustzijn ervan vergroot bij het grote publiek.

Met het servies is het de bedoeling om mensen aan het denken te zetten, over de rol die je kan spelen in het thema luchtkwaliteit. Hierbij gaat het over het belang vinden dat iedereen ademt (SerVies, z.d.-a).

De bedoeling van het project om verschillende werelden opzettelijk of toevallig in contact te laten komen met elkaar (SerVies, z.d.-a).

Ten eerste is er expertise nodig bij de ontwikkeling van het servies in de stad wordt betrokken en gekregen; die van de luchtkwaliteit, maar ook die van de keramisten. Daarnaast wordt er ook samengewerkt met partijen en organisaties die al bezig zijn rond het onderwerp (SerVies, z.d.-a).

(SerVies, z.d.-e)

(SerVies, z.d.-d)

(SerVies, z.d.-c)

(SerVies, 2018a)

(SerVies, 2018b)

(SerVies, 2019)

SERVIES

Tijdens de fijnstofvoogst kunnen er ontmoetingen plaatsvinden tussen deelnemers van het oogstmoment en toevallige passanten. Dit kan interesse opwekken bij de toevallige passanten. Daarom worden er drukke straten waarlangs er veel mensen wonen of passeren gekozen voor de oogstmomenten. De plekken worden ook gekozen a.d.h.v. de graad van luchtvervuiling in de straat en waar deze dan ook kan verbeteren (SerVies, z.d.-a).

Doe jij ook mee? Jij als belanghebbende om te ademen (zoals iedereen), kunt meedoen aan dit project. Dit kan op verschillende manieren. Neem een kijkje op [ser-vies.nl/doe-mee/](https://www.ser-vies.nl/doe-mee/) waar je de verschillende mogelijkheden kan terugvinden (SerVies, z.d.-a).

EEN SERVIES GEKLEURD MET FIJNSTOF,
DURF JIJ ERVAN TE ETEN?

Meer info op: <https://www.ser-vies.nl/>

FIJNSTOFNORMEN: WGO VS. EUROPESE NORMEN

De luchtkwaliteitsresultaten worden getoetst aan de grens- en advieswaarden voor fijn stof (Vmm,z.d.-a).

PM10

De Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) heeft voor PM10 strengere advieswaarden opgesteld dan de Europese grenswaarden. Dit komt doordat de WGO zich baseert op gezondheidsstudies en houdt dus geen rekening met de haalbaarheid en/of economische belangen. Volgens de WGO is er voor fijnstof geen veilige drempelwaarde waar er geen nadelige effecten voorkomen. Dat wil zeggen dat minder stof steeds beter is. Wat de Europese waarden ook verschillend maakt van de waarden van de WGO is dat de Europese grenswaarden wettelijk bindend zijn. Bij een overschrijding moet Vlaanderen actieplannen opmaken die garanderen dat in de toekomst de grenswaarden gehaald kunnen worden (Vmm,z.d.-a).

PM ₁₀	Onderwerp	Middelingstijd	Doelstelling
EU-richtlijn 2008/50/EG*	Grenswaarde	1 dag	50 µg/m ³ ; max. 35 overschrijdingen per jaar
		1 jaar	40 µg/m ³
WGO	Advieswaarde	1 dag	50 µg/m ³ ; max. 3 overschrijdingen per jaar
		1 jaar	20 µg/m ³

* Sinds 1 januari 2005 moet de grenswaarde voor PM₁₀ gerespecteerd worden.

(Vmm,z.d.-c)

PM2,5

Ook voor PM2,5 zijn er Europese grenswaarden en advieswaarden van de WGO. De WGO-waarden zijn ook hier strenger dan de Europese waarden (Vmm,z.d.-a).

Voor PM2,5 stelt Europa een gemiddelde blootstellingsindex (GBI) van 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (2015). Tegen 2020 legt Europa ook een procentuele vermindering op van de GBI om de lidstaten verder te stimuleren om verdere inspanningen te doen waar de grenswaarde gerespecteerd wordt. Dit heeft het doel om een gezondheidseffect te creëren voor een veel grotere groep burgers (Vmm,z.d.-a).

De mate van vermindering die te behalen is tegen 2020 is afhankelijk van de GBI van 2010 of 2011. Hoe hoger het gemiddelde in het startjaar was, hoe meer lidstaten er moeten verminderen. Voor de meeste lidstaten bedraagt de vermindering 15 of 20 % (Vmm,z.d.-a).

Vlaanderen berekent op basis van de metingen op stedelijk plaatsen de gewestelijke gemiddelde blootstellingsindex (GGBI), in 2011 bedroeg deze 19,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Dat betekent een vermindering van 20% die nagestreefd moet worden tegen 2020. Dus de GGBI mag dus tegen 2020 in Vlaanderen maximaal 15,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ bedragen (Vmm,z.d.-a).

PM _{2,5}	Onderwerp	Middelingstijd	Doelstelling
EU-richtlijn 2008/50/EG	Grenswaarde	1 jaar	25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ vanaf 2015
	Indicatieve grenswaarde *		20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ vanaf 2020
WGO	Advieswaarde	1 dag	25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; max. 3 overschrijdingen per jaar
		1 jaar	10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

(Vmm,z.d.-c)

Meer info op: <https://www.vmm.be/lucht/fijn-stof/grens-en-advieswaarden-fijn-stof?>

Bijlage 2: Evaluatietool

Bij iedere vraag kan de deelnemer antwoorden aanduiden en uitleg geven over hun antwoordkeuze. Deze tool moet worden afgedrukt om in te vullen. Deelnemers hoeven hun naam niet in te vullen. Dit is anoniem. Aan de hand van deelnemers feedback via deze evaluatietool, kan het project geoptimaliseerd worden.

ACTIVITEITEN VOOR EN NA DE FIJNSTOFOOGST

Vraag 1: Wat vond u van de besproken thema's in de activiteit voor de fijnstofogst?

Heel makkelijk	Makkelijk	Gewoon	Moeilijk	Heel moeilijk
Uitleg:				

Vraag 2: Heeft u het gevoel dat er rekening werd gehouden met uw inbreng bij de activiteit voor de fijnstofogst?

Ja	Nee
Uitleg:	

Vraag 3: Heeft u het gevoel dat er rekening werd gehouden met uw inbreng bij de activiteit na de fijnstofogst?

Ja	Nee
Uitleg:	

TIJDENS DE FIJNSTOFOOGST

Vraag 4: Wat vond u van de fijnstofvoogst?

Heel leuk	Leuk	Gewoon	Saai	Heel saai
Uitleg:				

Vraag 5: Hoe informatief vond u de fijnstofvoogst?

Heel informatief	Informatief	Matig informa- tief	Niet informatief	Helemaal niet informatief
Uitleg:				

Vraag 6: Heeft u het gevoel dat er rekening werd gehouden met uw inbreng **tijdens de**
fijnstofvoogst?

Ja	Nee
Uitleg:	

ALGEMEEN

Vraag 7: Wat vond u goed aan de activiteiten? Leg uit.

--

Vraag 8: Wat kon volgens u beter aan de activiteiten? Leg uit.

--

Vraag 9: Wat vond u van de duur van de bijeenkomst?

Te lang	Lang	Goed	Kort	Te kort
Uitleg:				

Vraag 1: We willen polsen naar de moeilijkheidsgraad. Wanneer de thema's te moeilijk of makkelijk zijn, kunnen de thema's aangepast worden voor de volgende activiteit.

Vraag 2: De inbreng van de deelnemers tijdens de activiteit is belangrijk bij participatiemethodieken. Wanneer er te weinig rekening wordt gehouden met de inbreng van de deelnemers, zullen de begeleiders en vrijwilligers daar meer op moeten inzetten (dit kan bijvoorbeeld door meer vragen stellen).

Vraag 3: Zie vraag 2.

Vraag 4: Het is de belangrijk dat de deelnemers een aangename tijd hebben zodat er positieve reclame over het project gemaakt wordt.

Vraag 5: Het is de bedoeling dat de kennis van de deelnemers over de thematiek (fijnstof) vergroot. Als de deelnemers dit niet als informatief genoeg ervaren, moet dit aangepast worden door meer details of theorie aan bod te brengen.

Vraag 6: Zie vraag 2.

Vraag 7: Wat goed is aan de activiteit, moet zeker worden behouden.

Vraag 8: Deelnemers kunnen verbeterpunten meedelen. Hier wordt ook rekening mee gehouden. Wanneer deelnemers aanhalen dat ze bijvoorbeeld dorst hadden, kan de volgende keer drank worden voorzien of kan meegedeeld worden aan de deelnemers dat ze zelf hun drank moeten voorzien.

Vraag 9: Wanneer de activiteit te lang of kort is, kan deze ingekort of verlengd worden (bv. strakker schema hanteren, kortere wandeling...).

Bijlage 3: Attitudebevraging

Naam/Bijnaam/Initialen:

Kies één van de 5 antwoordmogelijkheden bij de volgende zinnen/ stellingen en plaats een kruisje (X) in het kader.

- 1 = Ik ga helemaal niet akkoord.
- 2 = Ik ga niet akkoord.
- 3 = Ik weet het niet.
- 4 = Ik ga akkoord.
- 5 = Ik ga helemaal akkoord.

	1	2	3	4	5
Het is belangrijk om de fijnstofuitstoot te verminderen.					
Ik wil graag zelf iets doen om de concentraties fijnstof te verminderen.					
Ik ben geïnteresseerd in de fijnstofproblematiek					
Ik leer graag meer bij over fijnstof.					
Ik wil anderen motiveren om hun fijnstofuitstoot te verminderen.					

Bijlage 4: Tabel met contactgegevens van alle organisaties van de buurten

Vereniging	Adres	Telefoon/e-mailadres
1. Zeebrugge		
Buurtcentrum d'Oude Stoasie (OCMW)	Venetiëstraat 1, 8380 Zeebrugge	Telefoon: 050 32 63 40 E-mail: oudestoasie@mintus.be Website: https://www.ocmw-brugge.be/d-oude-stoasie-dienstencentrum
VTI (middelbare school)	Ploegstraat 38, 8380 Brugge	Telefoon: 050 55 96 10 E-mail: info@vtizeebrugge.be Website: https://www.vtizeebrugge.be/
Zeescouts Stella-Maris Zeebrugge	Ploegstraat 26, 8380 Brugge	Contact via site: https://zeescoutszeebrugge.be/contact/ Website: https://zeescoutszeebrugge.be/
Scouts en Gidsen Zannekin-Blauwvoet Blankenberge	Zeebruggelaan 162, 8370 Blankenberge	Telefoon Wisse Willem (groepsleiding): 0499 36 33 77 en van Gaetan Paepe (groepsleiding): 0479 04 33 08 E-mail van groepsleiding: groepsleiding@scoutsblankenberge.be Website: scoutsblankenberge.be
2. Houtkaai		
Liberaal vakbond ACLVB	Houtkaai 23 0001, 8000 Brugge	Telefoon: 050/33.25.97 E-mail: brugge@aclvb.be Website: https://www.aclvb.be/nl
Condek bvba	Res. Ter Steen I Steenkaai 32/A1 8000 Brugge	Telefoon: 050 / 32 06 16 E-mail: info@condek.be Website: https://www.condek.be/
Examencentrum KM Brugge	Monnikenwerve 204, 8000 Brugge	Telefoon DHR. C. Grymonprez:: 050 45 70 80 Website: km.be
Verimpex	Monnikenwerve 72, 8000 Brugge	Telefoon: +32 50 320 866 E-mail: verimpex@verimpex.eu Website: https://www.verimpex.be/nl/home/1
3. Vlamingdam		
JAC in Brugge	Vlamingdam 36, 8000 Brugge	Telefoon: 0478 99 00 37

		E-mail: jac.brugge@cawnoordwestvlaanderen.be Website: https://www.caw.be/locaties/jac-brugge/
Jongerenhuis 'Route 36'	Vlamingdam 36, 8000 Brugge	Telefoon: 050 47 10 02 E-mail: info@route36.be Website: https://www.route36.be/
Howest Brugge	Sint-Jorisstraat 71, 8000 Brugge, België	Telefoon: +32 50 33 32 68 E-mail: Brugge@howest.be Website: howest.be
Rijschool Topper A.M.	Komvest 23, 8000 Brugge	Telefoon: 050 33 12 20 E-mail: info@topper.be Website: https://www.topper.be/
4. Stadsrepubliek		
Inloopcentrum 't Sas	Professor Dr. J. Sebrechtsstraat2, 8000 Brugge	Telefoon: 050 32 76 70 E-mail: inloophuis@sasbrugge.be Website: https://www.ocmw-brugge.be/inloophuis-t-sas
Cultuurcentrum (met cultuurcoach)	Sint-Jakobsstraat 20, 8000 Brugge	Telefoon: 050 44 30 60 E-mail: cultuurcentrum@brugge.be Telefoon: 050 44 82 73 (cultuurcoach op afspraak) E-mail: cultuurcoach@brugge.be
Sint-Jozef Humaniora (middelbare school)	Noordzandstraat 76, 8000 Brugge	Telefoon: 050 47 17 17 en 050 47 17 10 E-mail: sjh@sintjozefhumaniora.be Website: https://www.sintjozefhumaniora.be/
Sint-Fransiscus-Xaveriusinstituut (middelbare school)	Mariastraat 7, 8000 Brugge	Telefoon: 050 33 63 47 E-mail: info@sfxbrugge.be Website: https://www.sfxbrugge.be/nl/
VTI Brugge Campus Boeveriestraat.	Boeveriestraat 73, 8000 Brugge	Telefoon: 050 33 35 02 E-mail: boeverie@vtibrugge.be Website: vtibrugge.be
VAB-Rijschool Brugge	Noordzandstraat 51, 8000 Brugge	Telefoon: 050 33 73 87 E-mail: bruggecentrum@vabrijschool.be Website: https://www.vab.be/nl/rijschool
Rijschool VOCB	Noordzandstraat 17, 8000 Brugge	Telefoon: +32(0)50 31 58 66 E-mail: code95@voc-brugge.be en rijschool@voc-brugge.be Website: https://voc-brugge.be/

KSA Spiko	Mortierstraat 31, 8000 Brugge	Telefoon Sara-Lisa Van Hee (groepsleidster): 0495/78.94.59 en Shirley van der Straeten (groepsleidster): 0491/08.40.73 E-mail: groepsleiding@ksaspikobrugge.be Website: https://ksaspikobrugge.be/index.php
39e FOS Open Scouting	Sint-Jansdreef 61, 8200 Brugge	Telefoon eenheidsleiding Steven Delbeke: 0468 16 62 49, Victor Bey: 0468 56 66 50 en Loewie Crepain: 0494 16 99 83 E-mail: eenheidsleiding@menapiers.be Website: menapiers.be
5. Ten Briele + Koning Albert-I laan		
KU Leuven	Spoorwegstraat 12, 8200 Brugge	Telefoon: 050 66 48 00 E-mail: campusbrugge@kuleuven.be Website: kuleuven.be
Howest (Campus Brugge Station - BST5)	Rijselstraat 5, 8200 Brugge	Telefoon: 050 38 12 77 E-mail: brugge@howest.be Website: howest.be
Vives (Brugge Station)	Spoorwegstraat 12, 8200 Brugge	Telefoon: +32 50 40 59 00 E-mail: campus.brugge@vives.be Website: https://www.vives.be/nl
BuSO Ravelijn	Barrièrestraat 4 A, 8200 Brugge	Telefoon: 050 38 07 03 E-mail: buso@ravelijn.be Website: ravelijn.be
Ter Groene Poorte (hotelschool)	Spoorwegstraat 14, 8200 Brugge	Telefoon: 050 40 30 20 E-mail: Info@tergroenepoorte.be Website: tergroenepoorte.be
Immaculata	Veldstraat 2, 8200 Brugge	Telefoon: 050 40 45 00 E-mail: receptie@immaculata-brugge.be Website: immaculata-brugge.be
KTA (sportschool)	Rijselstraat 7, 8200 Sint-Michiels	Telefoon: +3250388288 E-mail: info@ktabrugge.be Website: http://www.ktabrugge.be/
VHSI (sportschool)	Spoorwegstraat 14, 8200 Brugge	Telefoon: 050 40 68 68 E-mail: vhsi@vhsi.be Website: http://www.vhsi.be/
Syntra West (Brugge + Ten Briele)	Syntra Brugge: Spoorwegstraat 14, 8200 Brugge	Telefoon: +3250403060 Mail via de site https://syntrawest.be/contact/mail-ons

	Syntra Ten Briele: Ten Briele 7, 8200 Brugge	Website: https://syntrawest.be/
Chiro Wilgenhart (jeugdbeweging)	Sint-Arnolduslaan 28, 8200 Brugge	Telefoon Febe Van Maele (hoofdleiding): 0479927913 mail via chirowilgenhart.chirosite.be/contact Website: https://chirowilgenhart.chirosite.be/node/4
Chiro Steenbrugge	Sint-Trudostraat 12, 8310 Oostkamp	Contact via https://chiro-steenbrugge.be/contact Website: http://www.chiro-steenbrugge.be/
Scouts Tillegem	Sint-Michielslaan 69, 8200 Brugge	Telefoon Robbe: 0492/62 75 17 E-mail: groepsleiding@tillegem.be Website: http://www.tillegem.be/
KSA Ten Briel	Sint-Michielslaan 75, 8200 Brugge	Telefoon: +32471438379 E-mail: bondsleider@ksatenbriel.be Website: http://ksatenbriel.be/
VAB-Rijschool Sint-Michiels Brugge	Rijselstraat 42, 8200 Brugge	Telefoon: 050 39 64 14 E-mail: secretariaat@vabrijschool.be Website: https://www.vab.be/nl/rijschool
6. Legeweg + Gistelse Steenweg		
Brugge Plus vzw	Lange Vesting 112, 8200 Brugge	Telefoon: +3250442002 E-mail: info[@]bruggeplus.be Website: http://www.bruggeplus.be/
Brugge Leeft (hoort bij Brugge Plus vzw)	Lange Vesting 112, 8000 Brugge	Telefoon: 050 44 20 05 (Lawrence Vanhoorne) of 050/44 83 78 (Roeland Van Den Driessche) E-mail: info[@]bruggeplus.be Website: http://www.bruggeplus.be/
Ingenium (ingenieursbureau)	Nieuwe St-Annadreef 23 8200 Brugge	Telefoon: +32 (0)50 40 45 30 E-mail: info@ingenium.be Website: https://www.ingenium.be/
Rijschool Pinkers	Gistelse Steenweg 333 8200 Brugge Sint-Andries	Telefoon: 050 39 33 34 E-mail: https://www.pinkers.be/Contact Website: https://www.pinkers.be/
Chiro WAWW	Legeweg 83, 8200 Brugge	E-mail: groepsleiding@chirowaww.be Website: https://www.chirowaww.be/
Scouts Savio	Legeweg 269A, 8200 Brugge	Telefoon: Jannes Lambrecht: 0495/81.84.76 Stijn De Leersnyder: 0498/41.41.80 Mathias Debevere: 0479/75.55.38

		E-mail: groeps@savio.be Website: http://savio.be/
KSA Ter Straeten	Fazantenlaan z/n, 8200 Brugge	Telefoon: +32 493 71 22 27 mail via https://ksaterstraeten.be/contact Website: http://ksaterstraeten.be/
Scouts Sint-Hubertus	Legeweg 269, 8200 Brugge	Telefoon: +32471341109 E-mail: groeps.st.hubertus@gmail.com Website: http://www.st-hubertus.be/
Sint-Lodewijkscollege (secundaire school)	Magdalenastraat 30, 8200 Brugge	Telefoon: +3250406840 E-mail: directie@sint-lodewijkscollege.be Website: http://www.sint-lodewijkscollege.be/
OLVH Spes Nostra (secundaire school)	Gistelse Steenweg 440, 8200 Brugge	Telefoon: 050 40 68 70 E-mail: aso@olv-brugge.be Website: http://www.olvh-brugge.be/

Bijlage 5: Tabel met de verzamelde gegevens hoeveelheid fijnstof per buurt uit de VMM

- **Blauw** is het hoogste cijfer/percentage

FIJNSTOF	Microgram fijnstof PM2,5	Microgram fijnstof PM10
1. Zeebrugge (6 sectoren)	13-15	21-25
2. Houtkaai (2 sectoren)	13-15	21-25
3. Vlamingdam + Ezelstraat (2 sectoren)	Vlamingdam:13-15 Ezelstraat: 16-20	Vlamingdam:21-25 Ezelstraat: 21-25/ 26-30
4. Stadsrepubliek + Noordzandstraat (5 sectoren)	Sint-Jacobsstraat: 16-20 Noordzandstraat: 16-20	Sint-Jacobsstraat: 21-25 Noordzandstraat: 26-30
5. Ten Briele + Koning Albert-I laan (6 sectoren)	13-15	21-25
6. Gistelse Steenweg + Legeweg (6 sectoren)	Gistelse Steenweg: 16-20 Legeweg: 13-15	Gistelse Steenweg: 26-30 Legeweg: 21-25

Bijlage 6: Tabel met de verzamelde gegevens leeftijden per buurt uit Provincies in Cijfers

- blauw is het hoogste cijfer/percentage
- Roze is het laagste cijfer/percentage

LEEFTIJDEN	12 - 17 jaar	18 - 24 jaar	25 - 49 jaar	50-plussers	Totaal
1. Zeebrugge (6 sectoren)	271 (5,2%)	367 (7%)	1.751 (33,6%)	2.171 (41,6%)	5.208
2. Houtkaai (2 sectoren)	157 (5,1%)	204 (6,8%)	947 (30,5%)	1.479 (47,7%)	3.103
3. Vlamingdam + Ezelstraat (2 sectoren)	212 (5%)	366 (8,6%)	1.494 (35%)	1.856 (43,5%)	4.267
4. Stadsrepubliek + Noordzandstraat (5 sectoren)	224 (4,3%)	478 (9,2%)	1.721 (33%)	2.432 (46,6%)	5.216
5. Ten Briele + Koning Albert-I laan (6 sectoren)	292 (5,6%)	398 (7,6%)	1.573 (30%)	2.367 (45,2%)	5.236
6. Gistelse Steenweg + Legeweg (6 sectoren)	619 (5,6%)	902 (8,2%)	3.444 (31,4%)	4.750 (43,5%)	10.971
Brugge	6.863 (5,8%)	9.512 (8%)	36.349 (30,6%)	53.193 (44,8%)	118.629

Bijlage 7: Tabel met de verzamelde gegevens over herkomst per buurt uit Provincies in Cijfers

- **Blauw** is het hoogste cijfer/percentage
- **Roze** is het laagste cijfer/percentage

HERKOMST	Belgische herkomst	Niet-Belgische herkomst
1. Zeebrugge (6 sectoren)	78,7%	21,3%
2. Houtkaai (2 sectoren)	83,9%	16,1%
3. Vlamingdam + Ezelstraat (2 sectoren)	77,5%	22,5%
4. Stadsrepubliek + Noordzandstraat (5 sectoren)	71,3%	28,7%
5. Ten Briele + Koning Albert-I laan (6 sectoren)	87,5%	12,5%
6. Gistelse Steenweg + Legeweg (6 sectoren)	85,8	14,2%
Brugge	85,5%	14,5%

Bijlage 8: werkplanning

WEEK 1 (EXPLORE, 4 dagen)
<ul style="list-style-type: none"> • Kennismaking groep, begeleider en opdrachtgever • Voorbereiden EXPLORE fase • Verkennen doelstellingen, organisatie, onderzoeksvoorstel • Samenwerkingsovereenkomst beginnen • Afspraken maken en rollen verdelen • Planning maken komende weken • Weekevaluatie
WEEK 2 (EXPLORE, 5 dagen)
<ul style="list-style-type: none"> • Hoofdstukken verdelen onderzoeksvoorstel • We werken een algemeen plan uit hoe we alles zouden aanpakken → aftoetsen bij opdrachtgever → aanpassen naar feedback • Literatuurstudie volledig afwerken, iedereen heeft de bronnen gelezen, indien het een boek is of een groot verslag: de relevantste gegevens. • Participatieve methodes ontwikkelen beginnen (inspiratie uit good practices (1.1) en andere bronnen) → aftoetsen bij opdrachtgever • Samenwerkingsovereenkomst afwerken • Document eigendomsrechten invullen • Voorbereiden DEVELOP fase • Weekevaluatie
WEEK 3 (DEVELOP, 5 dagen)
<ul style="list-style-type: none"> • Aan eindrapport verder werken (alle hoofdstukken) • Onderzoekstechnieken uitwerken, bv. interviews opstellen, enquêtes... → aftoetsen → aanpassen naar feedback • Buurten verkennen online (hoofdstuk '<u>Lokale en buurtgerichte werving</u>') • Hoe onderzoeksgegevens verwerken? → aftoetsen bij opdrachtgever • Weekevaluatie
WEEK 4 (DEVELOP, 3 dagen)
<ul style="list-style-type: none"> • Eindrapport verwerken (info uit de bronnen + onderzoeksbesluiten) → feedback vragen → aanpassen naar feedback • Participatiemethoden verder uitwerken → feedback • Mini-expo theoretisch uitwerken (hoe zetten we mensen aan om ernaartoe te gaan + praktische info) • Groepsverslag maken na tussentijdse evaluatie
WEEK 5 (DEVELOP, 5 dagen)
<ul style="list-style-type: none"> • Samengestelde participatiemethode aftoetsen bij opdrachtgever • Beginnen met draaiboek van participatiemethodieken en buurtgerichte werving

- Hoofdstuk 3 '**mensen aantrekken**' verder aan werken
- **Buurten** afwerken
- **Mini-expo** verder uitwerken
- **Theoretische onderbouw** afwerken
- **Eindrapport** verder afwerken
- Weekevaluatie

WEEK 6 (DEVELOP, 4 dagen)

- **Eindrapport afwerken** (aanvullen en herlezen)
- **Publicatievorm** kiezen (wetenschappelijke poster/informatiefilmpje/tekstpublicatie)
- Filmpje voor de opdrachtgever beginnen maken
- Publicatievorm uitwerken
- **Interviews** sturen en verwerken
- **Draaiboeken afwerken** (participatie + buurten en mini-expo)
- **Mondelinge presentatie** voorbereiden
- Weekevaluatie

WEEK 7 (DEVELOP & DELIVER, 5 dagen)

- Laatste aanpassingen aan **eindrapport**
- Afwerken **draaiboeken**
- **Filmpje** klaar voor opdrachtgever
- **Artikel** voor school afwerken
- Try-out **eindpresentatie**
- **Groepsevaluatie** voor **eindevaluatie**
- Weekevaluatie

WEEK 8 (DELIVER, 5 dagen)

- **Eindpresentatie** 17 juni
- **Eindevaluatie** 18 juni
- **Eindproducten** en samenvatting indienen KULOKET ten laatste op vrijdag 19 juni